

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1955–56 (1956)

OVERSIGT

OVER

SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1955 — MAJ 1956

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

København

i kommission hos Ejnar Munksgaard

1956

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1955—JUNI 1956

Oversigt.

	kr. ø.
Oversigt over selskabets Virksomhed juni 1954—maj 1955. Résumé en français. 1955.....	8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND 34:

4. IVERSEN, ERIK: Some Ancient Egyptian Paints and Pigments. A Lexicographical Study. 1955..... 7.00
5. RUBOW, PAUL V.: Shakespeares Ungdomsstykker. 1955..... 3.00

BIND 35:

1. BRØNDUM-NIELSEN, JOHS.: Et gammeldansk Digt om Christi Opstandelse, efter Fragment Stockh. *A 115 (ca. 1325). 1955.. 20.00
2. BECH, GUNNAR: Studien über das deutsche verbum infinitum. 1955..... 20.00
3. BIRKET-SMITH, KAJ: An Ethnological Sketch of Rennell Island. A Polynesian Outlier in Melanesia. 1956..... 40.00

BIND 36:

1. TAULI, WALTER: Phonological Tendencies in Estonian. 1956.. 40.00
2. SIIGER, HALFDAN: From the Third Danish Expedition to Central Asia. Ethnological Field-Research in Chitral, Sikkim and Assam. Preliminary Report. 1956..... 10.00
3. WESTRUP, C. W.: Some Notes on the Roman Slave in Early Times. A Comparative Sociological Study. 1956..... 4.00

Filosofiske Meddelelser.

BIND 2:

6. RÆDER, HANS: Platon und die Rhetoren. 1956..... 2.50

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Overs. Dan. Vid. Selsk. 1955—56 (1956)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1955 — MAJ 1956

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

København

i kommission hos Ejnar Munksgaard

1956

Redaktionen sluttet den 31. maj 1956.
Færdig fra trykkeriet den 31. december 1956.

Printed in Denmark.
Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S.

INDHOLDSFORTEGNELSE

I

Fortegnelse over selskabets medlemmer juni 1956	1— 25
Selskabets tillidshverv	26— 34
Beretning om møderne	35— 66
Mindeord:	
POUL TUXEN, af Kaj Barr	67— 98
C. WESENBERG-LUND, af Kaj Berg	99—111
Foredrag af NIELS BOHR »Atomerne og den menneskelige erkendelse«, holdt 14. oktober 1955	112—124
Uddrag af regnskab for 1955	125—128
Budget for 1956	129—131
Beretninger og betænkninger:	
I. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie. Beretning om virksomheden i 1955	132—139
II. »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand.« Beretning for 1955	140—141
III. »Emil Herborgs legat.« Beretning for 1955	141—142
IV. »Niels Bohr legatet.« Uddrag af regnskab for 1955	142—143
V. »Mag. art. Marcus Lorenzens legat.« Beretning for 1955 —56 og regnskab for 1955	143—145
VI. Kommissionen for den nye Ducange. Beretning for 1955	145
VII. Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum.« Beretning for 1955	146
VIII. Conseil International des Unions Scientifiques. Beretning om mødet i Oslo 1955	146—148
IX. Union Astronomique Internationale. Beretning om mødet i Dublin 1955	149
X. Selskabets sekretariat. Beretning for 1955	150—156
Selskabets vedtægter	157—165
Fortegnelse over publikationer udgivet af selskabet fra juli 1955 til juni 1956	166—168
Résumé en français	169—177
Sag- og navnefortegnelse	178—188

II

Carlsbergfondet. Beretning for 1954—55	1—106
--	-------

HENVISNINGER

Selskabets vedtægter	Overs. 1955—56, side 157—165.
» forretningsorden	Overs. 1952—53, side 121—126.
Selskabets bytteforbindelser	Overs. 1952—53, side 127—150.
Selskabets publikationer 1742—1930	Overs. 1929—30, side 175—365.
» » 1930—1935	Overs. 1935—36, side 291—308.
» » 1936—1940	Overs. 1940—41, side 235—250.
» » 1941—1945	Overs. 1945—46, side 123—139.
» » 1946—1950	Overs. 1950—51, side 140—153.
Legat- og dotationsbestemmelser	Overs. 1939—40, side 121—153.
Fundats for »Niels Bohr legatet«	Overs. 1945—46, side 39—40.
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat«	Overs. 1946—47, side 41—43.
Tillæg 1955 til fundats for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Viden- skabsmand«	Overs. 1954—55, side 41—42.
Tillæg 1955 til dotationskrivelse for »J. P. Suhr & søns legat«	Overs. 1954—55, side 55.
Statutter for Conseil International des Unions Scientifiques	Overs. 1946—47, side 89—93.
Statutter for Union Académique Interna- tionale	Overs. 1919—20, side 41—48.

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

JUNI 1956

PROTEKTOR:

HANS MAJESTÆT KONGEN

Præsident: Professor, dr. jur., phil., scient. & techn. NIELS BOHR.

Formand for den historisk-filosofiske klasse: Professor, dr. theol.
& phil. JOHS. PEDERSEN.

Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse: Professor,
dr. phil. ØJVIND WINGE.

Sekretær: Professor, dr. phil. JAKOB NIELSEN.

Redaktør: Professor, dr. phil. & litt. L. L. HAMMERICH.

Kasserer: Professor, dr. phil. HEINZ HOLTER.

INDENLANDSKE MEDLEMMER.

Efter anciennitet i selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

THALBITZER, CARL WILLIAM, (f. $5/2$ 1873), dr. phil., fh. professor
extraord. i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur ved
Københavns universitet. Solgården 10, Kbh. Ø. ($6/4$ 23.)

PEDERSEN, JOHANNES PEDER EJLER, (f. $7/11$ 1883), dr. theol. & phil.,
fh. professor i semitisk-østerlandsk filologi ved Københavns
universitet, Stk. af Dbg., Dbmd. — Formand for den histo-
risk-filosofiske klasse. — Bjerregårdsvej 13, Valby. ($11/4$ 24.)

JOHANSEN, KNUD FRIIS, (f. $1/11$ 1887), dr. phil., fh. professor i ar-
kæologi ved Københavns universitet. Kmd. af Dbg., Dbmd.
Egernvej 27, Kbh. F. ($13/4$ 28.)

- RÆDER, HANS HENNING, (f. ¹¹/₁₀ 1869), dr. phil., fh. bibliotekar ved Københavns universitets filologisk-historiske Laboratorium, R. af Dbg., Dbmd. Dalgas boulevard 29, Kbh. F. (¹³/₄ 28.)
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHANNES, (f. ²/₁₂ 1881), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rungstedvej 9, Rungsted kyst. (⁵/₄ 29.)
- HATT, AAGE GUDMUND, (f. ³¹/₁₀ 1884), dr. phil., fh. professor extraord. i kulturgeografi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Bendz vej 1 A, Kbh. F. (¹/₄ 32.)
- DYGGVE, EJNAR AKSEL PETERSEN, (f. ¹⁷/₁₀ 1887), dr. phil., arkitekt, R. af Dbg., Dbmd. Østerled 26, Kbh. Ø. (³/₄ 36.)
- HAMMERICH, LOUIS LEONOR, (f. ³¹/₇ 1892), dr. phil. & litt., professor i germansk filologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. — Selskabets redaktør. — Studentergården, Tagensvej 15, Kbh. N. (⁸/₄ 36.)
- BRØNSTED, JOHANNES BALTHASAR, (f. ⁵/₁₀ 1890), dr. phil., direktør for nationalmuseet, fh. professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Ny vestergade 11, Kbh. K. (¹⁴/₄ 39.)
- FABRICIUS, KNUD FREDERIK KROG, (f. ¹³/₈ 1875), dr. phil., fh. professor i historie ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Østerbrogade 120, Kbh. Ø. (⁴/₄ 41.)
- HØEG, CARSTEN, (f. ¹⁵/₁₁ 1896), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Frederiksberg bredegade 13, Kbh. F. (⁴/₄ 41.)
- RUBOW, PAUL VIKTOR, (f. ⁹/₁ 1896), dr. phil., professor i alm. litteraturvidenskab ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Store kannikestræde 11, Kbh. K. (¹⁰/₄ 42.)
- GRØNBECHE, KAARE, (f. ²⁸/₉ 1901), dr. phil., professor extraord. i centralasiatiske sprog med særligt hensyn til tyrkisk ved Københavns universitet, R. af Dbg. Brogårdsvej 6, Gentofte. (²/₄ 43.)
- JEPPESEN, KNUD CHRISTIAN, (f. ¹⁵/₈ 1892), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Århus universitet, R. af Dbg. Poppelhuset, Risskov. (²/₄ 43.)

- STENDER-PETERSEN, ADOLF FRANTZ EMIL, (f. $21/7$ 1893), dr. phil., professor i slaviske sprog og litteraturer ved Århus universitet, R. af Dbg.¹. Bækgårdsparken, Vibyvej 22, Åbyhøj. ($2/4$ 43.)
- BLINKENBERG, ANDREAS PETER DAMSGAARD, (f. $13/2$ 1893), dr. phil. & litt., professor i romansk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg.¹. Strandvænget, Risskov. ($14/4$ 44.)
- BARR, KAJ, (f. $26/6$ 1896), professor extraord. i iransk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Dantes plads 3, Kbh. V. ($20/4$ 45.)
- HJELMSLEV, LOUIS TROLLE, (f. $3/10$ 1899), dr. phil., professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns universitet. Ordruphøjvej 40, Charlottenlund. ($12/4$ 46.)
- BRANDT, FRITHIOF, (f. $23/5$ 1892), dr. phil., professor i filosofi ved Københavns universitet. Sortedamsdossering 95 A, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- BØGGILD-ANDERSEN, CARL OLAF, (f. $20/6$ 1898), dr. phil., professor i historie ved Århus universitet. R. af Dbg. Knud Rasmussens vej 5, Århus. ($2/4$ 48.)
- ELLING, CHRISTIAN THORVALD, (f. $14/11$ 1901), dr. phil., professor i kunsthistorie ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kristianiagade 22, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- MATTHIESSEN, HUGO ALBERT, (f. $19/12$ 1881), mag. art., fh. inspektør ved nationalmuseet, R. af Dbg., Dbmd. Sønderborggade 3, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- BLATT, FRANZ, (f. $31/8$ 1903), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kathrinebjergvej 7, Århus. ($22/4$ 49.)
- BIRKET-SMITH, KAJ, (f. $20/1$ 1893), dr. phil. & scient., overinspektør ved nationalmuseet, R. af Dbg.¹, F. M. 2. Drosselvej 25, Kbh. F. ($13/4$ 51.)
- KROGH, TORBEN THORBERG, (f. $21/4$ 1895), dr. phil., professor i teatrets æstetik og historie ved Københavns universitet, R. af Dbg.¹. Glahns allé 33, Kbh. F. ($13/4$ 51.)
- HJELHOLT, HOLGER, (f. $12/11$ 1887), dr. phil., fh. overarkivar i rigsarkivet, R. af Dbg., Dbmd. Markvej 15, Kbh. F. ($4/4$ 52.)

- KORNERUP, BJØRN STISGAARD, (f. $\frac{8}{5}$ 1896), dr. theol., kgl. ordenshistoriograf, overarkivar i rigsarkivet, R. af Dbg¹. Bakkehuset, Rahbeks allé 23, Kbh. V. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- RIIS, POUL JØRGEN, (f. $\frac{26}{5}$ 1910), dr. phil., professor i klassisk arkæologi ved Københavns universitet. Roskildevej 102, Valby. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- TOPSØE-JENSEN, HELGE GOTTLIEB, (f. $\frac{15}{12}$ 1896), dr. phil., overbibliotekar ved universitetsbibliotekets 1. afd., R. af Dbg. Søstien, Birkerød. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- HELGASON, JÓN, (f. $\frac{30}{6}$ 1899), dr. phil., professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns universitet. Kjørstrupevej 33, Valby. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- IUUL, STIG ASGERSSØN, (f. $\frac{28}{8}$ 1907), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Københavns universitet, R. af Dbg. Uppsala-gade 26, Kbh. Ø. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- JØRGENSEN, PETER, (f. $\frac{12}{9}$ 1899), professor i tysk filologi ved Københavns universitet. Jydeholmen 42, Vanløse. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- POULSEN, VAGN HÄGER, (f. $\frac{25}{8}$ 1909), dr. phil., direktør for Ny Carlsberg glyptotek. Vagtelvej 10, Kbh. F. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- STEENSBERG, AXEL, (f. $\frac{1}{6}$ 1906), dr. phil., overinspektør ved nationalmuseet, lektor ved Københavns universitet i kulturhistorie med særligt henblik på Norden, R. af Dbg. Cæciliavej 30, Valby. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- ERICHSEN, WOLJA CHRISTIAN, (f. $\frac{21}{11}$ 1890), dr. phil., lektor i koptisk ved Københavns universitet. Peter Bangs vej 137, Kbh. F. ($\frac{15}{4}$ 55.)
- STEN, HOLGER KONRAD, (f. $\frac{19}{6}$ 1907), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Københavns universitet, R. af Dbg. St. Thomas allé 3, Kbh. V. ($\frac{6}{4}$ 56.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- MADSEN, THORVALD JOHANNES MARIUS, (f. $\frac{18}{2}$ 1870), dr. jur. & med., fh. direktør for Statens seruminstitut, Stk. af Dbg., Dbmd. Skjolds gade 8, Kbh. Ø. ($\frac{15}{4}$ 10 — biol.)

- BJERRUM, NIELS JANNIKSEN, (f. $11/3$ 1879), dr. phil. & techn., fh. professor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Bjerregårdsvej 1, Valby. ($28/4$ 16 — fys.)
- NØRLUND, NIELS ERIK, (f. $26/10$ 1885), dr. phil., scient. & ing., fh. professor i matematik ved Københavns universitet, fh. direktør for Geodætisk institut, Stk. af Dbg., Dbmd. — Selskabets præsident 1927—33. — Malmøgade 6, Kbh. Ø. ($28/4$ 16 — fys.)
- BOHR, NIELS HENRIK DAVID, (f. $7/10$ 1885), excellence, dr. jur., phil., scient. & techn., fh. professor i teoretisk fysik ved Københavns universitet, R. af E., Stk. af Dbg. i Diam., Dbmd., F. M. 1. m. Kr. — Selskabets nuværende præsident fra 1939. — Æresboligen, Gamle Carlsberg, Valby. ($27/4$ 17 — fys.)
- † BØGGILD, OVE BALTHASAR, (f. $16/5$ 1872), fh. professor i mineralogi og geologi ved Københavns universitet. Odensegade 15, Kbh. Ø. ($25/4$ 19 — fys.)
- HERTZSPRUNG, EJNAR, (f. $8/10$ 1873), dr. phil., math. & phys., fh. professor i astronomi ved universitetet i Leiden, fh. direktør ved observatoriet sammesteds. Villavej 6, Tølløse. ($25/4$ 19 — fys.)
- NIELSEN, JAKOB, (f. $15/10$ 1890), dr. phil., fh. professor i matematik ved Københavns universitet. — Selskabets sekretær. — Lundehave, Nordre strandvej 26, Helsingør. ($9/4$ 26 — fys.)
- SAND, KNUD AAGE BUCHTRUP, (f. $9/2$ 1887), dr. med., professor i retsmedicin ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Kildeskøvsvej 81, Gentofte. ($8/4$ 27 — biol.)
- WINGE, ØJVIND, (f. $19/5$ 1886), dr. phil., fh. professor ved Carlsberg laboratoriet, Kmd. af Dbg., Dbmd. — Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse. — Frederiksberg bredegade 7, Kbh. F. ($8/4$ 27 — biol.)
- JENSEN, PETER BOYSEN, (f. $18/1$ 1883), dr. med. & phil., fh. professor i plantefysiologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rådmandsgade 49, Kbh. N. ($5/4$ 29 — biol.)
- JESSEN, KNUD, (f. $29/11$ 1884), dr. phil. & scient., fh. professor i botanik ved Københavns universitet, fh. direktør for Botanisk have, Kmd. af Dbg., Dbmd. Åbrinken 56, Virum. ($5/4$ 29 — biol.)

- CHRISTIANSEN, JENS ANTON, (f. $\frac{6}{9}$ 1888), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 9, Hellerup. ($\frac{6}{4}$ 34 — fys.)
- LINDERSTRØM-LANG, KAJ ULRIK, (f. $\frac{29}{11}$ 1896), dr. med., phil., scient. & techn., professor ved Carlsberg laboratoriet og direktør for dets kemiske afdeling, R. af Dbg. Gamle Carlsberg vej 10, Valby. ($\frac{12}{4}$ 35 — fys.)
- KRISTENSEN, MARTIN KRISTIAN, (f. $\frac{6}{5}$ 1888), dr. med., afdelingsforstander ved Statens seruminstitut, R. af Dbg¹. Svinget 18, Kbh. S. ($\frac{3}{4}$ 36 — biol.)
- LANGSETH, ALEX WILLY, (f. $\frac{7}{2}$ 1895), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg¹. Østervoldgade 5, Kbh. K. ($\frac{3}{4}$ 36 — fys.)
- LUNDSGAARD, EINAR, (f. $\frac{12}{2}$ 1899), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Juliane Maries vej 26, Kbh. Ø. ($\frac{8}{4}$ 38 — biol.)
- JESSEN, BØRGE CHRISTIAN, (f. $\frac{19}{6}$ 1907), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. H. C. Andersens boulevard 35, Kbh. V. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)
- STRÖMGREN, BENGT GEORG DANIEL, (f. $\frac{21}{1}$ 1908), dr. phil., professor i astronomi ved Københavns universitet, direktør for Yerkes Observatory, Williams Bay, Wisc., U. S. A., R. af Dbg. ($\frac{14}{4}$ 39 — fys.)
- THOMSEN, NIELS MATHIAS PETER, (f. $\frac{9}{10}$ 1896), dr. phil., professor i zoologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg., Dbmd. Sankt Kjelds gade 14, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- ØRSKOV, JEPPE, (f. $\frac{2}{3}$ 1892), dr. jur. & med., direktør for Statens seruminstitut, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Statens seruminstitut, Amager boulevard 80, Kbh. S. ($\frac{14}{4}$ 39 — biol.)
- CHRISTENSEN, ERIK HOHWÜ, (f. $\frac{25}{9}$ 1904), dr. med. & phil., forstander for og professor i kropsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl. gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. Gamla kyrkvägen 24, Danderyd. ($\frac{12}{4}$ 40 — biol.)
- JACOBSEN, JACOB CHRISTIAN GEORG, (f. $\frac{13}{1}$ 1895), dr. phil., professor, forskningschef ved atomenergiforsøgsstationen, R. af Dbg. Kærvangen 41, Gentofte. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)

- MØLLER, CHRISTIAN, (f. $\frac{22}{12}$ 1904), dr. phil., professor extraord. i matematisk fysik ved Københavns universitet, R. af Dbg. Frølich's vej 42 A, Charlottenlund. ($\frac{2}{4}$ 43 — fys.)
- † FISCHER, ALBERT, (f. $\frac{23}{7}$ 1891), dr. med., leder af Carlsbergfondets biologiske Institut, R. af Dbg., Dbmd. Tagensvej 16, Kbh. N. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)
- HOLTER, HEINZ, (f. $\frac{5}{6}$ 1904), dr. phil., professor ved Carlsberg laboratoriet og direktør for dets fysiologiske afdeling. — Selskabets kasserer. — Gl. Carlsberg vej 10, Valby. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- NIELSEN, NIELS, (f. $\frac{3}{10}$ 1893), dr. phil. & litt., professor i geografi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Strandboulevarden 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — fys.)
- REHBERG, POUL KRISTIAN BRANDT, (f. $\frac{29}{3}$ 1895), dr. med. & phil., professor i zoofysiologi ved Københavns universitet. Juliane Maries vej 32, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 44 — biol.)
- BUCHTHAL, FRITZ, (f. $\frac{19}{8}$ 1907), dr. med., professor i neurofysiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Søbredden 24, Gentofte. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- FENCHEL, MORITZ WERNER, (f. $\frac{3}{5}$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. Sønderengen 110, Søborg. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- JENSEN, KAI ADOLF, (f. $\frac{16}{7}$ 1894), dr. med., professor i almindelig patologi ved Københavns universitet, R. af Dbg¹. Juliane Maries vej 22, Kbh. Ø. ($\frac{12}{4}$ 46 — biol.)
- BJERRUM, JANNIK, (f. $\frac{5}{4}$ 1909), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Ingolfs allé 37, Kbh. S. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- DAM, CARL PETER HENRIK, (f. $\frac{21}{2}$ 1895), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Jagtvej 229, Kbh. Ø. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- DEGERBØL, MAGNUS ANTON, (f. $\frac{8}{7}$ 1895), dr. phil., professor extraord. i kvartærzoologi ved Københavns universitet, bestyrer af Københavns universitets zoologiske Museums 1. afdeling, R. af Dbg. Fuglevadsvej 4, Lyngby. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)

- JENSEN, KAI ARNE, (f. $\frac{27}{3}$ 1908), dr. phil., professor extraord. i kemi ved Københavns universitet. Bøgehøj 64, Hellerup. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- JØRGENSEN, CARL ADOLF, (f. $\frac{3}{10}$ 1899), dr. phil., professor i arvelighedslære ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg.¹ I. H. Mundts vej 4, Lyngby. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- KALCKAR, HERMAN MORITZ, (f. $\frac{26}{3}$ 1908), dr. med., fh. direktør for Københavns universitets institut for Cytofysiologi. Silver Spring, Maryland, U. S. A. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- ROSENKRANTZ, ALFRED JOHANNES, (f. $\frac{11}{11}$ 1898), professor extraord. i geologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Amagerbrogade 66, Kbh. S. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- † HANSEN, HANS MARIUS, (f. $\frac{7}{9}$ 1886), dr. phil., rektor for og professor i fysik ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Juliane Maries vej 30, Kbh. Ø. ($\frac{14}{4}$ 50 — fys.)
- OLSEN, CARSTEN, (f. $\frac{1}{3}$ 1891), dr. phil., amanuensis ved Carlsberg laboratoriet. Søndre fasanvej 61, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- PEDERSEN, KAI JULIUS, (f. $\frac{31}{3}$ 1899), dr. phil., lektor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Genforeningsplads 44, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- RASMUSSEN, EBBE KJELD, (f. $\frac{12}{4}$ 1901), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet, R. af Dbg. Hostrups vej 20, Kbh. V. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- JENSEN, AKSEL TOVBORG, (f. $\frac{8}{2}$ 1911), dr. phil., professor i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, R. af Dbg. Ved kanalen 5, Kbh. K. ($\frac{4}{4}$ 52 — fys.)
- POULSEN, CHRISTIAN HENRIK OTTO, (f. $\frac{8}{3}$ 1896), dr. phil., professor i historisk geologi og palæontologi ved Københavns universitet. Hans Bruuns vej 7, Charlottenlund. ($\frac{4}{4}$ 52 — biol.)
- FAURHOLT, THEODOR CARL, (f. $\frac{1}{2}$ 1890), dr. phil., rektor for og professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole, Kmd. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 3, Hellerup. ($\frac{10}{4}$ 53 — fys.)
- IVERSEN, JOHANNES, (f. $\frac{27}{12}$ 1904), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse, lektor i pollenanalyse og kvartær florahistorie ved Københavns universitet, R. af Dbg. Bompporten 56, Gentofte. ($\frac{10}{4}$ 53 — biol.)

- KEMP, TAGE, (f. $\frac{28}{8}$ 1896), dr. med., professor i human arvebiologi og eugenik ved Københavns universitet. Solvænget 6, Kbh. Ø. ($\frac{10}{4}$ 53 — biol.)
- BERG, KAJ, (f. $\frac{13}{5}$ 1899), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Christian IV's vej 8, Hillerød. ($\frac{9}{4}$ 54 — biol.)
- BØGGILD, JØRGEN KRUSE, (f. $\frac{30}{7}$ 1903), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet og inspektør ved Universitetets institut for teoretisk Fysik. Blegdamsvej 17, Kbh. Ø. ($\frac{9}{4}$ 54 — fys.)
- EINARSON, LÁRUS, (f. $\frac{5}{6}$ 1902), professor i anatomi ved Århus universitet, R. af Dbg. Universitetsparken, Århus. ($\frac{9}{4}$ 54 — biol.)
- NOE-NYGAARD, ARNE, (f. $\frac{30}{7}$ 1908), dr. phil., professor i mineralogi ved Københavns Universitet og bestyrer af Universitetets mineralogisk-geologiske Museum, R. af Dbg., F. M. 2. Østervoldgade 7, Kbh. K. ($\frac{9}{4}$ 54 — fys.)
- BANG, THØGER SOPHUS VILHELM, (f. $\frac{27}{6}$ 1917), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. Rosenørns allé 46, Kbh. V. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- BOHR, AAGE NIELS, (f. $\frac{19}{6}$ 1922), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet. Kvædevej 77, Virum. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- THORSON, GUNNAR AXEL WRIGHT-, (f. $\frac{31}{12}$ 1906), dr. phil., amanuensis ved Københavns universitets zoologiske Museum, lektor i marin økologi ved Københavns universitet, F. M. 2. Nyvej 1 A, Kbh. V. ($\frac{15}{4}$ 55 — biol.)
- USSING, HANS HENRIKSEN, (f. $\frac{30}{12}$ 1911), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Københavns universitet. Hjortevangen 11, Charlottenlund. ($\frac{15}{4}$ 55 — biol.)
- VEIBEL, STIG ERIK, (f. $\frac{19}{4}$ 1898), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. Enighedsvej 4, Charlottenlund. ($\frac{15}{4}$ 55 — fys.)
- WESTERGAARD, MOGENS CHRISTIAN WANNING, (f. $\frac{12}{6}$ 1912), dr. phil., professor ekstraord. i genetik ved Københavns universitet. Abildgaards vej 91, Virum. ($\frac{15}{4}$ 55 — biol.)
-

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

- NILSSON, NILS MARTIN PERSSON, (f. $^{12}/_7$ 1874), dr. phil., fh. professor i klassisk fornknuskap och antikens historia ved universitetet i Lund. Kmd. af Dbg. ($^{28}/_4$ 16.)
- OLSEN, MAGNUS BERNHARD, (f. $^{28}/_{11}$ 1878), dr. phil., fh. professor i oldnorsk og islandsk sprog og litteratur ved universitetet i Oslo. ($^{28}/_4$ 16.)
- KOHT, HALVDAN, (f. $^{7}/_7$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo. ($^7/_4$ 22.)
- GARDINER, ALAN HENDERSON, (f. $^{29}/_3$ 1879), dr., ægyptolog. London. ($^{11}/_4$ 24.)
- JAEGER, WERNER WILHELM, (f. $^{30}/_7$ 1888), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{11}/_4$ 24.)
- MARSTRANDER, CARL JOHAN SVERDRUP, (f. $^{26}/_{11}$ 1883), dr., fh. professor i keltiske sprog ved universitetet i Oslo. ($^{13}/_4$ 28.)
- EITREM, SAMSON, (f. $^{28}/_{12}$ 1872), fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{10}/_4$ 31.)
- VENDRYES, JOSEPH-JEAN-BAPTISTE, (f. $^{13}/_1$ 1875), dr. phil., fh. professor i alm. sprogvidenskab ved universitetet i Paris. ($^{21}/_4$ 33.)
- KARLGREN, KLAS BERNHARD JOHANNES, (f. $^5/_{10}$ 1889), dr. phil., professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur, direktør for Östasiatiska samlingarne, Stockholm. ($^3/_4$ 36.)
- MASSIGNON, LOUIS-FERNAND-JULES, (f. $^{25}/_7$ 1883), dr., fh. professor i islamisk sociologi ved Collège de France, Paris. ($^2/_4$ 37.)
- EKWALL, BROR OSCAR EILERT, (f. $^8/_1$ 1877), dr. phil., fh. professor i engelsk sprog ved universitetet i Lund. ($^8/_4$ 38.)
- SEIP, DIDRIK ARUP, (f. $^{31}/_8$ 1884), dr. phil., fh. professor i nordisk sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^8/_4$ 38.)
- FRINGS, THEODOR, (f. $^{23}/_7$ 1886), dr. phil., professor i tysk sprog og litteratur ved universitetet i Leipzig. ($^8/_4$ 38.)
- GÖTZE, ALBRECHT, (f. $^{11}/_1$ 1897), dr. phil., professor i assyriologi og babylonsk litteratur ved Yale University, New Haven, Conn. ($^8/_4$ 38.)

- LITTMANN, RICHARD LUDWIG ENNO, (f. $16/9$ 1875), dr. theol. & phil., fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Tübingen. ($8/4$ 38.)
- NORDAL, SIGURÐUR, (f. $14/9$ 1886), dr. jur., phil. & litt., fh. professor i islandsk filologi og kulturhistorie ved universitetet i Reykjavik, Islands ambassadør i Danmark. Stk. af Dbg. ($12/4$ 40.)
- NYBERG, HENRIK SAMUEL, (f. $28/12$ 1889), dr. phil., professor i semitiske sprog ved universitetet i Uppsala. ($12/4$ 40.)
- WEIBULL, LAURITZ ULRIK ABSALON, (f. $2/4$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Lund. ($12/4$ 40.)
- BOËTHIUS, CARL AXEL, (f. $18/7$ 1889), dr. phil., professor i klassisk arkæologi (fornkunskap och antikens historia) ved Göteborgs universitet. (Rom.) ($12/4$ 46.)
- L'ORANGE, HANS PETER, (f. $2/3$ 1903), dr. phil., professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 46.)
- MORGENSTIERNE, GEORG VALENTIN VON MUNTHE AV, (f. $3/1$ 1892), dr. phil., professor i indisk filologi ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 46.)
- ANGLÈS, HIGINI, (f. $1/1$ 1888), dr., professor, præsident for Pontificio Istituto di Musica Sacra, Rom. ($12/4$ 46.)
- BAILEY, HAROLD WALTER, (f. $16/12$ 1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England. ($12/4$ 46.)
- BEAZLEY, SIR JOHN DAVIDSON, (f. $13/9$ 1885), dr., professor i klassisk arkæologi og kunst ved universitetet i Oxford. ($12/4$ 46.)
- BENVENISTE, ÉMILE, (f. $27/5$ 1902), professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Collège de France i Paris. ($12/4$ 46.)
- GRÉGOIRE, HENRI-CLÉMENT-GUSTAVE, (f. 1881), dr., fh. professor i græsk ved universitetet i Bruxelles. ($12/4$ 46.)
- MAROUZEAU, JULES, (f. $20/3$ 1878), dr., fh. professor i latinsk sprog ved universitetet i Paris. ($12/4$ 46.)
- TILLYARD, HENRY JULIUS WESTENHALL, (f. $18/11$ 1881), dr., fh. professor i græsk ved University College i Cardiff. ($12/4$ 46.)
- WELLESZ, EGON JOSEPH, (f. $21/10$ 1888), dr., reader i byzantinsk musik ved universitetet i Oxford. ($12/4$ 46.)

- AHNLUND, NILS GABRIEL, (f. $^{23}/_8$ 1889), dr. phil., professor i historie ved Stockholms högskola. R. af Dbg. ($^{11}/_4$ 47.)
- HOLMBERG, AXEL OLOF (OLLE), (f. $^{20}/_{10}$ 1893), dr. phil., professor i litteraturhistorie og poetik ved universitetet i Lund. ($^{11}/_4$ 47.)
- SOMMERFELT, ALF AXELSSØN, (f. $^{23}/_{11}$ 1892), dr. phil., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^{11}/_4$ 47.)
- ALBRIGHT, WILLIAM FOXWELL, (f. $^{24}/_5$ 1891), dr. phil., professor i semitiske sprog ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. ($^{11}/_4$ 47.)
- KURYŁOWICZ, JERZY, (f. $^{26}/_8$ 1895), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Kraków. ($^{11}/_4$ 47.)
- LATTE, KURT, (f. $^9/_3$ 1891), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Göttingen. ($^2/_4$ 48.)
- SAHLGREN, GUSTAF FREDRIK JÖRAN, (f. $^8/_4$ 1884), dr. phil., fh. professor i stednavneforskning ved universitetet i Uppsala. ($^{22}/_4$ 49.)
- WESSÉN, ELIAS GUSTAF ADOLF, (f. $^{15}/_4$ 1889), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Stockholms högskola. ($^{22}/_4$ 49.)
- ALFÖLDI, ANDRÁS, (f. $^{27}/_8$ 1895), dr. phil., professor i gl. historie ved universitetet i Basel. ($^{22}/_4$ 49.)
- JAKOBSON, ROMAN OSIPOVIČ (f. $^{11}/_{10}$ 1896), dr. phil., professor i slavisk sprog og litteratur ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{22}/_4$ 49.)
- AUBERT, MARCEL, (f. $^9/_4$ 1884), dr. phil., fh. professor ved École du Louvre, École des Beaux-Arts og École des Chartes, Paris. ($^{13}/_4$ 51.)
- CHILDE, VERE GORDON, (f. $^{14}/_4$ 1892), dr. litt. & scient., professor i forhistorisk europæisk arkæologi ved universitetet i London. ($^{13}/_4$ 51.)
- GIBB, HAMILTON ALEXANDER ROSSKEEN, (f. $^2/_1$ 1895), dr., professor i arabisk ved universitetet i Oxford. ($^{13}/_4$ 51.)
- GRABAR, ANDRÉ, (f. $^{26}/_7$ 1896), dr. phil., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris. ($^{13}/_4$ 51.)
- † GROOTAERS, JAN-JOZEF-LODEWIJK, (f. $^9/_8$ 1885), dr. phil., professor i fonetik og nederlandsk ved universitetet i Louvain. ($^{13}/_4$ 51.)

- HARTMANN, PAUL RICHARD, (f. $\frac{8}{6}$ 1881), dr. phil., fh. professor i arabisk ved universitetet i Berlin. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HASSELROT, CARL GUNNAR BENGT BERNDTSSON, (f. $\frac{12}{8}$ 1910), dr. phil., professor, docent i romansk filologi ved universitetet i Uppsala. R. af Dbg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JOSEPHSON, RAGNAR, (f. $\frac{8}{3}$ 1891), dr. phil., professor i kunsthistorie ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- KLOEKE, GESINUS GERHARDUS, (f. $\frac{10}{7}$ 1887), dr. phil., professor i nederlandsk ved universitetet i Leiden. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LANDSBERGER, BENNO, (f. $\frac{21}{4}$ 1890), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LINDQVIST, SUNE, (f. $\frac{20}{3}$ 1887), dr. phil., professor i forhistorisk arkæologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LOMBARD, ALF, (f. $\frac{8}{7}$ 1902), dr. phil., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SNELL, BRUNO KARL JOHANNES RICHARD, (f. $\frac{18}{6}$ 1896), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamburg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SYME, RONALD, (f. $\frac{11}{3}$ 1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JACOBSEN, THORKILD PETER RUDOLPH, (f. $\frac{7}{6}$ 1904), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- KROEBER, ALFRED L., (f. $\frac{11}{6}$ 1876), dr. phil., fh. professor i antropologi ved University of California, Berkeley, Cal. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- THOMPSON, STITH, (f. $\frac{7}{3}$ 1885), dr. phil. & litt., professor i engelsk og folkløse ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- ANDERSSON, CARL INGVAR, (f. $\frac{19}{3}$ 1899), dr. phil., rigsarkivar, Stockholm. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- BELIĆ, ALEKSANDAR, (f. $\frac{15}{8}$ 1876), dr. phil., fh. professor i slavisk filologi ved universitetet i Beograd. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- DEVOTO, GIACOMO, (f. $\frac{19}{7}$ 1897), dr. phil., professor i lingvistik ved universitetet i Firenze. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- ERNOUT, ALFRED GEORGES, (f. $\frac{30}{10}$ 1879), dr. phil., fh. professor i latinsk filologi ved Collège de France i Paris. ($\frac{10}{4}$ 53.)

- GILSON, ÉTIENNE, (f. $1^3/6$ 1884), dr. phil., fh. professor i den middelalderlige filosofis historie ved Collège de France i Paris, nu ved Institute of Mediaeval Studies, Toronto. ($10/4$ 53.)
- GJERSTAD, ERIK PAUL EINAR, (f. $30/10$ 1897), dr. phil., professor i klassisk fornkunskap och antikens historia ved universitetet i Lund. ($10/4$ 53.)
- MALONE, KEMP, (f. $14/3$ 1889), dr. phil., professor i engelsk ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. R. af Dbg. ($10/4$ 53.)
- VASMER, MAX JULIUS FRIEDRICH, (f. $28/2$ 1886), dr. phil., professor i slavisk filologi ved det frie universitet i Berlin. ($10/4$ 53.)
- MARTINET, ANDRÉ, (f. $12/4$ 1908), dr. phil., professor i lingvistik ved Columbia University, New York. ($9/4$ 54.)
- RÄSÄNEN, ARVO MARTTI OKTAVIANUS, (f. $25/6$ 1893), dr. phil., professor i tyrkisk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($9/4$ 54.)
- SELMER, ERNST WESTERLUND, (f. $23/4$ 1890), dr. phil., professor i tysk filologi og almen fonetik ved universitetet i Oslo. ($9/4$ 54.)
- FETT, HARRY PER, (f. $8/9$ 1875), dr. phil., fh. riksantikvar, Oslo. ($15/4$ 55.)
- NYMAN, ALF TOR, (f. $12/3$ 1884), dr. phil., fh. professor i filosofi ved universitetet i Lund. ($15/4$ 55.)
- DÜRING, HANS INGEMAR, (f. $2/9$ 1903), dr. phil., professor i klassisk filologi (græsk sprog og litteratur) ved Göteborgs universitet. ($6/4$ 56.)
- HANELL, KRISTER, (f. $8/8$ 1904), dr. phil., docent i klassisk fornkunskap och antikens historia ved Göteborgs universitet. ($6/4$ 56.)
- SCHEEL, HELMUTH FRIEDRICH AUGUST, (f. $19/5$ 1895), dr. phil., professor i Islamkunde ved universitetet i Mainz. ($6/4$ 56.)
- SVEINSSON, EINAR ÓLAFUR, (f. $12/12$ 1899), dr. phil., professor i islandsk litteratur ved universitetet i Reykjavik ($6/4$ 56.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- BERTRAND, GABRIEL-ÉMILE, (f. $^{17}/_5$ 1867), dr., fh. professor i biologisk kemi ved universitetet og direktør for det biologiske laboratorium ved Institut Pasteur i Paris. ($^7/_4$ 11 — fys.)
- HADAMARD, JACQUES-SALOMON, (f. $^8/_12$ 1865), dr. phil., fh. professor i rationel og kosmisk mekanik ved Collège de France i Paris. ($^{11}/_4$ 13 — fys.)
- BORDET, JULES-JEAN-BAPTISTE-VINCENT, (f. $^{13}/_6$ 1870), dr. phil., fh. direktør for Institut Pasteur i Bruxelles. ($^9/_4$ 20 — biol.)
- HEVESY, GEORGE CHARLES DE, (f. $^1/_8$ 1885), dr. med., phil. & scient., professor, Universitetets institut for teoretisk Fysik i København, og Institutet för organisk kemisk Forskning, Stockholm. ($^3/_4$ 25 — fys.)
- DALE, SIR HENRY HALLETT, (f. $^9/_6$ 1875), dr., fh. direktør for National Institute for Medical Research, London. ($^9/_4$ 26 — biol.)
- DEBYE, PETER, (f. $^{24}/_3$ 1884), fh. professor i fysik ved Cornell University, Ithaca, N. Y. ($^9/_4$ 26 — fys.)
- WARBURG, OTTO HEINRICH, (f. $^8/_10$ 1883), dr., professor, direktør for Max Planck Institut für Zellphysiologie, Berlin-Dahlem. ($^8/_4$ 27 — biol.)
- WIMAN, ANDERS, (f. $^{11}/_2$ 1865), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Uppsala (Lund). ($^{13}/_4$ 28 — fys.)
- v. FRISCH, KARL Ritter, (f. $^{20}/_{11}$ 1886), dr., professor i zoologi ved universitetet i München. ($^{10}/_4$ 31 — biol.)
- SIEGBAHN, KARL MANNE GEORG, (f. $^3/_12$ 1886), dr., professor, forstander for Kungl. vetenskapsakademiens forskningsinstitut for experimentel Fysik, Stockholm. ($^{21}/_4$ 33 — fys.)
- STENSIÖ, ERIK HELGE OSVALD, (f. $^2/_10$ 1891), dr. phil., professor, Naturhistoriska riksmuseum, Stockholm. Kmd. af Dbg. ($^6/_4$ 34 — biol.)
- FRANCK, JAMES, (f. $^{26}/_8$ 1882), dr. phil., fh. professor i fysik ved universitetet i Chicago, Ill. ($^6/_4$ 34 — fys.)

- NEUGEBAUER, OTTO EDUARD HERMANN, (f. $^{26}/_5$ 1899), dr. phil., professor i matematikens historie ved Brown University, Providence, R. I. ($^6/_4$ 34 — fys.)
- EKMAN, SVEN PETRUS, (f. $^{31}/_5$ 1876), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($^{12}/_4$ 35 — biol.)
- VON EULER-CHELPIN, HANS KARL AUGUST SIMON, (f. $^{15}/_2$ 1873), dr. phil., fh. professor i almindelig og organisk kemi ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 35 — fys.)
- LILJESTRAND, GÖRAN, (f. $^{16}/_4$ 1886), dr. med., professor i farmakologi ved Karolinska institutet i Stockholm. ($^{12}/_4$ 35 — biol.)
- MOHR, OTTO LOUS, (f. $^8/_3$ 1886), dr. med., professor i medicin ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 35 — biol.)
- STERN, OTTO, (f. $^{17}/_2$ 1888), professor i fysik, Berkeley, Cal. ($^3/_4$ 36 — fys.)
- GOLDSCHMIDT, RICHARD, (f. $^{12}/_4$ 1878), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Berkeley, Cal. ($^8/_4$ 38 — biol.)
- ROUS, FRANCIS PEYTON, (f. $^5/_10$ 1879), dr., Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($^8/_4$ 38 — biol.)
- THIENEMANN, AUGUST, (f. $^7/_9$ 1882), dr. phil., fh. professor i hydrobiologi ved universitetet i Kiel. ($^8/_4$ 38 — biol.)
- LAURITSEN, CHARLES CHRISTIAN, (f. $^4/_4$ 1892), dr. phil., professor i fysik ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. Kmd. af Dbg. ($^{14}/_4$ 39 — fys.)
- AHLMANN, HANS JAKOB KONRAD WILHELMSSON, (f. $^4/_11$ 1889), dr. phil., professor i geografi ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- HAMMARSTEN, EINAR, (f. $^4/_1$ 1889), dr. phil., professor i kemi og farmaci ved Karolinska medico-kirurgiska Institutet i Stockholm. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- HANSTRÖM, BERTIL, (f. $^{20}/_{11}$ 1891), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Lund. R. af Dbg. ($^{12}/_4$ 46 — biol.)
- KLEIN, OSKAR BENJAMIN, (f. $^{15}/_9$ 1894), dr. phil., professor i mekanik ved Stockholms högskola. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)
- LINDBLAD, BERTIL, (f. $^{26}/_{11}$ 1895), dr. phil., direktør for Stockholms observatorium. ($^{12}/_4$ 46 — fys.)

- NORDHAGEN, ROLF, (f. $21/10$ 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 46 — biol.)
- RIESZ, MARCEL, (f. $16/11$ 1886), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Lund. ($12/4$ 46 — fys.)
- DE BROGLIE, LOUIS-VICTOR-PIERRE-RAYMOND, Prince, (f. $15/8$ 1892), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris. ($12/4$ 46 — fys.)
- CHADWICK, Sir JAMES, (f. $20/10$ 1891), dr., fh. professor i fysik, Master of Gonville and Caius College, Cambridge, England. ($12/4$ 46 — fys.)
- DRINKER, CECIL K., (f. $17/3$ 1887), dr., fh. professor i fysiologi ved Harvard University, School of Public Health, Boston, Mass. ($12/4$ 46 — biol.)
- FLOREY, Sir HOWARD WALTER, (f. $24/9$ 1898), dr., professor i patologi ved universitetet i Oxford. ($12/4$ 46 — biol.)
- HILL, ARCHIBALD VIVIAN, (f. $26/9$ 1886), dr., professor i fysiologi ved universitetet i London. ($12/4$ 46 — biol.)
- JOLIOT, JEAN-FRÉDÉRIC, (f. $19/3$ 1900), dr., professor i kerne-kemi ved Collège de France i Paris. ($12/4$ 46 — fys.)
- JONES, Sir HAROLD SPENCER, (f. $29/3$ 1890), dr. phil., Astronomer Royal, direktør for observatoriet i Greenwich. ($12/4$ 46 — fys.)
- KAPITZA, PJOTR LEONIDOVICH, (f. $26/6/8/7$ 1894), dr., professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva. ($12/4$ 46 — fys.)
- MEITNER, LISE, (f. $7/11$ 1878), dr. phil., fh. professor ved Kungl. svenska vetenskapsakademiens forskningsinstitut for Fysik i Stockholm. ($12/4$ 46 — fys.)
- RICHARDS, ALFRED NEWTON, (f. $22/3$ 1876), dr., fh. professor i farmakologi ved universitetet i Philadelphia, Penn. ($12/4$ 46 — biol.)
- STRUVE, OTTO, (f. $12/8$ 1897), dr. phil., professor i astrofysik ved universitetet i Berkeley, Cal. ($12/4$ 46 — fys.)
- VEBLEN, OSWALD, (f. $24/6$ 1880), dr., fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, School of Mathematics, Princeton, N. J. ($12/4$ 46 — fys.)

- SVEDBERG, THEODOR, (f. $^{30/8}$ 1884), dr. phil., fh. professor i fysisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- BORN, MAX, (f. $^{11/12}$ 1882), dr. phil., fh. professor i fysik ved universitetet i Edinburgh. (Bad Pyrmont.) ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- MARCUS, ERNEST GOTTHELF, (f. $^{8/6}$ 1893), professor i zoologi ved universitetet i São Paulo. ($^{11/4}$ 47 — biol.)
- OORT, JAN HENDRIK, (f. $^{28/4}$ 1900), dr. phil., professor, direktør for observatoriet i Leiden. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- SIEGEL, CARL LUDWIG, (f. $^{31/12}$ 1896), professor i matematik ved universitetet i Göttingen. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- VINOGRADOV, IVAN MATVEEVITCH, (f. $^{14/9}$ 1891), professor, matematiker, Moskva. ($^{11/4}$ 47 — fys.)
- KLING, CARL ALBIN, (f. $^{17/5}$ 1879), dr. med., fh. professor og direktør for Statens bakteriologiske Laboratorium i Stockholm. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- MELIN, JOHANNES BOTVID ELIAS, (f. $^{28/7}$ 1889), dr. phil., professor i fysiologisk botanik og anatomi ved universitetet i Uppsala. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- RUNNSTRÖM, JOHAN AXEL MAURITZ, (f. $^{17/6}$ 1888), dr. phil., professor i eksperimentel zoologi og cellefysiologi ved Stockholms högskola. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- SVERDRUP, HARALD ULRIK, (f. $^{15/11}$ 1888), dr. phil., direktør for Norges polarinstitut i Oslo. ($^{2/4}$ 48 — fys.)
- BÖVING, ADAM GIEDE, (f. $^{31/7}$ 1869), dr. phil., U.S. National Museum, Bureau of Entomology, Washington, D.C., R. af Dbg. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- LITTLEWOOD, JOHN EDENSOR, (f. $^{9/6}$ 1885), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($^{2/4}$ 48 — fys.)
- MULLER, HERMANN JOSEPH, (f. $^{21/12}$ 1890), dr. phil., professor i zoologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- HOLTEDAHL, OLAF, (f. $^{24/6}$ 1885), dr. phil., fh. professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($^{22/4}$ 49 — fys.)
- SOLBERG, HALVOR SKAPPEL, (f. $^{5/2}$ 1895), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved universitetet i Oslo. ($^{22/4}$ 49 — fys.)

- COURANT, RICHARD, (f. $\frac{8}{1}$ 1888), dr. phil., professor i matematik ved New York University, N. Y. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- LIPMANN, FRITZ ALBERT, (f. $\frac{12}{6}$ 1899), dr. phil. & med., direktør for Biochemical Research Laboratory i Boston, Mass. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- RAMON, GASTON LÉON, (f. $\frac{30}{9}$ 1886), fh. direktør for Institut Pasteurs serumafdeling i Garches, Seine et Oise. R. af Dbg. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- FISHER, SIR RONALD AYLMER, (f. $\frac{17}{2}$ 1890), professor i genetik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{14}{4}$ 50 — biol.)
- OPPENHEIMER, J. ROBERT, (f. $\frac{22}{4}$ 1904), professor, direktør for Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($\frac{14}{4}$ 50 — fys.)
- ADRIAN of CAMBRIDGE, EDGAR DOUGLAS, Baron, (f. $\frac{30}{11}$ 1889), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- BEURLING, ARNE KARL-AUGUST, (f. $\frac{3}{2}$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- BROWN, GEORGE LINDOR, (f. $\frac{9}{2}$ 1903), dr. med., professor i fysiologi ved University College i London. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- CLAUSEN, JENS CHRISTIAN, (f. $\frac{11}{3}$ 1891), dr. phil., afdelingsleder ved Carnegie Institution of Washington, Stanford, Cal. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- DARLINGTON, CYRIL DEAN, (f. $\frac{19}{12}$ 1903), dr. scient., professor i botanik ved universitetet i Oxford, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- DOBZHANSKY, THEODOSIUS, (f. $\frac{25}{1}$ 1900), dr. scient., professor i zoologi ved Columbia University i New York, N. Y. ($\frac{13}{4}$ 51 biol.)
- GAMOW, GEORGE ANTONY, (f. $\frac{4}{3}$ 1904), dr., professor i teoretisk fysik ved George Washington University i Washington, D. C. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- GUGGENHEIM, EDWARD ARMAND, (f. $\frac{11}{8}$ 1901), dr. scient., professor i kemi ved universitetet i Reading, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)

- HASTINGS, ALBERT BAIRD, (f. $^{20}/_{11}$ 1895), dr. phil. & scient., professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- HEDVALL, JOHAN ARVID, (f. $^{18}/_1$ 1888), dr. phil., professor i kemisk teknologi ved Chalmers tekniska Högskola, Göteborg. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HEISENBERG, WERNER KARL, (f. $^{5}/_{12}$ 1901), dr. scient., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Göttingen. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HOLMBERG, BROR ALEXANDER LUDVIG, (f. $^{30}/_7$ 1881), dr. scient., fh. professor i organisk kemi ved Stockholms tekniska Högskola, forstander for Kungl. svenska vetenskapsakademiens Nobelinstitut for organisk kemi, Stockholm. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HULTHÉN, ERIK VILHELM, (f. $^{19}/_9$ 1891), dr. scient., professor i fysik ved Stockholms högskola. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HÖRSTADIUS, SVEN OTTO, (f. $^{18}/_2$ 1898), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- LANDAU, LEO, (f. $^{22}/_1$ 1908), professor i teoretisk fysik ved det russiske akademis fysiske institut i Moskva. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- MYRBERG, PEKKA JUHANA, (f. $^{30}/_{12}$ 1892), dr. phil., professor i matematik ved og kansler for universitetet i Helsingfors. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- PAULI, WOLFGANG, (f. $^{25}/_4$ 1900), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Eidgenössische Technische Hochschule i Zürich. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- ROSENFELD, LÉON HENRI CONSTANT, (f. $^{14}/_8$ 1904), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Manchester. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- † SMITH, LENNART, (f. $^{23}/_7$ 1886), dr. phil., professor i organisk kemi ved universitetet i Lund. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- SPATH, LEONARD FRANK, (f. $^{20}/_{10}$ 1882), dr. scient., Palaeontologist in the Geology Department, British Museum, Natural History, London. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- STÖRMER, FREDRIK CARL MÜLERTZ, (f. $^{3}/_9$ 1874), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Oslo. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)

- TISELIUS, ARNE VILHELM KAURIN, (f. $^{10}/_8$ 1902), dr. phil., professor i biokemi ved universitetet i Uppsala. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- WIGGLESWORTH, VINCENT BRIAN, (f. $^{17}/_4$ 1899), dr. med., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- ZECHMEISTER, LÁSZLÓ, (f. $^{14}/_5$ 1889), dr. ing., professor i kemi ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- BEADLE, GEORGE WELLS, (f. $^{22}/_{10}$ 1903), dr. phil., professor, direktør for The Kerckhoff Laboratories of Biology, California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($^4/_4$ 52 — biol.)
- SKOTTSBERG, CARL JOHAN FREDRIK, (f. $^1/_12$ 1880), dr. phil., fh. professor i botanik ved Göteborgs universitet. R. af Dbg. ($^4/_4$ 52 — biol.)
- MANTON, IRENE, (f. $^{17}/_4$ 1904), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Leeds. ($^{10}/_4$ 53 — biol.)
- THEORELL, AXEL HUGO TEODOR, (f. $^6/_7$ 1903), dr. med., professor, forstander ved Karolinska medico-kirurgiska institutets Nobelinstitut i Stockholm. ($^{10}/_4$ 53 — biol.)
- COLLANDER, PAUL RUNAR, (f. $^1/_5$ 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Helsingfors. ($^{15}/_4$ 55 — biol.)
- KOPFERMANN, HANS CLAUDIUS MICHAEL, (f. $^{26}/_4$ 1895), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Heidelberg. ($^{15}/_4$ 55 — fys.)
- BARTH, THOMAS FREDRIK WEIBYE, (f. $^{18}/_5$ 1899), dr. phil., professor i krystallografi, mineralogi og petrografi ved universitetet i Oslo. ($^6/_4$ 56 — fys.)
- BEST, CHARLES HERBERT, (f. $^{27}/_2$ 1899), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved universitetet i Toronto. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- BRACHET, JEAN-LOUIS-AUGUSTE, (f. $^{19}/_3$ 1909), dr., professor i almindelig biologi ved Université libre i Bruxelles. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- BRONK, DETLEV WULF, (f. $^{13}/_8$ 1897), dr. phil., præsident for National Academy of Sciences, Washington, D. C. ($^6/_4$ 56 — biol.)
- COCKCROFT, Sir JOHN DOUGLAS, (f. $^{27}/_5$ 1897), direktør for Atomic Energy Research Establishment i Harwell, England. ($^6/_4$ 56 — fys.)

- CORI, CARL FERDINAND, (f. $5/12$ 1896), dr. med. & scient., professor i biokemi ved Washington University, St. Louis, Miss. ($6/4$ 56 — biol.)
- DEMEREK, MILISLAV, (f. $11/1$ 1895), dr., direktør for Department of Genetics, Carnegie Institution of Washington, Cold Spring Harbor, Long Island, N. Y. ($6/4$ 56 — biol.)
- EDLÉN, BENGT, (f. $2/11$ 1906), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — fys.)
- EPHRUSSI, BORIS, (f. $9/5$ 1901), dr., professor i genetik ved universitetet i Paris. ($6/4$ 56 — biol.)
- FLORIN, CARL RUDOLF, (f. $5/4$ 1894), dr. phil., professor, forstander for Kungl. svenska Vetenskapsakademiens Bergianska stiftelse, Stockholm. ($6/4$ 56 — biol.)
- GRANIT, RAGNAR ARTHUR, (f. $30/10$ 1900), dr. med. & scient., professor i neurofysiologi ved Kungl. Karolinska medico-kirurgiska Institutet, Medicinska Nobelinstitutets afdeling for neurofysiologi, Stockholm. ($6/4$ 56 — biol.)
- GUSTAFSON, TORSTEN VALDEMAR, (f. $8/5$ 1904), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — fys.)
- HADDING, ASSAR ROBERT, (f. $10/1$ 1886), dr. phil., fh. professor i geologi og mineralogi ved universitetet i Lund. ($6/4$ 56 — fys.)
- HAHN, OTTO, (f. $8/3$ 1879), dr. phil., fh. professor i kemi ved universitetet i Berlin, præsident for Max Planck-Gesellschaft, Göttingen. ($6/4$ 56 — fys.)
- HALDANE, JOHN BURDON SANDERSON, (f. $5/11$ 1892), professor i biometri ved universitetet i London. ($6/4$ 56 — biol.)
- HARINGTON, SIR CHARLES ROBERT, (f. $1/8$ 1897), dr. scient., direktør for National Institute for Medical Research, London. ($6/4$ 56 — biol.)
- HASSEL, ODD, (f. $17/5$ 1897), dr. phil., professor i fysisk kemi ved universitetet i Oslo. ($6/4$ 56 — fys.)
- HYLLERAAS, EGIL ANDERSEN, (f. $15/5$ 1898), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Oslo. ($6/4$ 56 — fys.)
- HÄGG, GUNNAR, (f. $14/12$ 1903), dr. phil., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($6/4$ 56 — fys.)

- KAHLSON, GEORG SIGFRID, (f. $\frac{23}{9}$ 1901), dr. med., professor i fysiologi ved universitetet i Lund. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- KIHARA, HITOSHI, (f. $\frac{21}{10}$ 1893). dr., professor i genetik ved universitetet i Kyoto. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- LA MER, VICTOR KUHN, (f. $\frac{15}{6}$ 1895), dr. phil., professor i kemi ved Columbia University i New York. ($\frac{6}{4}$ 56 — fys.)
- MAYR, ERNST, (f. $\frac{5}{7}$ 1904), dr. phil., professor i zoologi ved Harvard College, Cambridge, Mass. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- NEVANLINNA, ROLF HERMAN, (f. $\frac{22}{10}$ 1895), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors. ($\frac{6}{4}$ 56 — fys.)
- SCHWARZENBACH, GEROLD, (f. $\frac{15}{3}$ 1904), dr. phil., professor i uorganisk og analytisk kemi ved universitetet i Zürich. ($\frac{6}{4}$ 56 — fys.)
- SKOLEM, THORALF ALBERT, (f. $\frac{23}{5}$ 1887), dr. phil., professor i matematik ved universitetet i Oslo. ($\frac{6}{4}$ 56 — fys.)
- VAN SLYKE, DONALD DEXTER, (f. $\frac{29}{3}$ 1883), dr. med., phil. & scient., direktør for den biologiske og medicinske afdeling ved Brookhaven Laboratories, Upton, Long Island, N. Y. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
- YONGE, CHARLES MAURICE, (f. $\frac{9}{12}$ 1899), dr. scient., professor i zoologi ved universitetet i Glasgow. ($\frac{6}{4}$ 56 — biol.)
-

INDENLANDSKE MEDLEMMER

Alfabetisk fortegnelse.

Bang.	Einarson.	Jensen, Boysen.	Pedersen, Johs.
Barr.	Elling.	Jeppesen.	Pedersen, K. J.
Berg.	Erichsen.	Jessen, B.	Poulsen, Chr.
Birket-Smith.	Fabricius.	Jessen, K.	Poulsen, Vagn.
Bjerrum, J.	Faurholt.	Johansen, Friis.	Rasmussen.
Bjerrum, N.	Fenchel.	Jørgensen, C. A.	Rehberg, Brandt.
Blatt.	† Fischer.	Jørgensen, Peter.	Riis.
Blinkenberg.	Grønbech.	Kalckar.	Rosenkrantz.
Bohr, Niels.	Hammerich.	Kemp.	Rubow.
Bohr, Aage.	† Hansen, H. M.	Kornerup.	Ræder.
Brandt.	Hatt.	Kristensen.	Sand.
Brøndsted.	Helgason.	Krogh.	Steensberg.
Brøndum-Niel- sen.	Hertzsprung.	Langseth.	Sten.
Buchthal.	Hjelholt.	Linderstrøm-	Stender-Petersen.
Bøggild, J. K.	Hjelmlev.	Lang.	Strömgen.
† Bøggild, O. B.	Holter.	Lundsgaard.	Thalbitzer.
Bøggild-Ander- sen.	Høeg.	Madsen.	Thomsen.
Christensen,	Iuul.	Matthiessen.	Thorson.
Hohwü.	Iversen.	Møller.	Topsøe-Jensen.
Christiansen.	Jacobsen.	Nielsen, Jakob.	Ussing.
Dam.	Jensen, Tov-	Nielsen, Niels.	Veibel.
Degerbøl.	borg.	Noe-Nygaard.	Westergaard.
Dyggve.	Jensen, K. Ad.	Nørlund.	Winge.
	Jensen, K. Arne.	Olsen.	Ørskov.

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Alfabetisk fortegnelse.

Adrian.	Benveniste.	Childe.	Düring.
Ahlmann.	Bertrand.	Clausen.	Edlén.
Ahnlund.	Best.	Cockcroft.	Eitrem.
Albright.	Beurling.	Collander.	Ekman.
Alföldi.	Boëthius.	Cori.	Ekwall.
Andersson.	Bordet.	Courant.	Ephrussi.
Anglès.	Born.	Dale.	Ernout.
Aubert.	Brachet.	Darlington.	v. Euler-Chelpin.
Bailey.	de Broglie.	Debye.	Fett.
Barth.	Bronk.	Demerec.	Fisher.
Beadle.	Brown.	Devoto.	Florey.
Beazley.	Böving.	Dobzhansky.	Florin.
Belić.	Chadwick.	Drinker.	Franck.

Frings.	Hylleraas.	Marouzeau.	Siegbahn.
v. Frisch.	Hägg.	Marstrander.	Siegel.
Gamow.	Hörstadius.	Martinet.	Skolem.
Gardiner.	Jaeger.	Massignon.	Skottsberg.
Gibb.	Jacobsen.	Mayr.	† Smith.
Gilson.	Jakobson.	Meitner.	Snell.
Gjerstad.	Joliot.	Melin.	Solberg.
Goldschmidt.	Jones.	Mohr.	Sommerfelt.
Grabar.	Josephson.	Morgenstierne.	Spath.
Granit.	Kahlson.	Muller.	Stensiö.
Grégoire.	Kapitza.	Myrberg.	Stern.
† Grootaers.	Karlgren.	Neugebauer.	Struve.
Guggenheim.	Kihara.	Nevanlinna.	Störmer.
Gustafson.	Klein.	Nilsson.	Svedberg.
Götze.	Kling.	Nordal.	Sveinsson.
Hadamard.	Kloeke.	Nordhagen.	Sverdrup.
Hadding.	Koht.	Nyberg.	Syme.
Hahn.	Kopfermann.	Nyman.	Theorell.
Haldane.	Kroeber.	Olsen.	Thienemann.
Hammarsten.	Kuryłowicz.	Oort.	Thompson.
Hanell.	La Mer.	Oppenheimer.	Tillyard.
Hanström.	Landau.	l'Orange.	Tiselius.
Harington.	Landsberger.	Pauli.	Van Slyke.
Hartmann.	Latte.	Ramon.	Vasmer.
Hassel.	Lauritsen.	Richards.	Veblen.
Hasselrot.	Liljestrand.	Riesz.	Vendryes.
Hastings.	Lindblad.	Rosenfeld.	Vinogradov.
Hedvall.	Lindqvist.	Rous.	Warburg.
Heisenberg.	Lipmann.	Runnström.	Weibull.
Hevesy.	Littlewood.	Räsänen.	Wellesz.
Hill.	Littmann.	Sahlgren.	Wessén.
Holmberg, A. O.	Lombard.	Scheel.	Wigglesworth.
Holmberg, B.	Malone.	Schwarzenbach.	Wiman.
Holtedahl.	Manton.	Seip.	Yonge.
Hulthén.	Marcus.	Selmer.	Zechmeister.

SELSKABETS TILLIDSHVERV

Juni 1956

Præsident:

NIELS BOHR, valgt 31. marts 1939, genvalgt 1945, 1949 og
1954, valget gælder til april 1959

Klasseformænd:

JOHS. PEDERSEN, for den historisk-filosofiske klasse, valgt
27. marts 1942, genvalgt 1945, 1948, 1951 og
1954, valget gælder til april 1957

ØJVIND WINGE, for den naturvidenskabelig-matematiske
klasse, valgt 15. marts 1946, genvalgt 1949,
1952 og 1955, valget gælder til april 1958

Sekretær:

JAKOB NIELSEN, valgt 16. november 1945, genvalgt 1951
og 1956, valget gælder til april 1961

Redaktør:

L. L. HAMMERICH, valgt 18. april 1941, genvalgt 1946, 1951
og 1956, valget gælder til april 1961

Kasserer:

HEINZ HOLTER, valgt 13. marts 1953, valget gælder til
april 1958

Kassekommissionen:

N. E. NØRLUND (formand), valgt 12. april 1935, genvalgt
1939, 1943, 1947, 1951 og 1955, valget
gælder til april 1959

NIELS BJERRUM, valgt 12. april 1935, genvalgt 1937, 1941,
1945, 1949 og 1953, valget gælder til april 1957

K. FRIIS JOHANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1952 og
1956, valget gælder til april 1961

LOUIS HJELMSLEV, valgt 19. oktober 1951, genvalgt 1954,
valget gælder til april 1958

Revisorer:

CARSTEN HØEG, valgt 11. april 1947, genvalgt 1949, 1951,
1953 og 1955, valget gælder til april 1957

EBBE RASMUSSEN, valgt 6. april 1956, valget gælder til
april 1960

Revisorsuppleanter:

KAARE GRØNBECH, valgt 12. december 1947, genvalgt 1949,
1951, 1953 og 1955, valget gælder til april 1957
WERNER FENCHEL, valgt 6. april 1956, valget gælder til april 1960

*Medlemmer af Kommissionen
for registrering af litterære kilder til dansk Historie,
valgt af selskabet:*

HANS RÆDER, valgt 6. marts 1936.
KNUD FABRICIUS, valgt 25. november 1949.

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje
bevarede kilder til dansk Historie:*

C. O. BØGGILD-ANDERSEN (formand)	}	valgt 16. april 1948.
C. ELLING		
TROELS FINK, prof., dr.	}	valgt 19. oktober 1951.
HOLGER HJELHOLT		
		valgt 21. januar 1955.

Komiteen for Union Académique Internationale:

EJNAR DYGGVE	}	valgt 29. marts 1946.
L. L. HAMMERICH		
CARSTEN HØEG (formand)		

Komiteen for Conseil International des Unions Scientifiques:

NIELS BOHR	}	valgt 21. januar 1955.
JAKOB NIELSEN		
N. E. NØRLUND		
P. BRANDT REHBERG		
K. LINDERSTRØM-LANG	}	valgt 28. oktober 1955.
E. LUNDSGAARD		
EINAR ANDERSEN, direktør, dr.		valgt 9. december 1955.

Komiteer for de af selskabet tiltrådte unioner under
Conseil International des Unions Scientifiques.

Union Astronomique Internationale.

EJNAR HERTZSPRUNG	}	valgt 9. maj 1924.
N. E. NØRLUND (formand)		
B. STRÖMGREN (sekretær)		valgt 17. november 1939.
Observator, mag. sc. JULIE M. VINTER HANSEN		valgt 9. maj 1947.

Union Internationale de Physique pure et appliquée.

NIELS BOHR (formand)	}	valgt 13. december 1946.
J. C. JACOBSEN		
C. MØLLER		
† H. M. HANSEN		valgt 20. oktober 1950.
F. H. B. INGERSLEV, prof., dr.	}	valgt juni 1951.
EBBE RASMUSSEN		

Union Géodésique et Géophysique Internationale.

N. E. NØRLUND		valgt 11. april 1924.
ARNE NOE-NYGAARD	}	valgt 1. marts 1946.
HELGE PETERSEN, fh. direktør for Meteorologisk institut		
EINAR ANDERSEN, direktør for Geodætisk inst., dr. (form.)	}	valgt 31. oktober 1947.
A. E. BRETTEING, professor		
A. SCHNEIDER, professor		
NIELS NIELSEN		valgt 2. april 1948.
OVE SIMONSEN, statsgeod., dr.		valgt 28. oktober 1955.

Union Internationale des Sciences Biologiques.

† ALBERT FISCHER	}	valgt 17. januar 1947.
P. BOYSEN JENSEN		
KNUD JESSEN		
TAGE KEMP		
P. BRANDT REHBERG (form.)		
KNUD SAND		
R. SPÄRCK, professor, dr.		
MATH. THOMSEN		
ØJVIND WINGE		
J. ØRSKOV		
H. LEMCHE, inspektør, dr.		valgt 1. december 1950.

Union Internationale Mathématique.

A. F. ANDERSEN, prof., dr.	}	valgt 17. november 1951.
FR. FABRICIUS-BJERRE, professor, dr.		
W. FENCHEL		
DAVID FOG, professor, dr.		
A. HALD, professor, dr.		
BØRGE JESSEN		
JAKOB NIELSEN (sekretær)		
N. E. NØRLUND (formand)		
RICH. PETERSEN, prof., dr.		
W. SIMONSEN, professor		
J. F. STEFFENSEN, prof., dr.	}	valgt 2. maj 1952.
SVEND LAURITZEN, prof., dr.		
SVEND BUNDGAARD, prof.		
KAJ RANDEBUCH, lektor, mag. scient.		

International Union of Biochemistry.

TAGE ASTRUP, dr.	}	valgt 28. oktober 1955.
E. BIERRING, dr.		
S. DALGAARD-MIKKELSEN, prof., dr.		
H. DAM		
R. EGE, prof., dr.		
E. HOFF-JØRGENSEN, lektor, dr.		
H. HOLTER		
HOLGER JØRGENSEN, prof., dr.		
K. LINDERSTRØM-LANG (formand)		
E. LUNDSGAARD		
P. BRANDT REHBERG		
F. SCHØNHEYDER, prof., dr.		
H. USSING		
KNUD VEJLBY, mag. scient.		

International Union of Physiological Sciences.

P. BRANDT REHBERG	}	valgt 28. oktober 1955.
F. BUCHTHAL		
IB HOLM-JENSEN, prof., dr.		
E. LUNDSGAARD (formand)		
K. O. MØLLER, prof., dr.		
SØREN L. ØRSKOV, prof., dr.		

Committee on Science and its Social Relations.

H. E. GLAHN, direktør, civil- ingeniør	}	valgt 22. april 1938.
N. THORKIL-JENSEN, prof.		
P. BRANDT REHBERG (for- mand)		valgt 23. januar 1948.

Medlem af den danske Unesco-nationalkommission:

K. LINDERSTRØM-LANG, valgt 4. februar 1955, valget gælder
fra 1. marts 1955 til 1. marts..... 1958

Komiteen for naturvidenskabelig dokumentation:

JEAN ANKER, overbibl., dr.	}	valgt 17. november 1950.
J. A. CHRISTIANSEN		
J. C. JACOBSEN		
K. LINDERSTRØM-LANG		
JAKOB NIELSEN (formand)		
P. BRANDT REHBERG		
E. LUNDSGAARD		valgt april 1951.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«:

HANS RÆDER, valgt 18. oktober 1935.
KURT LATTE, Göttingen, valgt 4. november 1927.
CARSTEN HØEG, valgt 5. februar 1943.
KAJ BARR (formand), valgt 28. februar 1947.

Kommissionen for den nye Ducange:

HANS RÆDER, valgt 2. november 1928.
FR. BLATT, valgt 17. november 1933.
CARSTEN HØEG (formand), valgt 2. april 1948.

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«:

CARSTEN HØEG (formand), valgt 28. november 1941.

EJNAR DYGGVE, valgt 12. april 1946.

KNUD JEPPESEN, valgt 12. april 1946.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«:

K. BARR

L. L. HAMMERICH (formand) } valgt 28. oktober 1955.

LOUIS HJELMSLEV }

Carlsbergfondets direktion:

NIELS BJERRUM, valgt 27. februar 1931, genvalgt 1936 og
1946, valget gælder til 30. september 1956
[fratræder 30. september 1956.]

KNUD JESSEN, valgt 5. februar 1937, genvalgt 1944 og 1954,
valget gælder til 30. september 1964

BØRGE JESSEN, (formand), valgt 28. april 1950, valget gæl-
der til 30. september 1960

KAARE GRØNBECH, valgt 2. maj 1952, valget gælder til 30. sep-
tember 1962

STIG IUUL, valgt 15. april 1955, valget gælder til 30. sep-
tember 1958

[AKSEL TOVBORG JENSEN, valgt 20. april 1956, tiltræder 1. ok-
tober 1956, valget gælder til 30. september 1966]

Medlem af Frederiksborg-museets bestyrelse:

KAARE GRØNBECH, valgt 13. maj 1955, valget gælder til 30.
september 1958

Tilforordnede til Carlsberg laboratoriets bestyrelse:

A. C. ANDERSEN, cand. polyt., fh. forstander for Landøkonomi-
sk forsøglaboratoriums kemiske Afde-
ling, valgt 6. februar 1925, genvalgt 1930,
1935, 1940, 1945, 1950 og 1955, valget gælder
til 30. september 1960

HANS B. FOGH, cand. polyt., direktør ved Carlsberg brygge-
rierne, valgt 28. oktober 1955, valget gælder
til 30. september 1960

*Medlemmer af Rask-Ørsted fondets bestyrelse,
valgt af selskabet:*

- NIELS BJERRUM, valgt 31. oktober 1919, genvalgt 1923,
1927, 1931, 1935, 1939, 1943, 1947, 1951 og
1955, valget gælder til 31. oktober 1959
- K. FRIIS JOHANSEN, valgt 19. oktober 1945, genvalgt 1947,
1951 og 1955, valget gælder til 31. oktober 1959

*Medlemmer af kommissionerne
under »Statens almindelige Videnskabsfond«,
valgt af selskabet:*

Kommissionen for de humanistiske Videnskaber:

- KAJ BARR, valgt den 19. september 1952, genvalgt 15. maj
1953, valget gælder til 30. september 1958

Kommissionen for Naturvidenskaberne:

- † H. M. HANSEN, valgt 19. september 1952, genvalgt 15. maj
1953, valget gælder til 30. september 1958
- K. LINDERSTRØM-LANG, valgt 19. september 1952, valget
gælder til 30. september 1957

*Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk
Videnskabsmand« (Lundehave):*

- TH. KNUDTZON, højesteretssagfører, valgt 3. november 1939,
genvalgt april 1943, 1949 og 1955, valget
gælder til april 1961
- KAARE GRØNBECH, valgt 6. maj 1949, genvalgt 1955, valget
gælder til april 1961
- EJNAR DYGGVE (formand), valgt 25. november 1949, genvalgt
1955, valget gælder til april 1961
- WERNER FENCHEL, valgt 9. april 1954, genvalgt 1955, valget
gælder til april 1961

*Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat til unge, danske,
mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd«:*

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

- KNUD JESSEN, valgt 1. april 1932, genvalgt 1936, 1943 og 1951 1959
- N. E. NØRLUND, valgt 2. maj 1941, genvalgt 1948 og 1956 1964

NIELS BOHR (formand), valgt 2. november 1945, genvalgt 1947 og 1955.....	1963
MATHIAS THOMSEN, valgt 1. marts 1946, genvalgt 1949 ...	1957
BENGT STRÖMGREN, valgt 11. april 1947, genvalgt 1952 ...	1960
J. A. CHRISTIANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1953	1961
P. BRANDT REHBERG, valgt 9. april 1954	1962
ARNE NOE-NYGAARD, valgt 15. april 1955.....	1958

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat«:

J. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, 1953 og 1956, valget gælder til april.....	1959
KNUD JESSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950, 1953 og 1956, valget gælder til april.....	1959
JAKOB NIELSEN (formand), valgt 31. oktober 1947, genvalgt 1950, 1953 og 1956, valget gælder til april 1959	

Administrationsudvalget for »Niels Bohr legatet«:

NIELS BOHR JAKOB NIELSEN N. E. NØRLUND	} valgt 18. januar 1946.
--	--------------------------

Den danske bestyrelse for de skandinaviske Naturforsker møder:

Valg foretages før hvert naturforsker møde.

NIELS BJERRUM J. A. CHRISTIANSEN MAGNUS DEGERBØL (formand) A. TOVBORG JENSEN H. HØJGAARD JENSEN, prof. EJNAR LUNDSGAARD ARNE NOE-NYGAARD CHR. POULSEN EBBE RASMUSSEN (næstformand) THORVALD SØRENSEN, prof., dr. GUNNAR THORSON MOGENS WESTERGAARD ERIK ZEUTHEN, dr. phil.	} valgt i maj 1955.
--	---------------------

Medlem af bestyrelsen for »Danmarks Akvarium«, Charlottenlund,
valgt af selskabet:

R. SPÄRCK, prof., dr., valgt 16. april 1948, genvalgt 1952,
valget gælder til 31. december 1958

Medlem af bestyrelsen for legatet »Ole Rømer Medaillen«,
valgt af selskabet:

N. E. NØRLUND, valgt 1. december 1944, genvalgt 1951, valget
gælder til 1956

Medlem af den danske forening »Norden's« nordiske sprogævn,
valgt af selskabet:

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 26. januar 1945.

Medlem af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom,
valgt af selskabet:

EJNAR DYGGVE, valgt 10. februar 1956, valget gælder til . . 1960

Selskabets mødelokaler: H. C. Andersens boulevard 35,
København V. Telf. Byen 8980.

Selskabets sekretariat: Dantes plads 5, København V.
Telf. Byen 3240.

Arkivar: ASGER LOMHOLT (f. $\frac{2}{8}$ 1901), cand. theol., R. af Dbg.
Normasvej 32, Valby. Telf. Valby 2163. — ($\frac{1}{9}$ 1925.)

Assistent: Fru ELLEN ERICHSEN (f. $\frac{12}{7}$ 1897). — ($\frac{1}{1}$ 1932.)

BERETNING OM MØDERNE 1955—56

213.—214. selskabsår.

1. Mødet den 14. oktober 1955.

Festligt møde i anledning af præsidenten, NIELS BOHR'S
70-års fødselsdag den 7. oktober 1955.

Selskabets protektor, HANS MAJESTÆT KONGEN,
overværede mødet.

Til stede var 68 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Sand, Winge, Friis Johansen, Ræder, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Langseth, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Hohwü Christensen, Fabricius, Høeg, Rubow, Grønbech, Møller, Blinkenberg, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Elling, J. Bjerrum, Dam, Degerbøl, K. Arne Jensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Krogh, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Faurholt, Kemp, Helgason, Iuul, Vagn Poulsen, Steensberg, J. K. Bøggild, Berg, Einarson, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Ussing, Veibel, Westergaard, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden selskabets udenlandske medlemmer professor, minister, dr. Sigurður Nordal, professor, dr. Oskar Klein, Stockholm, og fh. riksantikvar, dr. Harry Fett, Oslo, og som gæst fru professorinde Margrethe Bohr.

Før Hans Majestæt Kongens ankomst bød præsidenten selskabets medlemmer velkommen til mødet og takkede for den venlighed, der var vist ham fra selskabets side i anledning af hans 70-års dag.

Efter at Hans Majestæt Kongen var modtaget og havde taget plads i mødesalen, bød præsidenten kongen velkommen og udtrykte sin taknemmelighed over, at han var kommet til stede og derved kastede glans over mødet.

Præsidenten omtalte den støtte, som selskabet havde modtaget fra Christian VI og de senere konger, som alle havde været selskabets protektorer. I særlig grad mindedes han Christian VIII, der i en årrække var selskabets præsident, og Christian X, der selv under besættelsens tunge tid fandt lejlighed til at komme til stede i selskabet. Præsidenten fremhævede kong Frederik IX's interesse i bestræbelserne på det videnskabelige område og udtalte en dybtfølt tak for kongens tilstedeværelse ved dette festmøde. Præsidenten knyttede dertil en personlig tak for kongens lykønskning.

Hans Majestæt Kongen takkede præsidenten for hans velkomstord og udtrykte sin lykønskning til »dansk videnskabs store mand«. Kongen nævnte, at Niels Bohr på mødedagen havde fået tildelt Storkorset af Dannebrog med bryststjernen i diamanter. Kongen henstillede til selskabets medlemmer at rejse sig og hylde Niels Bohr, og medlemmerne sluttede sig hertil med håndklap.

Johs. Pedersen og Øjvind Winge overbragte derefter klassernes lykønskning til præsidenten.

Sekretæren, Jakob Nielsen, oplæste fortalen til et af selskabets udgivet festskrift til Niels Bohr til 70-årsdagen og overrakte præsidenten et smukt indbundet eksemplar af dette skrift, der indeholdt 15 afhandlinger, udarbejdet af danske og udenlandske medlemmer af selskabet, af Niels Bohrs medarbejdere o. a.

Præsidenten takkede for al den venlighed, han havde mødt ved dette møde, for klasseformændenes varmtføjte ord og for det smukke festskrift, der var forelagt af sekretæren. Det var vanskeligt at tale om personlig fortjeneste; alle var tjenerne for at uddybe sandheden og byggede på grundlaget fra tidligere generationer. Det var hans lykke at have deltaget i hele den store udvikling på det atomfysiske felt, som han håbede måtte blive til gavn for kommende slægter.

Præsidenten holdt derefter et foredrag »Atomerne og den menneskelige erkendelse«.

Foredraget er trykt side 112—24.

Efter at præsidenten havde afsluttet mødet, samledes medlemmerne til en souper i spisesalen, hvorunder L. L. Hammerich og Harry Fett talte for præsidenten, og denne takkede og udtalte de bedste ønsker for selskabets fremtid.

2. Mødet den 28. oktober 1955.

Til stede var 41 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Thalbitzer, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Langseth, Børge Jessen, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Fischer, Holter, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Elling, J. Bjerrum, Dam, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tøvborg Jensen, Topsøe-Jensen, Iversen, J. K. Bøggild, Bang, Aage Bohr, Ussing, Jakob Nielsen, *sekretær*, Tuul.

Præsidenten bød medlemmerne velkommen.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. POUL TUXEN, fh. professor i indisk-østerlandsk filologi ved Københavns universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 13. april 1928, død den 29. maj 1955.

Endvidere havde selskabet mistet fire udenlandske medlemmer, nemlig: dr. phil. HAAKEN HASBERG GRAN, fh. professor i botanik ved universitetet i Oslo, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 8. april 1938, død den 2. juni 1955; dr. phil. HAIMON HARALD LÖFSTEDT, fh. professor i romersk veltalendehed og poesi ved universitetet i Lund, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 3. april 1925, død den 10. juni 1955; dr. med. THEODOR THJÖTTA, professor i bakteriologi og serologi ved universitetet i Oslo, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 13. april 1951, død den 12. juni 1955, og dr. phil. CARL AXEL MOBERG, fh. professor i semitisk filologi ved universitetet i Lund, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 5. april 1929, død den 11. august 1955.

Endelig var følgende afgået ved døden:

Dr. techn. NIELS HJELTE CLAUSSEN, fh. direktør ved Carlsberg bryggerierne, tilforordnet til Carlsberg laboratoriets bestyrelse, død den 30. august 1955.

Ingeniør HØLGER S. HENDRIKSEN, leder af det gennem en lang årrække af selskabet benyttede F. Hendriksens reproduktions-atelier, død den 17. maj 1955, og

Maleren, professor KRÆSTEN IVERSEN, skaberens af loftsmaleriet i selskabets mødesal, død den 9. august 1955.

L. L. HAMMERICH fremlagde *Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I, 1—2. Johannis Daci opera ed. A. OTTO, Hauniae MCMLV.*

Af Det danske Sprog- og Literaturselskabs udgave af middelalderens danske filosoffer ved A. OTTO og H. ROOS forelå nu det første dobbeltbind, udgivet dr. A. OTTO under tilsyn af POVL JOHS. JENSEN og L. L. HAMMERICH. Der gjordes kort rede for indholdet og for udgavens betydning.

A. LANGSETH gav en meddelelse: *Absorptionsspektrene af benzen, sym.-trideuterobenzen og hexadeuterobenzen i infrarødt.*

I samarbejde med mag. scient. SVEND BRODERSEN var foretaget en indgående undersøgelse af infrarødt-spektrene af såvel benzen som af to isotope benzener, fremstillet ved at henholdsvis 3 eller alle 6 hydrogenatomer i molekylet var erstattet med deuterium.

Ved forelæggelsen gaves en kort beskrivelse af det eksperimentelle arbejde samt en oversigt over de vundne resultater. Visse ikke tidligere iagttagne forhold i spektrene giver umiddelbart anledning til anskuelige konklusioner angående benzenmolekylets valenskræftsystem.

Vil blive trykt i Mat. Fys. Skrifter I, no. 1.

»Niels Bohr legatet«, der i 1945 blev tilvejebragt ved bidrag fra en række danske virksomheder og fonds i anledning af Niels Bohrs 60-års fødselsdag, og som da udgjorde 400.000 kr. kontant, var ved Niels Bohrs 70-års fødselsdag ved bidrag fra lignende institutioner forøget med 660.000 kr. kontant. Legatet administreres af selskabet ved det dertil nedsatte udvalg.

Til selskabets repræsentanter i Rask-Ørsted fondets bestyrelse genvalgte Niels Bjerrum og K. Friis Johansen for de kommende 4 år fra den 1. november 1955 at regne.

Efter indstilling af Carlsbergfondets direktion valgte selskabet direktør ved Carlsberg bryggerierne, cand. polyt. Hans B. Fogh som tilforordnet til Carlsberg laboratoriets bestyrelse for femåret 30. september 1955—60 i stedet for afd. direktør, dr. techn. Niels Hjelte Claussen.

Efter forslag af komiteen for »Union Géodésique et Géophysique Internationale« valgte selskabet statsgeodæt, dr. phil. Ove Simonsen til medlem af komiteen.

Til medlemmer af selskabets komité for »International Union of Biochemistry«, efter at unionen havde tilsluttet sig »Conseil Intern. des Unions Scientifiques«, valgte selskabet følgende: dr. Tage Astrup, dr. E. Bierring, professor S. Dalgaard-Mikkelsen, Henrik Dam, Professor R. Ege, dr. E. Hoff-Jørgensen, Heinz Holter, professor Holger Jørgensen, K. Linderstrøm-Lang (formand), E. Lundsgaard, P. Brandt Rehberg, professor S. Schønheyder, Århus, H. H. Ussing og mag. scient. Knud Vejlbj.

Selskabet vedtog at vælge følgende til medlemmer af komiteen for »International Union of Physiological Sciences«, efter at unionen havde tilsluttet sig »Conseil International des Unions Scientifiques«: F. Buchthal, professor Ib Holm-Jensen, Århus, E. Lundsgaard (formand), professor Knud O. Møller, P. Brandt Rehberg og professor Søren L. Ørskov, Århus.

Det vedtoges at supplere kommissionen for »A Critical Páli Dictionary«, der efter Poul Tuxens død kun bestod af eet medlem, professor Helmer Smith, Uppsala, med følgende medlemmer: Kaj Barr, L. L. Hammerich og Louis Hjelslev.

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse havde i sit møde den 13. maj 1955 valgt en ny bestyrelse for De skandinaviske Naturforsker møder, som foreløbig skulle forhandle med de andre nordiske lande om en eventuel fortsættelse af møderne. Til medlemmer af bestyrelsen valgtes følgende: Niels Bjerrum, J. A. Christiansen, Magnus Degerbøl (formand), A. Tovborg Jensen, prof. H. Højgaard Jensen, E. Lundsgaard, Arne Noe-Nygaard, Chr. Poulsen, Ebbe Rasmussen (næstformand), prof. Thorvald Sørensen, Gunnar Thorson, Mogens Westergaard og dr. Erik Zeuthen.

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde sendt beretning for året 1953—54.

Direktionen for Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde sendt beretning for året 1954.

Danmarks Akvarium havde sendt beretning for året 1954—55.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« havde sendt beretning for året 1954. Beretningen er trykt i Oversigt 1954—55, side 92.

Kommissionen for Den nye Ducange havde sendt beretning for året 1954. Beretningen er trykt i Oversigt 1954—55, side 91—92.

N. E. Nørlund havde sendt beretning om sin deltagelse som selskabets repræsentant i mødet i »Union Géodésique et Géophysique Internationale« i Rom den 13.—27. september 1954. Beretningen er trykt i Oversigt 1954—55, side 97—99.

»Union Internationale de Physique pure et appliquée« havde sendt trykt beretning om mødet i London den 8.—10. juli 1954, hvori selskabet var repræsenteret ved J. C. Jacobsen og Ebbe Rasmussen.

Selskabets delegerede ved mødet i »Union Académique Internationale« i Bern den 15.—19. juni 1954, Fr. Blatt, L. L. Hammerich og Carsten Høeg, havde sendt beretning om mødet. Trykt i Oversigt 1954—55, side 92—95.

Tage Kemp havde sendt beretning om sin deltagelse som selskabets repræsentant i mødet i »Union Internationale des Sciences Biologiques« i Rom den 12.—16. april 1955. Beretningen er trykt i Oversigt 1954—55, side 99—102.

Jakob Nielsen og P. Brandt Rehberg havde sendt beretning om deres deltagelse i mødet i »Conseil International des Unions Scientifiques« i Oslo den 9.—12. august 1955. Trykt side 146—48.

L. L. Hammerich havde sendt beretning om »Der Erste Internationale Germanistenkongress« i Rom den 5.—10. september 1955, hvori han havde deltaget som selskabets delegerede.

»Le Comité de Direction de l'Encyclopédie de l'Islam« havde holdt møde i København den 26.—27. september 1955 i selskabets lokaler. Johs. Pedersen deltog som repræsentant for Danmark.

Det vedtoges at sende Mat. Fys. Medd. til Århus universitets matematiske Institut.

I sommerens løb havde selskabet indgået følgende bytteforbindelser:

Fysiska Institutionen, Universitetet, Uppsala. — Mat. Fys. Medd.

Biblioteka Uniwersytecka, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin. — Overs., Hist. Filol. og Arkæol. Kunsthist. Medd. og Skrifter.

Institut pour la Recherche Scientifique en Afrique Centrale, Bukavu, Congo Belge. — Biol. Medd. og Skrifter.

University Library, Hiroshima. — Samtlige publikationer.

Department of Mathematics, Yokohama Municipal University, Yokohama. — Mat. Fys. Medd.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse havde meddelt, at den selskabet tilkommende andel i stiftelsens overskud androg 5.765 kr. 14 øre.

Selskabets kommissionær, Ejnar Munksgaards forlag, havde sendt meddelelse om salget af selskabets publikationer i året 1954. Salgsindtægten for selskabet udgjorde 20.403 kr. 30 øre.

Forlaget var i august 1955 overtaget af Skandinavisk Bogforlag A/S, Odense, direktør M. K. Gudmundsen.

Kassekommissionen havde bevilget regulering af lønninger til sekretariatets personale fra 1. oktober 1955.

Det i anledning af præsidenten, Niels Bohrs 70-års fødselsdag af selskabet udgivne festskrift, der overræktes præsidenten i mødet den 14. oktober, indeholder følgende afhandlinger, der var optaget i sommerens løb:

I. *Af danske medlemmer og medarbejdere:*

Aage Bohr og Ben Mottelson: »Moments of Inertia of Rotating Nuclei« (Mat. Fys. Medd. 30, no. 1).

J. K. Bøggild, J. E. Hooper, W. C. G. Ortel og M. Scharff: »Some Studies on Heavy Meson Events in Stripped Emulsions« (Mat. Fys. Medd. 30, no. 3).

C. Møller: »Old Problems in the General Theory of Relativity Viewed from a New Angle« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 10).

Ebbe Rasmussen og Victor Middelboe: »Spectroscopic Investigations of Separated Krypton Isotopes« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 13).

II. *Af udenlandske medlemmer og medarbejdere:*

Max Born: »Continuity, Determinism, and Reality« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 2).

G. Källén og W. Pauli: »On the Mathematical Structure of T. D. Lee's Model of a Renormalizable Field Theory« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 7).

G. Gamow: »On Information Transfer from Nuclei Acids to Proteins« (Biol. Medd. **32**, no. 8).

G. Hevesy: »Conservation of Skeletal Calcium Atoms through Life« (Biol. Medd. **22**, no. 9).

III. *Af ikke-medlemmer:*

Civilingeniør V. Frank: »Hall Coefficient and Resistivity of α - and β -Brass from 20—600° C« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 4).

Professor Torsten Gustafson, Lund (medlem 1956): »On the Potential Collective Flow of a Rotating Nucleus with Non-Ellipsoidal Boundary« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 5).

Amanuensis, cand. mag. Alfred Hermansen: »A Polarimetric Method for Thickness Control in the Production of Interference Filters« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 6).

Dr. phil. N. O. Lassen: »Total Charges and Electron Capture Cross-Sections of Fission Fragments in Gases« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 8).

Dr. phil. Hilde Levi og Anne S. Hogben: »Quantitative Beta Track Autoradiography with Nuclear Track Emulsions« (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 9).

Civilingeniør O. B. Nielsen: »Multipole Order of the γ -Rays from ${}_{81}\text{Tl}^{208}$ « (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 11).

Lektor, dr. phil. Mogens Pihl: »Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse«, med engelsk resumé (Mat. Fys. Medd. **30**, no. 12).

Endvidere var følgende afhandlinger optaget i publikationerne:

Mag. scient. Peter Naur: »Stellar Models Based on the Proton-Proton Reaction« (Mat. Fys. Medd. **30**, nr. 16).

Dr. A. K. Kerman, Canada: »Rotational Perturbations in Nuclei with Application to Wolfram 183« (Mat. Fys. Medd. 30, no. 15).

Mag. scient. Torben Huus, civilingeniør Jørgen H. Bjerregaard og mag. scient. Bent Elbek: »Measurements of Conversion Electrons from Coulomb Excitation of the Elements in the Rare Earth Region« (Mat. Fys. Medd. 30, no. 17).

Carlsbergfondets direktion havde sendt beretning om og uddrag af regnskab for den internationale indsamling til udgivelse af værket »Tabeller over Skibsfart og Varetransport gennem Øresund 1661—1783 og gennem Storebælt 1701—1748«, hvortil selskabet tidligere havde ydet bidrag.

Den tidligere komité for udgivelsen af »Niels Bjerrum. Selected Papers«, der fremkom i anledning af Niels Bjerrums 70-års fødselsdag i 1949, havde efter aftale med alle bidragsyderne besluttet at overdrage selskabet restoplaget af bogen. Præsidenten havde på selskabets vegne modtaget dette tilbud, og restoplaget var modtaget. Den fremtidige indtægt ved salget af bogen ville blive tilført »Niels Bohr legatet«, der havde ydet bidrag til bogens udgivelse.

Selskabet havde sammen med Københavns og Århus universiteter samt »Det Anders Sandøe Ørstedeske Prismedaillelegat« indsendt ansøgning til finansministeriet vedrørende indførelse af skattefrihed for videnskabelige prisbelønninger.

Selskabet havde bevilget Bornholms museum tilladelse til at tage afslag i bronze af stemplerne til selskabets Madvig-medaille i anledning af en udstilling i Svaneke i sommeren 1955.

International Science Foundation (International Science Center), San Francisco, havde anmodet selskabet om samarbejde til gensidig opnåelse af »Scholarships and Fellowships for Scientists and Engineers«. Selskabet havde taget imod en indbydelse til at blive »participating member of the Foundation«.

Redaktøren fremlagde de i sommerens løb udkomne publikationer:

Oversigt over selskabets Virksomhed 1954—55.

Hist. Filol. Medd. 34, no. 4, Erik Iversen; 34, no. 5, Paul V. Rubow; 35, no. 2, Gunnar Bech.

Mat. Fys. Medd. 29, no. 9, G. Alaga, K. Alder, Aage Bohr & B. R. Mottelson; 29, no. 12, R. Haag; 29, no. 13, Alfred Hermansen; 29, no. 15, O. Kofoed-Hansen & A. Nielsen; 29, no. 17, G. Källén & A. Sabry; 29, no. 18, Kurt Alder & Aage Winther; 29, no. 19, Kurt Alder & Aage Winther; 30, no. 1, Aage Bohr & Ben Mottelson; 30, no. 2, Max Born; 30, no. 3, J. K. Bøggild, J. E. Hooper, W. C. G. Ortel & M. Scharff; 30, no. 4, V. Frank; 30, no. 5, Torsten Gustafson; 30, no. 6, Alfred Hermansen; 30, no. 7, G. Källén & W. Pauli; 30, no. 8, N. O. Lassen; 30, no. 9, Hilde Levi & Anne S. Hogben; 30, no. 10, C. Møller, 30, no. 11; O. B. Nielsen; 30, no. 12, Mogens Pihl; 30, no. 13, Ebbe Rasmussen & Victor Middelboe; 30, no. 14, E. A. Guggenheim.

Biol. Medd. 22, no. 6, Finn Salomonsen; 22, no. 7, Agnete Munch-Petersen, Herman H. Kalckar & Evelyn E. B. Smith; 22, no. 8, G. Gamov; 22, no. 9, G. Hevesy.

3. Mødet den 11. november 1955.

Til stede var 41 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Thalbitzer, Ræder, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Ørskov, Fabricius, Rubow, Grønbech, Møller, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Dam, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Iuul, Peter Jørgensen, Steensberg, Berg, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Veibel, Hammerich, *fung. sekretær*. — Desuden selskabets udenlandske medlem professor Alf Nyman, Lund.

FRITHIOF BRANDT gav en meddelelse: *Om Søren Kierkegaards existentialisme*.

Det erkendelsesteoretiske grundlag for Søren Kierkegaards livsfilosofiske »existentialisme« findes i hans teoretiske hovedværk: *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* (1846). En indgående analyse af værkets grundtanker og deres holdbarhed ud fra moderne psykologiske og erkendelsesteoretiske synspunkter kan til dato næppe siges at være foretaget. Heller ikke i den moderne existentialisme, der er inspireret af Kierkegaard.

Foredraget søgte navnlig at belyse Kierkegaards skarpsindige opfattelse af »tænkningens« (= den videnskabelige erkendelses) forhold til »eksistensen« (= virkeligheden), i forbindelse med hans bekendte tesis: »Et logisk system kan gives, et tilværelsens system kan ikke gives«. Ligeledes diskuteredes grundlaget for hans sondring mellem »subjektiv« og »objektiv« sandhed, og i det hele hans erkendelsesteoris betydning for hans livsfilosofiske »existentialisme«. Der synes grund til at betragte Søren Kierkegaard som den første erkendelsesteoretiker af betydning indenfor dansk filosofihistorie.

Aage Bohr forelagde en af Darko Jamnik og Črtomir Zupančič indsendt afhandling med titel: »Excitation of Characteristic K-X Rays by the Impact of Heavy Charged Particles«.

Selskabets udenlandske medlem, professor Helmer Smith, Uppsala, havde bedt sig fritaget for sit hverv som medlem af kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«. Den i forrige møde forøgede kommission havde konstitueret sig med L. L. Hammerich som formand.

»Union Académique Internationale« havde sendt trykt beretning om mødet den 13.—17. juni 1955 i Bruxelles, hvor selskabet var repræsenteret ved unionens præsident Carsten Høeg og Fr. Blatt.

Holger Hjelholt havde sendt beretning om sin deltagelse i »Le Xe Congrès International des Sciences Historiques« i Rom den 4.—11. september 1955.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Polskie Towarzystwo Chemiczne, Warszawa. — Mat. Fys. Medd.

International Science Foundation, International Science Center, San Francisco. — Samtlige publikationer.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Medd. 29, no. 16, Sven Gösta Nilsson.

4. Mødet den 25. november 1955.

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Th. Madsen, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Dyggve, Martin Kristensen, Lundsgaard, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Høeg, Grønbech, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Fenchel, Elling, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Faurholt, Iuul, Steensberg, J. K. Bøggild, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Veibel, Hammerich, *fung. sekretær*. — Desuden selskabets udenlandske medlem professor D. A. Seip, Oslo.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet sit af alder ældste medlem, nemlig dr. phil. CARL JØRGEN WESENBERG LUND, fh. professor extraord. i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 3. maj 1918, død den 12. november 1955.

N. E. NØRLUND gav en meddelelse: *Hypergeometriske funktioner*.

Der gaves en redegørelse for de vigtigste egenskaber hos de hypergeometriske funktioner af vilkårlig orden.

Vil blive trykt i Mat. Fys. Skrifter 1, no. 2.

KAJ BIRKET-SMITH forelagde en afhandling om *Rennell Islands kultur og etnografiske stilling*.

Rennell Island, den sydligste af Salomøns øerne, har i modsætning til de omliggende melanesiske øer en befolkning, der racemæssigt, sprogligt og kulturelt viser nær tilknytning til polynesierne. I forbindelse med »Galathea«-ekspeditionen var der lejlighed til at indsamle et ret omfattende materiale til belysning af den hidtil meget lidt kendte kultur, der indtil ca. 1935 var så godt som upåvirket af europæisk indflydelse. En analyse af kulturens elementer tyder på, at den allerede på et tidligt tidspunkt har skilt sig ud fra den øvrige polynesiske kultur og siden har været forholdsvis isoleret.

Trykt i Hist. Filol. Medd. 35, no. 3.

Sekretæren meddelte, at der for det kommende år ikke ville kunne udsættes prisopgaver for legaterne.

Ejnar Hertzsprung havde sendt beretning om sin deltagelse i mødet i »Union Astronomique Internationale« den 29. august —5. september 1955 i Dublin. Beretningen er trykt side 149.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. scient. Erik Rasmussen: »Faunistic and Biological Notes on Marine Invertebrates III. The Reproduction and Larval Development of some Polychaetes from the Isefjord, with some Faunistic Notes.« Trykt i Biol. Medd. 23, no. 1.

5. Mødet den 9. december 1955.

Til stede var 51 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Th. Madsen, Nørlund, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Sand, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Fabricius, Rubow, Grønbech, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Elling, Matthiessen, Degerbøl, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Kemp, Iuul, Peter Jørgensen, Steensberg, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Ussing, Veibel, Jakob Nielsen, *sekretær*.

C. ELLING fremlagde et arbejde: »Rom. Arkitekturens Liv fra Bernini til Thorvaldsen«.

Der gjordes kort rede for undersøgelsens metode og gaves et par eksempler på dens anvendelse.

H. TOPSØE-JENSEN gav en meddelelse: *Bemærkninger til eventyret »Tante Tandpine«*.

»Tante Tandpine« afslutter den sidste samling af H. C. ANDERSENS »Nye Eventyr og Historier« (tredie række, 2. samling, 1872); digteren havde arbejdet tre somre på det ikke særlig lange eventyr. Støttet på udtalelser i hans breve og dagbøger og ud fra en undersøgelse af de få bevarede udkast forsøges der en rekonstruktion af stadierne i eventyrets tilblivelseshistorie, og det påvises, hvorledes H. C. ANDERSEN indarbejder såvel gamle optegnelser som helt friske oplevelser i sin digtning. Ved sit idéindhold placerer »Tante Tandpine« sig side om side med »kulsorte« eventyr som »Grantræet« og »Skyggen«; men ved en afgørende tekstretelse i optrykket 1874 søgte ANDERSEN i nogen grad at mildne dets pessimisme.

Det af kassekommissionen forelagte budget for året 1956 vedtoges. Trykt side 129—31. Herunder bevilgedes 1.400 kr. til Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie.

Efter indstilling fra udvalget for tildeling af »Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat« vedtog selskabet at tildele Albert Fischer den for regnskabsåret 1. oktober 1954—30. september 1955 modtagne portion af legatet, 2.000 kr.

Ved anden behandling af forslag fra vedtægtsudvalget om ændring af vedtægternes § 5 vedrørende antallet af udenlandske medlemmer vedtog selskabet følgende formulering:

»Antallet af udenlandske medlemmer må ikke overstige 200, nemlig 80 i den historisk-filosofiske klasse og 120 i den naturvidenskabelig-matematiske klasse«.

Stk. 2 og 3 i den nuværende formulering overførtes til ændringsforslagets §§ 7 og 8 (jvfr. side 159—60).

Selskabets komité for Union Géodésique et Géophysique Internationale havde valgt direktøren for Geodætisk Institut, dr. phil. Einar Andersen, til formand for komiteen, idet N. E. Nørlund havde ønsket sig fritaget for dette hverv.

K. Linderstrøm-Lang havde sendt beretning om »Le 3e Congrès International de Biochimie« og mødet i »International Union of Biochemistry« i Bruxelles den 1.—6. august 1955, hvori han havde deltaget som selskabets delegerede. Med beretningen fulgte bl. a. den internationale biokemiske unions reviderede statutter.

Ejnar Dyggve havde sendt beretning om sin deltagelse i følgende to kongresser: »Le XVIIIe Congrès International d'Histoire de l'Art« i Venezia den 11.—18. september 1955, og »Le Xe Congrès International d'Études Byzantines« i Istanbul den 15.—21. september 1955.

Det vedtoges at sende en lykønskning til National Academy of Sciences, Allahabad, India, i anledning af 25-års jubilæet den 26.—29. december 1955.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til »Il Congresso Internazionale di Studi Romanzi« i Firenze den 3.—8. april 1956 delegeredes Andreas Blinkenberg.

Til den 32. internationale Amerikanistkongres i København den 8.—14. august 1956 delegeredes W. Thalbitzer.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af museumsinspektør, cand. theol. & mag. art. Halfdan Siiger: »From the Third Danish Expedition to Central Asia. Ethnological Field-Research in Chitral, Sikkim, and Assam. Preliminary Report« i Hist. Filol. Medd. Trykt i bd. 36, no. 2.

Siden 1830 havde selskabets arkiv opbevaret ca. 50 større og mindre manuskripter, efterladt af selskabets medlem Niels Morville, † 1812. Manuskripterne, hvis indhold var dels løsning af en lang række opgaver (geometriske, analytiske, politiske og økonomiske, specielt landøkonomiske), dels excerpter af danske og udenlandske bøger og tidsskrifter (1778—1812), var nøje gennemgået og fundet uden større interesse, hverken i almindelighed eller for selskabet. Det vedtoges at overdrage samtlige manuskripter til rigsbibliotekaren til fri disposition, eventuelt tilintetgørelse.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filol. Medd. 35, no. 1, Johs. Brøndum-Nielsen.

6. Mødet den 13. januar 1956.

Til stede var 45 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Th. Madsen, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Johs. Pedersen, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Fabricius, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Kemp, Steensberg, Berg, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Jakob Nielsen, *sekretær*, Brandt, Westergaard.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet to udenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. HERMANN WEYL, fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 10. april 1953, død den 8. december 1955, og dr. phil. HELMER SMITH, fh. professor i sanskrit og sammenlignende indoeuropæisk sprogforskning ved universitetet i Uppsala, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 8. april 1927, død den 9. januar 1956.

KNUD FABRICIUS gav en meddelelse: *Hvorledes gik Skånes jord over fra dansk til svensk eje?*

Overførelsen af Skånes jord til svenske hænder var et led i en bevidst svensk politik. I Skåne var for 300 år siden over 70 p.ct. af al jord i adelens besiddelse, og af denne adelsjord lykkedes det svenske adelsmænd fra 1658 til 1673 at erhverve 28 p.ct.; 1691 var deres andel steget til 43 p.ct., 1708 til 53½ p.ct., og 1768 endog til 77,8 p.ct. Fra over 100 dansk-skånske herregårde var tallet mellem 1658 og 1768 sunket til 24. Men slægter som RAMEL, BARNEKOV, THOTT og TROLLE forstod at hævde sig på deres forfædres jord, og den danske regering støttede i det skjulte deres bestræbelser.

ARNE NOE-NYGAARD gav en meddelelse: *Fossile pimpsten fra vulkanen Hekla — fra Danmark og Grønland.*

Pimpsten fra den islandske vulkan Hekla af samme type som tidligere påvist i Danmark fra overgangen mellem atlantisk og subboreal tid er nu fundet på palæoeskimoiske bopladser i Diskobugten i Vestgrønland. Meget tyder på, at pimpstenene på de to fundsteder stammer fra eet og samme udbrud i vulkanen. Den eventuelle fastlæggelse af et synkront niveau på begge sider af Nordatlanten vil have stor betydning for bedømmelsen af niveauforandringerne i postglacial tid.

Redaktøren forelagde nogle overvejelser vedrørende en eventuel ny opdeling af selskabets publikationer. Sagen henvistes til behandling i klasserne.

Som tidligere omtalt havde en række danske virksomheder, institutioner og fonds i anledning af Niels Bohrs 70-års fødselsdag skænket yderligere 660.000 kr. til »Niels Bohr legatet«. Beløbet var tillagt legatets kapital. Efter en analogi af fundatsens § 7 ville Niels Bohr med administrationsudvalgets sanktion kunne disponere også over en fjerdedel af det nu tilkomne beløb til sådanne formål som nævnt i fundatsens § 6, mod at kapitalen efter Niels Bohrs død restitueredes på den i fundatsens § 8 nævnte måde.

Andreas Blinkenberg havde sendt beretning om sin deltagelse i »Le Ier Congrès International de Langue et de Littérature du Midi de la France« i Avignon den 7.—11. september 1955.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Instituto Oswaldo Cruz, Rio de Janeiro, og at sende Biol. Medd. og Skrifter.

Bytteforbindelse med Kasa Mianowskiego, Warszawa, var op-
hævet, idet denne institution var indgået i akademiet i Warszawa.

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde bevilget selskabet 20.000
kr. til opretholdelse af dets internationale forbindelser i året 1956.

Den af selskabet nedsatte komité for »Conseil International
des Unions Scientifiques« ville blive suppleret med formændene
for de danske komiteer for de unioner, i hvilke Danmark ikke
repræsenteredes af selskabet, når der forelå spørgsmål af betyd-
ning for alle unioner. Den således udvidede komité havde holdt
sit første møde i selskabets lokaler.

Klassemøde:

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med
dagsorden:

1. Forslag vedrørende en eventuel ny opdeling af publikatio-
nerne.
2. Eventuelt.

7. Mødet den 27. januar 1956.

Til stede var 56 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjer-
rum, Nørlund, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Ræ-
der, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Hammerich,
Martin Kristensen, Brøndsted, Børge Jessen, Høeg, Grønbech, J. C. Ja-
cobsen, Møller, Blinkenberg, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg,
Barr, Hjelmslev, Buchthal, Fenchel, Brandt, Bøggild-Andersen, Elling,
J. Bjerrum, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith,
Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup,
Tovborg Jensen, Riis, Faurholt, Kemp, Peter Jørgensen, Steensberg, J. K.
Bøggild, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Thorson, Veibel, Westergaard,
Jakob Nielsen, *sekretær*, K. Arne Jensen.

AXEL STEENBERG gav en meddelelse: *Adaptationssynspunk-
tet i redskabskulturforskningen.*

Med udgangspunkt i det nye "International Secretariat for Research
on the History of Agricultural Implements", som er oprettet i National-
museet, redegjordes for nogle hovedsynspunkter i redskabskulturforsk-
ningen siden svenskeren ANDREAS BERCH i 1759 og 1773 skrev sine af-
handlinger om plovens konstruktion og oprindelse. Det foreslås, at man

i højere grad, end det hidtil er sket, overfører den funktionalistiske skoles synspunkter indenfor anthropologien til redskabsforskningen, idet man ved et studium af redskabernes tilpasning til det lokale miljø kan fremdrage væsentlige oplysninger om dettes økonomiske struktur.

Undervisningsministeriet havde anmodet selskabet om at vælge et medlem til bestyrelsen for Det danske Institut i Rom. Sagen henvistes til den historisk-filosofiske klasse.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, Paris, og at sende Hist. Filol. Medd. og Skrifter.

Arkivar Asger Lomholt havde indsendt manuskript til en eventuel fortsættelse og afslutning af værket »Det kongelige danske Videnskabernes Selskab 1742—1942. Samlinger til Selskabets Historie«. Der nedsattes et redaktionsudvalg bestående af Jakob Nielsen, L. L. Hammerich og som historiker Bjørn Kørnerup. Udvalget kunne eventuelt selv supplere sig med andre af selskabets medlemmer.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Medd. 30, no. 16, Peter Naur.

Klassemøder:

Den historisk-filosofiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Forslag vedrørende en eventuel ny opdeling af publikationerne.
2. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer i selskabet.
3. Eventuelt.

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer i selskabet.
2. Eventuelt.

8. Mødet den 10. februar 1956.

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, N. Bjerrum, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Brøndsted, Børge Jessen, Ørskov, Høeg, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Barr, Buchthal, Fenchel, J. Bjerrum, Dam, Degerbøl, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Iuul, Steensberg, J. K. Bøggild, Berg, Bang, Aage Bohr, Ussing, Jakob Nielsen, *sekretær*.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig: dr. FÉLIX-ÉDOUARD-JUSTIN-ÉMILE BOREL, fh. professor i matematik ved universitetet i Paris, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 9. april 1926, død den 3. februar 1956.

Kaj Barr og Johs. Pedersen talte mindeord om Poul Tuxen. Kaj Barrs mindeord trykt side 67—98.

C. MØLLER gav en meddelelse: *Om tiden i den almene relativitetsteori*.

Efter en kort gennemgang af tidsbegrebet i den almene relativitetsteori omtaltes en undersøgelse over de betingelser, som f. eks. et såkaldt atomur må tilfredsstille for at repræsentere et idealt standard ur i denne teoris forstand.

Efter forslag af den historisk-filosofiske klasse valgte selskabet Ejnar Dyggve til medlem af bestyrelsen for Det danske Institut i Rom for de kommende fire år.

Stig Iuul valgtes til medlem af vedtægtsudvalget.

Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Institut für deutsche Sprache und Literatur, havde sendt indbydelse til deltagelse i en fest i anledning af professor Theodor Frings' 70-års fødselsdag den 23. juli 1956 i Leipzig og en derpå følgende »Internationale Arbeitstagung über deutsche Sprache und Literatur« i Berlin. Det vedtoges at delegere L. L. Hammerich.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med Ministerio de Educacion Nacional, Comisaria General de Excavaciones Arqueologicas, Madrid, og at sende Hist. Filol. og Arkæol. Kunsthist. Medd. og Skrifter.

Redaktøren fremlagde:

Biol. Skrifter 8, no. 2, M. Køie & K. H. Rechinger.

Johan Nicolai Madvig, et mindeskrift, bd. I, udgivet af selskabet og Carlsbergfondet.

9. Mødet den 24. februar 1956.

Til stede var 47 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Møller, Holter, Brandt Rehberg, Barr, Hjelmslev, Buchthal, Fenchel, Brandt, Matthiesen, J. Bjerrum, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Topsøe-Jensen, Kemp, Helgason, Iuul, Peter Jørgensen, J. K. Bøggild, Noe-Nygaard, Bang, Aage Bohr, Thorson, Jakob Nielsen, *sekretær*, J. C. Jacobsen.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN gav en meddelelse: *Den pløjende Adam. Et gotisk kalkmaleri med dansk indskrift.*

I Årsberättelse 1955 fra Kungl. Humanistiska Vetenskapsamfundet i Lund giver museumsassistent ERIK CINTHIO en redegørelse for kalkmalerierne i Åspö Kirke (Skaane), hvortil slutter sig en af professor IVAR LINDQUIST forfattet tolkning af den ledsagende indskrift. Det hævdes her, at dennes sprog er „ett blandspråk av svenska och norska“. Meddelelsen gik ud på at give en herfra afvigende læsning og tydning af indskriften, hvis sprogform må bestemmes som gammeldansk (skaansk) fra slutningen af det 15. århundrede.

MAGNUS DEGERBØL gav en meddelelse: *Det uddøde østgrønlandske rensdyr.*

Omkring år 1900 forsvandt rensdyret fra Østgrønland. Kun få skeletter og et par skind er blevet opbevaret af denne form, men senere er et knoglemateriale blevet opsamlet på jorden. På dette grundlag er det østgrønlandske rensdyrs systematiske stilling blevet studeret. Ved sin ringe størrelse har det klart adskilt sig fra det kraftige vestgrønlandske rensdyr. Dets systematiske stilling til andre højarktiske rensdyr omtaltes, og årsagerne til dets forsvinden diskuteredes.

Samme gav en meddelelse: *Om subfossile danske rensdyr.*

Der kendes nu henimod et par hundrede fund af rensdyr fra Danmark. Bortset fra et par usikre fund tilhører de alle tundratiden; på

grundlag af pollenanalyse foretaget af afdelingsgeolog H. KROG er adskillige blevet nærmere tidsbestemt. De mange afkastede takker viser, at også om vinteren har rensdyret levet i Danmark. Der gjordes rede for det forhistoriske rensdyrs systematiske stilling, og dets oprindelse debatteredes.

Samme fremlagde marvspaltede dådyrknogler fra interglacialtid i Danmark.

Disse knogler blev i sommeren 1955 fremdraget på Zoologisk Museum af konservator U. MØHL-HANSEN.

Direktionen for det Classenske Fideicommis havde sendt beretning for året 1954—55.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Museum Archeologiczne, Łodz. — Hist. Filol. og Arkæol. Kunsthist. Medd. og Skrifter.

University, Faculty of Philosophy, Ljubljana. — Hist. Filol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af professor, dr. phil. J. F. Steffensen: »On the Restricted Problem of Three Bodies« i Mat. Fys. Medd. Trykt i bd. 30, no. 18.

Klassemøde:

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Fortsat behandling af forslag vedrørende en ny opdeling af publikationerne.

2. Eventuelt.

10. Mødet den 9. marts 1956.

Til stede var 53 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Nørlund, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Høeg, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Matthiessen, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Helgason, Iuul, Peter Jørgensen, J. K. Bøggild, Berg, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Veibel, Westergaard, Jakob Nielsen, *sekretær*.

— Desuden som gæst professor L. Sliv, Leningrad.

Kaj Berg talte mindeord om C. Wesenberg-Lund.

Trykt side 99—111.

CARSTEN HØEG gav en meddelelse: *Oldslavisk musiknotation*.

Det er en given sag, at byzantinsk kirkemusik og kirkedigtning blev indført blandt Bulgarere og Slaver, da de blev kristnede. Der er bevaret en del slaviske musikhåndskrifter fra det 12. og 13. århundrede, hvori teksterne er ordrette oversættelser af kendte byzantinske hymner, og notationen viser stor lighed med de ældste byzantinske musiknotationer, vi kender. Først i de allersidste år er der i Vesteuropa blevet mulighed for at studere disse gammelslaviske håndskrifter. I visse tilfælde er det muligt at fastslå slægtskab i musikalske motiver i den oldslaviske og den byzantinske overlevering, og der er mulighed for at få nogen klarhed over, hvordan den ældste udvikling af den kirkelige sang er foregået i Rusland.

Niels Bjerrum havde meddelt, at han på grund af alder ikke ønskede genvalg til Carlsbergfondets direktion ved det kommende valg.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

University of London Institute of Classical Studies. — Hist. Filol. Medd. og Skrifter.

John Innes Horticultural Institution, Hertford, Herts., Engl. — Biol. Medd. og Skrifter.

Istituto ed Orto Botanico dell'Università di Torino. — Biol. Medd. og Skrifter.

Naučno Društvo, Sarajevo. — Hist. Filol. Medd. og Skrifter.

Department of Agriculture, Ottawa. — Biol. Medd. og Skrifter.

Instituto de Botanica Darwinion, Academia Nacional, San Isidro, Argentina. — Mat. Fys. Medd.

Instituto de Matematica, Mendoza, Argentina. — Mat. Fys. Medd.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filol. Medd. 35, no. 3, K. Birket-Smith.

Redaktøren omtalte forhandlingerne i klasserne vedrørende opdeling m. m. af publikationerne.

Den historisk-filosofiske klasse havde besluttet at afslutte Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser og Skrifter og Filosofiske Meddelelser, når de løbende bind var færdige, og kun at

udgive Historisk-filosofiske Meddelelser og Skrifter fra næste bind, med fortsat bindtælling. Denne ændring skulle senere vedtages af selskabet i forbindelse med en ændring af selskabets forretningsorden.

For den naturvidenskabelig-matematiske klasses vedkommende udsattes spørgsmålet om påbegyndelse af »Atomfysiske Meddelelser« indtil videre. Serien »Matematisk-fysiske Skrifter« skulle åbnes, men iøvrigt foretoges ingen ændring i serierne. Til Matematisk-fysiske og Biologiske Meddelelser indførtes et lidt bredere format.

Til samtlige publikationer anvendes bedre papir. Der foretages en ombytning i publikationernes navn (selskabets navn sættes sidst), og der indføres en ny bibliografisk forkortelse, som er i overensstemmelse med de internationale regler herfor. Af hensyn til abonnenter, institutter o. l. anvendes distributionsbetegnelser til deling af serierne. I Matematisk-fysiske og Biologiske Meddelelser og Skrifter indføres synopsis obligatorisk; synopsis trykkes bag på titelbladet og på et i afhandlingen indlagt kort.

Klassemøder:

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Eventuelt.

II. Mødet den 23. marts 1956.

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Th. Madsen, N. Bjerrum, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Grønbech, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Fenchel, Brandt, J. Bjerrum, Rosenkrantz, Blatt, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Kemp, Iuul, Peter Jørgensen, J. K. Bøggild, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Veibel, Westergaard, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæster dr. Catherine Roberts, København, og Lic. rer. nat.

Manuel Losada, Madrid.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig: dr. phil. HAAKON SHETELIG, fh. professor, bestyrer af Bergens Museums arkæologiske afdeling, Bergen, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 6. april 1934, død den 22. juli 1955.

ØJVIND WINGE gav en meddelelse: *Om virkningen af komplementære gener hos gærsvampe ved raffinoseforgæringen.*

Ved hjælp af genetisk bestemte gærtyper påvises, at et gen for melibiase (Me) og for galaktozymase (G) respektive hydrolyserer raffinose til sakkarose + galaktose og forgærer galaktose-delen i raffinosemolekylet. Forgæringen bliver således $\frac{1}{3}$.

Ligeledes påvises en komplementær virkning på raffinosemolekylet af genet Me og visse α -glukosidasegener (M_1 og M_4). Me-genet bevirker spaltning af molekylet i sakkarose og galaktose, hvorefter M_1 (eller M_4) hydrolyserer sakkarosen, som nedbrydes til fruktose og glukose, der forgæres. Forgæringen bliver således $\frac{2}{3}$.

Hvis alle tre gener er tilstede, Me + M_1 + G, forgæres al raffinose, $\frac{3}{3}$.

Nogle ejendommelige adaptationsforhold omtales.

Dr. CATHERINE ROBERTS og Lic. rer. nat. MANUEL LOSADA, Madrid, havde deltaget i undersøgelsen.

EJNAR DYGGVE gav en meddelelse: *Et nyt Vi af Jellingtype.*

Det antages almindeligt, at den nordiske oldtids Vier var på engang *kultsted* og *tingplads*. Vierne i Jelling og Tibirke er sikrede med hensyn til hellighed og størrelse og form, men enkelthederne i deres kultiske og samfundsmæssige funktioner lader sig foreløbigt kun antyde. Ved påvisning af endnu et helligområde, nøje af Jellingtype i størrelse, i form og orientering—denne gang på Falster—kan brugen af denne type, særlig som tingplads, følges langt op i tiden, belyst gennem en forholdsvis fyldig historisk overlevering.

Der foretoges anden behandling af forslag fra vedtægtsudvalget til ny formulering af selskabets vedtægter. Efter nogen drøftelse af § 1 og af nogle principielle spørgsmål vedrørende vedtægsændringer i almindelighed udsattes behandling af denne paragraf. De øvrige vedtægter §§ 2—3 og 7—20 vedtoges uden væsentlige bemærkninger. §§ 4—6 var tidligere vedtaget.

Efter indstilling fra bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« vedtog selskabet at uddele følgende bevillinger: Til studiet af dansk sprog: cand. mag. Christian Lisse 1.500 kr., mag. art. Karl Martin Nielsen 1.000 kr. og dr. phil. Helge Told-

berg 1.000 kr.; — og til studiet af dansk flora: cand. mag. M. Skytte Christiansen 500 kr., cand. mag. Hans Mathiesen 600 kr. og mag. scient. Lise Høst Saunte 1.400 kr., i alt 6.000 kr.

Sekretæren gav meddelelse om klassernes forslag til indvalg af nye medlemmer.

»Union Académique Internationale« havde sendt meddelelse om møde i Rom den 16.—21. juni 1956. Efter forslag af selskabets komité for unionen valgtes Carsten Høeg og Fr. Blatt til delegerede.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af fh. stiftsskriver, dr. jur. C. W. Westrup: »Some Notes on the Roman Slave in Early Times. A Comparative Sociological Study« i Hist. Filol. Medd. Trykt i bd. 36, no. 3.

Redaktøren fremlagde:

Mat. Fys. Medd. 30, no. 15, A. K. Kerman; 30, no. 17, Torben Huus, J. H. Bjerregaard & Bent Elbek.

12. Mødet den 6. april 1956.

Til stede var 43 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Martin Kristensen, Langseth, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Møller, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Fenchel, Bøggild-Andersen, J. Bjerrum, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Chr. Poulsen, Kemp, Iuul, Peter Jørgensen, Vagn Poulsen, Berg, Noe-Nygaard, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Veibel, Westergaard, Hammerich, *fung. sekretær*, Hjelmlev, Dam.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et udenlandsk medlem, nemlig ÉVARISTE LÉVI-PROVENÇAL, professor ved universitetet i Paris, direktør for Institut des Études Islamiques, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 9. april 1954, død den 23. marts 1956.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN gav en meddelelse: *Skibykrøniken og »Povl Helgesens aarbog«*.

Historikeren H. F. RØRDAM udgav 1873 en af kanniken HANS HENRIKSEN c. 1555 renskrevet årbog (*H*). Rørdam så i *H* et ret mangelfuldt udtog af den store humanist og bibelteolog POVL HELGESENS »*Skibykrønike*« (*S*), det betydeligste arbejde af en dansk historiker fra tiden mellem SAXO og ARILD HUITFELDT!

1944 søgte J. OSKAR ANDERSEN, til dels inspireret af PAUL-ERIK HANSEN, at vise, at *H* er en afskrift af lektor Povls egen år- eller optegnelsesbog, og at denne er grundlag for *S*. Denne opfattelse synes at have vundet almindelig hævd. Det søges ud fra kildekritiske, stilistiske og psykologiske kriterier påvist, at Rørdam så rigtigt, og at *H* bør udvises af Povl Helgesens forfatterskab.

KAJ BERG gav en meddelelse: *Milieu og fauna i en humusrig, sur sø, Store Gribso*.

Vandet i Gribso er stærkt brunfarvet af humusstoffer og surt. Søen modtager små tilløb fra nærliggende højmoser, men mangler afløb. Den er ret dyb, 11 m., og har om sommeren en tydelig temperaturlagdeling med godt 20° C i overfladen og kun ca. 6° C ved bunden. Gribsoes milieu giver den et særpræg, som også giver sig udslag i faunaens sammensætning og mængde.

Der blev gennemgået nogle resultater af medarbejderes og egne studier over Gribso og draget sammenligninger mellem Gribso og den nærliggende Esrom sø, som tilhører en mere almindelig søtype, den baltiske eller eutrofe søtype.

Der foretoges afstemning over de fra klasserne indbragte forslag til optagelse af nye medlemmer. Valgt blev følgende:

I den historisk-filosofiske klasse som indenlandsk medlem: dr. phil. Holger Konrad Sten, professor i romansk sprog og litteratur ved Københavns universitet. — Som udenlandske medlemmer: dr. phil. Hans Ingemar Düring, professor i klassisk filologi ved universitetet i Göteborg; dr. phil. Krister Hanell, docent i klassisk fornkunskaap och antikens historia ved universitetet i Göteborg; dr. phil. Helmuth Friedrich August Scheel, professor i Islamkunde ved universitetet i Mainz, og dr. phil. Einar Ólafur Sveinsson, professor i islandsk litteratur ved universitetet i Reykjavik.

I den naturvidenskabelig-matematiske klasse som udenlandske medlemmer: dr. phil. Thomas Fredrik Weibye Barth, professor i krystallografi, mineralogi og petrografi ved universitetet

i Oslo; dr. med. & scient. Charles Herbert Best, professor i fysiologi ved universitetet i Toronto; Jean-Louis-Auguste Brachet, professor i almindelig biologi ved Université libre, Bruxelles; dr. phil. Detlev Wulf Bronk, præsident for National Academy of Sciences, Washington, D. C.; Sir John Douglas Cockcroft, direktør for Atomic Energy Research Establishment, Harwell, Engl.; dr. med. & scient. Carl Ferdinand Cori, professor i biokemi ved Washington University, St. Louis, Mo.; dr. Milislav Demerec, direktør for Department of Genetics, Carnegie Institution of Washington, Cold Spring Harbor, Long Island, N. Y.; dr. phil. Bengt Edlén, professor i fysik ved universitetet i Lund; dr. Boris Ephrussi, professor i genetik ved universitetet i Paris; dr. phil. Carl Rudolf Florin, professor, forstander for Kungl. svenska Vetenskapsakademiens Bergianska Stiftelse, Stockholm; dr. med. & scient. Ragnar Arthur Granit, professor i neurofysiologi ved Kungl. Karolinska medico-kirurgiska Institutet, Medicinska Nobel-institutets afdeling för neurofysiologi, Stockholm; dr. phil. Torsten Valdemar Gustafson, professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund; dr. phil. Assar Robert Hadding, fh. professor i geologi og mineralogi ved universitetet i Lund; dr. phil. Otto Hahn, fh. professor i kemi ved universitetet i Berlin, præsident for Max Planck-Gesellschaft, Göttingen; John Burdon Sanderson Haldane, professor i biometri ved universitetet i London; dr. scient. Sir Charles Robert Harington, direktør for National Institute for Medical Research, London; dr. phil. Odd Hassel, professor i fysisk kemi ved universitetet i Oslo; dr. phil. Gunnar Hägg, professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala; dr. phil. Egil Andersen Hylleraas, professor i teoretisk fysik ved universitetet i Oslo; dr. med. Georg Sigfrid Kahlson, professor i fysiologi ved universitetet i Lund; dr. Hitoshi Kihara, professor i genetik ved universitetet i Kyoto; dr. phil. Victor Kuhn La Mer, professor i kemi ved Columbia University i New York; dr. phil. Ernst Mayr, professor i zoologi ved Harvard College, Cambridge, Mass.; dr. phil. Rolf Herman Nevanlinna, fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors; dr. phil. Gerold Schwarzenbach, professor i uorganisk og analytisk kemi ved universitetet i Zürich; dr. phil. Thoralf Albert Skolem, professor i matematik ved universitetet i Oslo; dr. med., phil. & scient. Donald Dexter Van Slyke, direktør for den biologiske og medicinske afdeling

ved Brookhaven Laboratories, Upton, Long Island, N. Y., og dr. scient. Charles Maurice Yonge, professor i zoologi ved universitetet i Glasgow.

Der foretoges første behandling af valg af medlem af Carlsbergfondets direktion.

Der foretoges endvidere følgende valg:

1. Til sekretær for årene april 1956—61 genvalgtes Jakob Nielsen.
2. Til redaktør for årene april 1956—61 genvalgtes L. L. Hammerich.
3. Til medlem af kassekommissionen for årene april 1956—60 genvalgtes K. Friis Johansen.
4. Til revisor for årene april 1956—60 valgtes Ebbe Rasmussen i stedet for Børge Jessen, der ikke havde ønsket genvalg.
5. Til revisorsuppleant for årene april 1956—60 valgtes W. Fenchel i stedet for Bengt Strömgren, der er bosat i U. S. A.
6. Til medlem af bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« for årene april 1956—64 genvalgtes N. E. Nørlund.
7. Til medlemmer af bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« for årene april 1956—59 genvalgtes Johs. Brøndum-Nielsen, Knud Jessen og Jakob Nielsen.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. scient. Erik Ursin: »Geographical Variation in *Apodemus sylvaticus* and *A. flavicollis* (Rodentia, Muridae) in Europe, with Special Reference to Danish and Latvian Populations« i Biol. Skrifter. Vil blive trykt i bd. 8, no. 4.

Ved aftensbordet gav præsidenten udtryk for dansk naturvidenskabs taknemmelighed overfor Niels Bjerrum for hans 25-årige virksomhed i Carlsbergfondets direktion, som han om kort tid ville forlade på grund af alder.

13. Mødet den 20. april 1956.

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*; Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Martin Kristensen, Lundsgaard,

Brøndsted, Børge Jessen, Fabricius, J. C. Jacobsen, Blinkenberg, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Hjelmlev, Buchthal, Brandt, J. Bjerrum, Dam, Degerbøl, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Topsøe-Jensen, Kemp, Juul, J. K. Bøggild, Einarson, Erichsen, Bang, Aage Bohr, Ussing, Sten, Hammerich, *fung. sekretær*, Th. Madsen. — Desuden som gæster dr. C. Håkansson og civilingeniør Chr. Guld.

Præsidenten bød det nye indenlandske medlem velkommen.

HANS RÆDER gav en meddelelse: *Platon og rhetorerne*.

Denne meddelelse var tænkt som et modstykke til afhandlingen: *Platon und die Sophisten* fra 1939, hvori søgtes påvist, at Platons polemik i hans tidligste dialoger ikke, som almindelig antaget, særlig var rettet mod sofistene. Platons egentlige modstandere gennem hele hans forfattervirksomhed var derimod rhetorerne, blandt hvilke særlig fremhæves taleren ISOKRATES. For Platon havde kun den talekunst værdi, som var baseret på filosofisk erkendelse.

Trykt i *Filos. Medd.* 2, no. 6.

FR. BUCHTHAL gav en meddelelse: *Impulspropagering over den tværstribede muskelfiber*.

Kontraktionens forplantning over den tværstribede muskulatur undersøgte dels på den isolerede muskelfiber og dels på den vilkårligt aktiverede muskel ved måling af de elektriske potentialændringer (aktionspotentialer), der ledsager denne proces. Hastigheden, med hvilken aktionspotentialer ledes over den isolerede muskelfiber, afhænger af det omgivende mediums ledningsevne og temperatur samt af fiberens diameter og strækningsgrad. Fiberdiameterens indflydelse bliver dog væsentlig mindre, når de aktive fibre er omgivet af inaktive, som det er tilfældet ved normal muskelvirksomhed. Aktionspotentialer, der afledes ved vilkårlig aktivering, hidrører fra motoriske enheder, d. v. s. fra grupper af muskelfibre, der står i forbindelse med samme nervecelle. Ved hjælp af specielle multielektroder undersøgte fordelingen af den motoriske enheds fibre over musklens tværsnit. Ud fra kendskabet til potentialamplitudens ændring med afstanden fra de aktive fibre og til innervationsstedernes beliggenhed i musklen kan der gøres rede for de ved vilkårlig aktivering afledte muskelaktionspotentialer. (I samarbejde med CHR. GULD, C. HÅKANSSON og P. ROSENFALCK.)

Kassekommissionen forelagde det reviderede regnskab for året 1955. Uddrag deraf er trykt side 125—28.

Ved anden behandling af valg af medlem af Carlsbergfondets direktion valgtes Aksel Tovborg Jensen ved den skriftlige afstemning. Valget gælder for ti år fra den 1. oktober 1956 at regne.

Selskabet fortsatte behandlingen af flere forslag til en ny formulering af vedtægternes § 1. Efter nogen diskussion fastsattes en formulering (se side 158), og behandlingen af vedtægterne var dermed afsluttet.

Det vedtoges at sende selskabets samtlige publikationer til Danmarks institut for international udveksling af videnskabelige Publikationer (I. D. É.).

Kassekommissionen havde bevilget regulering af løn og honorar til selskabets arkivar og assistent fra 1. april 1956.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af professor, dr. phil. H. V. Brøndsted: »Experiments on the Time-Graded Regeneration Field in Planarians, together with a Discussion of its Morphogenetic Significance«. Vil blive trykt i *Biol. Medd.* **23**, no. 3.

14. Mødet den 4. maj 1956.

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Sand, Winge, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Holter, Barr, Buchthal, Fenchel, J. Bjerrum, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Tovborg Jensen, Helgason, Iuul, Peter Jørgensen, J. K. Bøggild, Erichsen, Veibel, Sten, Jakob Nielsen, *sekretær*, J. C. Jacobsen, Møller, Hjlemslev, Noe-Nygaard.

L. L. Hammerich forelagde en afhandling af docent, dr. Josef Szövérfy, Dublin: »Volkskundliches in mittelalterlichen Gebet-Büchern (Randbemerkungen zu K. M. Nielsens Textausgabe)«.

L. L. Hammerich forelagde en af professor Otto Neugebauer indsendt afhandling: »An Astronomical Almanac for the Year 348/9 (P. Heid. Inv. No. 34)«. Vil blive trykt i *Hist. Filol. Medd.* **36**, no. 4.

STIG IUUL gav en meddelelse: *Erik Krabbes kodifikationsforsøg.*

I midten af det 16. århundrede pålagde Christian III rigsråden ERIK KRABBE (1510—64) at udarbejde en almindelig lovbog for Danmark. Erik Krabbes arbejde var ikke afsluttet ved hans død, og det bevarede udkast har i litteraturen i reglen været betragtet som et forsøg på at skaffe romerretten indpas i Danmark.

En nærmere undersøgelse af forarbejderne godtgør imidlertid, at denne opfattelse er urigtig. Den romerretlige indflydelse er i det hele ret overfladisk, og der er ingen tendens i udkastet i retning af at give romerretlige retssætninger fortrin fremfor den nationale rets principper. På adskillige punkter foregriber udkastet desuden regler, som først på et langt senere tidspunkt blev indført i dansk ret, og det kan for så vidt siges at være udtryk for en mere moderne retsopfattelse, end Danske Lov af 1683 betegner.

W. ERICHTSEN gav en meddelelse: *Blade af en koptisk lægebog.*

Medens der på koptisk er overleveret en rig religiøs og kirkelig litteratur af stor betydning for bibelstudiet og den tidlige kirkehistorie, ejer vi kun sparsomme rester af skrifter med profant indhold. Dette gælder også for den medicinske litteratur, som kun er bevaret i få og sene receptsamlinger. Det nye håndskrift, der her gaves meddelelse om, kan med stor sandsynlighed dateres til tiden omkring 600 efter Kristus og er således det ældste til dato bevarede koptiske medicinske håndskrift. Det synes at stamme fra Apa Jeremias kloster ved Sakkara og er skrevet i den sahidiske dialekt. Det indeholder recepter, dels af græsk, dels af senægyptisk oprindelse mod forskellige sygdomme i øjnene, brystet og underlivet og bestyrker vort syn på den koptiske medicinske ret lave videnskabelige niveau sammenlignet med det høje stade, hvorpå den ældste ægyptiske lægekunst stod, og hvorom kopterne synes at have mistet enhver erindring.

Carlsbergfondets direktion forelagde ved formanden beretning for året 1. oktober 1954—30. september 1955. Beretningen er trykt II, side 1—106.

Kassekommissionen havde genvalgt N. E. Nørlund til formand for det kommende år.

Administrationsudvalget for »Niels Bohr legatet« havde sendt uddrag af regnskabet for året 1955. Trykt side 142—43.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand«, Lundehave, havde sendt beretning og regnskab for året 1955. Trykt side 140—41.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« havde sendt beretning og regnskab for året 1955. Selskabet gav decharge for regnskabet. Et uddrag er trykt side 141—42.

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« havde sendt beretning for året 1955—56 og regnskab for året 1955. Trykt side 143—45.

Kommissionen for Den nye Ducange havde sendt beretning om arbejdet i året 1955. Trykt side 145.

Selskabets sekretariat havde sendt beretning om virksomheden i året 1955. Trykt side 150—56.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. H. J. Groenewold, Groningen: »Quasi Classical Path Integrals« i Mat. Fys. Medd. Vil blive trykt i bd. 30, no. 19.

Redaktøren fremlagde:

Hist. Filol. Medd. 36, no. 1, Valter Tauli.

Sekretæren meddelte, at selskabet i den forløbne sæson 1955—56 havde holdt 14 møder, i hvilke 16 medlemmer af den historisk-filosofiske klasse havde givet 18 meddelelser, nemlig: Barr (mindeord), Birket-Smith, Brandt, Brøndum-Nielsen, Bøggild-Andersen, Dyggve, Elling, Erichsen, Fabricius, Hammerich (3), Høeg, Iuul, Johs. Pedersen (mindeord), Ræder, Steensberg og Topsøe-Jensen; og 10 medlemmer af den naturvidenskabelig-matematiske klasse havde givet 13 meddelelser, nemlig: Berg (1 + mindeord), Aage Bohr, Niels Bohr, Buchthal, Degerbøl (3), Langseth, Møller, Noe-Nygaard, Nørlund og Winge.

Efter mødesæsonens slutning har selskabet mistet to indenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. HANS MARIUS HANSEN, rektor for og professor i fysik ved Københavns universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 14. april 1950, død den 13. juni 1956, og dr. med. ALBERT FISCHER, leder af Carlsbergfondets biologiske Institut, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 14. april 1944, død den 31. juli 1956 — og to udenlandske medlemmer, nemlig: dr. phil. YRJÖ HENRIK TOIVONEN, professor i finsk-ugrisk sprogforskning ved universitetet i Helsingfors, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 10. april 1953, død den 17. maj 1956, og dr. jur., med. & phil. CARL ALEXANDER NEUBERG, fh. professor i kemi ved New York University, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 5. april 1929, død den 30. maj 1956.

Pouluxen

MINDEORD

over afdøde medlemmer.

I.

Poul Tuxen.

8. december 1880—29. maj 1955.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 10. februar 1956.

Af **Kaj Barr.**

Så sent som sidste forår, i mødet den 4. marts 1955, havde vi endnu den glæde at høre Poul Tuxen tale her i Selskabet, hvor han gav en meddelelse »Nogle bemærkninger om indledningsbønnen i de indiske skuespil«. Ingen af os, der hørte Tuxens redegørelse for den filosofiske baggrund for de bønner, hvormed Kālidāsa indleder sine skønne poetiske spil, tænkte vel på, at det var sidste gang, vi skulde høre Tuxen tale til os. Hans foredrag var lige betagende ved den klare, faste form, ved friskheden i iagttagelsen og ved den inderlighed, som altid, omend diskret, mærkede hans tale, når han dvælede ved de storværker af den indiske ånd, som stod hans hjerte nær. Tuxens svage syn udelukkede anvendelsen af manuskript, men hans hukommelse var så sikker, at ingen tråde spegedes, sanskriteksterne citerede han efter hukommelsen, med overlegen beherskelse af alle data førte han sine argumenter sammen til den evidente slutning. Tuxens fortrolighed med indisk digtning og filosofi var så levende, at han kunde opbygge sin demonstration uden hjælp af notater. Efter hvad jeg har bragt i erfaring, foreligger der ingensomhelst skriftlige forarbejder til denne meddelelse, og den lader sig derfor desværre heller ikke rekonstruere til offentliggørelse. Efter dette foredrag så vi endnu lige til det sidste møde i sæsonen Tuxen her i Selskabet, hvis møder han kun nødtvungent forsømte. I den sidste tid begyndte han at mærke alderen. Men tankens klarhed og det lyse sind bevarede han til det sidste. Han klagede ikke over sine besværligheder, men fortsatte, trofast hjulpet af sin medarbejder Else Pauly, til det sidste sin syslen med sanskritlitteraturen. Uden forudgående varsler rantes han i den sidste uge af maj sent en

aften af en hjerteaffektion, som efter få dages sygeleje endte hans liv. Han blev forskånet for selv at mærke kræfterne svinde og fik en lykkelig død omgivet af sine nærmeste.

Tuxen var så at sige født ind i det akademiske milieu, i hvilket han livet igennem bevægede sig så helt ubesværet og selvfølgeligt. Hans far var den ansete klassiske filolog og skolemand Søren Ludvig Tuxen (1850—1919), som (i nogle år sammen med J. L. Heiberg) var rektor for Borgerdydskolen i København og derefter indtil 1918 undervisningsinspektør for de højere almenskoler. Hans mor var et usædvanlig fint og smukt tænkende menneske. Langt op i årene vedblev hun at samle børnene og deres venner i hjemmet til udøvelse af kammermusik. I det af gammeldags hygge og kultur prægede hjem havde Tuxen en lykkelig barndom, og efterhånden som han voksede op, kom han i et nært forhold til mange af de betydelige personligheder inden for både kunst og videnskab, som hørte til hjemmets omgangskreds. Iblandt dem var foruden Heiberg og A. B. Drachmann også den fortræffelige romanist Emil Gigas, som Tuxen senere fik til kollega ved det kongelige bibliotek, og som også delte Tuxens musikalske interesser. Til Heiberg hørte det nære forhold brat op efter Homerstriden, der fremkaldtes af et friskt og veloplagt indlæg (fra 1901) af Tuxens far, som imod den blandt datidens danske filologer næsten enerådende opløsende Homerkritik forfægtede digtenes enhed. Tuxen bevarede altid en vis kølighed over for Heiberg, hvad der bestemt ikke beroede på gammelt nag — noget sådant lå slet ikke for Tuxens for slige hemninger ganske blottede natur — men sikkert nok skyldtes en ganske umiddelbar forundring over den mangel på relativitet, som ofte kom frem i Heibergs bedømmelse af det græske og af det klassiske i det hele taget. Heibergs ganske enkle og ligefremme henførelse tog sig for Tuxen ud som doktrinarisme, og overfor anskuelser og vurderinger, der kunde mistænkes for at skulle gælde for vedtagne, reagerede han altid kraftigt og gerne med ironien som forsvarsvåben. For A. B. Drachmann, den sokratiske dialektiker, nærrede han derimod fra første færd en dyb respekt. Men bestemmende for hans udvikling i de mest modtagelige år blev dog den daglige omgang med hans far i hjemmet. S. L. Tuxen var ikke blot en betydelig klassisk filolog med særdeles selvstændige meninger om filologiske spørgsmål. Han var åben overfor alt det nye i tiden før århundred-

skiftet, gik som undervisningsinspektør helhjertet ind for den moderne orientering i den nye skoleordning, var interesseret i moderne europæisk litteratur og var først og fremmest en stor menneskekender. Han må i høj grad have haft evnen til at omgås sine børn med åbenhjertig fortrolighed. Tuxen dvælede altid med dyb glæde ved minderne om barndomshjemmet og om faderen, der både blev ham en ven og en lærer. Det er for venskab og belæring, Tuxen takker sin far i tilegnelsen i doktordisputatsen. Den tolerance og venlige hensynsfuldhed, som var så karakteristisk for Tuxen i hans omgang med mennesker, var nok stærkt nærret af mindet om hans far.

I skoletiden i Borgerdydskolen, hvorfra han blev sprogstudent i 1899, havde Tuxen mangfoldige interesser. Han var en tid stærkt optaget af naturhistorie, i hvilket fag den udmærkede zoolog Adolf S. Jensen var hans højt beundrede lærer. De humanistiske interesser sejrede dog snart, latin og især tysk blev yndlingsfagene. Allerede i skoletiden lagde Tuxen grunden til sit lige så omfattende som dybtgående kendskab til den tyske klassik. Goethe, både digteren og livskunstneren, blev sammen med Kant og Schopenhauer for resten af hans dage de uadskillelige livsledsagere. Men til disse interesser kom allerede i gymnasieårene sanskrit, som han begyndte at tilegne sig på egen hånd ved hjælp af den udmærkede lille elementarbog af R. Fick. Senere fik han privat vejledning af Dines Andersen. I sit doktorvita har han med taknemmelighed fremhævet, hvad han skyldte dennes kloge vejledning, og i sin mindetale her i Selskabet har han ud fra sit mangeårige hjertelige forhold til Dines Andersen tegnet et smukt billede af denne beskedne forskers videnskabelige gerning og af hans elskelige personlighed. Mest af alt drog dog musikken. Mozart var efter hans eget udsagn hans afgud i barndommen og i de unge år. Tuxen havde meget tidligt lagt usædvanlig begavelse for violinspillet for dagen. Han fik heri undervisning af kgl. kapelmusikus Schiørring og udviklede sig med årene til en fremragende violinspiller. Det var i de sidste skoleår hans inderligste ønske at blive violinist, og hertil gav hans fader også sit minde, dog på betingelse af, at han først gennemførte et »rigtigt« studium. At tysk måtte blive hovedfaget, kunde der med de stærke indtryk, han tidligt havde modtaget af tysk digtning og tænkning, ikke være nogen tvivl om. Til at begynde med fulgte han også øvelser i latin. Både

det elegante og det galante i romersk poesi talte til væsentlige sider i Tuxens naturel. Latinen blev dog snart lagt på hylden. Det forblev ved deltagelsen i Oskar Siesbyes begynderøvelser, og det synes, som om Tuxen ikke rigtigt har kunnet gøutere denne enestående venlige og hjælpsomme filologs mange snurrigheder; den ensidige betoning af det grammatiske i Siesbyes undervisning imødekom ikke Tuxens forventninger til dette studium. Hvorledes Tuxen har forligt sig med tyskstudiet, som det dengang blev drevet, forlyder der ikke noget om. Der var kun én professor i faget germansk filologi, den fremragende germanist og komparatist Herman Møller; en særlig lærestol i tysk litteratur, som var Tuxens hovedinteresse, fandtes ikke. Herman Møller har naturligvis indført sine studenter i den store middelhøjtyske digtning, i Nibelungenlied, Tristan og Parzival, hvad der nok har betydet en del for Tuxen, der senere skulde blive en passioneret Wagnerdyrker, men hovedvægten i hans undervisning lå, både efter fagets hele datidige stilling som hovedsageligt sprogvidenskabelig disciplin og efter hans egen tilbøjelighed på den sproglige gennemgang af de ældste germanske tekster og på historisk og sammenlignende grammatik, områder, som Tuxen aldrig senere følte trang til at betræde. Overfor den sammenlignende sprogvidenskabs resultater nærrede Tuxen alle dage en vis forsigtig skepsis, den samme skepsis, han i det hele plejede at give udtryk for, overalt hvor der var tale om ad slutningens vej at komme bag om det historisk givne, det som i sig selv kan være vanskeligt nok at eruere og anbringe i den sammenhæng, i hvilket det først får sin betydning. Herman Møllers ædle personlighed og hans grebthed af de vide perspektiver, der åbnede sig for hans forskerblik, der trængte så dybt ned i vor sprogæts forhistorie, har dog gjort et uudsletteligt indtryk på Tuxen, og der udviklede sig, ikke mindst gennem den fælles glæde over musikken, det hjerteligste forhold mellem den sky og verdensfjerne lærde og den unge student. Herman Møller var forøvrigt meget forstående over for de studerendes særlige interesser, og Tuxen fik uden vanskelighed lov til at vælge Richard Wagners dramatekster til speciale. Specialeopgaven lå til grund for Tuxens første trykte arbejde: »Richard Wagner som Dramatiker«, som udkom 1904, året efter at han havde bestået sin magisterkonferens. Det er en indgående analyse af den dramatiske opbygning af de store musikdramaer med hen-

blik på det dramatiske ideal, som Richard Wagner var nået frem til i sit omfangsrige teoretiske og programmatiske forfatterskab. Til trods for den hurtighed, hvormed Tuxen, på kun fire år, gennemførte sit eksamensstudium, synes fagstudiet ikke at have trykket ham nævneværdigt. Han fandt jævnsides med dette tid til både at fortsætte violinspillet og sanskritstudiet. Midt i studietiden var han 1901—02 et år i Leipzig, hvor han uddannede sig videre i violinspil hos den ungarske virtuos Alexander Sebald og samtidigt dyrkede tysk sprog og litteratur hos Sievers og Alb. Köster, musikteori hos Riemann og sanskrit hos Ernst Windisch. Dette læreår i det betydeligste centrum for tysk musik og videnskab kom siden for hans erindring til at stå i et helt ud romantisk skær, det var af alle ungdomsminder det, han med størst glæde dvælede ved. Han modtog her uudslettelige indtryk af den ungdommelige energi og begejstring, hvormed der i århundredets begyndelse i Tyskland arbejdedes på alle områder både i kunsten og i videnskaben. Han kom allerede her i nær forbindelse med adskillige navnkundige forskere, og en særlig glæde havde han af det sammenspil, hvortil Riemann om søndagen samlede de musikstuderende; han blev derved fortrolig med megen ældre italiensk og tysk musik, som dengang kun var kendt af de særlig indviede og først senere ved udgaver er blevet alment tilgængelig. Hvad der også bidrog til at gøre opholdet i Leipzig uforglemmeligt for Tuxen, var at han her traf cellisten Paulus Bache, med hvem han sluttede et venskab, der varede livet ud. Den beundring for det tyske, som Tuxen havde fattet i sit Leipzigerår, hvor han naturligvis som akademiker mest færdedes på de olympiske højder og næppe ænsede de mindre tiltrækkende sider af det tyske væsen, som de ytrede sig i den indre og ydre politik, slørede vel senere i nogen grad hans blik for de sande drag i det ansigt, Tyskland skulde vise verden, da nationen i sit overmod kastede vrage på den humanitet, der engang havde været dens ære. Tuxen søgte i lyset af sin gamle kærlighed længst muligt at forstå alt det uhyggelige, Tyskland bragte over verden, dels som udslag af de mørke magter i folkedybet, som ingen nation kan gøre sig til af at have avet tilfulde, dels som en afværgereaktion fremtvunget af de stormagter, der ikke undte Tyskland den plads, det ved sin dygtighed havde erobret sig.

Snart efter hjemkomsten fra Leipzig søgte Tuxen ind på det

kongelige bibliotek som voluntør. 1907 blev han underbibliotekar og 1927 bibliotekar II. I oktober 1907 stiftede han eget hjem sammen med Anna Margrete f. Møllerup. Hans hustru var en udmærket pianist, og der udfoldede sig i hjemmet lige til hustruens altfor tidlige død i 1928 et rigt musikalsk liv med trio- og kvartet-spil, som oftest med husvennen Paulus Bache som partner ved celloen. Både sammen med sin hustru og som medlem af forskellige kammermusikensembler har Tuxen i disse år oftere spillet offentligt ved velgørenhedskoncerter. Ellers var det nu sanskritstudiet, der mere og mere lagde beslag på hans interesse. 1905 fik han Universitetets guldmedalje for besvarelsen af prisopgaven i indisk filologi »Kvindens stilling i det gamle indiske samfund«. Besvarelsen fik i mange år lov til at henligge i skrivebordsskuffen, og først i 1944, efter at han havde lært Indien at kende ved selv-syn, lod han den i revideret skikkelse, beriget med egne iagttagelser fra livet i Indien, fremkomme i et festskrift for Københavns Universitet (28)¹. Tuxen har i dette skrift på grundlag især af retslitteraturen, husreglerne, eposet og naturligvis Kāmasūtraerne givet en alsidig og farverig skildring af kvindens stilling og Indernes syn på kvinden i den klassiske tid. Det blev overhovedet den klassiske indiske, på sanskrit skrevne litteratur, begyndende med Upaniṣaderne og udmundende i den filosofiske kommentarlitteratur, der fortsættes helt ned til d. 15.—16. årh. e. Kr. f., og her, i kraft af hans egen filosofiske interesse, især den filosofiske litteratur, der blev Tuxens egentlige arbejdsfelt. Et universitetsstipendium satte ham i stand til i sommeren 1909 at studere en tid i Bonn hos Hermann Jacobi, dengang den ypperste kender af indisk filosofi, og allerede et par år efter havde han sin disputats »Yoga, en Oversigt over den systematiske Yogafilosofi på grundlag af Kilderne« færdig. Den blev forsvaret i april 1911 og skaffede ham straks anerkendelse som en førsterangs kender af indisk tænkning. Da Chr. Sarauw ganske uventet afgik ved døden i 1925, gjorde der sig et almindeligt ønske gældende om, at den tyske litteratur- og åndshistorie nu måtte få en selvstændig stilling ved Universitetet. Flere medlemmer af fakultetet og først og fremmest Vilhelm Grønbech, der på nært hold havde fulgt Tuxens videnskabelige udvikling, ønskede nu Tuxen knyttet til

¹ Et tal i parentes henviser her og i det følgende til nummeret i den vedføjede fortegnelse over arbejder af Poul Tuxen.

Universitetet som professor i tysk litteratur, et fag han med sin forening af litterær og filosofisk dannelse måtte anses for særlig egnet til at docere. Sagen lod sig dog ikke gennemføre uden konkurrence, og Tuxen ønskede ikke at konkurrere. Han følte sig nu først og fremmest som indolog og brød sig heller ikke om at komme an ved noget, der forekom ham at være en omvej. Ved denne tid blev han iøvrigt gennem A. B. Drachmanns bestræbelser ved Carlsbergfondets hjælp sat istand til at indskrænke arbejdet på biblioteket, således at han i højere grad kunde samle sig om sine indologiske studier, og i 1928 trak Dines Andersen sig før tiden tilbage fra professoratet for helt at kunne hellige sig arbejdet med den store Pāliordbog, men også med tanken på i tide at bane vejen for Tuxen til den indologiske lærestol. Tuxen blev da kort efter udnævnt til professor i indisk-østerlandsk filologi, og samme år blev han indvalgt her i Selskabet. Han valgtes her til medlem af Selskabets kommissioner for Monumenta Musicae Byzantinae og for Pāliordbogen, som udgives under Selskabets auspicer, og i 1933 indvalgte Selskabet ham i Carlsbergfondets direktion, i hvilken han, til han i 1952 trak sig tilbage på grund af alder, udførte et meget værdifuldt og højt påskønnet arbejde. Som universitetslærer var han medlem af Konsistorium fra 1935—40. I 1921—22 var han i Siam, hvor han i klosteret Vat Thephsirin i Bangkok og i andre siamesiske klostre ved omgang med de lærdeste munke og ved rejser rundt i landet erhvervede sig et førstehåndskendskab til Buddhismen som levende religion. Ceylon og Forindien lærte han at kende ved et længere ophold i 1936—37, under hvilket han også efter indbydelse forelæste ved universitetet i Madras. I 1930 ægtede Tuxen Ebba Edel f. Larsen, som blev ham en kærlig og forstående livsledsager, der helt gik op i hans tilværelse og også fuldtud forstod at gøre de sidste vanskelige år, da synet begyndte at svigte, lyse for ham.

Endnu i 1886 kunde den fremragende indiske lærde Sir Ram Gopal Bhandarkar uden at behøve at frygte alt for alvorlig modsigelse på orientalistkongressen i Wien overfor sine europæiske kolleger udtale de strænge ord: »I Europæere kan være meget gode til udforskning af Vedaen og Mahābhārata; men det vi regner for vor egentlige klassiske litteratur, kender I næsten ikke, og en virkelig videnskabelig sanskrittekst er I ude af stand til at læse.« Ved århundredskiftet var der gennem forskere som Bühler, Kiel-

horn og Jacobi omsider blevet rådet bod på denne mangel. Studiet af den indfødte videnskab, af grammatik, æstetik og filosofi, var begyndt at indtage den plads i den europæiske indologi, den havde krav på. Her i denne særligt af tyske forskere skabte tradition er det, at Tuxens arbejde med den filosofiske kommentarlitteratur sætter ind. Med sej energi har Tuxen i de unge år overvundet de store vanskeligheder, denne uhyre omfattende og som regel lidet systematisk anlagte litteratur frembyder for en på vestlig tænkning indekserceret hjerne, uden at han derfor forsøgte de mange andre genrer, den overvældende rige sanskritlitteratur rummer. Tuxen nåede tidligt en beherskelse af sanskrit i alle dets stærkt varierende afskygninger, som vistnok må anses for ret enestående, og han havde den fineste fornemmelse for det sproglige udtryk. Han nærrede en grænseløs beundring for sanskritsprogets evne til at give udtryk både for den højeste og inderligste poesi og for den subtileste tanke og mente oprigtigt, at intet andet ham bekendt sprog blot tilnærmelsesvis kunde måle sig med det i denne henseende. Skønt han vist egentlig holdt af det milde og melodiske pālisprog, må han dog i sin Buddhabog frem med, at hovedulempen for studiet af Buddhas lære, når alt kommer til alt, dog består i, at de ældste og bedste kilder til forståelsen af den ikke er overleveret på sanskrit. Havde vi haft den på sanskrit, vilde der efter Tuxens i dette tilfælde dog vist ikke rigtig holdbare opfattelse have været mindre spillerum for tvivlsomme fortolkninger.

Tuxens første bidrag til udforskningen af den indiske filosofi var disputatsen om Yogasystemet, dets teori og dets praksis. Medens Vedānta og Sāṃkhya allerede tidligere var blevet behandlet i grundlæggende arbejder af Paul Deussen og Richard Garbe, havde den klassiske Yoga kun været genstand for forberedende undersøgelser, der tildels endda var foretaget på grundlag af sene og sekundære kilder. En ganske kort oversigt over systemet og dets litteraturhistorie havde Garbe leveret i afsnittet »Sāṃkhya und Yoga« i Grundriss der indo-arischen Philologie III 4 (1896), og Deussen havde i sin Allgemeine Geschichte der Philosophie I 3 gjort det dristige forsøg at fremstille systemet udelukkende på basis af Patañjalis sūtraer, en fremgangsmåde, der ikke kunde føre til målet. Andre fremstillinger byggede på Bhojas Rājamārtaṇḍa, der kun giver en overfladisk forståelse. For Tuxen var det en selvfølgelig ting at søge vejledning til fortolkningen af sūtraerne

i den ældste indiske kommentar, Vyāsa's Bhāṣya, som han efter traditionen satte til 7. årh. e. Kr. f., medens Jacobi anbringer den i 6. årh., og andre senere har ment, den kunde være endnu ældre. Det er Yogaskolens standardværk, og den fortolkning af sūtraerne, det byder på, har for os den afgørende betydning, at det er en indisk fortolkning, et autentisk vidnesbyrd om den måde, man har lagt sig Yogatankerne til rette på på et vist tidligt tidspunkt, da den systematiske Yogafilosofi endnu var en levende realitet, som blev diskuteret. Dette vidnesbyrd bør høres, før man, med fare for at lægge sine egne tanker ind i sūtraerne, forsøger at fortolke løs på dem. Hvor Vyāsa, som det ikke så sjældent sker, lader os i stikken, har Tuxen søgt hjælp i den lærde filosofi-historiker Vācaspatimīśras subkommentar og i vedāntisten Mādhavas Yogaafsnit i Sarva-darśana-saṃgraha. Hele dette kommentarmateriale har Tuxen analyseret på det grundigste, og resultaterne af sin analyse har han givet i form af en systematisk gennemgang af alle de begreber, der konstituerer Yogaens teori og praksis med nøjagtig påvisning af alle sammenhænge indenfor systemet. I fortløbende noter til teksten meddeles på sanskrit alle de steder af sūtraer og kommentarer, hvor de vigtigste tanker har fået deres konciseste udtryk. Til disse citater er bogens tekst ligefrem en kommentar, som kan lette tilegnelsen af originalteksterne. Af stor værdi er også den tilsidst meddelte fortegnelse over indiske termini med tilføjede oversættelser. Som bekendt har Yoga hentet sin teori hos Sāṃkhya. Det væsentligste var her allerede kendt fra Garbes udmærkede værk om dette system, og Tuxen har derfor i den teoretiske del kunnet fatte sig i relativ korthed. Men han har dog gjort det klart, at teorien i Yoga på grund af systemets praktiske karakter har en vis selvstændighed, og han har fremdraget de særlige træk, hvori den afviger fra Sāṃkhya. Det gælder især opfattelsen af det psykiske organ, idet *citta*, tænkeorganet, i Yoga i kraft af systemets praktiske formål får en ganske anden central karakter end de psykiske organer i Sāṃkhya (de 3 antaḥkaraṇa'er: den skelnende fornuft, subjektiveringsorganet og *manas*, tænkeorganet, der er blot formidlende). Den teoretiske forskel mellem *citta* og *manas* har, efter Tuxens indlysende forklaring, ikke interesseret Yogafilosofferne, som i praksis kun regner med ét psykisk organ, der snart benævnes *citta*, *cetas* eller *manas*. Tuxen har endvidere understreget, at Vyāsa's kommentar er den

ældste nogenlunde udførlige kilde, vi har til Sāṃkhya. Den ældste kilde til Sāṃkhyasystemet, Īśvarakṛṣṇas Sāṃkhyakārikā, der ikke behøver at være så forfærdelig meget ældre end Vyāsa, er overordentlig kortfattet. Med benyttelse af Vyāsa har Tuxen da også kunnet give adskillige bidrag til forståelsen af Sāṃkhya, men han har med bestemthed værget sig imod den misforståelse, at det skulde være muligt ud fra Vyāsa at rekonstruere et ældre, oprindeligere trin af Sāṃkhya. Efter Tuxens opfattelse (meddelt i et brev til Garbe og citeret af denne i Die Sāṃkhya-Philosophie² 1917, p. 44–45) er det ikke Sāṃkhya, men Yoga, der har ændret sig. Ved overtagelsen af Sāṃkhyateorien er modsætningen mellem Sāṃkhyas lære om de tre antaḥkaraṇa'er og Yogas om det ene citta ikke blevet klart udlignet, og det samme gælder muligvis læren om de subtile elementer. Tuxen er i det hele meget forsigtig med historiske konstruktioner. Han ser det som sin opgave at fastslå, hvad fagfilosofferne forstår ved Yoga. Først når der er vundet klarhed over det i forhold til Yogaforestillingernes alder utvivlsomt meget sene Yogasystem, vil det lønne sig at forfølge Yogalærdommenes forhistorie og den udformning, de før og efter systemets konstituering har fået i de forskellige milieuer i Indien. De problemer, der melder sig for en historisk betragtning, er kort og klart præciseret i indledningen. Det var Tuxens agt senere at tage disse spørgsmål op til en grundigere behandling, og det må meget beklages, at han for andre opgaver ikke har fået tid til at løse denne opgave, som han mere end nogen anden var rustet til at tage op. Et enkelt spørgsmål, der på det nøjeste hænger sammen med systemets historiske tilblivelse, har Tuxen behandlet i Yogabogen og senere, mere kortfattet, men med skarpere præcisering i sit bidrag til »Illustreret Religionshistorie« (30) p. 566. Det er spørgsmålet om den theisme, der adskiller Yoga fra det strengt atheistiske Sāṃkhyasystem. Otto Strauss har i sin indiske filosofihistorie fra 1925 peget på, at Yoga som psykisk træningsmetode kan komme til anvendelse i forbindelse med højst forskelligartede religiøse og filosofiske anskuelser. Yoga er slet og ret fordybelse, meditation (*samādhi*), som den også defineres af Vyāsa. Som sådan møder vi Yogaforestillinger i de mellemste Upaniṣader, hvor Yogaøvelsens mål er jegets beredelse til erkendelse af og deraf følgende opgåen i Brahman, det Absolutte. Tuxen har nu peget på, at Brahman i disse Upaniṣader ofte

personificeres. Med denne personligt opfattede Algud står efter Tuxens meget sandsynlige opfattelse den guddom (*iśvara*), som optræder som yogiens lærer og hjælper ved meditationen, i forbindelse. Den Yogaspekulation, der har sin oprindelse i Vedaskolerne, har således, sålangt tilbage vi kan følge den, været theistisk. Tuxen er her med sin opfattelse i overensstemmelse med Jacobi, som kort har behandlet problemet i sin bog »Die Entwicklung der Gottesidee bei den Indern« (1923). Ud fra denne historiske betragtningsmåde forstår man umiddelbart, at de systematiske Yogafilosoffer, der benytter Sāṃkhyas metafysik til at begrunde deres praksis, har haft så svært ved at finde en rimelig plads til denne guddom i deres systematiske tænkning, som ikke gav rum for mere end to evige urprincipper: sjælen og materien.

Efter Tuxens bog er der kommet ikke så få mere eller mindre omfattende undersøgelser over Yoga, men hovedresultaterne af Tuxens skarpsindige og tålmodige granskning af Yogateksterne er stadig uanfægtede. Tuxens bog står som det klassiske værk om Yogasystemet, et smukt sidestykke til Garbes grundlæggende Sāṃkyabog. I den dybest indtrængende fremstilling af den indiske tænkning, Otto Strauss' »Indische Philosophie« (1925), følger forfatteren i sin fremstilling af Yogasystemet for alle hovedpunkters vedkommende Tuxens opfattelse.

Også til studiet af et af de andre ortodokse systemer, nemlig Nyāya, den indiske dialektik, har Tuxen givet os et værdifuldt hjælpemiddel. Det er hans oversættelse af Keśavamīśras Tarkabhāṣā, en elementær lærebog i logik eller dialektik bestemt for unge mennesker, der efter at være blevet indviede i grammatik og poetik skal forberedes til filosofiske studier (4). Dette kompendium fra et af de første århundreder af 2. årtusind e. Kr. f. egner sig ved sin systematiske og relativt ukunstlede fremstilling fortrinligt som indledning til Nyāyastudiet, ligesom det ved sin udførlige behandling af den indiske naturfilosofi Vaiśeṣikas kategorilære er nyttigt som introduktion til denne skoles grundlærdomme. Oversættelsen er forsynet med instruktive noter og er først og fremmest tænkt som en hjælp ved læsning af den originale sanskrittekst, der ikke altid er lige let.

I et par anmeldelser har Tuxen kort og klart meddelt betragtninger af stor principiel betydning for en psykologisk og historisk vurdering af de indiske filosofiske systemer. I »Zur Darstellung

der indischen Philosophie« (15) drøftes forholdet imellem de systematiske Nyāya- og Vaiśeṣikatekster og den indiske fagvidenskab. Faddegon og Strauss havde påvist, at kategoribegrebet, som det fremtræder i den indiske naturfilosofi og i logiken, er udgået fra betragtningen af sproglige forhold. I tilslutning hertil fremhæver Tuxen nu, at vi allerede hos grammatikeren Pāṇini møder en lang række filosofiske fagtermini, udtryk for agens, actio, causa efficiens, substantia, qualitas m. fl., som forudsætter en højt udviklet begrebsanalyse, og at kommentatoren Patañjali's Mahābhāṣya helt er gennemtrængt af filosofisk tænkning. Vi finder her i den grammatiske faglitteratur ganske tidligt vidnesbyrd om en udvikling af den filosofiske spekulation, som gør et langt modnere indtryk end den, vi kender fra de senere Nyāyatekster, hvad der maner til største forsigtighed ved spekulationer over systemernes udviklingsgang. I sin anmeldelse af Helmuth von Glasenapps meget betydelige skrift »Entwicklungsstufen des indischen Denkens« fra 1940 (39) kommer Tuxen igen ind på kategoribegrebets tidlige optræden i den grammatiske litteratur. Kategorier som substans og kvalitet, almenhed og bevægelse foreligger her fuldt udfoldede allerede i århundrederne f. Kr. f. Det vil derfor være vanskeligt med Jacobi at forestille sig, at de tænkere, der har udformet Sāṃkhya's fundamentale forestillinger, skulde være behersket af en primitiv tænkemåde, der endnu sammenblandede kategorierne substans og kvalitet. Heroverfor har Tuxen sikkert fuldkommen ret, når han opfatter substanstænkningen i Sāṃkhya som udelukkende betinget af denne filosofiske skoles målsætning: den endelige isolering af sjælen fra materien gennem den frelsen hidførende erkendelse. Sāṃkhyasystemet er opbygget på psykologiske erfaringer, der under den systematiske bearbejdelse forenkles. Selve målsætningen kræver, at der er to evige og absolutte af hinanden uafhængige grundfaktorer i tilværelsen: urmaterien, af hvilken alt materielt og alt det empirisk psykiske emanerer, og sjælen, der er absolut inaktiv, ren intelligens. Urmaterien består restløst af sine egenskaber, de 3 guṇa'er, den har dem ikke, for ellers måtte man stille det spørgsmål, hvad den er i sig selv. På tilsvarende måde har sjælen ikke intelligens som egenskab, men *er* slet og ret intelligens og er som sådan lige så vel som materien i kraft af selve systemets af formålet betingede konstruktion forudbestemt til at være en isoleret entitet. Et genitivisk udtryk som »sjælen

intelligens« vilde efter Sāṃkhya-Yogas tankegang være en *vikalpa*, en verbal fiktion. At antage en substantielt opfattet kvalitet vilde være uforeneligt med Sāṃkhyas dualisme og tilintetgøre Sāṃkhya som psykologisk frelsningsmetode. Helt anderledes forholder det sig med Vaiśeṣika, naturfilosofien, der netop har til formål at beskrive erfaringsverdenen ved at opsøge de distingverende karakteristika (*viśeṣa*) og dertil drager sig den allerede før Sāṃkhya optrædende kategorilære til nytte. Betragtningmåderne varierer altså efter de filosofiske systemers forskellige formål, og der er ikke grund til her at regne med højere eller lavere trin i tænkningens udvikling.

Med Vedānta befatter sig den sidste videnskabelige undersøgelse, vi har fra Tuxens hånd. Det er afhandlingen »The Parable of the Climbing Juggler« (33), som han har skrevet sammen med Else Pauly. Den behandler et såre indviklet problem, nemlig hvorledes den store Vedāntasystematiker Śaṃkara lægger de fra den ældre monist Gauḍapāda overtagne lærdomme om den empiriske verden som en ren illusion, et *fata morgana*, til rette for sig, og hvordan denne lære forliges med forestillingen om verden som en *pariṇāma*, en modifikation af Brahman, den eneste absolutte realitet, som Śaṃkara var bundet til som kommentator af Bādarāyaṇas Brahmasūtraer.

Med det ældste litterære mindesmærke fra Indiens fortid, Rigveda, havde Tuxen beskæftiget sig indgående i sine unge dage, og han vendte også senere i forskellige perioder tilbage til denne ærværdige hymnesamling, hvis forståelse endnu volder os så store vanskeligheder. Med al beundring for, hvad den europæiske Vedaforskning har udrettet, følte Tuxen sig aldrig tryk her, fordi han savnede det faste stade i en levende indfødt tradition. Allerede for den ældste kendte indiske fortolker Yāska (c. 500 f. Kr.) var Rigveda blevet »litteratur«, hans fortolkning er, som det fremhæves i en endnu utrykt afhandling af Tuxen »Yāska's Nirukta as an Authority on Vedic Divinities« (35, oprindeligt en meddelelse givet her i Selskabet i 1932), filologens og ritualistens. For forståelsen af det sproglige og af enkelte forestillinger kan der nok hentes adskilligt fra den senere sanskritlitteratur, men der er dog et så betydeligt svælg imellem Rigvedakulturen og den senere indiske udvikling, der har Upaniṣadtænkningen til forudsætning, at man her må være meget forsigtig med sine slutninger. Overfor

Pischel og Geldners utvivlsomt på mange måder inspirerende, men ofte også meget dristige fortolkninger af rigvediske ord og forestillinger ud fra den senere sanskritlitteratur forholdt Tuxen sig meget skeptisk, og han betonedede altid, at vi i hymneteksterne i det væsentligste har en digtning, hvis forudsætninger ligger betydeligt længere tilbage og tildels har deres rod i den fællesariske fortid. Den nyere Rigvedaforskning har Tuxen nok fulgt med interesse, men det meget hypotetiske i den skræmte ham, og den har ikke øvet nogen væsentlig indflydelse på hans opfattelse. Hvad der talte umiddelbart til Tuxen, var den store poesi, der kommer til udtryk i mange af hymnerne. Han har her med rette advaret imod at tage alt i hymnerne bogstaveligt. Hymnedigterne er ofte særdeles raffinerede og vel forfarne i poetikkens kunster. Man må derfor ved religionshistoriske undersøgelser bestandigt være på vagt overfor alt det, der i lovprisningerne af guderne udelukkende kan være rent digteriske billeder og fantasiens overdrivelser. Ud fra Tuxens evident rigtige opfattelse af Rigvedas mytologi som en mytologi i forfald bliver det forståeligt, at det har været så svært at få øje på den organisation, som dog engang må have rådet i Rigvedas gudeverden, og på sammenhængen i den livsbetragtning, den har været udtryk for. I de grundlæggende fremstillinger af Rigvedas religion af Hillebrandt og Oldenberg berøres dette vigtige spørgsmål praktisk taget ikke. De enkelte guder eller gudekredse (som Ādityaerne) behandles her isoleret hver for sig, og herimod kan der måske ikke rettes nogen afgørende indvending, da der utvivlsomt i løbet af Rigvedatiden er sket en disintegration af det gamle ariske gudesamfund. Offerkulten er allerede begyndt at blive en selvstændig magt, offermagien vinder frem på gudsdyrkelsens bekostning; den ene gud kan ofte være så god som den anden som genstand for den almægtige offerhandling; deraf den stadige ophoben af epitheta på den samme guddom, epitheta, der tidligere som regel har været enkelte guders særeje. I sin behandling af Rigvedatiden i »Illustreret Religionshistorie« (30) har også Tuxen kun lejlighedsvis, f. eks. ved omtalen af Varuṇa og Indra, hvor selve hymneteksterne ligefrem tvinger til det, berørt spørgsmålet om gudernes indbyrdes forhold, et spørgsmål, der i virkeligheden også kun kan drøftes under stadig jævnførelse med de oplysninger, en nøjere granskning af Avesta og den senere iranske religionsoverlevering kan give. Tuxen har kort og klart

gjort rede for Rigvedaforskningens problematik, men selv styrer han, som det også er fuldt forsvarligt i en fremstilling beregnet for en videre kreds af interesserede, som regel behændigt uden om det alt for hypotetiske og holder sig fortrinsvis til det indtryk af guderne og af de kosmiske hændelser, man får ved en rent ureflekteret læsning af hymnerne som poesi, og herved vinder han noget væsentligt, som virkelig må have haft betydning for dem, der på hymnedigternes tid samledes ved fester og ofringer. Der har her været noget, som gik ud over det rent rituelle og overleverede; det viser sig særligt klart, som Tuxen selv fremhæver, i den skære poesi, der åbenbarer sig i hymnerne til Uşas, Morgenrøden; hymnernes Uşas er vistnok i den digteriske fantasi kommet næsten lige så langt bort fra den oprindelige mytologiske guddom som den homeriske Eos. Undertiden søger Tuxen dog også dybere ned og prøver på at finde frem til den oplevelsens baggrund, hvoraf de enkelte gudeskikkelser kan være sprunget frem, eller som kan have modificeret en ældre opfattelse af dem, de vældige uvejr i Indras og Maruternes atmosfæriske kampe, det huslige eller præstelige liv, hvor det gælder Agni og tildels Soma. Der er her gjort iagttagelser, som fortjener at fastholdes ved siden af de genetiske betragtninger. Der er således ingen tvivl om, at de brahmanske digtere mere og mere har draget Agni og Soma ned fra de himmelske regioner og tildels har annekteret dem for deres egne formål.

Hvor Tuxen ellers kommer ind på Rigveda, er det betegnende nok ikke særligt interesse for Rigvedaproblemer, der har inspireret ham, men filosofiske eller psykologiske overvejelser foranlediget af den klassiske indiske spekulation. Det gælder både hans meget betydelige afhandling »Forestillingen om Sjælen i Rigveda« (9) og artiklerne »Zur Grundlegung der Moral nach indischer Auffassung« (22) og den endnu utrykte om Yāskas Nirukta (35). Afhandlingen om sjæleforestillingen i Rigveda er fremkaldt af overvejelser om sjæleforestillingens opbygning i Upanişaderne. I de ældste Upanişader er man endnu ret langt fra en afklaret opfattelse af, hvad der er bærer af psykiske funktioner som sansning, bevidsthed, erkendelse. I Chāndogya-Upanişad konstateres det, at mennesket, selvom successivt stemme, øje (syn), øre (hørelse) og tanke (eller tænkeorgan, *manas*) forlader legemet, dog kan fortsætte tilværelsen som henholdsvis stumt, blindt, døvt eller tåbeligt; men hvis *prāṇa*, livsånden forlader mennesket, river den

alle de andre funktioner med sig, og mennesket bliver livløst. Foreningen af de fem *prāṇa*'er er også som grundlæggende livsfunktioner forudsætningen for, at mennesket kan bringe til erkendelse ord ved stemmen, former ved øjet, lyde ved øret og tanker ved *manas*. De enkelte funktioner kræver et fælles substrat, et subjekt, der kan formidle den indbyrdes forbindelse mellem de enkelte psykiske funktioner. Vi hører da også, at stemme, øje, øre og tankeorgan ved den drømmeløse søvn, ved bevidstløshed og før dødens indtræden går ind i *prāṇa*, i livsånden, som er det blivende i mennesket. Direkte lærer først Yājñavalkya i *Bṛhadāraṇyaka-Upaniṣad*, at det er *ātman*, sjælen eller jeget, der er det usynlige subjekt for syn, hørelse, tanke og erkendelse. I *Upaniṣad*-tænkningens ældre stadi er man dog først på vej mod tanken om en sådan enhed af de psykiske funktioner, og derved vakte Tuxens tvivl om rigtigheden af den af Oldenberg i hans »Religion des Veda« fremsatte anskuelse, at *Rigvedas* Arier fra deres indoeuropæiske forfædre havde overtaget troen på et luftartet, skyggeagtigt væsen, en *psyche*, som ved bevidstløshed forlader legemet og ved døden for bestandigt skilles fra legemet for at føre sin egen tilværelse. Hvad der yderligere bestyrkede tvivlen, var den omstændighed, at Oldenberg ikke kunde påvise nogen enkelt betegnelse for denne *psyche* i *Rigveda*. Ved sin undersøgelse af sprogbrugen i *Rigveda* kommer Tuxen til det resultat, at ingen af de ord, for hvilke man har formodet betydningen »sjæl«, virkelig kan have denne betydning. Hvad man finder, er betegnelser for specielle psykiske funktioner som *manas* 'sind, hu, bevidsthed, tanke (og tankeorgan)', *asu* 'liv, kraft', *ātman* 'ånde, liv, selv, væsen', *prāṇa* 'livsånde' m. fl. Vi har i *Rigveda* kun de psykiske elementer, hvoraf senere den fiktion, man kalder sjælen, og som vi er vant til at regne for en selvfølgelig forestilling, kan konstrueres. Man kunde her tilføje, at der råder ganske tilsvarende forhold i de ældste iranske tekster og tildels endnu i den zoroastriiske pehvilitteratur. Tuxens resultat har vundet anerkendelse hos fremragende indologer som Jacobi, Stcherbatsky og v. Glase-napp, medens Ernst Arbmann i en udførlig og i mange henseender værdifuld afhandling »Untersuchungen zur primitiven Seelenvorstellung mit besonderer Rücksicht auf Indien II, Altindischer Seelenglaube, sein Ursprung und seine Entwicklung« (*Le Monde Oriental* XXI 1927—28) på væsentlige punkter har søgt at modi-

ficere Tuxens resultater. Arbmänn, der fuldtud anerkender betydningen af Tuxens arbejde, mener her på grundlag af et større og mere indgående interpreteret materiale at kunne vise, at *manas* i Rigveda fra begyndelsen af virkelig betegner en *psyche*, der først opstår ved døden og da er mennesket selv i dets åndelige apparition. Endvidere skal i *manas* i Vedatiden legemssjæl og *psyche* være sammensmeltede til en homogen sjæleforestilling ganske svarende til vor egen. Arbmännns resultater synes dog vanskeligt at kunne forliges med det, vi lærer af den senere indiske udvikling, og også med Vedasteder som Atharva-Veda XVIII 2. 24 (den døde skal for at kunne leve og være ved bevidsthed i det hinsidige medtage ikke blot hele sit legeme, men også sin *asu* og sit *manas*!). Muligvis kan man af Arbmännns undersøgelse uddrage det resultat, at snart den ene, snart den anden funktionssjæl kan tænkes at repræsentere den dødes personlighed, der i det hinsidige påny forenes med legemet. Tuxen beholder dog i det væsentlige ret. Hans resultater svarer bedre til, hvad vi må forudsætte for at forstå den senere sjælespekulation. Endnu i Kāṭhaka-Upaniṣad er *ātman*, sjælen, forskellig fra *manas*, tænkeorganet, og fra *buddhi*, den skelnende fornuft, og eposet kender både *manas* og *buddhi* som særlige psykiske funktioner. I Nyāya-Vaiśeṣika er *manas*, tænkesubstansen, kun knyttet til *ātman*, sålænge denne kredser i *saṃsāra*, og i Sāṃkhya emanerer *buddhi* og *manas* som forskellige subtile materielle funktionssjæle af urmaterien. Til en almindelig anerkendelse af en homogen sjæleforestilling, der kunde sidestilles med sjælen i Kantisk forstand, er det ikke kommet selv i Indiens klassiske filosofi. Tanken om en åndelig monade, en evig, rent åndelig sjæl, som først dukker op i Kāṭhaka-Upaniṣad, forbliver noget, der er specielt for Jainasekten og for de filosofiske systemer, og er af en helt anden beskaffenhed end forestillingen om sjælen som substrat for psykisk virksomhed. — I artiklen om moralbegrundelsen, der gengiver en forelæsning, Tuxen holdt som gæst ved Warszawas Universitet i 1935, fremhæves modsætningen mellem den syndsfølelse, der i Rigveda kommer til udtryk især overfor Varuṇa og de andre Āditya'er, og den senere rent rationalistisk begrundede vurdering af de gode og de slette handlinger. I Rigveda er synd overtrædelse af Guds bud, og synderen træder sønderknust frem for guden og trygler om tilgivelse. I de senere ortodokse filosofiske systemer bedømmes handlingerne udeluk-

kende ud fra deres hensigtsmæssighed: god er den handling, som fremmer frelsesværket, ond den handling, der hemmer det og binder individet til tilværelsen og kredsløbet (*saṃsāra*). Egentlig syndsbevidsthed kan der ved denne sidste betragtning ikke være tale om. Individet må selv bestemme, om det vil frelles eller ej, og så handle derefter. Tuxen har, hvad der er karakteristisk for hans stærke forankring i det klassiske Indiens tankesæt, stærkt betonet det efter hans fornemmelse uindiske i menneskets absolute underkastelse under Varuṇa. Oldenberg havde den samme fornemmelse og var derfor tilbøjelig til at forklare hele Āditya-komplekset som et lån fra babylonisk religion. I »Illustreret Religionshistorie« (p. 520) nævner Tuxen denne Oldenbergs tanke, men forkaster den med rette som ganske usandsynlig. At der er en ganske betydelig forskel imellem Rigvedatiden og det klassiske Indien med hensyn til menneskets følelsesmæssige holdning overfor begreberne godt og ondt, er uomtvisteligt. Men denne forskel beror nok på, at i Rigvedatiden står mennesket overfor personlige guder, medens de senere Indere føler sig stående under en evigt uforanderlig lov for verdensforløbet, der virker upersonligt og automatisk. Der synes dog at være en bro, der fører fra den tidlige rigvediske opfattelse til den senere, for også Rigveda kender en lovlig orden, *ṛtá*, hvis forvaltere guderne og specielt Varuṇa er. Det, der bestemmer overtræderens følelse overfor Varuṇa, er at han står som en ringe slave overfor den absolutte Verdenshersker, der kan knuse ham, hvis han vil. Derfor er hans følelse sønderknuselse, men ikke anger. Angerfølelsen, som vi kender den fra det Gamle Testamente og fra Kristenheden, har ingen plads i Rigveda og kommer kun sporadisk til udtryk i senere indisk religiøs tænkning. Overordentlig interessante er de eksempler, der anføres fra Mahābhārata. Vi møder her forestillingen om hjertet, d. v. s. samvittigheden, der skelner mellem sandt og falskt, og desuden overvejelser, der søger udveje til at mildne den ubønhørlige lov om gerningernes frugt. — Afhandlingen om Yāskas Nirukta giver interessante eksempler på Yāskas forsøg på at komme til rette med de vediske guders væsen og viser, at han helt er bundet til den kreds af idéer, vi kender fra Upaniṣaderne og fra tidlig Yogaspekulation.

»Der vil for en Indolog før eller senere naturligt melde sig en Trang til at tage Stilling til Buddhismen« skriver Tuxen i sin

Buddhabog. Men det var først, efter at han under et længere ophold i Siam i 1921—22 personligt havde stiftet bekendtskab med Buddhismen som levende religion, at han følte sig kaldet til at meddele resultaterne af en årelang fordybelse i Buddhismens hellige tekster på pāli og på sanskrit. En førstefrugt af studierne i Siam var den lille, men betydningsfulde afhandling, som han i 1925 skrev til festskriftet til Jacobi: »Einige Bemerkungen über die Konstruktion der Pālitexte« (16). Filologerne havde længe undret sig over hensigten med de uendelige gentagelser af de samme formler og vendinger, der forekommer overalt i de kanoniske tekster, og som virker så trættende på os, der skal læse dem. Oldenberg mente her at genkende de brahmanske skolars omstændelige og monotone didaktiske stil, der sætter stort og småt i samme plan. Støttet på iagttagelser af recitationens rytmiske stigen og dalen, som han har gjort i siamesiske klostre, er Tuxen kommet til det resultat, at teksterne er komponeret efter rytmiske principper. Ved recitationen skal der ikke først og fremmest opnås en formidling af teksternes mening — en sådan er ofte direkte udelukket, da i hvert fald lægfolket normalt ikke forstår pāli — men det, der tilsigtes, er en sjæleterapi. Gemytterne stemmes ved den rytmiske recitation til andagt, ganske som yogien ved sine meditationer og øvelser hensættes i den for ham frugtbare sindstilstand. De enkelte motiver i teksterne anvendes ud fra rent musikalsk-konstruktive hensyn som temaer i en musikalsk sats. Sin iagttagelse har Tuxen demonstreret ved en gennemført analyse af Māhāparinibbānasutta, en af de af lægfolket og af munkene mest yndede tekster, der skildrer Buddhas indgåen i Nirvāṇa. Tuxens slående rigtige iagttagelse kan utvivlsomt med fordel anvendes også på andre sakrale tekster, der viser lignende gentagelser. Men summen af sin læsning og af sine personlige iagttagelser hos Siams Buddhister, de lærde som de læge, har Tuxen givet i bogen »Buddha, hans Lære, dens Overlevering og dens Liv i Nutiden«, der kom 1928 (19). En ny fremstilling af læreindholdet og af den filosofiske baggrund var i høj grad tiltrængt efter O. Rosenbergs og Th. Stcherbatskys banebrydende undersøgelser over *dharmā*, de momentane tilværelselementer, og andre begreber, der indtager en central stilling i al buddhistisk tænkning. I Tuxens bog får vi da også en grundig og initieret gennemgang af alle de forestillinger, der gør Buddhismen til det, den er, forestillingen om

alle tings forgængelighed, analysen af jeget i lutter evigt skiftende momentane elementer, erkendelsen, de fire hellige grundfakta, gerningernes betydning og loven om de gensidigt betingede forhold, det hele levendegjort ved citater af de hellige tekster, af de gamle kommentarer og ved den belæring, Tuxen selv har høstet ved diskussioner med de lærdeste munke i klostrene. Der er herved bestandig draget omsorg for, at vi ved fortolkningen bliver indenfor selve lærens rammer og, så vidt det er muligt, får elimineret alle de altfor almindelige tankegange, som ligger så nær for vesterlændingens humane forudsætninger; man tænke her blot på den rolle, velviljen, skønsomheden overfor alle væsener, selv overfor dem, som vil volde én fortræd, indtager i Buddhistens livsførelse. Meget af det smukke og fine, som umiddelbart taler til vor forståelse, er jo rettelig blot at forstå som følger af den dybtgående indflydelse, som den buddhistiske disciplin øver på dem, der slår ind på den vej ud af tilværelsens disharmoni, som Buddha anviste. Klart og langt mere indtrængende end i de fleste tidligere fremstillinger af Buddhismen vises det her, udførligt dokumenteret gennem de kanoniske tekster, at tilværelsen af Buddha kun ses under én eneste aspekt, lidelsens og disharmoniens: alt hvad der er sammensat, er forgængeligt, alt hvad der er sammensat, er smerteligt, alt hvad der er sammensat, er u-væsentligt. Buddhas ubønhørlige realisme gør alvor af forgængeligheden, han fører analysen af tilværelsen tilbunds. Hele vor erfaringsverden opløses i elementer, der kun har momentan eksistens; det er deres ustandseligt skiftende sammenspil, der udgør den fænomenale verden, hvor intet sammensat kan have bestand; og bag denne ubestandighed er der intet Brahman, intet ufor-gængeligt Alliv, som det Brahmanismen klyngede sig til. Der gives heller ikke noget permanent »jeg«; også det, der for os tager sig ud som et jeg, er kun en temporær sammensætning af momentane elementer og dermed forgængeligt. Forestillingen om et jeg, om at noget i denne tilværelse er mit, er det, der lænker individet til tilværelsen. Når de fem grupper (*skandha*), der danner den empiriske personlighed og dens verden, slår sig til ro som noget permanent, indfinder sig efter den ubønhørlige verdenslov, der formuleres i den såkaldte årsagskæde (*pratitya-samutpāda*), uvægerligt tørsten efter tilværelse med sine korrelater vorden, fødsel, ælde og død. Derfor hedder det også, at lidelsen er identisk med de

fem grupper. Til forståelsen af denne årsagskædes fundamentale betydning og af dens virkelige beskaffenhed er Tuxen, så vidt jeg ser, nået ad sine egne veje, men naturligvis med fuld udnyttelse af den bestemmelse af de momentane elementers (*dharma'ernes*) centrale betydning for Buddhas analyse af tilværelsen, som er resultatet af Rosenbergs og Stcherbatskys undersøgelser. Gennem en omsigtsfuld betragtning af alle relevante momenter kommer Tuxen til en opfattelse, der harmonerer med den ved samme tid af Stcherbatsky i »The Conception of Buddhist Nirvāṇa« (1927) hævdede funktionelle forståelse. Der kan ikke være tale om at forstå leddene i denne række af tolv faktorer som led i en udviklingsrække. Rækken har i virkeligheden ingen begyndelse; Buddhismen anerkender ikke en tingenes første begyndelse; elementernes spil har været fra evighed af. I Tibet fremstiller man da også rækken i cirkelform, livets hjul. Der er heller ikke, som det fremgår af adskillige af Tuxen anførte tekststeder, tale om, at det ene led frembringer det andet. *pratitya-samutpāda* betyder 'samordnet opståen i afhængighed': et led kan kun optræde betinget af eller i relation til et foregående; hvor ét er givet, viser et andet sig; hvor der er fødsel, er det givet, at der også er ælde og død, og således med alle de andre led i kæden, der indledes med *a-vidyā*, ukendskabet til lidelsen, til dens oprindelse, til dens ophør og til den vej, der fører til lidelsens ophør. Kæden kan derfor brydes på ethvert punkt; når mennesket når erkendelsen, er der ikke mere nogen sum af gerninger, og dermed heller ingen bevidsthed, intet individ, ingen sansevirkksomhed, ingen kontakt med tingene, ingen fornemmen, intet begær, ingen stræben efter tingene, ingen eksistensen, ingen fødsel og sluttelig hverken ælde eller død. Forstået således bliver årsagskæden den lov, der dominerer hele tilværelsen for de individer, der ikke har nået Nirvāṇa¹.

¹ Det er rimeligt her at gøre opmærksom på, at Vilh. Grønbech i sin bog »Indiske Mystikere« (Festskrift udg. af Københavns Universitet i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag, 1925) p. 116 f. med sit intuitive skarpblik er nået til den samme tidløse opfattelse af årsagskæden. Han gav dog, som det var hans skik, ingen argumentation; sagen har forekommet ham klar og uomtvistelig, hvad den dog ikke den gang kunde siges at være. Buddhisterne har selv i tidens løb givet forskellige forklaringer af meningen med kæden. Om Tuxen i sin fortolkning er afhængig af Grønbech, kan jeg ikke sige. Han omtalte altid Grønbechs Buddhaskildring med overordentlig varme, og i bogen om Buddha skriver han (p. 299): »det bedste, der er skrevet om Buddha med den dybest gaaende Indleven i Buddhas Tankegang, er antagelig Kapitlet om ham (S. 105-43) i V. Grønbech: »Mystikere i Europa og Indien I. 1925«.

Både i Buddhabogen og i det skrift, som straks skal omtales, har Tuxen drøftet spørgsmålet om, hvad Buddhisme egentlig er, og om den »oprindelige« Buddhisme. Det sidste spørgsmål lader sig besvare med en rimelig tilnærmelse. Selvom overleveringen er ganske sen og vidtforgrenet, spaltet op på talrige sekter og skoler, er der visse grundbetragtninger, der går igen i al Buddhisme, nemlig læren om de fysiske og psykiske funktionelle elementer, som ved deres sammenspil danner den empiriske verden, og årsagskæden, læren om rækken af betingende og betingede faktorer. Disse grundbetragtninger udtydes forskelligt i de forskellige skoler, men de ligger til grund for al senere buddhistisk tænkning og liv, og de betyder, selvom de fleste begrebsdannelse, der opereres med, har tydelige tilknytninger i forbuddhistisk indisk spekulation, taget som helhed og i deres inderlige sammenhæng et brud med hele den brahmanske filosofi. Selvom Tuxen om den »historiske« Buddha udtrykker sig med en forsigtighed, som er yderst velbegrundet, har han næppe nogensinde tvivlet på, at denne nye livsbetragtning virkelig i alle de konstituerende træk er mesteren Buddhas værk. Til besvarelse af spørgsmålet om Buddhismens væsen, om der nogensinde har eksisteret en »primitiv«, mere eller mindre ufilosofisk Buddhisme — en sådan har europæiske forskere gerne ville udlæse af den mere populære fremstilling af læren i Buddhas taler og samtaler med munkene — henviser Tuxen til, at vi selv i det lettest forståelige materiale i pāliteksterne støder på en hel række ord og vendinger, som for overhovedet at give nogen antagelig mening må vurderes i sammenhæng med et helt sæt af anskuelser, der i virkeligheden udgør en alt andet end primitiv filosofi. De forudsætter et fuldt udviklet tankesystem. Men Buddhas filosofien har ikke sit mål i sig selv. De metafysiske lærdomme, han meddeler, er blot sådanne, som hjælper til at erkende verden, som den er, og derigennem løse det tag, den har i menneskene. Han er lægen, der har erkendt sygdommen og midlet imod den, og han yder sin hjælp til dem, der har erkendt, at de er syge. Tuxen har ud fra denne opfattelse med styrke fremhævet, at Buddhismen ikke står og falder med nogen etisk begrundelse. Kun for så vidt et menneske forkaster tilværelsen, fordi han har indset, at den er forgængelighed og lidelse, har Buddhismen noget at bringe ham, og kun i så fald melder spørgsmålet om handlingens værd sig for ham; den be-

stemmes udelukkende ud fra, om den fremmer tilknytningen til tilværelsen eller modarbejder den. Men spørgsmålet om, hvad Buddhismen er, er ikke besvaret med en nok så grundig udredning af det teoretiske grundlag og af de forskellige betydninger, det har fået. Den må også forstås som levende religion både i fortiden og i nutiden. Tuxen har her ud fra den erfaring, han har vundet ved at leve blandt Siams Buddhister, både øget vor viden om de dele af læren, der virkelig er med til at forme Buddhistsens liv i nutiden, og ved at sammenholde disse erfaringer med den religion, der kommer til orde i den på pāli overleverede kanon, der sikkert nok er den ældste for os tilgængelige kanon, givet et væsentligt bidrag til en dybere psykologisk forståelse af, hvad Buddhismen har betydet og endnu betyder for sine tilhængere. Meget smukt genfortælles Buddhalegenden, og det fremhæves atter og atter, hvorledes legendens Buddhaskikkelse for den store mængde af Buddhister er blevet det store forbillede og den milde hjælper for dem, der endnu hvirvles rundt i tilværelsernes kredsløb. Buddhabogen er det personligste, Tuxen har skrevet. Den bærer præg af at være skrevet i en lykkelig erindring om stille granskning i en ærværdig kanon, der rummer så meget, som taler både til hjerte og forstand, og om samværet med fine lærde og med milde og tillidsfulde mennesker af det jævne folk blandt Siams Buddhister. Smukt kommer Tuxens medlevende forståelse af de forskellige udbygninger af Buddhas lære, der til enhver tid danner baggrunden for livet indenfor og udenfor klostrenes verden, til udtryk i bogens slutningsord: »Var Buddha ikke indgaaet i Nirvana, og havde han kunnet svare paa vort Spørgsmaal om den rigtige Buddhisme, saa havde han efter al Sandsynlighed udtalt sig i Retning af, at den rigtige Buddhisme altid er den, der i et givet Øjeblik er den største Hjælp i et Menneskes Kamp mod Tilværelsen.«

I det subtileste af alle de mange filosofiske systemer inden for den senere Buddhisme har Tuxen søgt at indvi en større kreds af indisk og filosofisk interesserede i sit skrift: »Indledende Bemærkninger til buddhistisk Relativisme«, 1936 (23). Det drejer sig om Mādhyamika-skolen, læren om midtervejen, hvis tænkning skildres efter stifteren Nāgārjunas Madhyamakakārikā (2.—3. årh. e. Kr. f.) og Candrakīrtis kommentar dertil fra 6.—7. årh. Den ældre Buddhisme havde opfattet tilværelsen som et sammen-

spil af momentane elementer, som hver for sig har real, omend kun momentan eksistens. Mādhyamikaskolen går radikalere til værks og hævder, at man ikke har nogen ret til at tilskrive disse elementer real eksistens, da de kun dukker op i afhængighed af, betinget af andre. Taget for sig er de uden egen, uafhængig eksistens (*svabhāva*). Hvad der ved momentan eksistens, d. v. s. ved vorden og forsvinden, er afhængigt af noget andet, kan ikke eksistere i absolut forstand, men har kun en væren i korrelation til noget andet; i sig selv er sådanne elementer »tomme« (*śūnya*) for uafhængig, absolut eksistens, man kan kun tillægge dem en relativ eksistens (*śūnyavāda*, læren om relativiteten), de er i egentlig forstand *u-væsentielle*. Alt hvad den diskursive tanke ved sin stadig gentagne tvedeling i A og Ikke-A kan nå til, er konstatering af sådan korrelativ væren; intet består i sig selv, men er kun givet sammen med sit korrelat. Absolut, uafhængig væren kan ikke formuleres i vore begreber eller ord. I forhold til en absolut, transcendent virkelighed er alle »empiriske« forestillinger kun *vikalpa*'er, blotte tankekonstruktioner, hvis gyldighed kun er relativ, og som kun har betydning, så længe erkendelsen ikke er nået, og det vil for Nāgārjuna sige, så længe menneskene ikke fuldstændig har indset, at alle vore forestillinger er absolut »tomme« for absolut realitet. Med en alt opløsende dialektik kaster skolen sig over alle de konstruktioner, som både de brahmanske og de ældre buddhistiske tankebygninger opererede med, og viser, at alle både positive og negative antagelser kun fører til håbløse antinomier. Ingen af den gamle Buddhismes forestillinger går ram forbi: der er i absolut forstand ingen verden, ingen tænken, ingen Buddha, ingen lære, intet kredsløb, ingen, der hvirvles omkring i kredsløbet, intet Nirvāṇa og ingen, der indgår i Nirvāṇa, og — for at drage den yderste konsekvens — der er heller ingen relativitet, for Nāgārjuna vil på ingen måde opstille en ny, positiv teori. Det er forståeligt, at denne chokerende udtømming af alle Buddhismens grundidéer, Buddha, læren, Nirvāṇa o. s. v. måtte udsætte skolen for at blive misforstået. De brahmanske skoler, og først og fremmest Vedāntaskolens egentlige lærefader Śaṅkara, der selv er dybt påvirket af denne buddhistiske monisme, har angrebet Mādhyamikaskolen på det hæftigste for dens tilsyneladende negativisme, og europæiske forskere som Walleser har opfattet dens tænkning som absolut nihilisme. For udgiveren af skolens

hovedværk L. de la Vallée Poussin opløser hele skolens spekulation sig i lutter futile sofismer (*»toutes ces niaiseries«*), og først igennem Th. Stcherbatskys og især ved St. Schayers dybtgående undersøgelser er det blevet helt klart, at Mādhyamikaskolen havde et positivt sigte med sin tilsyneladende alt tilintetgørende dialektik. Mādhyamika, midtervejsskolen, vil først og sidst advare imod de to for en Buddhist så farlige yderstandpunkter, antagelsen af en absolut (evig) væren, der fører til Brahmanismens Absolutum som noget, der kan omfattes af den menneskelige fornuft, og den absolutte ikke-væren, det at noget kan ophøre, der leder hen til materialisternes intethed, som tager grunden bort under det personlige ansvar for gerningerne med deres følger. Den empiriske verden benægtes ikke, for så vidt som dens relative eksistens anerkendes. Buddha og hans lære har en relativ eksistens, er en realitet for den, der selv i relativiteten arbejder på sin frelse. Men den relative virkelighed, dagligdagens verden, Buddhas lære o. s. v. er kun som en forskole, et middel; vejen går fra den relative gennem den absolutte virkelighed til Nirvāṇa. Men Nirvāṇa i absolut forstand er *a-dvaita*, det, som ikke har noget andet ved sin side, som ikke er givet ved et korrelat, som ikke kan fattes i begreber, men kun opleves af mystikeren. Overfor dette er tavshed den eneste værdige holdning. Ligesom i Buddhabogen bringes læseren i dette skrift gennem en særdeles udførlig gennemgang af de enkelte tankerækker i så nær kontakt med de gamle tekster, som det er muligt gennem en oversættelse. Men Tuxen har her så lidt som ellers, hvor det drejer sig om hans mere personlige arbejder, grebet til pennen blot for at gøre resultatet af andres forskerarbejde tilgængeligt for videre kredse. Både Stcherbatsky og Schayer hæfter sig næsten udelukkende ved den filosofiske side af skolens spekulation. At det var Mādhyamikaerne alt om at gøre ved deres radikale analyse af den ældre Buddhismes begrebsverden at henvise den rene, uafhængige, absolutte væren til en sfære hinsides al forstandsmæssig begriben, har disse fremragende kendere af den buddhistiske dialektik tilfulde klargjort. Men Tuxen havde noget mere på hjerte. Først i Tuxens tolkning bliver det helt tydeligt, at denne tænkning, som unægtelig ved sine ofte abstruse tankeoperationer sætter en europæisk læser på en hård prøve, lige som Buddhas teoretiske spekulation skal tjene den levende religion. Den leder gennem sin

ubarmhjertige påvisning af det illusoriske i *alle* tankekonstruktioner hen til det, som Buddhisten først og sidst må have for øje: standsningen af verdensudfoldelsen. Denne standsning fuldbyrdes for individet, når han erkender alle tings kun relative virkelighed. Had, attrå, forblindelse har ingen anden virkelighed end den, de forlenes med, når de formes og dermed skabes i vore forestillinger, gerningerne har kun følger i forhold til den virkelighed, vi tillægger dem. Selve forestillingen om Nirvāṇa er farlig og fører vild, fordi tanken på Nirvāṇa, på den frelse, der skal vindes, så let fører til en bekræftelse af det jeg, der skal indgå i Nirvāṇa, således at den hellige endog regner med en fortsat eksistens af dette jeg. Derfor må også fiktionen om et absolut eksisterende Nirvāṇa restløst tilintetgøres: Nirvāṇa er som slukningen af en i drømme oplevet brand ved hjælp af vind og vand, som også kun er drømt, det er den »virkelighed«, hvor alle forestillinger og følelser er bragt til ophør, hvor ingen verden mere »skabes«.

Tuxens større arbejder er fremkommet med lange mellemrum. Der ligger lange, tålmodige studier bag dem, tankerne har fået lov til at gro i stilhed og har sat modne frugter, når tiden var inde. Hans indre optagethed af de gamle tanker og hans medleven med de mennesker, der har tænkt og stræbt, meddeler sig i Tuxens af menneskelig varme og indtrængende intellektuel forståelse bårne fremstilling umiddelbart til læseren og lader én føle, hvor magtpåliggende det har været ham at delagtiggøre andre i Indernes både dybe og dristige tankeverden. Som forsker er Tuxen først af alt fortolkeren. Han var levende interesseret i andre forskeres arbejde, men var i grunden lidet påvirket af deres anskuelser. Virkelig indflydelse på hans indologiske dannelse har vist egentlig kun Paul Deussen og Hermann Jacobi udøvet. Af Jacobi følte han sig direkte som elev, og Deussens grundlæggende arbejder om Vedānta og om Upaniṣaderne nævnede han altid med den dybeste ærbødighed, selv om han ofte måtte tage afstand fra anskuelser af Deussen, der var inspireret af hans stærke afhængighed af Śaṅkara og af Schopenhauer. Overfor hypoteser forholdt Tuxen sig yderlig skeptisk, og man kan vist godt sige, at han hellere fulgte en indisk fortolker med mulighed for at fare vild, end han tyede til en af de mange antagelser, europæisk filologi ekscellerer i. Vildfarelsen havde jo i så fald den fordel at være indisk og som sådan under alle omstændigheder lærerig. Men dermed skal ingen-

lunde være sagt, at han ikke forholdt sig kritisk til sine indiske kilder. Man kan ved læsningen af hans arbejder ikke undgå at mærke, hvorledes han atter og atter har endevendt den indiske overlevering for at nå til den holdbareste mulige forståelse. Inderne var hans egentlige læremestre, til teksterne vendte han atter og atter tilbage for at have fast grund under fødderne. Til sine dages ende fastholdt han stædigt, at vor forståelse af Rigveda når netop så langt, som den indfødte fortolkning rækker. Som man vil have forstået, var den klassiske indiske litteratur, og især filosofien, for Tuxen langt mere end blot et objekt for videnskabelig forskning. Hans optagethed af disse materier lignede snarest en besættelse. Han havde selv den samme glæde ved det dialektiske spil som de gamle indiske disputatorer, og han var fuld af beundring for den dristighed og uforskrækkethed, hvormed både de brahmanske og de buddhistiske skoler drager de yderste konsekvenser af deres forudsætninger, men han følte også den dybeste veneration for den alvor, med hvilken Upaniṣadernes tænkere søger indad og dykker ned i sig selv og i stadig skiftende billeder prøver at finde udtryk for det nye og forjættende, de endnu kun dunkelt har anet. Hvad de indiske tænkere havde søgt og fundet, blev for Tuxen en inspiration til stadig prøvelse af egne tanker og til en rigere opfattelse af livet, og han følte både trang og pligt til at formidle det til andre. I »Illustreret Religionshistorie« (30) har han givet en sammenhængende fremstilling af den indiske religiøse udvikling fra Rigvedatiden over Upaniṣaderne og de fra Vedaskolerne udgåede filosofiske skoler til Jainismen og Buddhismen. Her træder også den religiøse baggrund og målsætning for den overvejende del af den filosofiske spekulation klart frem. I »De indiske Lande« (21) har han fortalt populært om opdagelsen af Indien og om de kinesiske pilgrimmes møde med det brahmanske og buddhistiske Indien. Speciellere emner som indisk atomteori og indisk romanlitteratur er belyst i tidsskriftsartikler (5, 6). Til serien »Verdensreligionernes Hovedværker«, som han selv redigerede og senere sammen med Aage Marcus lod fremkomme i ny, udvidet og revideret udgave, har han bidraget med oversættelser af det buddhistiske læredigt Dhammapada (11), af Bhagavadgītā, Herrens Ord (12) og af de ældste Upaniṣader (13). De er, som det følger af sig selv, alle førstehåndsarbejder, der hviler på grundige tekststudier. I indledninger og noter giver Tuxen,

hvad der er nødvendigt for forståelsen, men undgår bevidst alt, som på nogen måde kunde foregribe, hvad læseren ved eget arbejde kan få ud af teksterne.

Man kan beklage, at Tuxens større arbejder ikke er blevet oversat til et verdenssprog. Fremkommet på engelsk vilde de bl. a. være blevet tilgængelige for Inderne. Som det er, er de med enkelte undtagelser kun blevet læst og benyttet af skandinaviske og tyske forskere. Når Tuxen vedblev at skrive sine mere personlige værker på dansk, var det ikke mindst, fordi han tillagde det meget stor betydning, at der til stadighed blev skrevet videnskabelige og specielt kulturvidenskabelige arbejder på modersmålet. Uden en sådan stadig fornyet brug af vort sprog til udtryk for tanken i dens højeste og fineste udvikling vilde sproget uhjælpeligt forarmes. Men han fandt naturligvis også, skønt han til fuldkommenhed beherskede tysk både i tale og skrift, i modersmålet på den mest umiddelbare måde udtryk for, hvad der inderligst lå ham på sinde. Hans klare og ukunstlede, men dog ganske personlige stil, i hvilken hans levende, altid tankebevægede tale fornemmes så tydeligt af enhver, som kendte ham, er dannet i den bedste danske tradition. Han yndede ikke noget udslag af national selvtilstrækkelighed, men han var dybt rodfæstet i den klassiske tradition, som er vokset frem af det fælles dansk-tyske milieu i slutningen af det 18. og begyndelsen af det 19. århundrede. I dette milieu så han selv den fineste blomstring, dansk kultur har undergået. Selv gjorde Tuxen aldrig skridt til at få sine bøger oversat. De var skrevet ud af et lidenskabeligt optaget sind, men det huede ham næppe at dvæle videre ved, hvad han én gang havde givet fra sig. Han stod nok fast på det, han efter den grundigste refleksion mente at have fået ud af sine studier, men han var ganske fri for dogmatisk pukken på egne meninger.

Tuxen var en særpræget personlighed, en fasttømret karakter. Alle sider i hans rigt facetterede væsen holdtes sammen af en skarp og nøgtern forstand og af hans praktiske sans. Hans logik fandt uden omsvøb ind til kernen i enhver sag. Disse egenskaber er bl. a. i høj grad kommet Carlsbergfondet tilgode. Som medlem af direktionen har han i en lang årrække udført et af alle højt vurderet arbejde af betydning både for bryggerierne og for dansk videnskab. Mange både yngre og ældre videnskabsmænd har været ham taknemmelige for de råd, han udfra sin store erfaring

og alsidige indsigt har kunnet give dem, og for hans aldrig svigtende hjælpsomhed og forståelse. For den personlige livsførelse tillagde Tuxen intellektet en afgørende betydning. Det var hans overbevisning, at mange ulykker kommer af, at mennesker lader sig lede af følelser i stedet for af den klare, logiske tanke. Selv handlede han efter denne overbevisning, og med iagttagelse af al den urbanitet, som var så fremtrædende hos ham, havde han ingen vanskelighed ved klart at hævde de standpunkter, han efter moden overvejelse var nået til. Han kunde sige nej, hvor han mente nej. Men det bragte ham vistnok aldrig i alvorlig modsætning til dem, hvis meninger han ikke kunde dele, for han havde let ved at få andre til at forstå sine bevæggrunde. Hele hans fremtræden var præget af hensynsfuldhed og sin gammeldags artighed, som uundgåeligt måtte vinde mennesker for ham.

Til sine tilhørere og elever ved Universitetet havde Tuxen det hjerteligste forhold. Den mindste virkelig ægte interesse for sanskrit var nok til at påkalde Tuxens opmærksomhed. Han lyttede interesseret til, hvad den yngste, endnu uindviede student havde på hjerte, spurgte ham om hans mening, som kunde han være en fagfælle, og han forstod, som regel med den mest udsøgte elskværdighed, men undertiden også med blid ironi, at få drejet ungdommeligt naive indlæg i en frugtbar retning. Det er nok muligt, at en og anden student, som meldte sig til hans sanskritkursus af rent sprogvidenskabelig interesse, eller blot fordi der ved forskellige filologiske eksaminer kræves en vis indsigt i sanskrit til støtte for sproghistorien, i begyndelsen kunde føle sig lidt skuffet over Tuxens absolutte utilbøjelighed til at blande sprogsammenligning ind i sin undervisning — det var for Tuxen en ganske absurd tanke, at nogen skulde kunne betragte sanskrit væsentligt som stof for sproghistoriske og sammenlignende eksercitier. Men jeg er sikker på, at ingen i længden kunde undgå at blive smittet af Tuxens egen oplagthed og begejstring for de tekster, han forklarede. Han var på sin stiltfærdige façon en usædvanlig inspirerende lærer, og intet indisk var ham fremmed. Jeg husker selv med den største fornøjelse en gennemgang af Daṇḍins skælmeroman »De ti prinser«, hvis handling ikke foregår i det sarteste milieu. Jeg tør sige, at intet her forblev uforklaret. Der var ikke noget menneskeligt, der var tabu for Tuxen. Hans uhøjtidelighed og hans humor bar hen over alt. Han havde midt i

al sin nøgterne forstandighed den elskeligste umiddelbarhed, og det faldt ham aldeles ikke ind at dølge den fornøjelse, hans studier i den indiske *Ars amatoria* havde givet ham. Det har for resten også moret ham at skrive om Casanova, endda i et højst seriøst festskrift.

Tuxens nøgterne, forstandsprægede fremtræden dækkede over stærke og varme følelser. De fortrolige venner har vidnet om, hvor inderligt han tog del i deres glæder og i deres modgang, og mange andre, ikke mindst iblandt hans elever og fagfæller, har erfaret, hvilken usvigelig trofast og hjælpsom ven, de havde i Tuxen. Han havde det åbne sind, som gjorde det let for ham at lade andre gælde og at bære over med meget, som ikke var efter hans eget hovede. Det fond af varme og følelse, han bar i sig, fik umiddelbar udløsning i musikken, i hvilken han levede og åndede. Mozart mistede aldrig sin magt over ham, men det blev dog i hans manddomsår mere og mere Brahms' og Bruckners og først og fremmest Rich. Wagners følelsesmættede toneverdener, som betog ham. Til Wagner var han vistnok kommet via Deussen og Schopenhauer. I et af sine sidste leveår bekendte han engang, at han i »Tristan« følte, at han havde oplevet det højeste og guddommeligste, menneskelig kunst efter hans formening nogen sinde havde hævet sig til.

Om de højeste og dybeste ting i tilværelsen talte Tuxen ellers næppe. Det skulde ikke undre mig, om han i sit inderste så godt som nogen Inder var overbevist om både åndens og materiens yderste forkrænkelighed. Men om alt, hvad der ligger ud over, hvad den menneskelige tanke kan fatte, vilde han nok sige med de indiske vismænd: »Åtman er tavshed«. Hvad han end tænkte i sit inderste, så stod det dog for ham som et faktum, at den, der forstår det, kan afvinde denne tilværelse de rigeste glæder. I sin smukke indledning til Sibberns Gabrielis' Breve dvæler han ved den livsposi, som er summen af Sibberns visdom, den, som findes overalt for den, som vil lytte sig til den — Menneskene skal vi elske som botanikeren sine planter, for ham eksisterer intet ukrudt. Tuxen havde øre for denne livsposi. Han forstod at uddrage glæde af livets hverdag, og han evnede at dele sin glæde med dem, han mødte på sin vej, sin glæde over erkendelsen, over kunsten, over hele det mangfoldige menneskeliv.

For hans trofaste gerning i videnskabens tjeneste og for hans menneskelige varme vil hans navn blive æret i vort selskab.

Arbejder af Poul Tuxen.

(Denne liste, der ikke gør krav på at være absolut udtømmende, er udarbejdet af amanuensis, dr. phil. S. L. Tuxen og suppleret af mig. En række artikler, som Tuxen i sin tid har forfattet til indiske tidskrifter, har ikke kunnet opspores. Jeg vil her benytte lejligheden til at takke dr. Tuxen for dette bidrag og for værdifulde oplysninger, han har meddelt mig både mundtligt og skriftligt. *K. B.*)

1. Richard Wagner som Dramatiker. Kbh. 1904, 112 pp.
2. Yoga. En Oversigt over den systematiske Yogafilosofi paa Grundlag af Kilderne. Kbh. 1911, 215 pp.
3. Dele af Afsnittet »Indien« i Edv. Lehmann: Textbuch zur Religionsgeschichte, Lpz. 1912. — 2. Aufl. ved Edv. Lehmann & Hans Haas 1922.
4. An Indian Primer of Philosophy or The Tarkabhāṣā of Keçavamiçra. Translated from the original Sanscrit with an introduction and notes. Skr., hist. fil., Dan. Vid. Selsk., rk. 7. 2. no. 3. Kbh. 1914, 64 pp.
5. Hvad lærer den »ortodokse« indiske Filosofi om Atomer? Vor Tid I 1914—15 p. 147—60.
6. Indisk Romandigtning. Vor Tid I 1914—15 p. 382—99.
7. Moderne »Religionskrig«. Tilskueren 1915 p. 541—48.
8. Aut. Oversættelse af »Søslaget i Vesterhavet«. Kbh. 1916.
9. Forestillingen om Sjælen i Rigveda. Med nogle Bemærkninger om Sjæleforestillingens Udformning i de ældste Upaniṣader. Hist. Filol. Medd. Dan. Vid. Selsk. 2. no. 4. Kbh. 1919, 28 pp.
10. Vedalitteraturen. Religionshistoriske Tekster i dansk Oversættelse udg. ved Sven Fenger. Kbh. 1919 p. 40—74.
11. Dhammapada. Buddhistiske Tankesprog. Kbh. 1920, 61 pp. — Ny Udg. Med et Tillæg: Nogle Taler af Buddha. Kbh. 1953, 95 pp.
12. Bhagavadgita. Herrens Ord. Kbh. 1920, 79 pp. — Ny Udg. Kbh. 1952, 95 pp.
13. De ældste Upanishader I. Kbh. 1921, 123 pp. II. Kbh. 1922, 150 pp. — Ny Udg. i eet Bind. Kbh. 1953, 287 pp.
14. Æventyr fra det gamle Indien. Oversat fra Pali. Kbh. 1924, 168 pp.
15. Zur Darstellung der indischen Philosophie. Acta Orientalia IV 1925, 192 p. 118—23.
16. Einige Bemerkungen über die Konstruktion der Pälitexte. Festgabe Hermann Jacobi 1926 p. 98—102.
17. Ein Vedānta-Kompendium (Garbe-Festgabe 1927, p. 134—138).

18. Indledning og Noter til Udgave af F. C. Sibbern: *Gabrielis' Breve*. Kbh. 1927.
 19. *Buddha. Hans Lære, dens Overlevering og dens Liv i Nutiden*. Kbh. 1928, 304 pp.
 20. *Buddha och hans lära*. Stockholm 1930, 167 pp.
 21. *Opdagelsesrejser og Togter i Asien. I. De indiske Lande*. Kbh. 1931, 384 pp. — Norsk Udg. i trykken.
 22. *Die Grundlegung der Moral nach indischer Auffassung*. *Acta Orientalia* XIV 1935, p. 1—25.
 23. *Indledende Bemærkninger til buddhistisk Relativisme*. Kbh. Univ. Festskr. Sept. 1936, 102 pp.
 24. *In what sense can we call the teachings of Nāgārjuna negativism?* *Journ. of Oriental Research* XI 1937 p. 231—42.
 25. Kurt Wulff 4. Sept. 1881—4. Maj 1939. *Overs. Dan. Vid. Selsk.* 1939—40. 1940, 13 pp.
 26. Dines Andersen 26. Dec. 1861—28. Marts 1940. *Overs. Dan. Vid. Selsk.* 1940—41. 1941, 12 pp.
 27. *Indledning og Noter til Kalidasa: Sakuntala*. Kbh. 1942.
 28. *Kvinden i det gamle Indien. Et Udkast*. Kbh. Univ. Festskr. Nov. 1944, 100 pp.
 29. *Korresponderende Skønhedspletter. Somadeva — Casanova — Lavater. »Øst og Vest«, Afh. tilegn. Arthur Christensen*. Kbh. 1945 p. 114—17.
 30. (Sten Konow & P. T.) *Indiens Religioner. Illustreret Religionshistorie*. Kbh. 1948 p. 497—646. Afsnit af P. T.: *Brahmanisme, Jainisme og Buddhisme*, p. 511—600.
 31. (Sten Konow & P. T.) *The Religions of India*. Cph. 1949. Afsnit af P. T.: *Brahmanism, Jainism and Buddhism* p. 25—149.
 32. *Krebsen og den onde Trane. Med Træsnit af Carin Steenberg*. Publ. Nr. 71 fra Grafisk Cirkel. 8 pp. Kbh. 1949.
 33. (P. T. & Else Pauly) *The Parable of the Climbing Juggler*. *Studia Orientalia Joanni Pedersen dicata*. Kbh. 1953 p. 352—63.
 34. *Det evige Indien. Dagmar-Teatrets Kronik* 1952—53 Nr. 4, 8 pp.
 35. *Yāska's Nirukta as an Authority on Vedic Divinities, vil fremkomme i Acta Orientalia XXII, Pars 3—4.*
 36. *Anmeldelser, bl. a. i Buddhica, 2e Série Bibliographie bouddhique I—VI 1930—36.*
Desuden af:
 37. *Nitti-Dolci, Les Grammariens prakrits*. *Acta Linguistica* 2 1941 p. 127—29.
 38. *Renou, La Durghaṭavṛtti de Śaraṇadeva*. *ibid.* 2 1941 p. 261—63.
 39. *von Glasenapp, Helmuth: Entwicklungsstufen des indischen Denkens*. 1940. *Orientalistische Literaturzeitung*, 46. Jahrg. 1943, sp. 85—88.
-

C. Wrenberg-Lund

II.

C. Wesenberg-Lund.

22. december 1867—12. november 1955.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 9. marts 1956.

Af Kaj Berg.

I 1895 skrev C. Wesenberg-Lund en af sine første ferskvandsbiologiske afhandlinger, »Biologiske Undersøgelser over Ferskvandsorganismer«. Han indledte den med følgende linier: »Det er vistnok en for de fleste velbekendt Sag, hvor lidt vore ferske Vande ere blevne undersøgte. Ret mærkeligt er det at se, at netop vor Nation, der, takket være O. F. Müllers fortræffelige Arbejder, en Gang paa Ferskvandsundersøgelseernes Omraade utvivlsomt stod som Nummer et, nu langt er overfløjet af saa godt som de fleste andre civiliserede Nationer, ja, det synes, som om vi hidtil aldeles ikke har taget Del i den ellers overalt vaagnende Interesse for disse Undersøgelser. De allerfleste Ferskvandsdyregrupper ere aldeles ikke blevne bearbejdede herhjemme lige siden O. F. Müller«

Mere end 40 år efter skrev Wesenberg-Lund en håndbog på over 800 sider med næsten samme titel som det lille begynderarbejde: »Ferskvandsfaunaen biologisk belyst« (1937; tysk udgave 1939). Også den indleder han med en hyldest til O. F. Müller, Linné's samtidige. Men nu er billedet iøvrigt ændret. Han kan i fortalen til værket oplyse, at han selv, hans medarbejdere og udlændinge på hans laboratorium har behandlet en række af ferskvandets organismer: først og fremmest ferskvandsplankton, desuden infusionsdyr, ikter, hjuldyr, krebsdyr, midder; der var endvidere foretaget sammenfattende søundersøgelser (Furesø og Frederiksborg Slotssø).

Begynderarbejdet kan betragtes som en slags programerklæring, hvis rækkevidde næppe stod Wesenberg-Lund selv helt klar. I arbejdet indledning fortsatte han med at skrive: »Da jeg selv

i 1892 for alvor tog fat paa disse undersøgelser, anede jeg ikke, at her var saa meget at gøre.« Det skulle vise sig, at det var der. Gennem hele 60 år kom studiet af ferskvandsorganismer til at optage ham. Sin sidste bog, »De danske Søers og Dammes dyriske Plankton«, udsendte han i 1952 på sin 85 års fødselsdag.

Carl Jørgen Wesenberg-Lund blev født i 1867 som søn af skibsfører C. T. V. Lund og hustru Manna, født Wesenberg. Han kom til verden i Sankt Peders Stræde i København, hvor moderen boede hos sin fader, medens hendes mand førte skibe på langfart til troperne. I ægteskabet var der ikke andre børn, og allerede da drengen var et par år gammel, døde faderen pludselig på rejse i Ostindien. Moderen blev boende med sønnen hos sin fader en halv snes år. Kårene i hjemmet var trange; moderen underviste i engelsk, og drengen var meget overladt til sig selv.

Da Wesenberg-Lund var ca. 11 år, døde bedstefaderen, og hans moder flyttede til Hillerød, hvor hun en årrække drev den pigeskole, som senere blev kendt under navnet Marie Mørks Skole. I den lille købstad Hillerød med dens skov- og sørige omegn voksede Wesenberg-Lund op, og i byens lærde skole, Frederiksborg Statsskole, havde han sin skolegang. Blandt kammeraterne i skolen var der to jævnaldrende: Ad. S. Jensen og Th. Mortensen, der også senere blev fremragende zoologer. Man kunne derfor forledes til at tro, at skolen havde inspireret disse elever til naturstudiet. Det var næppe tilfældet for Wesenberg-Lunds vedkommende. Som ældre benægtede han det selv, men hævdede, at han som dreng altid færdedes ude i naturen, altid alene, indsamlede blomster og insekter. Wesenberg-Lund læste også lektier og skrev stile i skoven i den lune årstid. Han havde snart læst skolebibliotekets lille naturhistoriske bogsamling. Skolens rektor, C. Berg, mindedes han med taknemmelighed. Dag ud og dag ind traf rektor og eleven, begge ene, hinanden ude i omegnen. Da studentereksamen nærmede sig, meddelte rektor ham kort og godt, at han ikke mere ønskede at se den unge mand ude i de idylliske omgivelser; ellers var han bange for, at det gik galt med eksamen. »Det havde han utvivlsomt Ret i«, skrev Wesenberg-Lund engang senere.

I 1887 blev Wesenberg-Lund student og fik umiddelbart efter Regensen. Han var straks klar over, at han ville studere zoologi, men supplerede i de første år sine kundskaber i moderne sprog.

I begyndelsen tog zoologen, dr. F. Meinert, sig af ham, senere i stigende grad professor zoologiae C. F. Lütken, og efter hans død botanikeren, professor Eug. Warming, som blev ham en stærk støtte og en faderlig ven. Der er ingen universitetslærer, og kun få mennesker, som Wesenberg-Lund skylder så meget som Warming. Han deltog i Warmings excursionser, modtog hans råd mens han skrev nogle af sine første litterære arbejder, og følte sig inspireret af Warmings ildhu og hans sans for biologi og økologi.

Som student fandt Wesenberg-Lund den ret sjældne, enlige bi *Anthophora parietina*. Det bevirkede, at han i et par år studerede bier og gravehvepse og skrev to afhandlinger om disse dyr. Livet igennem bevarede han interessen for hymenopterer; han skrev om dem i »Danmarks Insektverden« (1899) og udnyttede mange år senere sine iagttagelser og kundskaber om dem ved bearbejdelsen af Bergsøe's »Fra Mark og Skov« (1915—16) og i insektafsnittene i Brehm: »Dyrenes Liv« (1929). Han kastede sig dog snart over de ferskvandsbiologiske studier, idet han i 1895 besvarede og fik guldmedalje for en prisopgave over de ferske vandes bryozoaer, spongillier og rotiferer. Opgaven var af ganske urimeligt omfang, men, som det vil ses, i stand til at fremkalde koncentrerede anstrengelser fra Wesenberg-Lunds side.

I 1893 blev Wesenberg-Lund cand. mag. og året efter ansat på landbohøjskolen som assistent, både på Zoologisk Laboratorium hos daværende lektor, dr. J. E. V. Boas og på Dyrefysiologisk Laboratorium hos lektor, dr. med. V. Henriques; denne stilling havde han i 5 år. Trods pligtarbejdet på laboratorierne lykkedes det Wesenberg-Lund bl. a. at få udvidet og trykt det afsnit af sin prisopgave, der handlede om bryozoaer (1897). Afhandlingen giver en skildring af dyrenes vækst, overvintring, forplantning og udbredelse, og er ledsaget af smukke, tildels farvelagte tavler, som er tegnet af ham selv. Her viser sig for første gang Wesenberg-Lunds store interesse for den æstetiske side af zoologien. Dernæst fik Wesenberg-Lund i sin assistenttid gennearbejdet et andet emne fra prisopgaven, hjuldyrene, således at han allerede i 1899 kunne disputere på afhandlingen: »Danmarks Rotifera I. Grundtræk af Rotiferernes Økologi, Morfologi og Systematik«. Han forsøger heri en ny inddeling af hjuldyrene og argumenterer for deres tilknytning til turbellariene.

Disputatsen var som nævnt forsynet med romertallet I. Noget

sådant kan jo være farligt. Undertiden kniber det med at få de efterfølgende arbejder frem. I dette tilfælde kom dog både et stateligt 2. og 3. hjuldyrarbejde. Kun måtte der ventes 25—30 år på dem; men dette havde følgende gode grunde:

I 1897 lykkedes det nemlig Wesenberg-Lund at få oprettet et lille, ferskvandsbiologisk laboratorium, der understøttedes af universitetet, staten og i de første år ganske særligt af Carlsbergfondet. Laboratoriet bestod af et dækshus fra ekspeditionsskibet Ingolf. Det blev opstillet ved Furesøens bred få hundrede meter fra Frederiksdal Slot, altså på klassisk grund, idet O. F. Müller havde været huslærer på Frederiksdal og foretaget mange af sine indsamlinger i omegnen.

Efter at Ferskvandsbiologisk Laboratorium var blevet oprettet, anså Wesenberg-Lund fortsatte studier over hjuldyrene for lidt for specielle til at kunne begrunde laboratoriets eksistens. Han lagde dem derfor indtil videre til side og kastede sig i stedet for over langt mere omfattende undersøgelser over søbundsaflejringer og plankton. Han undersøgte sømergel, gytte, kalkproducerende planter og søaflejringer af brunjernsten, og interesserede sig meget for ophobningerne af molluskskaller i de såkaldte skalbælter. Molluskerne kan her være så talrige til stede, at deres skaller virker højnende på søbunden.

Før disse bredt anlagte undersøgelser rigtigt kunne folde sig ud, indtraf der en begivenhed, der blev afgørende for Wesenberg-Lund, både videnskabeligt og menneskeligt. Han blev i 1899 sat i stand til at sige sin assistentstilling på landbohøjskolen op, idet han fra staten fik bevilget såvel et annuum til driften af sit laboratorium, som et personligt honorar. Med disse bevillinger og understøttelsen fra Carlsbergfondet var vejen banet for ham til fri og uhæmmet forskning i naturen. Han flyttede straks med sin familie — i 1895 havde han giftet sig med Jenny W.-L., født Knudsen — til Lyngby for at bo i nærheden af laboratoriet og udfoldede i de følgende år sin fulde, frodige forskerevne.

Først og fremmest kom i 1904—08 det 2 bind store folioværk om de danske søers plankton. I 9 af vore store søer, fordelt over hele landet, blev plankton indsamlet til alle årstider, beskrevet og afbildet. Af resultaterne skal navnlig fremhæves oplysningerne om planktonets såkaldte temporalvariation: Planktonorganismene,

i hvert fald nogle af grupperne, har en tendens til om sommeren at forøge størrelsen af de organer, som må antages at modarbejde nedsynkningen, faldhastigheden i vandet. Da variationen blev anset for at forløbe samtidigt og på ensartet måde for planktonorganismer hørende til forskellige systematiske grupper, sluttede Wesenberg-Lund, at den måtte skyldes vekslingen af en ydre faktor, temperaturen og de dermed følgende variationer i vandets vægtfylde. Den tyske forsker W. Ostwald argumenterede lidt senere for, at det måtte være den langt stærkere varierende svingning i vandets viscositet, der måtte være den udløsende faktor for temporalvariationerne. De to anskuelser er blevet sammenfattet under navn af den Ostwald-Wesenberg-Lund'ske svæveteorien. Den har i årenes løb været genstand for mange planktonforskeres overvejelser og undersøgelser, men i alt for ringe grad for eksperimenter. Den er stadig under stærk debat.

Foruden det store planktonværk og flere sammenfattende afhandlinger om dets hovedresultater publicerede Wesenberg-Lund også i disse år et planktonarbejde fra to islandske søer, Thingvallavatn og Myvatn, sammen med C. H. Ostenfeld, og skrev om pelagiske æg, hvilestadier og larver i den pelagiske region. I det islandske arbejde påvistes det, at der ikke fandtes temporalvariation af betydning så højt mod nord, hvad man ifølge svæveteorien heller ikke skulle vente.

Under arbejdet med planktonproblemer foretog Wesenberg-Lund en rejse til Skotland, hvor dybhavsforskeren Sir John Murray ledede en storstilet undersøgelse og kortlægning af de dybe, skotske søer. Rejsen gav anledning til en afhandling af Wesenberg-Lund, hvori de skotske og danske søer sammenlignes (1905). En vel endnu mere betydningsfuld rejse gik til Schweiz. Her fik Wesenberg-Lund lejlighed til et ophold ved Genève-søen hos Professor F. - A. Forel, der har givet limnologi dens navn og skrevet den første limnologiske monografi — et 3-binds værk over Lac Léman — samt den første håndbog i limnologi og over 100 limnologiske afhandlinger. På denne rejse knyttede Wesenberg-Lund også varig forbindelse med den yngre generation af schweiziske forskere, professorerne Zschokke, Schröter, Bachmann og Chodat, der sammen med mesteren Forel skabte en blomstringstid for limnologien i Schweiz i slutningen af forrige og begyndelsen af dette århundrede.

Med Furesølaboratoriet som basis blev der iværksat studier i flere forskellige retninger. Wesenberg-Lund påviste en reliktfæuna i Furesø bestående bl. a. af krebsdyrene *Mysis relicta* og *Pontoporeia affinis*; han studerede damplankton i omegnen; dyresamfundet på brændingskysten blev beskrevet, idet det f. eks. fremhævedes, at et husbyggende dyr som vårfluelarven *Goera pilosa* følger flade sten til husets sider, medens andre dyr fra dette område, som guldsmede- og døgnfluelarver, har selve legemet afladet. Sammen med kemikeren J. N. Brønsted foretoges en kemisk-fysisk undersøgelse af Furesø og andre søer, et arbejde, hvorved for første gang en baltisk søs kemiske og termiske forhold blev nærmere studeret. Afhandlingen herom er blevet særdeles meget citeret.

Som en smuk afslutning på arbejdet med Furesø foretoges, med understøttelse af Carlsbergfondet, alsidige studier af søen. Wesenberg-Lund samarbejdede herved med oberst M. J. Sand, Generalstabens topografiske afdeling, og med magistrene C. M. Steenberg og J. Boye Petersen, samt fru A. Seidelin Raunkiær (1917). Der fremstilledes bathymetriske kort over Furesøen og de med den forbundne søer. Søernes plantebælter blev kortlagt, molluskernes udbredelse og variation blev nøje beskrevet, og der blev givet en oversigt over den øvrige søfaunas kvalitative sammensætning og forekomst.

En særlig betydning fik det, at Wesenberg-Lund begyndte på insektbiologiske studier i damme i omegnen af Furesø, f. eks. studier over vårfluelarvernes husbygning med påvisning af ændringer i denne efter årstiden og larvernes alder. Insektbiologien var et område, hvor hans store evner som feltzoolog, hans lyst til at iagttage og skildre dyrenes levevis, og hans sans for at levendegøre sine iagttagelser gennem smukke tuschtegninger gav de rigeste resultater. Han skrev om de fangnetspindende vårfluelarver, om vandkalvenes æglægning, larvernes forskellige typer fra gravende og krybende til svævende former, og om respirationen hos imagines. Guldsmedenes parringsforhold og æglægning, deres flyvetider, vækst og overvintring blev behandlet. Nogle myggeslægters biologi omtales i mindeskriftet for Japetus Steenstrup (1914).

Studier over stikmyg beskæftigede Wesenberg-Lund en år-række. Den måde, hvorpå han kom ind på studiet af disse dyr,

er karakteristisk for hans arbejdsform. Han fortæller, at han på talrige excursionser til alle årstider efter damplankton i begyndelsen ganske con amore kom til at beskæftige sig med myggelarver og myg. Efterhånden som igangværende undersøgelser blev tilendebragt, systematiseredes indsamlingsarbejdet af myg. I hovedarbejdet herom i 1920 beskrives 25 arter, og der gøres rede for, hvorledes de enkelte arter lever under ganske bestemte naturforhold: i udtørrende pytter, i vandsamlinger i træstød, i damme på engbund, ved stranden o. s. v. Dyrenes livscyklus, herunder deres overvintring, beskrives. Over en snes smukke tavler tegnet af Wesenberg-Lund ledsager værket.

Anopheles-larver fandtes i mængde, men længe kneb det med at finde malariamyggenes imagines. Den eftersøgte forgæves i naturen. Endelig lykkedes det uventet at træffe den i store mængder i mørke, fugtige stalde. Som forklaring på, at vi ikke nutildags har malaria herhjemme således som i forrige århundrede, fremsatte Wesenberg-Lund den formodning, at arten havde ændret sin levevis: Omlægning af landbruget fra korn- til kød- og smør-producerende medførte, at staldene udvidedes, og at menneskene ikke mere skulle færdes i så stort antal på markerne. Malariamyggen søgte fra markerne til staldene, kæden mellem myg og mennesker skulle være blevet brudt. Fra anden side søges forklaringen dels i klimatiske ændringer, formindskelse af sommertemperaturen, dels i forbedringer af de menneskelige boliger, således at de ikke mere er egnede til overvintringsplads for malariamyggen. Wesenberg-Lunds hypotese fik dog en tid betydning i diskussionen om årsagen til en rigelig forekomst af *Anopheles* uden optræden af malaria.

I tilslutning til det store myggearbejde kom flere mindre, bl. a. om den mærkelige *Mansonia*-larve (1918), hvis ånderør er omformet til indboring i planter under vand. Larverne udnytter luften i planterne respiratorisk.

De fleste af insektstudierne og flere andre afhandlinger blev trykt i »Internationale Revue der gesamten Hydrobiologie und Hydrographie« i Leipzig. De blev derved hurtigt kendt i de interesserede kredse og modtoges med stor anerkendelse.

Da terrænet omkring Furesø år efter år blev mere bebygget, flyttedes laboratoriet i 1911 til Hillerød. Universitetet — under hvilket det var blevet henlagt fra 1906 — indrettede det først i en lejet kvistlejlighed i et privathus. Senere, i 1930, blev det in-

stalleret i en villa beliggende ved Slotssøens bred. Villaen blev købt af Carlsbergfondet og for midler herfra indrettet til et fuldt ud tidssvarende laboratorium. Efterhånden var laboratoriet således blevet konsolideret. Wesenberg-Lund blev i 1920 knyttet til Universitetet på lignende vilkår som en docent, i 1922 som professor extraordinarius. En assistentstilling oprettedes, og der blev indført et kursus i ferskvandsbiologi for zoologi-studerende. Der var tillige blevet indrettet et feltlaboratorium i Suserup Skov ved Tystrupsø (1916). Enkeltheder om denne udvikling har Wesenberg-Lund omtalt i en lille bog om »Ferskvandsbiologisk Laboratorium gennem 40 Aar« (1940); den rummer tillige en redogørelse for hans videnskabelige hovedresultater og en bibliografi.

De omtalte insektstudier og mange spredte iagttagelser over andre insektgrupper blev sammenfattet i en indholdsrig bog »Insektlivet i ferske Vande« (1915). Den er skrevet i en underholdende, fængslende stil, og er måske sammen med bearbejdelsen af »Fra Mark og Skov« den bog, der har skaffet Wesenberg-Lund størst yndest hos danske læsere. Den har haft stor betydning for mange yngre zoologer og sikkert været med til at skaffe zoologien nye dyrkere.

Wesenberg-Lunds evne til i populærvidenskabelige arbejder at gribe sine læsere hvilede vel især på, at han selv var så stærkt optaget af sit stof og havde et så følsomt sind, at det var naturligt for ham at iklæde sine skildringer træffende, næsten digteriske udtryk. Hertil kom hans lyst og evne til at se aktuelle biologiske fænomener i et videre perspektiv, til at drage sammenligninger med andre livsfænomener, også de menneskelige. Disse forfatteregenskaber gjorde Wesenberg-Lund til en velset kronikør i dagspressen, og de kom til at betyde meget for hans naturfredningsarbejde.

Wesenberg-Lunds naturfredningsinteresse voksede som en selvfølgelighed frem af hans arbejde ude i den danske natur. På grund af intensivering af landbrug og skovbrug, som følge af industriens udvikling og på grund af befolkningstilvæksten ændres det danske landskab, dets fauna og flora, i årenes løb så stærkt, at det for en naturforsker er rimeligt at prøve at redde, hvad reddes kan. Wesenberg-Lund indtrådte i tyverne i de naturvidenskabelige foreningers fredningsudvalg, i Danmarks Naturfredningsforening, i Dansk Jagtforenings udvalg til bevarelse af den

vilde fauna og i flere andre organisationer. Han udførte et stort og fortjenstfuldt arbejde navnlig for at bedre kårene for rovfugle, for svaner og andre svømmefugle. Desuden førtes en kamp mod forurening og anden ødelæggelse af vore ferske vande. Han skrev talrige artikler i dagspressen om jægernes hårde jagtmetoder, om moderne skovdrifts indflydelse på dyrelivet o. s. v., og han blev utvivlsomt læst særdeles meget.

Ved en ny jagtlovs gennemførelse i 1931 blev da også væsentlige forbedringer indført, bl. a. for rovfugle. Kampen for at beskytte søer og åer gav derimod ikke så synlige resultater. »I alle Forsøg paa at hindre Forurening af ferske Vande tabte jeg uvægerligt«, har Wesenberg-Lund skrevet. Hans artikler om ferske vandes delvise ødelæggelse har dog nok oplyst og påvirket offentligheden meget, selv om en vis, omend ringe bedring i beskyttelsen af denne del af Danmarks natur først er indtrådt senere, bl. a. efter vedtagelsen af en ny vandløbslov (1949).

Wesenberg-Lunds livlige fremstillingsevne, hans samliv med naturen og hans intensive forskningsarbejde havde også stor betydning for hans undervisning af studenter på excursionser og på det ferskvandsbiologiske kursus. Studenterne følte, at de stod overfor en usædvanlig personlighed. De mærkede, at han havde noget at give dem udover lærebogsstoffet. De følte sig inspireret af hans viden, hans egne naturiagttagelser og hans begejstring som forsker.

Efter afslutning af insektarbejderne vendte Wesenberg-Lund i tyverne og trediverne tilbage til studier over hjuldyr (1923—30), daphnier (1926) og andre planktonorganismer (1934). Der kunne nu afses tilstrækkelig tid til hos hjuldyrene at påvise og beskrive et større antal hanner. De er mere eller mindre reducerede i størrelse i forhold til hunnerne; nogle af dem er rene dværghanner, og hannerne af mange arter havde derfor hidtil været ukendte. Temporalvariationen af hjuldyrenes svæveorganer blev studeret og den periodiske optræden af mange arter udredet. Foran sexualperioderne forekommer næsten altid et betydeligt maksimum af individer, og samtidig viser de hunner sig, der kan producere gamogenetiske æg (de miktiske hunner).

I studiet over slægten *Daphnia's* biologi og morfologi (1926) gennemgik og tilbageviste Wesenberg-Lund en del af de argumenter, der siden århundredskiftet var blevet rejst mod den

Ostwald-Wesenberg-Lund'ske svæveteori. Han forsvarer den med megen iver. Ifølge modstandernes, den Woltereck'ske skoles, opfattelse skulle svæveorganerne være tilpasninger til at horisontalisere dyrenes svømmebaner og holde daphnierne i deres næringslag. Wesenberg-Lund betegner dette som en skrivebords-teori, der intet har at gøre med forholdene i naturen.

Det er rigtigt, at svæveteorien undertiden er blevet kritiseret på et mangelfuldt og spekulativt grundlag. Det må dog erkendes, at vigtige planktongrupper, f. eks. copepoder, næsten ikke besidder temporalvariationer af svæveorganer, og at andre, rotiferer, har variationer, som er stærkt afhængige af forplantningsmåden, parthenogenesen, og ikke, eller i ringe grad, af visse vandtemperaturer. Endvidere savnes der til sagens belysning stadig gode eksperimenter over svævningens og svømningens mekanik hos planktonorganismer med eller uden svæveorganer.

Efter at Ferskvandsbiologisk Laboratorium var blevet installeret i villaen ved bredden af Frederiksborg Slotssø (1930), studerede Wesenberg-Lund i en årrække navnlig trematoder. De snyltende stadier i mollusker, sporocyster og redier, blev undersøgt. Men det var navnlig de mange typer af planktiske cercarier, der på meget forskellig måde er tilpassede til at svømme og svæve i vandet, som havde hans interesse, og som han gjorde talrige iagttagelser over. Det påvistes, at især de såkaldte furcocercarier til tider må spille en kvantitativt stor rolle i visse vandlag.

Mod afslutningen af sin funktionstid som professor resume-rede Wesenberg-Lund sine egne og laboratoriets øvrige afhandlinger i den tidligere nævnte omfattende håndbog »Ferskvandsfaunaen biologisk belyst«. Senere udgav han som et supplement hertil »Die Süßwasserinsekten« (1943), der er en helt omarbejdet og forøget udgave af »Insektlivet i ferske Vande«. I disse store håndbøger, der er smukt illustrerede og baseret på et stort litteraturkendskab, foreligger nu en detaljeret behandling af hele den lavere ferskvandsfaunas biologi; og samtidig giver de en indgående, afrundet redegørelse for Wesenberg-Lunds hele livsværk. Begge bøger har fået en vid udbredelse, også i udlandet.

Når jeg skal prøve på at karakterisere Wesenberg-Lund som videnskabsmand bør først og fremmest nævnes, at han var en fremragende og skarpsindig iagttagere, en naturforsker i egentlig forstand. Dernæst må nævnes hans store frodighed, hans kombi-

nationsevne og særlige lyst og evne til at trænge ind i biologiske problemer. Hans følsomhed for naturskønhed og hans evne til at skildre denne bør ikke forbigås. Endelig bør fremhæves hans rastløse flid, at han altid var helt opslugt af det emne, han skildrede, altid samlede stof, der sigtede direkte mod publikation, og aldrig — bortset fra naturfredningsarbejdet — beskæftigede sig noget videre med administration, foreningsliv, kongresser og kollegialt samvær. Den slags blev hovedsageligt betragtet under synspunktet: forstyrrelser. »Saavidt det har staaet i min Magt, har jeg altid skyet Kongresser«, har han skrevet. Han meldte sig end ikke ind i den »Internationale Forening for teoretisk og anvendt Limnologi«.

Straks når en afhandling var sendt til trykning, fortsatte Wesenberg-Lund med studier til den næste. Nogen afslappelsesperiode kendte han ikke. I det højeste rekreerede han sig ved at skrive artikler og populære fremstillinger, inden det næste videnskabelige emne optog ham helt. Et stille og lykkeligt familieliv var for ham en forudsætning, en basis, for denne livsførelse. Hans hustru, fru Jenny Wesenberg-Lund, var ham en uvurderlig støtte livet igennem, ikke blot ved at tage sig af de fleste praktiske ting vedrørende hjem og børn, ved at ordne og katalogisere den stadigt voksende bogsamling, men navnlig ved at styre hjemmet med det hovedformål for øje: at skabe Wesenberg-Lund den størst mulige arbejdsro. Hun forstod i exceptionel grad at lade hensynet til sin mand og hans arbejde være dominerende.

En så travl virksomhed som Wesenberg-Lunds — lange arbejdsdage med excursioner, mikroskopi, tegne- og skrivearbejde — kræver en stærk fysik, og det havde han i virkeligheden også. Måske kunne man mene, at et liv i så meget arbejde krævede betydelig resignation overfor andre livsværdier. Jeg tror det ikke; Wesenberg-Lund fulgte ganske enkelt sin natur, sit temperament. Han fandt bedst ro og ligevægt gennem ustandselig videnskabelig og litterær virksomhed. Han var en ener, i det daglige liv i nogen grad en isoleret mand. Hans store populærvidenskabelige virksomhed bragte ham til gengæld i kontakt med vide kredse i vort samfund, og skriftligt var han i livlig forbindelse med mange forskere.

Wesenberg-Lunds forskningsmåde var først og fremmest den direkte iagttagelse i naturen, dernæst den direkte iagttagelse af

organismerne i laboratoriet og under mikroskopet uden anvendelse af forfinet teknik. Under arbejdet ude anvendte han simple net og skrabere, ikke komplicerede, kvantitative fangstmetoder. Den umiddelbare kontakt med den levende natur var hans mål og middel.

Gennem sit naturstudium erhvervede Wesenberg-Lund sig en naturopfattelse, der afviger fra, hvad vistnok flertallet af biologer mener i vore dage. Alligevel — eller måske netop af den grund — bør hans mening om visse principielle spørgsmål ikke forbigås her. Han var for livet præget af de anskuelser, som han dannede sig i sine unge år.

Studiet ude i naturen af organismerne med henblik på arternes opståen, mente Wesenberg-Lund, måtte kombineres med anatomisk-morfologiske undersøgelser og hensyntagen til palæontologiske og fysiologiske data. For ham var eksperimenter, målinger og tal på disse områder af underordnet værdi overfor naturen som den store eksperimentator. Efter hans opfattelse formår naturen gennem milieuændringer arveligt at fiksere erhvervede egenskaber, og den har formået at modellere organismerne om og præge dem genotypisk. Naturen råder nemlig over den faktor, der er dominerende ifølge Wesenberg-Lunds opfattelse: de umådelig lange tidsrum. De forsøg i laboratorier, der har givet negative resultater med hensyn til erhvervede egenskabers nedarvning, kunne ikke ændre hans opfattelse.

Wesenberg-Lund hævdede, at den, der forskede i naturen selv, ikke kunne gå med til den skarpe adskillelse mellem begreberne geno- og fænotype, ikke kunne acceptere, at påvirkninger gennem soma ikke kan overføres til kimplasmaet. Efter hans mening danner forskeren i naturen sig langt lettere den opfattelse, at mutationerne opstår retningsbestemt, ikke diskontinuerligt, og han har svært ved at forstå, at naturens lovbundethed og harmoni alene skulle skyldes selektiv udvælgelse af forhåndenværende mutanter. Snarere, mente han, må man antage, at ensrettede påvirkninger udefra over tidsrum, ufattelige for den menneskelige tanke, øver deres indflydelse på organismerne. Akkumulationen af påvirkninger medfører da før eller senere en omformning af kimplasmaet.

— — —

Ved Wesenberg-Lunds bortgang har Danmark mistet en na-

turforsker af usædvanlig stor produktivitet og megen alsidighed indenfor sit område. Han forenede i sjælden grad udpræget iagttagelsesevne med koncentrationens nådegave. Og han evnede at underkaste sine egne iagttagelser og litteraturens oplysninger en så fyldig og idérig behandling, at hans arbejder fik et afrundet, stateligt format og et stærkt inspirerende indhold. Hans afhandlinger er blevet citeret overordentlig meget i udlandet. Og han nød en meget stor anseelse i den biologiske verden, både på grund af sine værkers vidtspændende omfang, deres store rigdom på friske observationer, og de mange nye tanker og overvejelser, de rummer. Han modtog da også en lang række udenlandske og indenlandske æresbevisninger, som glædede ham meget. Her i selskabet blev han indvalgt i 1918, og selv om han ellers ugerne tog til København, deltog han ofte og med glæde i selskabets møder og forelagde her mange af sine arbejder.

Wesenberg-Lunds videnskabelige virksomhed har kastet glans over det land, han tilhørte, og de institutioner, som støttede ham. Hans navn vil blive bevaret, og han vil blive mindet som den utrættelige forsker, den store naturelsker, den fremragende biologiske iagttager.

ATOMERNE OG DEN MENNESKELIGE ERKENDELSE

Foredrag i Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs møde
den 14. oktober 1955.

Af **Niels Bohr.**

Den udforskning af atomernes verden, som vort århundrede har bragt, har i videnskabens historie næppe noget sidestykke hvad angår fremskridt i kendskab til og beherskelse af den natur, hvoraf vi selv er del. Med enhver forøgelse af viden og kunnen er jo forbundet et større ansvar, og indfrielsen af de rige løfter og overvindelsen af de nye farer, som atomtiden indebærer, stiller hele vor civilisation på den alvorligste prøve, der kun kan bestås ved sammenhold af alle folkeslag hvilende på indbyrdes forståelse af det menneskelige fællesskab. For forhåbninger om at kunne bygge bro over skillelinier frembragt af forskelle i folkenes levevilkår og historie turde det være af betydning, at videnskaben, der ingen landegrænser kender og hvis vindinger er fælleseje, gennem tiderne har forenet mennesker i stræben efter at klarlægge grundlaget for vor erkendelse. Som jeg skal forsøge at vise, har de studier af atomerne, der skulle få så store følger og hvis fremgang har hvilet på et verdensomspændende videnskabeligt samarbejde, ikke alene uddybet vor kundskab og forståelse på et nyt erfaringsområde, men tillige stillet almene erkendelsesproblemer i ny belysning.

Det kunne måske i første øjeblik synes overraskende, at netop atomvidenskaben skulle rumme en belæring af almen karakter, men vi må erindre, at den på alle stadier af sin udvikling har berørt dybtliggende erkendelsesproblemer. Allerede oldtidens tænkere søgte jo i antagelsen af en grænse for stoffernes delelighed at finde et grundlag for forståelsen af de træk af be-

standighed, som naturfænomenerne trods al mangfoldighed og foranderlighed udviser. Omend atomforestillingerne under fysikkens og kemiens udvikling siden Renaissance viste sig stadig mere frugtbare, var det dog lige op til vort århundrede en udbredt opfattelse, at det drejede sig om en hypotese, idet man anså det for givet, at vore sanseorganer, selv opbyggede af praktisk talt utallige atomer, var altfor grove til iagttagelse af stofferne mindste dele. Situationen skulle imidlertid ændres væsentligt ved de store opdagelser omkring århundredeskiftet, og som bekendt blev det ved eksperimentalteknikkens fremskridt muligt direkte at registrere virkninger af enkelte atomer og at vinde oplysninger om selve atomernes opbygning af mere elementære bestanddele.

Medens allerede den antike atomlære øvede dyb indflydelse på udviklingen af den mekaniske naturopfattelse, var det dog studiet af de umiddelbart tilgængelige astronomiske og fysiske erfaringer, der gav anledning til at efterspore de lovmæssigheder, som finder udtryk i den såkaldte klassiske fysik. Med Galileis program, hvorefter redegørelsen for fænomenerne baseres på målelige størrelser, lykkedes det at frigøre sig for de sammenligninger med oplevelser af legemlig anstrengelse under bevægelse og med motiver for vore handlinger, der så længe havde hindret mekanikkens rationelle udformning. I Newtons principper fandt man således grundlaget for en deterministisk beskrivelse, der tillader ud fra kendskabet til et fysisk systems tilstand til et givet tidspunkt at forudsige tilstanden til enhver efterfølgende tid. Efter disse retningslinier lykkedes det også senere at indordne de elektromagnetiske fænomener, hvilket dog krævede, at man i beskrivelsen af systemets tilstand foruden de elektriserede og magnetiserede legemers plads og hastigheder medtager styrken og retningen af de elektriske og magnetiske kræfter i hvert punkt af rummet til det givne tidspunkt.

I den begrebsbygning, der kendetegner den klassiske fysik, mente man jo længe at besidde det rette værktøj til beskrivelsen af alle fysiske fænomener, og ikke mindst viste den sig egnet til frugtbargørelse af de atomistiske forestillinger. Rigtignok kunne der for systemer, der som de sædvanlige legemer er opbygget af et uhyre stort antal smådele, ikke blive tale om en fuldstændig beskrivelse af systemernes tilstand. Uden opgivelse af

det deterministiske ideal viste det sig imidlertid muligt på grundlag af de klassiske mekaniske principper at udlede statistiske lovmæssigheder, der genspejlede mange af legemernes egenskaber. Til trods for, at de mekaniske bevægelseslove tillader en fuldstændig omvendning af de enkelte processers forløb, fandt således varmfænomenernes karakteristiske irreversible træk vidtgående forklaring gennem den statistiske energiligevægt, som frembringes ved molekylernes vekselvirkninger. Denne store udvidelse af mekanikkens anvendelsesområde understregede yderligere atomforestillingerernes uundværlighed i naturbeskrivelsen og åbnede de første muligheder for en tælling af stoffernes atomer.

Afklaringen af grundlaget for de termodynamiske love skulle imidlertid lede på sporet af et helhedstræk hos atomare processer, der går langt ud over den gamle lære om stoffernes begrænsede delelighed. Som bekendt var det den nærmere undersøgelse af varmestrålingsfænomenerne, der blev prøvestenen for rækkevidden af den klassiske fysiks forestillinger. Opdagelsen af de elektromagnetiske bølger havde jo givet et grundlag for forståelsen af lysets forplantning, der vidtgående tillod at forklare stoffernes optiske egenskaber, men bestræbelserne på at gøre rede for varmestrålingsligevægten stillede sådanne forestillinger over for uoverstigelige vanskeligheder. Det var netop den omstændighed, at man her havde at gøre med argumenter baserede på almindelige principper og ganske uafhængige af specielle antagelser om stoffernes byggestene, som i det første år af dette århundrede førte Planck til opdagelsen af det universelle virkningskvantum, der klart skulle vise, at man i den klassiske fysiks beskrivelsesmåde havde at gøre med en idealisation med begrænset anvendelighed. Ved fænomener i sædvanlig målestok er de optrædende virkninger så store i forhold til kvantet, at dette kan lades ude af betragtning. Derimod møder vi ved de egentlige kvanteprocesser lovmæssigheder, der er ganske fremmede for den mekaniske naturopfattelse og som unddrager sig billedlig deterministisk beskrivelse.

Den opgave, som Plancks opdagelse stillede fysikerne overfor, var intet mindre end gennem en indgående undersøgelse af forudsætningerne for anvendelsen af vore mest elementære be-

greber at skaffe plads for virkningskvantet i en rationel almindeliggørelse af den fysiske beskrivelse. Under kvantefysikkens udvikling, der har rummet så mange overraskelser, er vi gang på gang blevet belært om vanskelighederne ved at orientere sig på et erfaringsområde så fjernt fra det, til hvis beskrivelse vore udtryksmidler er tilpasset. De hastige fremskridt har været betinget af et omfattende og intensivt samarbejde mellem fysikere fra mange lande, hvorved forskellige indstillinger på mest frugtbar måde har hjulpet til at bringe problemerne i stadig klarere belysning. Ved denne lejlighed vil det selvfølgelig ikke være muligt nærmere at omtale de enkeltes bidrag, og som en baggrund for de efterfølgende betragtninger skal jeg blot kort minde om nogle af udviklingens hovedtræk.

Medens Planck forsigtigt holdt sig til statistiske argumenter og understregede vanskelighederne ved i en mere detaljeret beskrivelse at forlade det klassiske grundlag, pegede Einstein i det samme år, hvor han gennem skabelsen af relativitetsteorien gav den klassiske fysiks begrebsbygning en så harmonisk afrunding, med stor dristighed på nødvendigheden af at tage hensyn til virkningskvantet ved individuelle atomare fænomener. Især påviste han, at beskrivelsen af iagttagelserne vedrørende fotoelektriske effekter forlanger, at overførelsen af energi til hver enkelt af de fra stofferne udjagede elektroner netop svarer til absorption af et såkaldt strålingskvantum. Da der imidlertid ikke kunne være tale om simpelthen at erstatte den for redegørelsen for lysvirkningernes forplantning uundværlige bølgeforestilling med noget anskueligt partikelbillede, stilledes man her over for et ejendommeligt dilemma, hvis løsning skulle kræve indgående undersøgelse af billedlige forestillingers rækkevidde.

Dette spørgsmål tilspidsedes som bekendt yderligere gennem Rutherfords opdagelse af atomkernen, der trods sin lidenhed indeholder næsten hele atomets masse og hvis elektriske ladning svarer til antallet af elektroner i det neutrale atom. På den ene side fik man herved et simpelt billede af atomet, der umiddelbart tilbød sig for anvendelse af mekaniske og elektromagnetiske forestillinger. På den anden side var det klart, at ingen konfiguration af elektriske partikler efter den klassiske fysiks principper vil besidde en stabilitet nødvendig til forklaring af atomernes fysiske og kemiske egenskaber. Navnlig måtte enhver

bevægelse af elektronerne omkring atomkernen efter den klassiske elektromagnetiske teori give anledning til en stadig udstråling af energi, der ville medføre en hurtig sammentrækning af systemet, indtil elektronerne forenede sig med kernen til en neutral partikel af dimensioner forsvindende små i forhold til dem, der må tillægges atomerne. I de hidtil ganske uforklarlige empiriske love for grundstoffernes linespektre fik man imidlertid et fingerpeg om virkningskvantets afgørende betydning for atomernes stabilitet og strålingsreaktioner.

Udgangspunktet blev her det såkaldte kvantepostulat, hvorefter enhver ændring i et atoms energi fremkommer som resultat af en fuldstændig overgang mellem to af dettes stationære tilstande. Ved endvidere at antage, at det ved alle atomare strålingsreaktioner drejer sig om en emission eller absorption af et enkelt lyskvantum, blev det muligt ved hjælp af spektrene at bestemme de stationære tilstandes energiværdier. Selvfølgelig var det inden for en deterministisk beskrivelses rammer udelukket at forklare overgangsprocessernes udelelighed og nærmere at redegøre for deres forekomst under givne betingelser. Ved hjælp af det såkaldte korrespondensprincip, hvorefter man gennem en sammenligning med det på klassisk grundlag forventede forløb af processerne søgte direktiver for en med kvantepostulatet forenelig statistisk almindeliggørelse af beskrivelsen, lykkedes det imidlertid at opnå et overblik over elektronernes bindingsforhold i atomerne, der genspejlede mange af stoffernes egenskaber. Dog viste det sig mere og mere klart, at det for en modsigelsesfri redegørelse for atomfænomenerne var nødvendigt i endnu højere grad at give afkald på brugen af billeder og gennem en radikal omformning af hele beskrivelsen at skaffe plads til alle af virkningskvantet betingede træk.

Den løsning, som man nåede til gennem sindrige bidrag fra en række af vor tids mest fremragende teoretikere, var overraskende simpel. Ligesom ved formuleringen af relativitetsteorien fandt man i matematikkens højt udviklede abstraktioner de rette hjælpemidler. I den kvantemekaniske formalisme erstattes de størrelser, der i den klassiske fysik benyttes til beskrivelse af et systems tilstand, med symbolske operatorer, hvis ombyttelighed indskrænkes ved regneregler, hvori virkningskvantet indgår. Dette medfører, at størrelser som partiklernes stedkoordinater

og de tilsvarende bevægelsesmængdekomponenter ikke på en gang kan tilskrives bestemte værdier, og netop herved fremtræder formalismens statistiske karakter som en utvungen generalisation af den klassiske fysiks deterministiske beskrivelsesmåde. Denne generalisation tillod endvidere på konsekvent måde at formulere lovmæssigheder, der begrænser ensartede partiklers individualitet og for hvilke der ligeså lidt som for virkningskvantet selv kan gives noget udtryk ved tilvante fysiske billeder.

Ved hjælp af de kvantemekaniske metoder lykkedes det i løbet af få år at gøre rede for et overordentlig stort erfaringsmateriale vedrørende stoffernes fysiske og kemiske egenskaber. Ikke alene blev det muligt i enkeltheder at klarlægge bindingsforholdene for elektronerne i atomer og molekyler, men tillige at opnå dybtgående indsigt i selve atomkernernes opbygning og reaktioner. I den sidste forbindelse har ikke mindst de tidligt opdagede sandsynlighedslove for de spontane radioaktive kernesønderdelinger harmonisk kunnet indlemmes i den statistiske kvantemekaniske beskrivelse. Også med hensyn til egenskaberne hos de nye elementarpartikler, som i de seneste år er blevet iagttaget ved studiet af atomkerneomdannelser ved høje energier, er der stadig opnået fremskridt ved formalismens tilpasning til relativitetsteoriens invariansfordringer. Her møder vi dog nye problemer, hvis løsning øjensynlig forlanger videregående abstraktioner, egnet til at sammenknytte virkningskvantet og den elektriske elementarladning.

Til trods for kvantemekanikkens frugtbarhed inden for så stort et erfaringsområde har afkaldet på tilvante krav til fysisk forklaring givet anledning til tvivl hos mange fysikere og filosoffer, om vi her har at gøre med en udtømmende beskrivelse af atomfænomenerne. Især er der givet udtryk for den opfattelse, at den statistiske beskrivelsesmåde må betragtes som en midlertidig udvej, der i hvert fald i princippet burde kunne erstattes med en deterministisk beskrivelse. Den indgående diskussion af dette spørgsmål har imidlertid medført en afklaring af vor stilling som iagttagere på atomfysikkens område, der netop har givet os den erkendelsesteoretiske belæring, som jeg i begyndelsen af foredraget hentydede til.

Da videnskabens mål er at forøge og ordne vore erfaringer, må enhver undersøgelse af vilkårene for menneskelig erkendelse hvile på overvejelser af vore meddelelsesmidlers karakter og rækkevidde. Grundlaget er jo her det for vor orientering i omgivelserne og for organisationen af det menneskelige samfund udviklede sprog. Ved erfaringernes forøgelse rejser sig imidlertid stadig spørgsmålet om tilstrækkeligheden af de begreber og forestillinger, der indgår i dagligsproget. På grund af de fysiske problemers forholdsvis simplehed er de særlig egnede til undersøgelsen af meddelelsesmidlernes brug, og vi er netop gennem atomfysikkens udvikling blevet belært om, hvorledes det er muligt uden at forlade det fælles sprog at skabe en ramme tilstrækkelig vid for en udtømmende beskrivelse af nye erfaringer.

Det er i denne forbindelse afgørende at gøre sig klart, at man ved enhver redegørelse for fysiske erfaringer må beskrive såvel forsøgsomstændighederne som iagttagelserne ved hjælp af de samme meddelelsesmidler som benyttes i den klassiske fysik. Ved undersøgelse af enkelte atomare partikler muliggøres dette ved irreversible forstærkningseffekter — som en plet på en fotografiplade efterladt ved en elektrons indtrængen i denne eller et strømstød frembragt i en tælleindretning — og iagttagelserne vedrører blot de derved opnåede oplysninger om, hvor og hvornår partiklen opfangedes på fotografipladen, eller om dens energi ved ankomsten til tælleren. Disse oplysninger forudsætter selvfølgelig kendskab til fotografipladens position i forhold til de andre i forsøgsopstillingen indgående dele, som regulerende blændere og lukkere der fastlægger rum-tidskoordinationen, eller elektriserede og magnetiserede legemer der bestemmer de på partiklen virkende ydre kraftfelter og derigennem afgiver grundlag for energimålinger. Forsøgsomstændighederne kan varieres på mangfoldige måder, men det afgørende er, at vi i hvert enkelt tilfælde må kunne meddele andre, hvad vi har gjort og hvad vi har lært, og at derfor måleinstrumenternes funktioner må beskrives inden for den klassiske fysiks forestillingskreds.

Da alle målinger således kun angår legemer, der er tilstrækkelig tunge til, at man ved deres beskrivelse kan se bort fra virkningskvantet, er der for så vidt intet nyt iagttagelsesproblem i atomfysikken. Den forstærkning af de atomare effekter, der til-

lader at basere redegørelsen på målelige størrelser og som giver fænomenerne en ejendommelig afsluttet karakter, understreger i denne forbindelse blot den irreversibilitet, der kendetegner selve iagttagelsesbegrebet. Medens der inden for den klassiske fysiks rammer ikke er nogen principiel forskel på målemlidernes og undersøgelsesobjekternes beskrivelse, ligger forholdene for kvantefænomenernes vedkommende væsentlig anderledes. Ikke alene peger spørgsmålet om objekternes egen stabilitet og individualitet på en begrænsning af forestillingen om veldefinerede atomare systemer, men allerede inden for det store erfaringsområde, hvor denne forestilling kan bevares, sætter virkningskvantet grænser for beskrivelsen af systemernes tilstand ved rum-tidskoordinater og bevægelsesmængde- og energistørrelser. Da den klassiske fysiks deterministiske beskrivelse netop hviler på antagelsen af en ubegrænset forenelighed af rum-tidskoordinationen og de dynamiske bevarelseslove, står vi åbenbart her over for problemet om en sådan beskrivelses uindskrænkede gennemførlighed for de atomare objekters vedkommende.

Til afklaringen af dette hovedpunkt bidrog især henvisningen til den rolle, som vekselvirkningen mellem objekterne og måleinstrumenterne spiller i kvantefænomenernes beskrivelse. Som fremhævet af Heisenberg medfører virkningskvantet, at konstateringen af et objekts tilstedeværelse i et begrænset rum-tidsområde vil være forbundet med en udveksling af bevægelsesmængde og energi imellem målemlidlet og objektet, der er desto større jo mindre det omhandlede område vælges, og det måtte derfor blive af afgørende betydning at undersøge, i hvilken udstrækning sådan med iagttagelsen forbunden vekselvirkning kan tages særskilt i betragtning ved fænomenernes beskrivelse. Dette spørgsmål har været genstand for megen diskussion, og der er fremkommet mange forslag med sigte på en fuldstændig kontrol af alle vekselvirkninger. Ved sådanne betragtninger er der imidlertid ikke taget tilstrækkelig hensyn til, at selve redegørelsen for målemlidernes funktioner medfører, at enhver af virkningskvantet betinget vekselvirkning mellem disse og de atomare objekter på uadskillelig måde indgår i fænomenerne.

Ved en hvilken som helst forsøgsanordning, der tillader at konstatere en partikels tilstedeværelse i et begrænset rum-tidsområde, må der jo benyttes fast anbragte målestokke og synkroniserede

ure, der efter deres definition udelukker kontrol af en til dem overført bevægelsesmængde eller energi. Omvendt kræver enhver entydig anvendelse af dynamiske bevarelseslove i kvantefysikken, at det omhandlede fænomens beskrivelse for de atomare objekters vedkommende indebærer et principielt afkald med hensyn til detaljeret rum-tidskoordination. Dette gensidige udelukkelsesforhold mellem de forsøgsbetingelser, som de elementære begrebers brug forudsætter, medfører at hele forsøgsanordningen må tages i betragtning ved fænomenernes veldefinerede beskrivelse. I denne sammenhæng finder kvantefænomenernes udelelighed konsekvent udtryk deri, at enhver definerbar underdeling ville kræve en ændring af forsøgsanordningen med optræden af nye individuelle fænomener. Selve grundlaget for en deterministisk beskrivelse er således faldet bort, og forudsigelsernes statistiske karakter fremtræder derved, at der under samme forsøgsomstændigheder i almindelighed fremkommer iagttagelser svarende til forskellige mulige individuelle processer.

Sådanne betragtninger har ikke alene opklaret det i det foregående omtalte dilemma vedrørende lysforplantningen, men også bragt den fuldstændige løsning af de tilsvarende paradokser med hensyn til billedlig fremstilling af materielle partiklers forhold, som den senere udvikling har stillet os overfor. Der kan jo her ikke blive tale om nogen fysisk forklaring i tilvant forstand, men om den fjernelse af enhver tilsyneladende modsigelse, som er alt, hvad vi på et nyt erfaringsområde kan forlange. Hvor store kontraster en sammenligning mellem erfaringer vedrørende atomare objekter, vundet under forskellige forsøgsbetingelser, end kan frembyde, må sådanne fænomener betegnes som komplementære i den forstand, at de hver især er veldefinerede og tilsammen udtømmer al definerbart kendskab til de pågældende objekter. Den kvantemekaniske formalisme, der tager direkte sigte på sammenfatning af iagttagelser, der er opnået under forsøgsomstændigheder beskrevet ved elementære fysiske begreber, giver netop en udtømmende komplementær redegørelse for et meget stort erfaringsområde. Afkaldet på anskuelige billeder gælder kun selve de atomare objekters tilstand, medens grundlaget for beskrivelsen af forsøgsomstændighederne såvel som vor frihed til at vælge disse er fuldt ud bevaret. Hele formalismen, hvis anvendelse kun er veldefineret for afsluttede fænomener, er

i alle sådanne henseender at betragte som en rationel almindelig-gørelse af den klassiske fysik.

På baggrund af den indflydelse, som den mekaniske natur-opfattelse har udøvet på filosofisk tænkning, er det forståeligt, at man fra mange sider har opfattet komplementaritetssynspunktet som rummende en med beskrivelsens objektivitet uforenelig henvisning til den subjektive iagttagelse. Selvfølgelig må vi på ethvert erfaringsområde opretholde en skarp adskillelse mellem iagt-tageren og indholdet af iagttagelserne, men vi må betænke, at virkningskvantets opdagelse har stillet selve grundlaget for nat-urbeskrivelsen i ny belysning og belært os om hidtil upåagtede forudsætninger for den rationelle anvendelse af de begreber, på hvilke meddelelserne om erfaringerne hviler. I kvantefysikken er, som vi har set, en redegørelse for måleinstrumenternes funk-tioner uundværlig for definitionen af fænomenerne, og vi må så at sige drage skillelinien mellem subjekt og objekt på en måde, der i hvert enkelt tilfælde sikrer den entydige anvendelse af de i meddelelserne benyttede elementære fysiske begreber. Langt fra at rumme en mod videnskabens ånd stridende mystik henviser betegnelsen komplementaritet blot til de med vor stilling ved beskrivelsen og sammenfatningen af erfaringerne på atomfysik-kens område forbundne erkendelsesvilkår.

I lighed med tidligere fremskridt inden for fysikken har den belæring om almindelige vilkår for menneskelig erkendelse, som vi har fået gennem atomfysikkens udvikling, ikke kunnet undgå at give anledning til fornyet overvejelse af vore meddelelsesmid-lers brug for objektiv beskrivelse på andre erfaringsområder. Ikke mindst rejser den særlige betoning af iagttagelsesproblemet spørgsmålet om de levende organismers plads i naturbeskrivelsen og om vor egen stilling som tænkende og handlende væsner. Omend det inden for den klassiske fysiks forestillingskreds var muligt i en vis udstrækning at sammenligne organismerne med maskiner, var det klart, at mange af livets karakteristiske træk ved sådan sammenligning ikke kom til deres ret, og den mekaniske naturopfattelses afmagt over for beskrivelsen af menneskets situa-tion fandt særlig udtryk i de vanskeligheder, som den primitive adskillelse mellem sjæl og legeme frembyder.

De problemer, vi her møder, er øjensynlig forbundet med, at der til beskrivelsen af mange sider af den menneskelige tilværelse kræves en sprogbrug, der ikke umiddelbart hviler på simple fysiske billeder. Netop erkendelsen af den begrænsede anvendelighed af sådanne billeder ved redegørelsen for atomfænomenerne giver imidlertid et fingerpeg om, hvordan vi, stillet over for biologiens og psykologiens problemer, må søge plads for erfaringerne inden for en objektiv beskrivelses rammer. Ligesom i det foregående drejer det sig her om i hvert enkelt tilfælde at være opmærksom på skillelinien imellem iagttageren og indholdet af meddelelserne. Medens snittet mellem subjekt og objekt i den mekaniske naturopfattelse lå fast, er det netop den med betingelserne for udtryksmidlernes konsekvente brug forbundne forskellige placering af en sådan skillelinie, der giver den nødvendige plads for en mere omfattende beskrivelse.

Uden at forsøge nogen nærmere definition af organisk liv tør vi sige, at en levende organisme kendetegnes ved sin selvstændighed og tilpasningsevne, der bevirker, at vi ved beskrivelsen af organismens indre funktioner og dens reaktioner på ydre påvirkninger ofte må benytte det for fysik og kemi ganske fremmede ord formålstjenlighed. Omend atomfysikkens resultater har fundet mangfoldige anvendelser i biofysik og biokemi, er der jo ved de udelelige afsluttede kvantefænomener ikke tale om noget træk, der kalder på betegnelsen liv. Som vi har set, beroede den inden for et stort erfaringsområde udtømmende beskrivelse af atomfænomenerne på den frie brug af de for de elementære begrebers definitions-mæssige anvendelse nødvendige måleinstrumenter. I en levende organisme kan imidlertid en sådan skelnen mellem målemidler og undersøgelsesobjekter næppe fuldtud gennemføres, og vi må være forberedt på, at enhver forsøgsanordning med sigte på en i atomfysisk forstand veldefineret beskrivelse af organismens virkemåde ville være uforenelig med livets udfoldelse.

I den biologiske forskning benyttes henvisninger til de levende organismers helhedstræk og formålstjenlige reaktioner side om side med de stedse mere indgående oplysninger vedrørende organismernes struktur og regulationsprocesser, der ikke mindst har bragt så store fremskridt på lægekunstens område. Det drejer sig her om en praktisk stillingtagen til et emne, hvor de til redegørelsen for dets forskellige sider benyttede udtryksmidler hen-

viser til gensidigt udelukkende iagttagelsesomstændigheder. I forbindelse med de som mekanistisk og finalistisk betegnede indstillinger må det erkendes, at vi ikke har at gøre med modstridende synspunkter, men med et med vor stilling som iagttagere af naturen forbundet komplementaritetsforhold. For at undgå misforståelser er det dog væsentligt at bemærke, at der ved beskrivelsen af det organiske liv og bedømmelsen af dets udviklingsmuligheder — i modsætning til redegørelsen for de af virkningskvantet betingede atomare lovmæssigheder — selvfølgelig ikke kan tages sigte på nogen fuldstændighed, men blot på begrebsrammens tilstrækkelige rummelighed.

Ved redegørelsen for de til livet knyttede psykiske oplevelser møder vi iagttagelsesomstændigheder og dertil svarende udtryksmidler, der fjerner sig endnu mere fra fysikkens sprogbrug. Ganske uanset spørgsmålet om, i hvilket omfang det er nødvendigt og berettiget at bruge udtryk som instinkt og fornuft ved beskrivelsen af dyrs adfærd, er det, når det drejer sig om menneskers tilværelse, uundgåeligt at gøre brug af ordet bevidsthed, ikke blot med henblik på en selv men også på ens medmennesker. Medens den til orienteringen i omverdenen tilpassede sprogbrug har kunnet tage udgangspunkt i simple fysiske billeder og årsagskrav, har redegørelsen for vore sindstilstande lige fra sprogets begyndelse krævet en typisk komplementær beskrivelsesmåde. Brugen af ord som tanker og følelser henviser jo ikke til en fast forbunden årsagskæde, men til oplevelser, der udelukker hverandre, idet de er betinget af forskellige snit imellem det bevidste indhold og den baggrund, som vi løst betegner som os selv.

Særlig lærerigt er forholdet mellem oplevelse af viljesfølelse og bevidst overvejelse af handlingsmotiver. Uundværligheden af sådanne tilsyneladende kontrasterende udtryksmidler ved beskrivelsen af bevidsthedslivets rigdom minder os slående om den måde, hvorpå elementære fysiske begreber benyttes i atomfysikken. Ved sådan sammenligning må vi dog ikke alene gøre os klart, at psykiske oplevelser ikke kan gøres til genstand for fysiske målinger, men tillige at selve viljesbegrebet, så langt fra at henvise til en almindeliggørelse af den deterministiske beskrivelse, på forhånd tager sigte på menneskelivets muligheder. Uden at gå nærmere ind på den gamle filosofiske diskussion om

viljens frihed skal jeg blot minde om, at anvendelsen af ordet vilje i den objektive beskrivelse af vor situation ganske svarer til de for menneskelige meddelelser lige uundværlige ord som håb og ansvar.

Vi er her nået frem til problemer, der berører menneskers fællesskab, og hvor udtryksmidlernes mangfoldighed er betinget af umuligheden af ved nogen fast skillelinie at karakterisere individets rolle i samfundet. Med henblik på kontraster, som de under forskellige levevilkår udviklede menneskekulturer kan udvise hvad såvel hævdvundne traditioner som deres udtryksformer angår, kan man i en vis forstand betegne sådanne kulturer som komplementære. Det drejer sig dog her ingenlunde om definitive gensidige udelukkelsesforhold som dem, vi møder ved den objektive beskrivelse af fysikkens og psykologiens almindelige problemer, men om forskelle i indstilling, der kan værdsættes eller mildnes ved udvidet samkvem mellem folkeslagene. I vor tid, hvor forøgelsen af vore kundskaber og muligheder mere end nogensinde sammenknytter folkeslagenes skæbne, har samarbejdet på videnskabens udvikling fået vidtrækkende opgaver, for hvis fremme netop påmindelsen om almene vilkår for menneskelig erkendelse turde rumme nye håb.

UDDRAG AF REGNSKABET

FOR ÅRET 1955

Indtægt.	kr.	øre	kr.	øre
1. <i>Beholdning fra forrige års regnskab:</i>				
Kassebeholdning	7455	36
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. Rente af obligationer	31756	33		
b. Rente af indskud i bank	327	10		
			32083	43
3. <i>Statstilskud i kalenderåret 1955</i>	65000	00
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	00		
fra etatsråd Schou og hustrus legat	100	00		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for				
året 1954 (udbet. juni 1955)	5765	14		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	00		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring				
om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen:				
rente af 120200 kr. Østift. Krdf. oblig.	4352	00		
e. F. J. Ørnborgs legat	2000	00		
			32617	14
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	33134	56
6a. <i>Bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets</i>				
<i>internationale forbindelser</i>	20000	00		
6b. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet</i>	20000	00		
			40000	00
7. <i>Tilfældige indtægter:</i>				
a. Udtrukne obligationer	13200	00
Samlet indtægt	223490	49

Udgift.	kr.	øre	kr.	øre
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Løn til embedsmænd, arkivar og assistent m. m.	38992	67		
b. Selskabets møder	6704	74		
c. Rengøring	3037	16		
d. Kontor og oplag	10630	90		
e. Porto	5109	17		
f. Forsikring	321	45	64796	09
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	6313	96		
b. Meddelelserne og Skrifterne:				
α. Af selskabets midler	97109	09		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4000	00	107423	05
3. Anvist af selskabets præsident fra J. P. Suhr & søns legat				
	1500	00
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag: Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	1400	00	1400	00
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger for året 1955	10415	80		
b. Rejseudgifter til selskabets delegerede ...	8901	50	19317	30
Overføres	194436	44

Udgift.		kr.	øre	kr.	øre
	Overført	194436	44
6. Pengepræmier og medailler:					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts legat	»	»		
	Af Classens legat	»	»		
	Af Schous legat	2500	00		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse					
		1163	56		
c. F. J. Ørnborgs legat for 1955					
		2000	00	5663	56
7. Udgifter til istandsættelser og anskaffelser..					
		3363	56
8. Indkøb af obligationer					
		12772	50
9. Beholdning ved årets slutning:					
	Kassebeholdning	7254	43
	Samlet udgift	223490	49

Regnskab for bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse:

Beholdning ultimo 1954	kr. 1537,00	Udgifter 1955.....	kr. 5400,00
Bidrag indgået 1955...	- 5765,14	Beholdning ultimo 1955	- 1902,14
	<u>kr. 7302,14</u>		<u>kr. 7302,14</u>

Regnskab for bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets internationale forbindelser:

Beholdning ultimo 1954.	kr. ÷ 778,76	Kontingentudgifter til	
Bidrag indgået 1955....	- 20000,00	unioner for 1955....	kr. 10415,80
		Rejseudgifter 1955 til	
		selskabet delegerede	- 8901,50
		Beholdning ultimo 1955	- ÷ 96,06
	<u>kr. 19221,24</u>		<u>kr. 19221,24</u>

Opsamlet af legaterne:

	Thotts legat	Classens legat	Schous legat	Ørnborgs legat
Beholdning ultimo 1954	2600 kr.	2600 kr.	2900 kr.	» kr.
Bidrag for 1955	200 -	400 -	100 -	2000 -
Pengepræmier udbetalt 1955	» -	» -	2500 -	2000 -
Beholdning ultimo 1955	<u>2800 kr.</u>	<u>3000 kr.</u>	<u>500 kr.</u>	<u>» kr.</u>

Formueopgørelse pr. 31. december 1955.

I. Værdipapirer lydende på selskabets navn (herunder Thotts legat på 5000 kr.):

8000 kr	danske statsobl. 1894	à 3 0/0	kursværdi kr.	4 240,00
10000	- danske statsobl. 1941/66	à 4 0/0	—	- 8 900,00
80000	- - - 1944/84	à 4 0/0	—	- 62 400,00
34000	- konv. danske statsobl. 1919	à 4 1/2 0/0	—	- 26 775,00
70600	- danske statsobl. S. 1997	à 4 1/2 0/0	—	- 53 656,00
125700	- Husejer Kreditk. obl.	à 3 1/2 0/0	—	- 84 533,25
161000	- Østift. Kreditf. obl.	à 3 1/2 0/0	—	- 109 940,00
191000	- - - - -	à 4 0/0	—	- 151 450,00
8000	- - - - -	à 4 1/2 0/0	—	- 6 230,00
25000	- - - - -	à 5 0/0	—	- 19 625,00
43000	- Jydske Land. Krdf. obl.	à 3 1/2 0/0	—	- 34 015,00
4000	- - - - -	à 4 0/0	—	- 3 080,00
5000	- - - - -	à 4 1/2 0/0	—	- 4 125,00
51000	- Kbhvns. Kreditf. obl.	à 4 0/0	—	- 39 525,00
16000	- Ny jydske Købstads Krdf. obl.	à 3 1/2 0/0	—	- 10 560,00

Ialt 832300 kr. nominelt, til kursværdi kr. 619 054,25

II. J. P. Suhr & søns legat til erindring om professor, dr. med. & phil. Julius Thomsen:

91200 kr.	Østift. Kreditf. obl.	à 3 1/2 0/0	kursværdi kr.	65 824,50
29000	- - - - -	à 4 0/0	—	- 22 655,00

120200 kr. nominelt, til kursværdi kr. 88 479,50

III. Kassebeholdning..... kr. 7 254,43

I ovenstående formueopgørelse er inkluderet beholdning af bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse kr. 1 902,14, beholdning af bidrag fra Rask-Ørsted fondet kr. ÷ 96,06 samt opsamlede bidrag til prisopgaver for legaterne kr. 2 800 + kr. 3 000 + kr. 500.

Regnskabet er revideret af selskabets revisorer og godkendt af kassekommissionen.

Den 6. april 1956.

N. E. Nørlund
Kassekommissionens formand.

BUDGET

FOR ÅRET 1956

	kr.	ø.	kr.	ø.
Indtægt.				
1. Beholdning:				
a. Kassebeholdning				
b. Guldmedailler				
2. Renteindtægt m. m.:				
a. 8000 kr. danske stats oblig. à 3 pct.	240	»		
95000 - do. do. à 4 -	3800	»		
88000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	3960	»		
125700 - Husejer Kreditk. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	4399	50		
161000 - Østifternes Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	5635	»		
199000 - do. do. à 4 -	7960	»		
8000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	360	»		
25000 - do. do. à 5 -	1250	»		
43000 - Jydske Land. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	1505	»		
4000 - do. do. à 4 -	160	»		
5000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	225	»		
51000 - Københavns Krdf. oblig. à 4 -	2040	»		
16000 - Ny jyske Købst. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ pct.	560	»		
b. Rente af indskud i bankerne	50	50		
3. Forventet statstilskud	32145	»
			65000	»
4. Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:				
a. Til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	»		
Etatsråd Schou og hustrus legat	100	»		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for året 1955	5500	»		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	»		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen: rente 3 ¹ / ₂ pct. af 91200 kr. og 4 pct. af 29000 kr. Østif. Krdf. oblig.	4352	»		
e. Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat	2000	»	32352	»
5. Salg af selskabets publikationer	25000	»
6. a. Forventet bidrag fra Rask-Ørsted fondet	20000	»
b. Bidrag fra Carlsbergfondet	20000	»
Samlet indtægt.	194497	»

	kr.	ø.	kr.	ø.
Udgift.				
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Lønninger m. m.	39567	16		
b. Selskabets møder	5500	»		
c. Rengøring	3500	»		
d. Kontor og oplag	8000	»		
e. Porto	6000	»		
f. Forsikring	325	»	62892	16
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	12000	»		
b. Meddelelserne og Skrifterne m. m.:				
α. Af selskabets midler	84852	84		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag ...	4000	»	100852	84
3. Til rådighed for selskabets præsident fra				
<i>J. P. Suhr & søns legal</i>	4352	»
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler		»	»	
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag:				
Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie ...	1400	»	1400	»
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger	10400	»		
b. Rejser	9600	»	20000	»
Overføres	189497	»

Udgift.		kr.	ø.	kr.	ø.
	Overført	189497	»
6. Pengepræmier og medailler:					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts legat	»	»		
	Af Classens legat	»	»		
	Af Schous legat	»	»		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse					
	c. Ørnborgs legat	2000	»	2000	»
7. Udgifter til istandsættelser og anskaffelser					
8. Indkøb af obligationer					
	Samlet udgift	194497	»

Af disse udgifter er 1 a fast, 1 b—f, 2 a—b samt 5 a og b kalkulatoriske (5 a dog fast i udenlandsk valuta). De øvrige bevillinger kan kun overskrides ifølge særlig bevilling af selskabet.

Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag.

	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1956 ca.	1600	»
Bidraget for 1955 ca.	5500	»
	7100	»
Budgetteret udgift	5400	»
Beholdning ved årets udgang ca.	1700	»

Bidrag fra legaterne til præmier.

	Thotts legat		Classens legat		Schous legat	
	kr.	ø.	kr.	ø.	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1956	2800	»	3000	»	500	»
Bidraget for 1956	200	»	400	»	100	»
	3000	»	3400	»	600	»
Budgetteret udgift	»	»	»	»	»	»
Beholdning ved årets udgang	3000	»	3400	»	600	»

BERETNINGER OG BETÆNKNINGER

I.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk Historie.

Beretning om virksomheden 1955.

Antallet af undersøgelser har været en del større end de foregående år. Ligesom tidligere er der yderligere foretaget forskellige »forberedende« henvendelser, hvor der blot er henstillet til nulevende personer eller nyligt afdøde personers efterladte at drage omsorg for, at historisk betydningsfuldt kildemateriale ikke bliver tilintetgjort. Sådanne henvendelser kommer ikke til udtryk i beretningen. — Kommissionens økonomi er nu efterhånden atter stabiliseret, således at man igen råder over en kassebeholdning, der tillader, at man i givet fald ligesom tidligere kan påtage sig enkelte større undersøgelser, selv om de kræver større midler, end de stramme, årlige bevillinger tillader.

Undersøgelser vedrørende privatpersoners arkiver.

Købmandsslægten ANDRUP.

En formodning om, at der i Lemvig skulle findes arkivalier fra denne betydelige handelsslægt, førte til en undersøgelse, der imidlertid ikke gav noget resultat.

Forfatteren, kontorchef RASMUS BERG (1865—1954).

Fra Industriforeningen i København er til Erhvervsarkivet modtaget dele af et manuskript af Rasmus Berg til en skildring af foreningens historie i slutningen af det 19. århundrede; jfr. beretningen for 1954.

Slægten BODENHOFF.

Den i beretningen for 1954 omtalte aflevering er nu færdigordnet ved kommissionens foranstaltning. Arkivet omfatter 22 pakker og rummer arkiver fra 23 personer, hvoraf enkelte endnu lever. Her skal nævnes følgende slægtsmedlemmer og indgiftede, der ikke bærer navnet Bodenhoff: sognepræst Thomas Høeg Christophersen Møller (d. 1802), sukkerhuskontrollør Hans Severin Bentzon (d. 1822), Elisabeth v. Gähler (d. 1843), general Gotthold Müller (d. 1882; jfr. beretningen 1954) og dennes tre sønner, løjtnant Ferdinand Müller (d. 1849), ritmester Othar Müller (d. 1911) og godsbestyrer Valdemar Müller (d. 1878), endvidere generalmajor Frederik Caspar Conrad Frieboe (d. 1846), sognepræst Alexander Brandt (d. 1859), godsejer Harald Valdemar v. Deurs (d. 1908), overretssagfører Hans Henrik Schmidt (d. 1943) samt major og toldforvalter Friedrich v. Gertz (d. 1849).

Slægten BRETTEVILLE.

Se under handelshuset Plum.

Frimenighedspræst N. CLAUSEN-BAGGE (1868—1948).

Til de i 1953 modtagne arkivalier er indgået en mindre efteraflevering, der slutter sig til samtlige grupper i det færdigordnede arkiv.

Redaktør, folketingsmand POVL DRACHMANN (1887—1941).

I privateje er bevaret en større samling arkivalier, som endnu ikke er undersøgt.

Familien ELMQUIST.

Til undersøgelse er modtaget nogle håndskrevne erindringsbøger hidrørende fra sognepræst Alfred Hjalmar Elmquist (1819—92) og provst Thorvald Elmquist (1847—1919). Som henholdsvis søn og sønnesøn af A. F. Elmquist, bogtrykker og redaktør af Aarhus Stiftstidende, har de to forfattere optegnet adskilligt i kultur- og personalhistorisk henseende værdifuldt Århusstof, og for den sidstes vedkommende er der desuden bidrag til brydningerne mellem grundtvigianismen og Indre Mission, hvor han i en årrække gjorde sig ihærdige bestræbelser for at stifte forlig.

Forfatteren og lokalhistorikeren CHR. HEILSKOV (1873—1955).

Chr. Heilskovs omfattende samlinger vil blive registreret i Landsarkivet i Viborg og derefter fordelt mellem landsarkivet og biblioteket i Silkeborg. Af indholdet må navnlig fremhæves en række oplysninger om herredsfogder i det 17. århundrede.

Familien KØSTER.

De i 1953 indlånte arkivalier er nu færdigordnede ved kommissionens foranstaltning. Foruden værdifulde bidrag til belysning af det grundtvigianske miljø, indeholder samlingerne også adskilligt af mere speciel interesse. Ikke mindre end 40 medlemmer af familien optræder som brevmodtagere, af disse er de vigtigste: Kristian Køster (d. 1871 som Grundtvigs kapellan ved Vartov menighed) og hans hustru Kamilla (d. 1903, gift 2° med pastor Holger Køster (d. 1923), Mygind, sen. Elbæk). Kristian Køsters breve rummer træk vedrørende såvel livet i Grundtvigs menighed som studentskandinavismen, hvis store møder i 1850'erne han var en ivrig deltager i. Kamilla Køster var datter af rektor F. C. Olsen, Viborg (d. 1874), og fra denne findes breve og optegnelser, der slutter sig til den samling, som Det kongelige Bibliotek i efteråret købte af arvingerne efter lektor Fr. Orluf, Vejle. Orluf var F. C. Olsens søn af 2. ægteskab. Endelig må nævnes et mindre fond af breve, væsentligst fra rektor Olsen til svigersønnen, arkitekt Julius Tholle (d. 1871), der forestod ombygningen af Viborg domkirke i 1860'erne, samt breve fra Kristian Køsters børn om forholdene på Askov højskole i slutningen af 1880'erne (Bjørnsøns besøg m. m.). Arkivet er endnu i privateje.

Højskoleforstander JENS LUND (1844—1922).

Forskellige papirer, bl. a. Grundtvigbreve, der har været i privateje, er nu gået tabt.

Forfatteren THOMAS OLESEN LØKKEN (1877—1955)

Fra Thomas Olesen Løkkens arvinger er modtaget en omfattende samling, hovedsagelig bestående af manuskripter og breve. Manuskripterne dækker hele forfatterskabet med talrige redaktioner af hvert enkelt værk. I brevene afspejler sig hele forfatte-

rens karriere, levned og personlighed, og der er korrespondance med snart sagt alle betydende danske digtere fra mellemkrigs-tiden foruden med en lang række personlige venner. En stor brevveksling med københavnske bogforlag giver interessante indblik i såvel forfatterens arbejdsform som de problemer, der er forbundet med udgivervirksomhed.

Ingeniørarkitekt VILHELM MARSTRAND (1884—1955).

Til undersøgelse og ordning er modtaget et meget stort (ca. 20 hyldemeter) og meget rigt sammensat arkiv, der til fulde viser spændvidden i Marstrands ejendommelige begavelse. Vilhelm Marstrands talrige interesser og gøremål afspejles i manuskripter og i en brevveksling, der foruden Norge og Sverige rækker til Tyskland, England og U.S.A. Som historiker interesserede Marstrand sig stærkt for udviklingen i byanlæg og arkitektur; men hans hovedinteresse var dog genealogien. Fra hans personalhistoriske studier er efterladt omfattende udskrifter af arkivalier, der er systematiseret efter personnavne. Marstrands arbejde som ingeniør og inden for aktuel byplanlægning optager også store dele af arkivet.

I privateje er fortsat bevaret en række papirer vedrørende slægten Marstrand.

Domprovst H. MARTENSEN-LARSEN (1867—1929).

Tilstedeværelsen i privateje af efterladte papirer og breve er konstateret. De pågældende arkivalier, der senere vil indgå i Det kongelige Bibliotek, er endnu ikke undersøgt, men det er stillet kommissionen i udsigt, at en undersøgelse snart vil kunne finde sted.

Overretsprokurator, nationalbankkasserer C. R. OTTERSTRØM (1795—1876).

Fra den fremragende, jyske nationalliberale politiker synes ikke bevaret noget arkiv.

Forfatteren og politikerens CHR. REVENTLOW (1867—1954).

Til undersøgelse og ordning er ved elskværdig imødekommenhed af fru Joe Reventlow, Charlottenlund, afleveret manuskrip-

ter og breve. De førstnævnte rummer kun en mindre del af det meget betydelige politiske og religionsfilosofiske forfatterskab med brevveksling i tilslutning hertil — oftest med kendte, til dels nulevende personer. Hovedstammen i brevsamlingen er korrespondance omkring vanskelighederne i Højre ved århundredskiftet med bl. a. J. J. Bjerre, Harald Branth, N. B. Breinholt, Lars Dinesen, Mogens Frijs, Alfred og Johs. Hage, Martin Madsen (Halsted), Asger Karstensen, W. H. O. Madsen, Laust Moltesen, Niels Neergaard og Chr. Rottbøl; endvidere er der breve fra Karl Gjellerup. Endelig må nævnes papirer og breve omkring Reventlows bog »Er Kaj Munk dansk Aandslivs Høvding?« samt angående den udenrigspolitiske debat mellem krigene.

Historikeren, bibliotekar JULIUS SALOMON (1853—1922).

Foretagne undersøgelser viser, at der næppe er bevaret papirer efter Julius Salomon.

Forfatteren JENS THISE (1868—1954).

I privateje er bevaret papirer fra den vendsysselske dialektforfatter; papirerne er endnu ikke undersøgt.

Provst L. TOBIESEN (1841—1929).

Kirkepolitikeren (Kirkeligt Centrum), provst L. Tobiesen brændte selv sine papirer inden sin død.

Statistikeren, professor, dr. HARALD WESTERGAARD (1853—1936).

Foretagne undersøgelser synes at vise, at der næppe er bevaret papirer efter Harald Westergaard.

Provst FREDERIK ZEUTHEN (1837—1915).

Fra provst Zeuthen, Indre Missions formand 1901—15, er i privateje bevaret ganske få og mindre betydningsfulde papirer.

Undersøgelser vedrørende forretnings-, gods- og institutionsarkiver.
Assens Apotek.

Arkivalier 1904—1942 er afleveret til Erhvervsarkivet.

Det danske Hedeselskab.

I fortsættelse af de i tidligere beretninger omtalte afleveringer er i årets løb til Erhvervsarkivet afleveret korrespondance- og regnskabssager 1902—1948. Kommissionen har fortsat deltaget i ordningen af Hedeselskabets arkiv.

Dronninglund gods, Hjørring amt.

Som omtalt i kommissionens beretning for 1947 blev omkring 1915 ved ejerskifte fjernet et betydeligt arkiv fra gården. Arkivet har siden været eftersøgt, og det er nu lykkedes landsarkivar Hvidtfeldt på Lindeneborg at fremdrage dele af arkivet, som er overgivet til Landsarkivet for Nørrejylland. Det drejer sig kun om 5 bind og 3 pakker fra 18. og 19. århundrede, deriblandt en jordebog fra 1753, en kopibog 1753—58, godsregnskaber 1860—89 og fæstebreve fra begyndelsen af 19. århundrede. Endvidere har landsarkivar Hvidtfeldt for kommissionen undersøgt, om arkivet fra Dronninglund skulle være overført til godset Ahrensburg v/ Hamburg (slægten Schimmelmans gamle besiddelse); dette er ikke tilfældet.

Klæde- og konfektionsfirmaet G. Falbe-Hansen, Randers.

Fra det i 1875 grundlagte firma er modtaget ca. 500 bind og pakker, der foruden at belyse firmaets udvikling fra en beskeden detailhandel til klædehandel en gros og konfektionsfabrik, giver et værdifuldt bidrag til dansk klædehandels vilkår og former gennem trekvart århundrede.

Frijsenborg Apotek, Hammel.

Arkivalier 1891—1946 er afleveret til Erhvervsarkivet.

Skibsrederiet og mæglerforretningen C. K. Hansen, København.

Arkivalier 1856—1932 fra firmaets klarerings-, befragtnings- og kulafdelinger er afleveret til Erhvervsarkivet. Den meget betydningsfulde aflevering omfatter ca. 1.500 bind og pakker.

Handelshuset J. J. Larsen, Fåborg.

Et omfattende og værdifuldt arkiv er afleveret til Erhvervsarkivet. Det spænder over tidsrummet 1860—1945 og belyser

navnlig kornhandel og sejskibsfart. Enkelte papirer vedrørende skibene er afleveret til Fåborg byhistoriske arkiv.

Viggo Madsens boghandel, Ålborg.

Fra firmaet er modtaget en mindre samling bøger, der dækker årene 1899—1935 (hovedforretningen) og 1936—42 (en filial i Blokhus). Med det vigtige kulturhistoriske stof, boghandlerarkiverne rummer, slutter det sig til de mange inden for denne gruppe, som Erhvervsarkivet i forvejen er i besiddelse af, fortrinsvis fra det 19. århundrede.

Handelshuset N. M. & F. Plum, Assens.

I fortsættelse af tidligere afleveringer (beretningerne for 1942 og 1950) er til Erhvervsarkivet afleveret en samling arkivalier, der navnlig belyser de vekslende indehaveres virksomhed inden for forskellige tillidshverv, dels erhvervsbetonede, dels i Det konservative Folkeparti. I privateje opbevares fortsat betydelige samlinger til slægterne Plums og Brettevilles historie, navnlig i det 19. århundrede.

Ringsebølle sogneråd, Maribo amt.

Forhandlingsprotokol 1841—99 er afleveret til Landsarkivet for Sjælland.

Bryggeriet Skandia, Nørresundby.

Erhvervsarkivet har modtaget 121 bind og pakker fra det i 1941 nedlagte bryggeri. Firmaet er grundlagt i 1855; men arkivet rummer sager fra forgængere helt tilbage til ca. 1820. Det er den hidtil største indgåede samling fra et provinsbryggeri.

Tågerup-Torslunde sogneråd, Maribo amt.

Regnskabssager 1878—79 er afleveret til Landsarkivet for Sjælland.

Undersøgelser vedrørende sydslesvigske godsarkiver.

I fortsættelse af tidligere undersøgelser i Sydslesvig har kommissionen ved landsarkivar Hvidtfeldt i 1955 foretaget en række undersøgelser og registreringer, dels i arkivet på Gottorp, dels ude på gårdene. Registraturer og summariske oversigter beror nu hos kommissionen. De undersøgte arkiver er følgende:

Altenhof (med breve fra det danske kongehus' medlemmer i 18. årh.), Borghorst, Brunsholm, Buchhagen, Büskorpf (se under Stubbe), Damp, Dollrott (det er oplyst, at der formodentlig ikke findes ret mange arkivalier på D.), Dänish Lindau, Drült (omfattende), Eckhoff, Eschelsmarck (meget omfattende), Gelting (omfattende), Harzhof (omfattende), Hemmelmark (nu afleveret til arkivet på Gottorp), Hohenlieth (meget omfattende), Kasmark (kun ganske lidt), Knoop (intet bevaret), Ludwigsburg (intet bevaret), Maasleben, Olpenitz (meget omfattende), Ornum, Oehe (kun få akter, »Urkunden« afleveret til arkivet på Gottorp), Rosenkranz (meget omfattende, navnlig fra 19. årh.), Rundhof (meget stort), Roest (ingen arkivalier på gården), Rögen, Saxdorf (ingen arkivalier på gården), Schönhagen, Seekamp (meget omfattende), Stubbe og Büskorpf (omfattende), Töstorff (meget omfattende, går tilbage til 17. århundrede), Wulfshagenerhütten. — Ud over dette henledes opmærksomheden på de af rektor A. Feilberg Jørgensen udarbejdede registraturer over andre slesvigske godsarkiver; registraturerne findes i Rigsarkivet og i landsarkivet i Åbenrå.

Kommissionen har i 1955 til driften modtaget 7.427,78 kr.; fra Carlsbergfondet, Undervisningsministeriet og Videnskabernes Selskab er ydet henholdsvis 1.000 kr., 5.000 kr. og 1.400 kr. i tilskud. Renter udgjorde 27,78 kr.

Udgifterne har beløbet sig til i alt 6.423,29 kr. (til dette kommer yderligere 637,40 kr., for hvilke regninger ikke var indgået ved årets udgang) og fordeler sig på følgende konti: almindelige driftsudgifter med kontorassistance, materialer, porto, telefon og sekretærhonorar androg 1.753,31 kr., undersøgelser med rejser, fragt, ordningsarbejder og registraturskrivning androg 4.604,98 kr., diverse udgifter androg 65,00 kr. Året sluttede med en kassebeholdning på 5.919,30 kr. Regnskabet revideredes af Carlsbergfondet.

Århus og København, i juni 1956.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN

C. ELLING

TROELS FINK

HOLGER HJELHOLT

VAGN DYBDAHL

II.

„Grosserer A. Collstrops
hjem for en dansk Videnskabsmand.“

Beretning for 1955

afgivet af Ejnar Dyggve, formand i bestyrelsen.

»Lundehave« har i det forløbne år været beboet af professor,
dr. phil. Jakob Nielsen.

Regnskabsoversigt for 1955.

Indtægt.

Kassebeholdning pr. 1. januar 1955	kr.	8.396,83
Renter af obligationer ÷ depotafgift	»	28.686,52
Rente på postgirokonto	»	89,90
Udtrukne obligationer	»	4.200,00
	<u>Ialt kr.</u>	<u>41.373,25</u>

Udgift.

Tilskud til beboeren	kr.	7.200,00
Løn og pension til gartner	»	6.150,00
Skatter og afgifter til Helsingør kommune	»	1.233,35
Forsikringspræmier	»	791,90
Bygninger med inventar og haven	»	1.926,72
Administration, arkitekttilsyn, revision o. l.	»	472,51
Køb af nye obligationer	»	2.904,35
Beholdning på postgirokonto	»	20.694,42
	<u>Ialt kr.</u>	<u>41.373,25</u>

Status pr. 31. december 1955.

Aktiver.

Ejendommen vurderet til ejendomsskyld	kr.	180.000,00
Indbo	»	12.109,60
Obligationer, nominelt:		
4 ¹ / ₂ % konv. danske statsoblig. (genforeningslån)	»	280.000,00
5 % Østift. Kreditf.	»	10.000,00
4 % Østift. Kreditf.	»	144.200,00
3 ¹ / ₂ % Østift. Kreditf.	»	10.000,00
4 % Østift. Husm. Kreditf.	»	600,00
4 % Jydsk Husm. Kreditf.	»	120.000,00
4 % Ny jydsk Kjøbstads Kreditf.	»	125.000,00
Beholdning på postgirokonto	»	20.694,42
	<u>Ialt kr.</u>	<u>902.604,02</u>

Passiver.

Ejendom og indbo.....	kr. 192.109,60
Grundfond.....	» 600.000,00
Reservefond.....	» 110.494,42
	<hr/>
	Ialt kr. 902.604,02

Regnskabet er revideret på undervisningsministeriets foranstaltning.

III.

„Emil Herborgs legat.“

Beretning for 1955.

I året 1955 er udbetalt fire legatportioner, hver på 150 kr. månedlig, til:

mag. scient. Poul Viktor Kristensen	i 3 måneder	
mag. scient. & cand. mag. Bent Fuglede	i 12	—
cand. mag. Ulrik Ib Røen	i 12	—
cand. mag. Kai Larsen	i 12	—
mag. scient. Aage Winther	i 9	—

Regnskabsoversigt for 1955.

Indtægt.		Udgift.	
Kassebeholdning.....	kr. 4.555,79	Udbetaling af 4 legat-	
Renter af obligationer. -	7.812,40	portioner.....	kr. 7.200,00
Renter på bankbog.....	- 32,49	Udbetalt i henhold til	
		fundatsens § 8.....	- 600,00
		Administration.....	- 259,60
		Kassebeholdning.....	- 4.341,08
	<hr/>		
	kr. 12.400,68		kr. 12.400,68

Formue pr. 31. december 1955.

3 ¹ / ₂ % obligationer, nom.	kr. 44.000,00
4 % » »	- 31.000,00
4 ¹ / ₂ % » »	- 112.000,00
Anden formue	- 100,00
Kassebeholdning	- 4.341,08
	<hr/>
	kr. 191.441,08

April 1956.

På bestyrelsens vegne

NIELS BOHR.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det kgl. danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er eftersat, og regnskabet og beholdningerne er fundet i orden.

København, den 6. april 1956.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

IV.

„Niels Bohr legatet.“

Uddrag af regnskab for 1955.

Professor Niels Bohr modtog på sin 70-års fødselsdag den 7. oktober 1955 en gave på 660.000 kr. fra en række danske fonds, institutioner og virksomheder til forøgelse af „Niels Bohr legatet“.

Beløbet udbetaltes til legatet, dels i $4\frac{1}{2}\%$ obligationer med pålydende værdi 600.000 kr., dels i kontanter kr. 204.556,49. For sidstnævnte beløb er senere indkøbt $4\frac{1}{2}\%$ obligationer med pålydende værdi 186.000 kr., på bankbog er indsat 20.000 kr., og 40.000 kr. er stillet til disposition for professor Niels Bohr.

Efter en analogi med legatets fundats § 7 vil professor Niels Bohr med administrationsudvalgets sanktion kunne disponere også over en fjerdedel af det tilkomne beløb til sådanne formål som nævnt i fundatsens § 6, mod at kapitalen efter professor Niels Bohrs død restitueres på den i fundatsens § 8 nævnte måde.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1954	kr. 6.645,09
Renter af obligationer og bankkonto	- 16.588,20
Gave til professor Niels Bohr i kontanter (jvfr. ovenfor)	- 204.556,49
Andre indtægter	- 596,10
	<hr/>
Samlet indtægt ...	kr. 228.385,88

Udgift.

Udbetalinger ved professor Niels Bohr	kr. 53.155,90
Indkøb af obligationer	- 141.825,00
Indsat på bankbog	- 20.000,00
Kassebeholdning ult. 1955	- 13.404,98
	<hr/>
Samlet udgift ...	kr. 228.385,88

Formue pr. 31. december 1955.

486.000 kr. danske statsobligationer à $4\frac{1}{2}\%$	kursværdi kr.	369.360,00
292.000 » kreditforeningsobl. à $3\frac{1}{2}\%$	—	- 197.022,50
68.000 » » à 4%	—	- 49.870,00
304.000 » » à $4\frac{1}{2}\%$	—	- 223.450,00
<hr/>		
1.150.000 kr. nominelt.....	til kursværdi kr.	839.702,50
Indestående på bankkonto.....	-	20.000,00
Kassebeholdning ultimo 1955.....	-	13.404,98
<hr/>		
		kr. 873.107,48

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 6. april 1956.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

V.

„Mag. art. Marcus Lorenzens legat.“

Beretning for 1955—56.

Legatet blev opløst ledigt i februar 1956. Efter legatbestyrelsens indstilling vedtog selskabet i marts 1956 følgende bevillinger af de disponible legatmidler:

Til studiet af dansk sprog:

Cand. mag. Christian Lisse.....	kr.	1.500
Mag. art. Karl Martin Nielsen.....	-	1.000
Dr. phil. Helge Toldberg.....	-	1.000

Til studiet af dansk flora:

Cand. mag. M. Skytte Christiansen.....	-	500
Cand. mag. Hans Mathiesen.....	-	600
Mag. scient. Lise Høst Saunte.....	-	1.400
		<hr/>
Ialt...		kr. 6.000

Regnskab for 1955.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1954	kr.	11.979,73
Renter af obligationer, aktier og bankkonto ÷ depotaftgift	-	6.319,83
Udtrukne obligationer	-	2.000,00
		<hr/>
Samlet indtægt ...	kr.	20.299,56

Udgift.

Udbetalte legater	kr.	6.000,00
Indkøb af obligationer	-	7.015,00
Annoncering	-	22,55
Kassebeholdning ult. 1955	-	7.262,01
		<hr/>
Samlet udgift ...	kr.	20.299,56

Rådighedssum til uddeling.

Overført fra tidligere år	kr.	6.396,97
Renteindtægt 1955	-	6.557,13
		<hr/>
	kr.	12.954,10
5 % af renteindtægt afsat til formueforøgelse	kr.	327,86
Depotaftgift og annoncering	-	259,85
Uddeling i 1955	-	6.000,00
		<hr/>
Overført til fordeling i senere år	kr.	6.366,39

Formue pr. 31. december 1955.

11.000 kr. danske statsobl. à $4\frac{1}{2}$ %	kursværdi	kr.	8.360,00
1.000 - » » à 4 %	—	-	780,00
14.400 - » » à 2 %	—	-	6.552,00
7.000 - kreditforeningsobl. à 5 %	—	-	6.257,50
21.200 - » » à $4\frac{1}{2}$ %	—	-	17.664,00
16.000 - » » à 4 %	—	-	12.123,50
4.000 - » » à $3\frac{1}{2}$ %	—	-	2.940,00
47.700 - hypotekforeningsobl. à $4\frac{1}{2}$ %	—	-	35.775,00
15.672 - bankhæftelsesobl. à 4 %	—	-	9.403,20
10.000 - aktier i Kbhvns. Handelsbank	—	-	18.450,00
		<hr/>	
147.972 kr. nominelt	til kursværdi	kr.	118.305,20
Kassebeholdning (incl. rådighedssum til uddeling) ...	-		7.262,01
			<hr/>
		kr.	125.567,21

April 1956.

På bestyrelsens vegne
JAKOB NIELSEN.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 6. april 1956.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

VI.

Kommissionen for den nye Ducange.

Beretning for 1955.

Redaktør: Prof., dr. Franz Blatt.

Bearbejdelsen af det danske materiale er tilendebragt ved cand. mag. Holger Friis Johansen, der har kunnet stille en del af sin arbejdskraft til rådighed for den nye Ducange. For tiden gennemgås Diplomatarium Danicum, bl. a. for at ordbogscitater fra det middelalderlige danske brevstof kan blive anført efter den nyeste tekst. Samtidig undersøges, i hvilket omfang det excerperede materiale indeholder neologismer og disse søges forklaret.

Det internationale samarbejde er fortsat fremmet; manuskript (L) til første hefte er givet til trykkeriet. De udenlandske medarbejders artikler (M) er kritisk gennemgået for at koordinere dem med de vedtagne prøveartikler.

Citatlisten omfattende Europas middelalderlige latinske tekster fra 800—1200 er ligeledes sendt til opsætning.

København og Århus, april 1956.

FRANZ BLATT

CARSTEN HØEG

HANS RÆDER

**Kommissionen for
Corpus Lexicographorum Graecorum.
Beretning for 1955.**

Hesych.

Udgiver: Prof., dr. Kurt Latte, Göttingen.

I det forløbne år er til bind II (E - O) de gamle recensioner af Cyril blevet fuldstændig kollationeret og indført. Desuden er håndskrifterne p, s, N, b sammenlignet fra Z - Λ, samt m fra Θ - I. Indsamling af parallelmateriale er gennemført for E.

Göttingen og København, d. 18. maj 1956.

K. BARR

C. HØEG

K. LATTE

HANS RÆDER

VIII.

**Beretning om mødet i
International Council of Scientific Unions
d. 9.-12. august 1955 i Oslo.**

Mødet, der blev afholdt i Videnskapsakademiets bygning, var rådets syvende generalforsamling. Der var mødt 50 deltagere fra 17 forskellige lande foruden styrelsen, unionernes repræsentanter og observatører. Fra dansk side deltog P. Brandt Rehberg og Jakob Nielsen som Videnskabernes Selskabs delegerede og E. Lundsgaard som repræsentant for den internationale fysiologiske union.

Efter at professor Rosseland havde budt velkommen på videnskapsakademiets vegne, holdt rådets præsident, professor B. Lindblad, åbningstalen, og generalsekretæren, professor A. V. Hill, aflagde bureauets beretning. — Det vedtoges formelt at oprette en stilling som rådets administrative sekretær, der i virkeligheden har eksisteret i nogen tid og har været besat med dr. Ronald Fraser. — Man takkede det belgiske akademi for tilbudet om at indrette et permanent sekretariat for rådet i Bruxelles, men øn-

skede ikke f. t. at gøre nogen forandring. — Der vedtoges en ændret ordlyd af forretningsordenens paragraf 3.7, da den i sin gamle form kunne give anledning til forkert interpretation. — Den internationale fysiologiske union blev optaget som »specialized union«. Det samme skete efter længere diskussion med stort flertal for den internationale biokemiske union, efter at den internationale kemiske union nu ikke mere modsatte sig det. Den internationale union for naturvidenskabens historie sammen sluttedes med den internationale union for naturvidenskabens logik, filosofi og metodologi til »The International Union for the History and Philosophy of Science« som »specialized union«. Herefter omfatter ICSU i alt 13 unioner (6 generelle og 7 specielle). Der udspandt sig en længere diskussion om en ansøgning om optagelse i ICSU fra den internationale union for videnskabelig psykologi. Rådet udsatte spørgsmålet, idet man ønskede at lade et udvalg sammensat af repræsentanter for unionerne for biologi, fysiologi, fysik og matematik overveje psykologiens plads i videnskabens organisatoriske struktur. — En ansøgning fra USSR om optagelse i ICSU som nationalt medlem blev enstemmigt vedtaget, og en repræsentant for Sovjets ambassade i Oslo deltog derefter i møderne som observatør. — I anledning af, at der forelå et australsk forslag til ændring af ICSU's struktur, og at også det franske akademi havde forelagt en udtalelse herom, besluttedes det ikke at foretage nogen ændring for tiden, men at pålægge bureauet at overveje, om en ændring i ICSU's struktur og funktioner i fremtiden viser sig formålstjenlig. — Ved diskussionen af bureauets forslag om en væsentlig forhøjelse af medlemslandenes bidrag til ICSU udtaltes fra dansk side betænkelighed ved at rådet i væsentlig grad gik ud over sin rolle som koordinerende organ og direkte tog sig af det videnskabelige arbejdes udførelse ved siden af unionerne. Der var imidlertid en helt overvejende stemning for at tildele rådet en mere indflydelsesrig stilling. Bureauets forslag angående kontingenter undergik væsentlige ændringer: Det vedtoges at fordele medlemslandene på seks kategorier med enhedsbidrag på henholdsvis 20, 40, 80, 150, 300 og 600 dollar således, at disse enhedsbidrag multipliceres med antallet af unioner, som vedkommende land har tilsluttet sig, og 100 dollar sættes som minimumsbidrag. Medlemslandene kan vælge, til hvilken kategori de vil høre, idet

dog bureauet vil fremkomme med henstillinger i denne henseende. Ligeledes pålagdes det bureauet at revidere unionernes bidragsprocenter til ICSU. — Det besluttedes at rette en henvendelse til de lande, der har tilsluttet sig een eller flere unioner, om også at søge optagelse i ICSU, herunder også de fem lande, hvis medlemskab ellers må betragtes som ophørt, da de ikke har betalt kontingent i længere tid. — Man vedtog at opfordre medlemslandene til at deltage i studiet af de skadelige virkninger, som de med atomkerneprocesser forbundne strålinger kan have, og at tilbyde De forenede Nationer rådets og unionernes medvirken ved sådanne studier. — Rådet henvender sig gennem UNESCO til FN med anmodning om, at rådets og unionernes udtalelser vedrørende den påtænkte internationale retsordning for den kontinentale sokkel bliver taget i betragtning ved spørgsmålets endelige behandling. — Der lægges megen vægt på, at rådet bliver direkte repræsenteret ved UNESCO's næste generalkonference i 1956, uafhængigt af de nationale delegationer, i hvilke man i øvrigt håber altid at se naturvidenskabsmænd inkluderet.

Som ny styrelse valgtes: Som præsident L. V. Berkner, som vicepræsidenter K. S. Krishnan (for 3 år) og P. Lejay (for 6 år), som kasserer E. Herbays, som generalsekretær A. V. Hill, som fratrædende præsident B. Lindblad og som medlemmer i øvrigt A. Engelhardt (for 3 år) og A. Stoll (for 6 år). Næste møde skal finde sted i Washington i 1958. Bureauet skal sammen med UNESCO overveje, om det er ønskeligt i forbindelse dermed at foranstalte et symposium om den internationale naturvidenskabsorganisation, som foreslået af USA's delegation.

Unionernes beretninger og rådets regnskab m. m. giver ikke anledning til bemærkninger.

P. BRANDT REHBERG

JAKOB NIELSEN

IX.

Beretning om mødet i Union Astronomique Internationale d. 29. august-5. september 1955 i Dublin.

Den 9. Internationale Astronomiske Unions assemblée générale fandt sted i Dublin 1955 i dagene fra august 29 til september 5.

Bortset fra prof. B. Strömgren, der er opført under U.S.A., var de danske deltagere med tilføjelse af numrene på de kommissioner, hvoraf de er medlem:

Mag. scient. K. Gyldenkerne (36).

Prof. E. Hertzsprung (23, 24, 25, 26, 27, 33 og 37).

Mag. scient., Docteur-ès-Lettres C. Luplau Janssen (16) og frue.

Mag. scient. P. Naur (35) og frue.

Observator, cand. mag. Axel V. Nielsen (22 og 27).

H. Q. Rasmusen (20) og frue.

Dr. phil. M. Rudkjøbing (36 og 36 b) og frue.

Observator, mag. scient. frk. J. M. Vinter Hansen (6, 20 og 20 a).

Fil. dr. N. Wieth-Knudsen og frue.

På generalforsamlingen august 29 vedtoges det at gøre medlemsskab af Unionen til det primære og medlemsskab af en eller anden kommission til det sekundære.

Der har hidtil været en tendens til at udvide bestående kommissioner med underkommissioner for mere specielle emner. Jeg har ikke understøttet denne tendens.

På generalforsamlingens agenda udgik punkt (e): that I.C.S.U.'s plan for a Federation scheme of the International Scientific Unions be discussed, fordi emnet endnu ikke fandtes at være modent til diskussion.

Et forslag om at udvide grænsen for antallet af vicepræsidenter fra 5 til 6 vedtoges med min tilslutning på Danmarks vegne.

Derefter valgtes september 5 prof. O. Heckmann, Hamburg Bergedorf, til at beklæde en af de 6 poster som vicepræsident.

Til Unionens præsident valgtes A. Danjon.

Det vedtoges at modtage en indbydelse til at holde næste kongres i Moskva.

Tølløse 1955 november 12.

EJNAR HERTZSPRUNG.

X.

Beretning for 1955 fra selskabets sekretariat.

Ved arkivar ASGER LOMHOLT.

Selskabets sekretariat har i året 1955, det 213.—214. selskabsår, forestået tilrettelæggelsen af de af selskabet afholdte møder, 9 i anden halvdel af sæsonen 1954—55 fra 21. januar 1955 til 13. maj og 5 i første halvdel af sæsonen 1955—56 fra 14. oktober til 9. december. Om sekretariatets øvrige rutinemæssige arbejde henvises til beretningen for året 1952.

Arkivaren har redigeret »Oversigt over selskabets Virksomhed« juni 1954—maj 1955, omfattende 131 sider, hvori ikke er medregnet Carlsbergfondets beretning for året 1. oktober 1953—30. september 1954 på 102 sider. Endvidere har han assisteret redaktøren ved udgivelsen af selskabets øvrige publikationer og har bistået kassereren ved ind- og udbetalinger o. l.

Arkivaren har fortsat sine arkivstudier og har til selskabet indleveret manuskript til en eventuel fortsættelse af jubilæumsskriftet 1742—1942, »Samlinger til Selskabets Historie«. Endvidere har han fortsat ordningen af arkivmaterialet og har videreført registre til forhandlingsprotokollen m. v.

Arkivaren har varetaget administrationen af alle sager vedrørende »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk Videnskabsmand« (Lundehave) og har ført regnskabet for dette legat såvel som for »Emil Herborgs legat«.

Assistenten, fru Ellen Erichsen, har som tidligere ført fortegnelserne over publikationsoplagerne og har forestået udleveringen til kommissionæren. Selskabets indtægt for salget i året 1954 gennem kommissionæren beløb sig til ca. 20.400 kr. mod ca. 16.370 kr. i 1953. Fortegnelserne over clichéer er videreført og en del udlån har fundet sted. Fru Erichsen har endvidere foretaget udsendelsen af selskabets publikationer (jvfr. nedenfor) og har varetaget bespisningen ved selskabets møder.

Nogle få forfattere af selskabets publikationer har i 1955 anvendt sekretariatets assistance ved udsendelsen af frieksemplarer.

I 1955 har selskabet indgået 10 nye bytteforbindelser, nemlig med følgende:

Uppsala. Fysiska institutionen, Universitetet (M).*

Lublin. Biblioteka Uniwersytecka, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (OHA).

Warszawa. Polskie Towarzystwo Chemiczne (M).

Zagreb. Institute of Industrial Hygiene, Academy (B).

Milano. »Energia nucleare« (M).

Roma. Biblioteca dell'Istituto di archeologia e storia dell'arte (A).

San Francisco. International Science Foundation (O H A M B).

Hiroshima. University Library (O H A M B).

Yokohama. Department of Mathematics, Yokohama Municipal University (M).

Bukavu, Belg. Congo. Institut pour la recherche scientifique en Afrique centrale (B).

Tre bytteforbindelser er udvidet:

Moskva. State Lenin Library of USSR (+ M).

Dresden. Sächsische Landesbibliothek (+ O M B).

Trieste. Università degli studi (+ O H A B).

Een bytteforbindelse er efter anmodning reduceret:

Chicago. Chicago Academy of Sciences. John Crerar Library (÷ H).

Fire bytteforbindelser er efter anmodning ophævet:

Warszawa. Akademia Nauk Technicznych (÷ M).

Berlin. »Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik« (÷ M).

Dresden. Naturwissenschaftliche Gesellschaft »Isis« (÷ O M B).

Washington, D. C. Biological Society of Washington (÷ B).

Selskabet har besluttet at sende Mat.-fys. Medd. til Universitetets matematiske Institut i Århus (+ M).

* Forkortelser, se side 152.

Ved årets udgang var antallet af modtagere af selskabets publikationer 705 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l.

De udsendte publikationer fordeler sig på modtagerne i de enkelte lande som vist i nedenstående oversigt, idet følgende forkortelser er anvendt:

O =	Oversigt over selskabets Virksomhed.	
H =	$\left. \begin{array}{l} \text{Historisk-filologiske} \\ \text{Filosofiske} \\ \text{Arkæologisk-kunsthistoriske} \\ \text{Matematisk-fysiske} \\ \text{Biologiske} \end{array} \right\}$	Meddelelser og Skrifter.
A =		
M =		
B =		

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	A	M	B
Danmark	64	63	39	39	52	48
Island	3	3	2	2	3	3
Norge	10	10	7	7	7	9
Sverige	25	25	12	13	13	15
Finland	16	16	7	6	9	11
Sovjetunionen	18	5	8	10	20	24
Estland	2	1	2	1	1	2
Letland	2	1	2	1	1	2
Litauen	3	2	3	2	2	3
Polen	23	10	12	10	12	13
England	36	12	12	12	25	24
Skotland	9	5	4	4	9	6
Eire	4	4	3	3	4	4
Holland	20	6	8	8	12	11
Belgien	18	6	8	10	8	11
Frankrig	45	15	22	21	27	31
Monaco	1	0	0	0	1	1
Schweiz	12	6	4	4	9	6
Tyskland	81	34	32	33	56	51
Østrig	15	4	5	4	8	7
Czekoslovakiet	13	6	9	7	8	9
Ungarn	8	2	3	4	5	5
Jugoslavien	10	4	4	5	6	5
Bulgarien	1	1	1	1	1	1
Grækenland	6	1	1	4	1	3
at overføre	445	242	210	211	300	305

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	A	M	B
overført...	445	242	210	211	300	305
Rumænien	3	1	1	1	3	1
Tyrkiet	5	1	2	2	3	2
Italien	43	13	24	24	22	24
Spanien	13	3	7	8	6	5
Portugal	4	1	1	1	3	4
Canada	6	2	3	3	4	6
De Forenede Stater	83	38	33	37	59	63
Mexico	5	0	0	0	3	5
Dominica	1	0	1	1	0	0
Argentina	10	1	1	2	7	7
Brasilien	7	1	1	1	6	2
Chile	2	0	0	0	1	1
Colombia	1	0	0	0	1	1
Perú	1	0	0	0	1	1
Uruguay	2	0	0	0	0	2
Libanon	1	0	0	1	0	0
Israel	1	1	1	1	1	1
Armenien	1	1	1	1	1	1
Indien	11	1	3	2	10	9
Ceylon	2	0	1	1	0	0
Indokina	1	0	1	0	0	0
Kina	3	2	2	2	2	3
Philippinerne	2	0	1	1	1	1
Indonesien	3	1	1	1	2	3
Japan	21	3	4	3	19	9
Ægypten	4	1	1	3	1	2
Tunis	2	0	1	1	0	0
Algier	2	0	0	0	0	2
Marokko	1	0	0	0	0	1
Goldcoast	1	1	0	0	1	1
Kenya	1	0	0	0	1	1
Moçambique	1	0	0	0	0	1
Belg. Congo	1	0	0	0	0	1
Sydafrikanske union	5	1	0	1	5	5
South Australia	2	1	1	1	2	2
New South Wales	4	1	1	1	3	3
Victoria	2	0	0	0	2	2
New Zealand	2	0	0	0	2	2
I alt pr. ³¹ / ₁₂ 1955...	705	317	303	311	472	479

Til selskabets inden- og udenlandske medlemmer udsendtes følgende antal:

	Antal medlemmer	O	H	A	M	B
Danske	91	91	81	79	70	71
Udenlandske	166	166	72	69	50	44
I alt pr. $^{31}/_{12}$ 1955...	257	257	153	148	120	115
Oplagets norm. størrelse (excl. forf. ekspl.)...	750	700	700	700	1000	800
Ialt udsendtes pr. $^{31}/_{12}$ 1955...	574	574	456	459	592	594
Rest...	176	244	241	408	216	

Udsendelse af selskabets publikationer er for indenlandske og udenlandske medlemmers og nordiske institutioners vedkommende, samt en del reklamationer, foretaget direkte med posten; for alle andre institutioners vedkommende dels direkte med posten, dels gennem »Danmarks institut for international udveksling af videnskabelige Publikationer« (I. D. É.).

I året 1955 er følgende nyudgivne publikationer udsendt: Oversigt 1954—55. Hist.-filol. Medd. **34**, 4—5, **35**, 1—2. Mat.-fys. Medd. **28**, 12—13, **29**, 1—19, **30**, 1—14. Biol. Medd. **22**, 5—9. Biol. Skrifter **7**, 6, **8**, 1—3. Festskrift til Niels Bohr.

Af disse, samt af en del reklamerede publikationer, er udsendt direkte med posten:

Indenlandske medlemmer.....	918 pk.	271 kg	kr. 284,46
Udenlandske medlemmer	978 -	315 -	- 782,38
Indenlandske institutioner	481 -	235 -	- 196,64
Udenlandske institutioner.....	2164 -	743 -	- 1828,01
Reklamationer.....	156 -	87 -	- 161,40
Ialt udsendt direkte i 1955...	4697 pk.	1651 kg	kr. 3252,89

Udsendelsen af en del af selskabets publikationer til ikke-nordiske institutioner er foretaget portofrit gennem udvekslingsinstituttet (I. D. É.). Der er i 1955 ad denne vej udsendt 2147 pakker, vægt 1010 kg til videreforsendelse.

I bytte for de udsendte publikationer har selskabet fra 520 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., dels for-

bindelser, dels enkelte andre — de indenlandske dog undtaget — modtaget 1346 forskellige tidsskrifter, beretninger, årbøger, dissertationsrækker m. m. i et omtrentligt antal af 6075 bind og hefter, mod 5890 i 1954, 5350 i 1953, 5220 i 1952, 6300 i 1951 og 5150 i 1950.

Efter registrering i sekretariatet og fremlæggelse i selskabets møder er det modtagne byttemateriale overgivet til de biblioteker, hvor de forskellige publikationer ifølge den mellem bibliotekerne og selskabet truffene overenskomst hører hjemme. Reklamationer af mangler i det fra bytteforbindelserne modtagne materiale er fortsat.

De modtagne publikationer fordeler sig på de forskellige lande som vist i nedenstående tabel.

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
Island	4	6	7
Norge	10	29	57
Sverige	25	54	232
Finland	18	41	95
Sovjetunionen	7	75	664
Estland	1	2	13
Letland	1	2	19
Litauen	1	3	21
Polen	18	108	395
England	32	76	450
Skotland	8	12	23
Eire	3	7	27
Holland	20	36	74
Belgien	18	50	284
Frankrig	33	49	296
Monaco	1	2	22
Schweiz	10	15	57
Tyskland	57	121	525
Østrig	11	26	86
Czekoslovakiet	9	47	225
Ungarn	5	32	135
Jugoslavien	10	39	130
Bulgarien	1	1	7
Grækenland	2	4	12
at overføre	305	837	3866

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
overført...	305	837	3866
Rumanien	1	8	9
Tyrkiet	3	3	17
Italien	33	55	162
Spanien	10	21	52
Portugal	4	8	12
Canada	4	10	33
De Forenede Stater	75	228	1308
Mexico	4	4	16
Dominica	1	2	9
Argentina	8	23	125
Brasilien	4	7	16
Chile	0	0	0
Colombia	0	0	0
Perú	1	1	1
Uruguay	2	2	3
Libanon	1	1	1
Israel	1	3	6
Armenien	1	5	64
Indien	7	11	57
Ceylon	2	2	2
Indokina	1	2	5
Kina	1	4	6
Philippinerne	0	0	0
Indonesien	4	10	17
Japan	23	46	140
Ægypten	3	3	8
Tunis	1	1	3
Algier	2	3	8
Marokko	1	5	15
Goldcoast	0	0	0
Kenya	1	1	2
Moçambique	1	1	1
Belg. Congo	1	2	2
Sydafrikanske union	5	9	25
South Australia	2	3	7
New South Wales	3	3	9
Victoria	2	18	50
New Zealand	2	4	18
Ialt i 1955...	520	1346	6075

SELSKABETS VEDTÆGTER 1956

INDHOLD

	Side
I. <i>Selskabets formål</i> (§ 1).....	158
II. <i>Selskabets medlemmer</i> (§§ 2—8)	
§ 2. Selskabets medlemmer	158
*§ 3. Inndeling i klasser, klasseformænd	158
§ 4. Antal af indenlandske medlemmer	158
§ 5. Antal af udenlandske medlemmer	159
*§ 6. Valg af medlemmer	159
*§ 7. Fordeling af medlemmer i grupper	159
§ 8. Medlemmernes stemmeret	159
III. <i>Selskabets præsident, embedsmænd og regnskabsvæsen</i> (§§ 9—13)	
§ 9. Valg af præsident, embedsmænd og andre	160
§ 10. Valgmåde	160
§ 11. Præsidentens hverv	160
*§ 12. Embedsmændenes hverv	161
*§ 13. Kassekommissionen, revisorer og revisorsuppleanter ..	161
IV. <i>Selskabets virksomhed</i> (§§ 14—18)	
*§ 14. Møder, videnskabelige meddelelser, gæster m. m.	162
§ 15. Afstemninger	163
*§ 16. Prisopgaver, medailler	163
*§ 17. Udvalg, betænkninger	164
§ 18. Valg af Carlsbergfondets direktion	164
V. <i>Forandring i vedtægterne</i> (§ 19)	165
VI. <i>Forretningsorden</i> (§ 20)	165

For de med * betegnede paragraffer henvises til nærmere enkeltheder i forretningsordenen.

I. Selskabets formål.

§ 1.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, stiftet den 13. november 1742, har til formål at fremme de historiske, fysiske, matematiske og filosofiske videnskaber, især ved meddelelser i selskabets møder, ved udgivelse af skrifter samt ved deltagelse i internationalt videnskabeligt samarbejde.

II. Selskabets medlemmer.

§ 2.

Selskabet optager som medlemmer forskere, hvis kundskaber og videnskabelige ånd giver grundet forventning om, at de vil virke for selskabets øjemed.

§ 3.

Selskabets medlemmer er dels indenlandske, dels udenlandske. De inddeles i to klasser, en historisk-filosofisk og en naturvidenskabelig-matematisk. Hver klasse vælger en formand, som fungerer i tre år.

§ 4.

Antallet af indenlandske medlemmer er begrænset ved følgende bestemmelser om indvalg. I treåret 1955-57 og i hvert efterfølgende treår kan der vælges indtil 4 nye medlemmer af den historisk-filosofiske klasse og indtil 6 nye medlemmer af den naturvidenskabelig-matematiske klasse.

Hvis medlemsantallet i den historisk-filosofiske klasse bliver mindre end 40 eller i den naturvidenskabelig-matematiske klasse mindre end 60, er vedkommende klasse berettiget til at foreslå optagelse af så mange nye medlemmer, at nævnte tal nås. I treåret 1955-57 fastsættes disse tal til henholdsvis 38 og 54.

§ 5.

Antallet af udenlandske medlemmer må ikke overstige 200, nemlig 80 i den historisk-filosofiske klasse og 120 i den naturvidenskabelig-matematiske klasse.

§ 6.

Valg af medlemmer, såvel indenlandske som udenlandske, foretages een gang om året i april måned.

Ethvert indenlandsk medlem kan stille forslag om valg af nye indenlandske og udenlandske medlemmer i den klasse, hvortil han hører.

Skriftlig motiverede forslag herom indgives gennem sekretæren til klassen til behandling i et klassemøde, i hvilket der foretages skriftlig afstemning om de enkelte forslag. Klassen kan kun vedtage forslag, for hvilke mindst to trediedele af de ved afstemningen tilstedeværende medlemmer stemmer, og kun uden derved at overskride antallet af ledige pladser i klassen.

De af klassen vedtagne forslag oversendes til selskabet med angivelse af de i klassen opnåede stemmetal og antallet af medlemmer, der var til stede ved afstemningen om hvert forslag. Selskabet behandler klassernes forslag i et møde, i hvilket der foretages skriftlig afstemning om de enkelte forslag. De forslag, for hvilke over halvdelen af de ved afstemningen tilstedeværende medlemmer stemmer, er vedtaget af selskabet.

§ 7.

Enhver af klasserne kan for sit vedkommende træffe bestemmelse om en fordeling af dens antal af indenlandske og udenlandske medlemspladser i videnskabsgrupper. Ændringer i sådanne bestemmelser gælder ikke for den efter deres vedtagelse nærmest påfølgende valgtermin.

§ 8.

De indenlandske medlemmer har stemmeret i selskabets og klassens møder. Medlemmer af den ene klasse kan også deltage i den anden classes specielle arbejder efter dennes anmodning.

De udenlandske medlemmer har adgang til selskabets møder, men er ikke stemmeberettigede og kan ikke overvære forhandlinger om valg.

III. Selskabets præsident, embedsmænd og regnskabsvæsen.

§ 9.

I spidsen for selskabet står en præsident; dets embedsmænd er en sekretær, en redaktør og en kasserer. Såvel præsidenten som embedsmændene vælges blandt selskabets indenlandske medlemmer, ordentligvis i april måned. Valget gælder for fem år, dog således, at dersom nogens afgang inden udløbet af fem år skulle gøre et tidligere valg fornødent, regnes for den således valgte de fem år som begyndende med næstfølgende april måned.

I april måned foretages endvidere de ordinære valg af revisorer, revisorsuppleanter (se § 13), medlemmer af kassekommissionen (§ 13), medlemmer af Carlsbergfondets direktion (§ 18) og andre ordinære valg.

De fratrædende kan vælges påny.

§ 10.

Valg af selskabets præsident og embedsmænd undergives ordentligvis to behandlinger, der foregår med mindst 14 dages mellemrum. Genvalg kan dog ske ved første behandling. Valg og genvalg sker ved hemmelig og skriftlig afstemning. Den, på hvem over halvdelen af de ved afstemningen tilstedeværende medlemmer afgiver gyldig stemme, er valgt. Opnår ingen den fornødne stemmeflerhed, foretages omvalg efter samme regler. Er ny valghandling herefter nødvendig, sker denne i form af bundet omvalg mellem de kandidater, som ved den nærmest forudgående afstemning har opnået de to højeste stemmetal. Opnår ingen af kandidaterne ved dette valg flere stemmer end nogen anden kandidat, træffes afgørelsen ved lodtrækning mellem dem, som ved det bundne omvalg har opnået det højeste stemmetal.

§ 11.

Præsidenten leder selskabets anliggender, har forsædet i dets møder og styrer forhandlingerne i disse; ved afstemninger gør

hans stemme udslaget, når stemmerne står lige. Dette gælder dog ikke ved valg, tildeling af legater, prisbelønninger og andre sager af tilsvarende art, idet stemmelighed her medfører, at afgørelsen sker ved lodtrækning, med mindre andet er foreskrevet i disse vedtægter eller følger af særlige beslutninger i forbindelse med fundatsbestemmelser. Præsidenten repræsenterer selskabet alle vegne, hvor det måtte træde offentlig frem. Han underskriver medlemsdiplomerne. I påtrængende tilfælde, når en sags afgørelse ikke kan opsættes til det næste møde i selskabet, kan han i forening med sekretæren tage bestemmelse på selskabets vegne. I præsidentens forfald overtages hans hverv af en af klasseformændene. Når hverken præsidenten eller nogen af klasseformændene er til stede i et møde, ledes det ordentligvis af den af de tilstedeværende, som længst har været medlem af selskabet.

§ 12.

Sekretæren fører protokollen over selskabets møder, besørger selskabets korrespondance og giver præsidenten og rette vedkommende fornøden underretning om, hvad der indsendes, foretages eller besluttet. Han affatter den årlige Oversigt over selskabets virksomhed, fører tilsyn med selskabets arkiv, dets lokaler, inventarium og øvrige ejendele og besørger omsendelsen af de ved selskabet udgivne publikationer.

I sekretærens midlertidige forfald overtager redaktøren hans forretninger. Om udførelsen af hans forretninger under længere forfald tager selskabet beslutning.

Redaktøren besørger udgivelsen af selskabets publikationer. Enkeltheder desangående fastsættes i forretningsordenen.

Kassereren fører selskabets regnskab og foretager alle ind- og udbetalinger. Hans regnskabsbøger autoriseres af kassekommissionen. Han stiller en kaution, der fastsættes af selskabet efter kassekommissionens indstilling.

Selskabets embedsmænd udfører de ovennævnte forretninger ved hjælp af et sekretariat.

§ 13.

Til at forestå selskabets pengevæsen udnævner selskabet en kassekommission, bestående af fire indenlandske medlemmer, to fra hver klasse. Præsidenten, embedsmændene, revisorerne og

revisorsuppleanterne kan ikke forbinde deres hverv med at være medlem af kassekommissionen. Hvert år foretages ordinært valg af et medlem af kassekommissionen for et tidsrum af fire år. Rækkefølgen, hvori de enkelte pladser i kassekommissionen vil være at besætte ved ordinært valg, angives ved de nuværende indehavers valgperioder. Afgår et medlem af kassekommissionen i sin funktionstid, foretages snarest muligt valg af et nyt medlem for resten af det afgåede medlems valgperiode. Når ordinært valg af et medlem til kassekommissionen har fundet sted, vælger denne straks sin formand for tidsrummet, indtil næste ordinære valg skal ske, og giver selskabet meddelelse om valgets udfald.

Kassekommissionens betænkning skal indhentes, førend selskabet vedtager nogen ny bevilling. Den påser, at selskabets midler gøres frugtbare ved anbringelse i solide værdipapirer, der noteres på selskabets navn, såfremt dette kan ske.

Inden regnskabsårets udgang forelægger den forslag til budget for det følgende år. Forslaget udsendes til de indenlandske medlemmer og forelægges selskabet til approbation. Foretager selskabet ændringer i forslaget, skal det definitive budget meddeles medlemmerne til efterretning.

Når selskabets regnskab er revideret, decideres det af kassekommissionen, der ligeledes meddeler decharge. Regnskabet forelægges derefter af kassekommissionen i et møde i selskabet. Revisionen foretages af to blandt selskabets indenlandske medlemmer for fire år valgte revisorer. Om valget gælder tilsvarende regler som om valg til kassekommissionen, idet dog ordinært valg af en revisor kun sker hvert andet år, og der samtidig hermed foretages valg af en suppleant for den pågældende revisor. Afgår en revisor i sin funktionstid, indtræder suppleanten i hans sted for resten af valgperioden, og en ny suppleant vælges for dette tidsrum. Afgår en revisorsuppleant i sin funktionstid, vælges en ny for resten af valgperioden.

IV. Selskabets virksomhed.

§ 14.

Selskabet holder ordentligvis møde hveranden fredag fra midten af oktober måned til midten af maj, og ellers når omstændig-

hederne måtte gøre det fornødent. Ved disse møder kan selskabets medlemmer medbringe gæster efter regler, som fastsættes i forretningsordenen.

I møderne giver medlemmerne selskabet videnskabelige meddelelser eller forelægger afhandlinger, hvilke derefter, når forfatteren ønsker det, kan optages i selskabets publikationer. Endvidere kan medlemmerne fremlægge allerede offentliggjorte arbejder.

I møderne forhandles desuden sådanne forretningsager, som kræver selskabets beslutning, ligesom underretning gives om anliggender, der vedrører selskabets indre eller ydre forhold.

§ 15.

Når der i møderne skal foretages valg eller træffes andre beslutninger, stemmes der ved håndsoprækning med undtagelse af de tilfælde, hvor andet er foreskrevet i vedtægterne eller forretningsordenen. Skriftlig afstemning skal dog finde sted, når enten mødets leder bestemmer det, eller tre tilstedeværende indenlandske medlemmer forlanger det.

Har en afstemning givet simpelt flertal for et forslag, betragtes dette som vedtaget af selskabet, medmindre andet er foreskrevet i vedtægter eller forretningsordenen, og medmindre mødets leder før afstemningen udtrykkelig betegner denne som en prøveafstemning.

Fordrer mødets leder eller tre tilstedeværende indenlandske medlemmer en sag udsat til næste møde, skal dette ske; dog kan den derefter ikke yderligere forlanges udsat.

Fraværende medlemmer kan ikke deltage i selskabets afstemninger.

Tilsvarende bestemmelser finder også anvendelse ved afstemninger i klasserne.

§ 16.

Efter indstilling fra en af klasserne stiller selskabet prisopgaver for de til dets bestyrelse og uddeling overdragne pengepræmier, og desuden kan selskabet efter indstilling fra en af klasserne og med tilslutning fra kassekommissionen stille prisopgaver for selskabets guldmedaille eller en pengepræmie eller for både

guldmedaille og pengepræmie. Intet af selskabets medlemmer kan konkurrere til nogen af de her omtalte belønninger.

I særlige tilfælde kan selskabet tildele sin guldmedaille eller sin sølvmedaille for fortjenstfuld videnskabelig virksomhed.

§ 17.

På ethvert trin af en sags behandling kan et udvalg nedsættes eller sagen henvises til prøvelse af et tidligere nedsat udvalg. Sker dette under en allerede begyndt behandling, stilles dens fortsættelse i bero under udvalgsbehandlingen. Et udvalg er beslutningsdygtigt, når over halvdelen af medlemmerne er til stede; det kan af sin midte vælge en formand. Udvalgene afgiver betænkning om de sager, som henvises til deres behandling.

Enhver betænkning, som forelægges selskabet, må indeholde en bestemt indstilling til den beslutning, hvortil betænkningen leder, eller flere forslag, som selskabet kan vælge imellem.

Når ikke alle medlemmer af en klasse eller et udvalg bliver enige om sagen, må de dog søge at komme overens om en fælles betænkning, hvori de ulige meninger og derpå byggede forslag fremsættes. Skulle et sådant fælles arbejde ikke lade sig opnå, fremsættes de ulige meninger af vedkommende i særskilte betænkninger. Ingen af dem, der skal deltage i at give betænkningen, er berettiget til blot mundtlig at meddele sin afvigende mening.

Til at varetage og bestyre særlige hverv kan selskabet nedsætte stående udvalg, kommissioner, komiteer eller bestyrelser.

Selskabet kan også på givne foranledning udpege medlemmer af udvalg o. l., der ikke er nedsat af selskabet, samt vælge delegerede til møder udenfor selskabet.

§ 18.

Selskabet udøver de funktioner, som er tillagt det i Carlsbergfondets statutter.

Fondets direktion vælges blandt selskabets indenlandske medlemmer, idet ordentligvis eet medlem vælges hvert andet år for en tiårig funktionstid. Den valgte tiltræder den påfølgende 1. oktober, medmindre der foretages erstatningsvalg for resten af den fratrædendes funktionstid.

Ved valget anvendes den i § 10 foreskrevne fremgangsmåde.

V. Forandring i vedtægterne.

§ 19.

Selskabets vedtægter kan kun forandres, når et dertil sigtende forslag ved den endelige afstemning opnår mindst dobbelt så mange Ja- som Nej-stemmer. Ethvert sådant forslag undergives to behandlinger. Sekretæren giver selskabet skriftlig meddelelse om de foreslåede ændringer af vedtægterne, og den første behandling kan da finde sted efter to ugers forløb.

Ændringer i selskabets vedtægter offentliggøres i Oversigten.

VI. Forretningsorden.

§ 20.

Til supplerung af vedtægterne og nøjere udformning af selskabets virksomhed udarbejdes en Forretningsorden, hvis paragraffer kan ændres ved simpel beslutning af selskabet, for så vidt ændringen ikke strider mod vedtægterne. De af forretningsordenens paragraffer, som alene angår klassernes indre forhold, kan ændres af klasserne selv, for så vidt ændringen ikke strider mod vedtægterne eller en selskabsbeslutning. Meddelelse om skete forandringer skal dog gives selskabet.

Ændringer i selskabets forretningsorden offentliggøres i Oversigten.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1955—JUNI 1956

Oversigt.

	kr. ø.
Oversigt over selskabets Virksomhed juni 1954—maj 1955. Résumé en français. 1955.....	8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND 34:

4. IVERSEN, ERIK: Some Ancient Egyptian Paints and Pigments. A Lexicographical Study. 1955..... 7.00
5. RUBOW, PAUL V.: Shakespeares Ungdomsstykker. 1955..... 3.00

BIND 35:

1. BRØNDUM-NIELSEN, JOHS.: Et gammeldansk Digt om Christi Opstandelse, efter Fragment Stockh. *A 115 (ca. 1325). 1955... 20.00
2. BECH, GUNNAR: Studien über das deutsche verbum infinitum. 1955..... 20.00
3. BIRKET-SMITH, KAJ: An Ethnological Sketch of Rennell Island. A Polynesian Outlier in Melanesia. 1956..... 40.00

BIND 36:

1. TAULI, WALTER: Phonological Tendencies in Estonian. 1956.. 40.00
2. SIGER, HALFDAN: From the Third Danish Expedition to Central Asia. Ethnological Field-Research in Chitral, Sikkim and Assam. Preliminary Report. 1956..... 10.00
3. WESTRUP, C. W.: Some Notes on the Roman Slave in Early Times. A Comparative Sociological Study. 1956..... 4.00

Filosofiske Meddelelser.

BIND 2:

6. RÆDER, HANS: Platon und die Rhetoren. 1956..... 2.50

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 29:

15. KOFOED-HANSEN, O., and NIELSEN, A.: Construction of a Spectrometer for Neutrino Recoils: Investigations of the Decay of A^{37} . 1955	8.00
16. NILSSON, SVEN GÖSTA: Binding States of Individual Nucleons in Strongly Deformed Nuclei. 1955	8.00
17. KÄLLEN, G., and SABRY, A.: Fourth Order Vacuum Polarization. 1955	4.00
18. ALDER, KURT, and WINTHER, AAGE: Matrix Elements between States in the Coulomb Field. 1955	2.00
19. ALDER, KURT, and WINTHER, AAGE: On the Exact Evaluation of the Coulomb Excitation. 1955	3.00

BIND 30:

1. BOHR, AAGE, and MOTTELSON, BEN: Moments of Inertia of Rotating Nuclei. 1955	3.00
2. BORN, MAX: Continuity, Determinism, and Reality. 1955	3.50
3. BØGGILD, J. K., HOOPER, J. E., ORTEL, W. C. G., and SCHARFF, M.: Some Studies on Heavy Meson Events in Stripped Emulsions. 1955	3.00
4. FRANK, V.: Hall Coefficient and Resistivity of α - and β -Brass from 20–600° C. 1955	1.75
5. GUSTAFSON, TORSTEN: On the Potential Collective Flow of a Rotating Nucleus with Non-Ellipsoidal Boundary. 1955	2.00
6. HERMANSEN, ALFRED: A Polarimetric Method for Thickness Control in the Production of Interference Filters. 1955	5.75
7. KÄLLÉN, G., and PAULI, W.: On the Mathematical Structure of T. D. Lee's Model of a Renormalizable Field Theory. 1955	3.25
8. LASSEN, N. O.: Total Charges and Electron Capture Cross-Sections of Fission Fragments in Gases. 1955	1.50
9. LEVI, HILDE, and HOGBEN, ANNE S.: Quantitative Beta Track Autoradiography with Nuclear Track Emulsions. 1955	2.50
10. MØLLER, C.: Old Problems in the General Theory of Relativity Viewed from a New Angle. 1955	3.50
11. NIELSEN, O. B.: Multipole Order of the γ -Rays from $_{81}\text{Tl}^{208}$. 1955	2.00
12. PIHL, MOGENS: Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse. With an English Summary. 1955	3.00
13. RASMUSSEN, EBBE, and MIDDELBOE, VICTOR: Spectroscopic Investigations of Separated Krypton Isotopes. 1955	3.25
14. GUGGENHEIM, E. A.: On Brønsted's Principle of Specific Interaction. 1955	2.00
15. KERMAN, A. K.: Rotational Perturbations in Nuclei with Application to Wolfram 183. 1956	5.00
16. NAUR, PETER: Stellar Models Based on the Proton-Proton Reaction. 1956	8.00

17. HUUS, TORBEN, BJERREGAARD, JØRGEN H., and ELBEK, BENT:	kr. ø.
Measurements of Conversion Electrons from Coulomb Excitation of the Elements in the Rare Earth Region. 1956	10.00
18. STEFFENSEN, J. F.: On the Restricted Problem of Three Bodies. 1956	3.00

Biologiske Meddelelser.

BIND 22:

8. GAMOW, G.: On Information Transfer from Nucleic Acids to Proteins. 1955	1.00
9. HEVESY, G.: Conservation of Skeletal Calcium Atoms through Life. 1955	2.00

BIND 23:

1. RASMUSSEN, ERIK: Faunistic and Biological Notes on Marine Invertebrates III. The Reproduction and Larval Development of some Polychaetes from the Isefjord, with some Faunistic Notes. 1956	11.00
--	-------

Biologiske Skrifter.

BIND 8:

2. KØIE, M., and RECHINGER, K. H.: Symbolae Afghanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by L. EDELBERG and M. KØIE on "The 3rd Danish Expedition to Central Asia" and by G. KERSTAN, W. KOELZ, H. F. NEUBAUER, O. H. VOLK, and others in Afghanistan. Vol. II. K. H. RECHINGER: Compositae. 1955	40.00
---	-------

Særskilt udgivne arbejder.

MADVIG, JOHAN NICOLAI. Et mindeskrift. Bind I.	
1. POVL BAGGE: Levned og politisk virksomhed. 2. PER KRARUP: Forholdet til skolen. 3. JOHS. PEDERSEN: Videnskabernes Selskab og Carlsbergfondet.	
Udgivet af Det kgl. danske Videnskabernes Selskab og Carlsbergfondet. 1955	15.00

ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES ET DES LETTRES
DE DANEMARK

Résumé.

Au cours de l'année 1955-56 l'Académie a perdu trois de ses membres danois: MM. CARL JØRGEN WESENBERG-LUND, professeur extraordinaire honoraire de biologie d'eau douce à l'université de Copenhague, décédé le 12 novembre 1955, M. HANS MARIUS HANSEN, recteur de l'université de Copenhague, professeur de physique, décédé le 13 juin 1956; et M. ALBERT FISCHER, directeur de l'Institut biologique de la Fondation Carlsberg, décédé le 31 juillet 1956.

L'Académie a perdu en plus 9 de ses membres étrangers: M. FÉLIX-ÉDOUARD-JUSTIN-ÉMILE BOREL, professeur honoraire de mathématiques à l'université de Paris, décédé le 3 février 1956; M. ÉVARISTE LÉVI-PROVENÇAL, professeur de langue et de civilisation arabes à l'université de Paris, directeur de l'Institut des études islamiques, décédé le 23 mars 1956; M. HAIMON HARALD LÖFSTEDT, professeur honoraire d'éloquence et de poésie latines à l'université de Lund, décédé le 10 juin 1955; M. CARL AXEL MOBERG, professeur honoraire de philologie sémitique à l'université de Lund, décédé le 11 août 1955; M. CARL ALEXANDER NEUBERG, professeur honoraire de chimie à la New York University, décédé le 30 mai 1956; M. HAAKON SHETELIG, professeur honoraire, administrateur du département archéologique du Musée de Bergen, décédé le 22 juillet 1955; M. HELMER SMITH, professeur honoraire de sanskrit et de linguistique indo-européenne comparée à l'université d'Upsal, décédé le 9 janvier 1956; M. YRJÖ HENRIK TOIVONEN, professeur de linguistique finno-ougrienne à l'université de Helsingfors, décédé le 17 mai 1956; et M. HERMANN WEYL, professeur honoraire de mathématiques à l'Institute for Advanced Study, Princeton, décédé le 8 décembre 1955.

Dans sa séance du 6 avril 1956 l'Académie a élu les nouveaux membres suivants:

Dans la Section des Lettres, un membre danois: M. HOLGER KONRAD STEN, professeur de langues et de littératures romanes à l'université de Copenhague; et quatre membres étrangers:

M. HANS INGEMAR DÜRING, professeur de philologie classique à l'université de Gøteborg; M. KRISTER HANELL, chargé de cours d'archéologie classique et de l'histoire de l'antiquité à l'université de Gøteborg; M. HELMUTH FRIEDRICH AUGUST SCHEEL, professeur d'études islamiques à l'université de Mayence; et M. EINAR ÓLAFUR SVEINSSON, professeur de littérature islandaise à l'université de Reykjavik.

Dans la Section des Sciences, 28 membres étrangers: M. THOMAS FREDRIK WEIBYE BARTH, professeur de cristallographie, de minéralogie et de pétrographie à l'université d'Oslo; M. CHARLES HERBERT BEST, professeur de physiologie à l'université de Toronto; M. JEAN-LOUIS-AUGUSTE BRACHET, professeur de biologie générale à l'Université libre de Bruxelles; M. DETLEV WULF BRONK, président de l'Académie Nationale des Sciences, Washington, D.C.; sir JOHN DOUGLAS COCKCROFT, directeur de l'Atomic Energy Research Establishment, Harwell, Angleterre; M. CARL FERDINAND CORI, professeur de biochimie à l'université Washington, St. Louis, Mo.; M. MILISLAV DEMEREC, directeur du Département de Génétique, Carnegie Institution of Washington, Cold Spring Harbor, Long Island, N.Y.; M. BENGT EDLÉN, professeur de physique à l'université de Lund; M. BORIS EPHRUSSI, professeur de génétique à l'université de Paris; M. CARL RUDOLF FLORIN, professeur de botanique, administrateur de Kungl. svenska Vetenskapsakademiens Bergianska Stiftelse, Stockholm; M. RAGNAR ARTHUR GRANIT, professeur de neuro-physiologie à Kungl. Karolinska medico-kirurgiska Institutet, Medicinska Nobelinstitutets avdelning för neurofysiologi, Stockholm; M. TORSTEN VALDEMAR GUSTAFSON, professeur de physique théorique à l'université de Lund; M. ASSAR ROBERT HADDING, professeur honoraire de géologie et de minéralogie à l'université de Lund; M. OTTO HAHN, professeur honoraire de chimie à l'université de Berlin, président de la Max Planck-Gesellschaft, Göttingue; M. JOHN BURDON SANDERSON HALDANE, professeur de biométrie à l'université de Londres; sir CHARLES ROBERT HARRINGTON, directeur du National Institute for Medical Research, Londres; M. ODD HASSEL, professeur de chimie physique à l'université d'Oslo; M. GUNNAR HÄGG, professeur de chimie minérale à l'université d'Upsal; M. EGIL ANDERSEN HYLLERÅS, professeur de physique théorique à l'université d'Oslo; M. GEORG SIGFRID KAHLSON, professeur de

physiologie à l'université de Lund; M. HITOSHI KIHARA, professeur de génétique à l'université de Kyoto; M. VICTOR KUHN LA MER, professeur de chimie à l'université de Columbia à New York; M. ERNST MAYR, professeur de zoologie au Harvard College, Cambridge, Mass.; M. ROLF HERMAN NEVANLINNA, professeur honoraire de mathématiques à l'université de Helsingfors; M. GEROLD SCHWARZENBACH, professeur de chimie analytique et minérale à l'université de Zurich; M. THORALF ALBERT SKOLEM, professeur de mathématiques à l'université d'Oslo; M. DONALD DEXTER VAN SLYKE, directeur de la section biologique et médicale des Brookhaven Laboratories, Upton, Long Island, N.Y.; et M. CHARLES MAURICE YONGE, professeur de zoologie à l'université de Glasgow.

A la fin de l'année (juin 1956) l'Académie comptait 92 membres danois et 192 membres étrangers, soit 36 membres danois et 73 membres étrangers dans la Section des Lettres et 56 membres danois et 119 membres étrangers dans la Section des Sciences.

M. Jakob Nielsen a été réélu secrétaire de l'Académie pour les années 1956-61.

M. L. L. Hammerich a été réélu rédacteur pour les années 1956-61.

M. K. Friis Johansen a été réélu membre de la commission des fonds pour les années 1956-60.

M. Aksel Tovborg Jensen a été élu membre du conseil d'administration de la Fondation Carlsberg pour les années 1956-66.

Le comité de l'Académie pour le Conseil International des Unions Scientifiques s'adjoindrait, pour toute question intéressant l'ensemble des unions, les présidents des comités danois pour les unions dans lesquelles le Danemark n'est pas représenté par l'Académie.

M. Ove Simonsen, géodète, a été élu membre du comité pour l'Union Géodésique et Géophysique, et M. Einar Andersen, directeur de l'Institut de Géodésie, a été élu président du comité.

L'Académie a institué un comité pour l'Union Internationale de Biochimie (voir p. 39).

De même, l'Académie a institué un comité pour l'Union Internationale des Sciences Physiologiques (voir pp. 39).

Ont été élus membres de la commission pour A Critical Pāli Dictionary MM. Kaj Barr, L. L. Hammerich et Louis Hjelmslev. M. Helmer Smith est décédé.

L'Académie a nommé un nouveau bureau pour les congrès des naturalistes scandinaves (voir p. 39).

M. Ejnar Dyggve a été nommé membre du conseil d'administration de l'« Institut danois » à Rome pour une période de quatre ans.

Pour les membres des comités pour les Unions scientifiques internationales, l'Union Académique Internationale, etc. dont l'Académie fait partie, voir pp. 27-30.

L'Académie s'est fait représenter aux réunions et congrès suivants:

La session de l'« Union Académique Internationale », tenue à Bruxelles du 13 au 17 juin 1955, par MM. Carsten Høeg et Franz Blatt.

La « Conférence Internationale sur la théorie de la relativité », tenue à Berne du 11 au 17 juillet 1955, par M. C. Møller.

Le « 3e Congrès International de Biochimie » et la session de l'« Union Internationale de Biochimie », tenus à Bruxelles du 1er au 6 août 1955, par M. K. Linderstrøm-Lang.

La session du « Conseil International des Unions Scientifiques », tenue à Oslo du 9 au 12 août 1955, par MM. Jakob Nielsen et P. Brandt Rehberg. Voir le rapport pp. 146-48.

La session de l'« Union Astronomique Internationale », tenue à Dublin du 29 août au 5 septembre 1955, par M. Ejnar Hertzsprung. Voir le rapport p. 149.

Le « 10e Congrès International des Sciences Historiques », tenu à Rome du 4 au 11 septembre 1955, par M. Holger Hjelholt.

Le « 1er Congrès International des Germanistes », tenu à Rome du 5 au 10 septembre 1955, par M. L. L. Hammerich.

Le « 1er Congrès International de Langue et de Littérature du Midi de la France », tenu à Avignon du 7 au 11 septembre 1955, par M. Andreas Blinkenberg.

Le « 18e Congrès International d'Histoire de l'Art », tenu à Venise du 11 au 18 septembre 1955, par M. Ejnar Dyggve.

Le « 10e Congrès International d'Études Byzantines », tenu à Istanbul du 15 au 21 septembre 1955, par M. Ejnar Dyggve.

La session du « Comité de Direction de l'Encyclopédie de l'Islam », tenue à Copenhague les 26 et 27 septembre 1955, par M. Johs. Pedersen.

Le « Congrès International d'Études Romanes », tenu à Florence du 3 au 8 avril 1956, par M. Andreas Blinkenberg.

La commission pour la rédaction du nouveau « Ducange » a déposé un rapport sur l'année 1955. Voir p. 145.

Le comité de la Fondation Rask-Ørsted a accordé une subvention de 20 000 couronnes pour les relations internationales de l'Académie pendant l'année 1956.

L'Académie a établi des échanges de publications avec les institutions suivantes:

Fysiska Institutionen, Université d'Upsal.

Muzeum Archeologiczne, Łodz.

Biblioteka Uniwersytecka, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.

Polskie Towarzystwo Chemiczne, Varsovie.

University of London Institute of Classical Studies, Londres.

John Innes Horticultural Institution, Hertford, Herts.

Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, Paris.

Istituto ed Orto Botanico dell'Università di Torino.

Faculté de Philosophie de l'Université de Ljubljana.

Naučno Društvo, Sarajevo.

Ministerio de Educacion Nacional, Comisaria General de Excavaciones Arqueologicas, Madrid.

Department of Agriculture, Ottawa.

International Science Foundation, International Science Center, San Francisco.

Instituto de Matematica, Mendoza.

Instituto de Botanica Darwinion, Academia Nacional, San Isidro.

Instituto Oswaldo Cruz, Rio de Janeiro.

Bibliothèque de l'Université, Hiroshima.

Département de Mathématiques, Université Municipale de Yokohama, Yokohama.

Institut pour la Recherche Scientifique en Afrique Centrale, Bukavu, Congo Belge.

Les échanges ont été arrêtés avec :
Kasa Mianowskiego, Varsovie.

L'Académie a adopté une modification de ses statuts. Voir pp. 157-65.

L'Académie a adopté différentes modifications relatives à ses publications. Voir pp. 56-57.

Le conseil d'administration de la Fondation Carlsberg a déposé un rapport sur l'exercice 1954-55. Voir Partie II pp. 1-106.

La commission pour les recherches sur les sources de l'histoire de Danemark conservées dans les archives et bibliothèques privées a déposé un rapport sur l'année 1955. Voir pp. 132-39.

Le secrétariat de l'Académie a déposé un rapport sur l'année 1955. Voir pp. 157-65.

L'Académie a tenu 14 séances, au cours desquelles ont été faites les communications suivantes :

- ¹⁴/₁₀ 55. M. Niels Bohr: Les atomes et la connaissance humaine (le texte est imprimé pp. 112-24), à la séance solennelle à l'occasion du 70e anniversaire de Niels Bohr.
- ²⁸/₁₀ 55. M. L. L. Hammerich présente: « Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi I, 1-2. Johannis Daci opera ed. A. Otto, Hauniae MCMLV ».
- M. A. Langseth: Les spectres d'absorption du benzène, du sym.-trideutero benzène et de l'hexadeutero benzène dans l'infra-rouge (S).¹
- ¹¹/₁₁ 55. M. F. Brandt: De l'existentialisme de Søren Kierkegaard.
- M. Aage Bohr présente: Darko Jamnik et Črtomir Zupančič « Excitation of Characteristic K-X Rays by the Impact of Heavy Charged Particles ».

¹ L'apposition d'un (M) ou d'un (S) au titre de la communication indique que l'auteur l'a destinée à être publiée dans les *Meddelelser* ou dans les *Skrifter* de l'Académie. Un astérisque (M* ou S*) désigne que la communication a paru dans l'année courante.

- ²⁵/₁₁ 55. M. N. E. Nørlund: Fonctions hypergéométriques (S).
 — M. Kaj Birket-Smith présente: « An Ethnological Sketch of Rennell Island. A Polynesian Outlier in Melanesia » (M*).
- ⁹/₁₂ 55. M. C. Elling présente: « Rom. Arkitekturens liv fra Bernini til Thorvaldsen » (Rome. La vie de l'architecture de Bernini à Thorvaldsen).
 — M. H. Topsøe-Jensen: Remarques sur le conte d'Andersen « Tante Mal-de-Dents ».
- ¹³/₁ 56. M. Knud Fabricius: Comment la terre de Scanie a-t-elle passé en possession suédoise?
 — M. Arne Noe-Nygaard: Pierres ponces fossiles du volcan Hekla, trouvées au Danemark et au Grønland.
- ²⁷/₁ 56. M. Axel Steensberg: Le point de vue de l'adaptation dans l'histoire des instruments aratoires.
- ¹⁰/₂ 56. M. C. Møller: Du temps dans la théorie de la relativité.
- ²⁴/₂ 56. M. Johs. Brøndum-Nielsen: Adam labourant. Une fresque gothique à légende danoise.
 — M. Magnus Degerbøl: Le renne disparu du Grønland oriental.
 — Le même: Des rennes danois subfossiles.
 — Le même présente des os de daims fendus de la période interglaciaire au Danemark.
- ⁹/₃ 56. M. Carsten Høeg: Notation musicale vieux slave.
- ²³/₃ 56. M. Øjvind Winge: Sur l'action des gènes complémentaires des champignons de levure dans la fermentation raffinosaïque.
 — M. Ejnar Dyggve: Un nouveau lieu de culte du type de Jelling.
- ⁶/₄ 56. M. C. O. Bøggild-Andersen: La chronique de Skiby et les « Annales de Povl Helgesen ».
 — M. Kaj Berg: Milieu et faune d'un lac acide et riche en humus, le Store Gribsø.
- ²⁰/₄ 56. M. Hans Ræder: Platon et les rhéteurs (M*);
 — M. Fr. Buchthal: Propagation des impulsions sur le fibre musculaire strié.
- ⁴/₅ 56. M. L. L. Hammerich présente: Josef Szöverffy « Volkskundliches in mittelalterlichen Gebet-Büchern (Randbemerkungen zu K. M. Niensens Textausgabe) ».

⁴/₅ 56. Le même présente: Otto Neugebauer « An Astronomical Almanac for the Year 348/9 (P. Heid. Inv. No. 34) » (M).

— M. Stig Juul: L'essai de codification d'Erik Krabbe.

— M. W. Erichsen: Feuilletts d'un ouvrage médical copte.

Au cours des séances ont été prononcés les éloges funèbres des membres décédés suivants:

¹⁰/₂ 56. Éloge de M. Poul Tuxen par MM. Kaj Barr et Johs. Pedersen. (Voir pp. 67-98).

⁹/₃ 56. Éloge de M. C. Wesenberg-Lund par M. Kaj Berg. (Voir pp. 99-111).

Ont été offerts à M. Niels Bohr, en un recueil de mélanges, les travaux suivants:

Aage Bohr et Ben Mottelson: « Moments of Inertia of Rotating Nuclei » (M*).

Max Born: « Continuity, Determinism, and Reality » (M*).

J. K. Bøggild, J. E. Hooper, W. C. G. Ortel, and M. Scharff: « Some Studies on Heavy Meson Events in Stripped Emulsions » (M*).

V. Frank: « Hall Coefficient and Resistivity of α - and β -Brass from 20-600° C. » (M*).

Torsten Gustafson: « On the Potential Collective Flow of a Rotating Nucleus with Non-Ellipsoidal Boundary » (M*).

Alfred Hermansen: « A Polarimetric Method for Thickness Control in the Production of Interference Filters » (M*).

G. Källén et W. Pauli: « On the Mathematical Structure of T. D. Lee's Model of a Renormizable Field Theory » (M*).

N. O. Lassen: « Total Charges and Electron Capture Cross-Sections of Fission Fragments in Gases » (M*).

Hilde Levi et Anne S. Hogben: « Quantitative Beta Track Autoradiography with Nuclear Track Emulsions » (M*).

C. Møller: « Old Problems in the General Theory of Relativity Viewed from a New Angle » (M*).

O. B. Nielsen: « Multipole Order of the γ -Rays from ${}_{81}\text{Tl}^{208}$ » (M*).

Mogens Pihl: « Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse » (M* en danois avec un résumé anglais).

Ebbe Rasmussen et Victor Middelboe: Spectroscopic Investigations of Separated Krypton Isotopes » (M*).

G. Gamow: « On Information Transfer from Nucleic Acids to Proteins » (M*).

G. Hevesy: « Conservation of Skeletal Calcium Atoms through Life » (M*).

L'Académie a décidé en outre la publication des travaux suivants, dont les auteurs ne sont pas membres de l'Académie:

Peter Naur: « Stellar Models on the Proton-Proton Reaction » (M*).

A. K. Kerman: « Rotational Perturbations in Nuclei with Application to Wolfram 183 » (M*).

Torben Huus, Jørgen H. Bjerregaard et Bent Elbek: « Measurements of Conversion Electrons from Coulomb Excitation of the Elements in the Rare Earth Region » (M*).

Erik Rasmussen: « Faunistic and Biological Notes on Marine Invertebrates III. The Reproduction and Larval Development on some Polychaetes from the Isefjord, with some Faunistic Notes » (M*).

Halfdan Siiger: « From the Third Danish Expedition to Central Asia. Ethnological Field-Research in Chitral, Sikkim, and Assam. Preliminary Report » (M*).

J. F. Steffensen: « On the Restricted Problem of Three Bodies » (M*).

C. W. Westrup: « Some Notes on the Roman Slave in Early Times. A Comparative Sociological Study » (M*).

Erik Ursin: « Geographical Variation in *Apodemus sylvaticus* and *A. flavicollis* (Rodentia, Muridae) in Europe, with Special Reference to Danish and Latvian Populations » (S).

H. V. Brøndsted: « Experiments on the Time-Graded Regeneration Field in Planarians, together with a Discussion of its Morphogenetic Significance » (M).

H. J. Groenewold: « Quasi Classical Path Integrals » (M).

L'Académie a publié séparément, avec la Fondation Carlsberg: « Johan Nicolai Madvig. Et Mindeskrift » (Johan Nicolai Madvig. Mémorial) vol. I (en danois).

Voir pp. 166-68 la liste des publications issues de l'Académie au cours de l'année.

Voir pp. 178-88 l'Index analytique.

SAG- OG NAVNEFORTEGNELSE

- AFHANDLINGER AF IKKE-MEDLEMMER antages til offentliggørelse 42, 43, 47, 49, 55, 59, 62, 64, 66.
- ALLAHABAD, National Academy of Sciences, lykønskning sendes 1955 48.
- ANDERSEN, EINAR, dir., prof., dr. phil., bliver form. for komiteen for Union Géod. et Géoph. Intern. 48.
- ARKIV, SELSKABETS, manuskripter af N. Morville overdrages rigsbibl. 49; beretn. fra sekretariatet 150–56.
- ASTRUP, TAGE, dr., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- BARR, KAJ, medl. af kommiss. for Pāli Dictionary 39; taler mindeord om Poul Tuxen 53, trykt 67–98.
- BARTH, T. F. W., prof., dr., Oslo, vælges til udenl. medl. 60.
- BERG, KAJ, taler mindeord om C. Wesenberg-Lund 56, trykt 99–111; giver medd. »Milieu og fauna i en humusrig, sur sø, Store Grib sø« 60.
- BEST, CH. H., prof., dr., Toronto, vælges til udenl. medl. 61.
- BIERRING, E., dr., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- BIRKET-SMITH, KAJ, forelægger afh. om Rennell Islands kultur og etnografiske stilling 46, udk. 166.
- BJERREGAARD, JØRGEN H., civiling. Se: Huus, Torben.
- BJERRUM, NIELS, genvælges til Rask-Ørsted fondets bestyrelse 38; medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker møder 39; »Niels Bjer-rum. Selected Papers«, restoplæg heraf overdrages selsk. 43; fra-træder Carlsbergfondets direktion 56; takkes af præsidenten 62.
- BLATT, FR., sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. i Bern 1954 40; delegeres til møde i Union Acad. Intern. i Rom 1956 59.
- BLINKENBERG, A., delegeres til Il Congresso Intern. di Studi Romanzi 1956 48; sender beretn. om Le Ier Congrès Intern. de Langue et de Litt. du Midi de la France 50.
- BOHR, MARGRETHE, professorinde, overværer møde 35.
- BOHR, AAGE, afh. i samarb. med dr. Ben Mottelson »Moments of Inertia of Rotating Nuclei« opt. 41, udk. 167; forelægger afhandling af Darko Jamnik og Črtomir Zupančič 45.

- BOHR, NIELS, festl. møde i anl. af 70-års dag, takker kongen og medl. 35; modtager kongens og selsk. lykønskning, får tildelt Storkorset af Dbg., holder foredrag. »Atomerne og den menneskelige erkendelse« 36, trykt 112-24; får overrakt selsk. festskrift 36; afh. i festskrift 41-42. Se også: præsident.
- BOHR LEGATET, NIELS, administrationsudvalget 33; legatet forøges med 660 000 kr. 38; får indtægt ved salg af »Niels Bjerrum. Selected Papers« 43; dispositionsret over legatets formue 50; uddrag af regnskab for 1955 65, trykt 142-43.
- BOREL, F.-E.-J.-É., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Paris, død 53.
- BORN, MAX, prof., selsk. udenl. medl., afh. »Continuity, Determinism, and Reality« opt. 42, udk. 167.
- BORNHOLMS MUSEUM, får afslag i bronze af Madvigmedaillen 43.
- BRACHET, J.-L.-A., prof., Bruxelles, vælges til udenl. medl. 61.
- BRANDT, FR., giver medd. »Om Søren Kierkegaards existensialisme« 44.
- BRONK, D. W., præs., dr., Washington, vælges til udenl. medl. 61.
- BRØNDSTED, H. V., prof., dr. phil., afh. »Experiments on the Time-Graded Regeneration Field in Planarians« opt. 64.
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHS., giver medd. »Den pløjende Adam« 54; genvælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens legat 62.
- BUCHTHAL, FR., medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39; giver medd. »Impulspropagering over den tværstribede muskel-fiber« 63.
- BUDGET for 1956, vedtages 47, trykt 129-31.
- BUKAVU, Congo Belge, Inst. pour la Recherche Scient. en Afrique Centr., bytteforb. indgås 41.
- BYTTEFORBINDELSER, indgås 41, 45, 50, 52, 53, 55, 56, 64; ophæves 51; beretn. fra sekretariatet 151-56.
- BØGGILD, J. K., afh. i samarb. med J. E. Hooper, W. C. G. Ortel & M. Scharff »Some Studies on Heavy Meson Events in Stripped Emulsions« opt. 41, udk. 167.
- BØGGILD-ANDERSEN, C. O., giver medd. »Skibykrøniken og »Povl Helgesens aarbog« 60.
- CARLSBERGFONDETS DIREKTION 31; sender beretning og regnskab for udgiv. af Øresundstoldregnskaberne m. m. 43; N. Bjerrum ønsker ikke genvalg 56; 1. beh. af valg af medl. 62; A. Tovborg Jensen vælges 63; forelægger beretn. 1954-55 65, trykt II, 1-106.
- CARLSBERG LABORATORIETS BESTYRELSE, tilforordnede 31; dr. N. Hjelte Claussen død 37; direktør Hans B. Fogh vælges 38.
- CHRISTIANSEN, J. A., medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- CHRISTIANSEN, M. SKYTTE, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 59.
- CLASSENSKE FIDEICOMMIS, direktionen sender beretn. for 1954-55 55.
- CLAUSSEN, NIELS HJELTE, fh. dir., dr., afgår ved døden 37.
- COCKCROFT, Sir JOHN D., dir., Harwell, vælges til udenl. medl. 61.

- COLLSTROP, A., GROSSERER, HJEM FOR EN DANSK VIDENSKABSMAND, bestyrelse 32; beretn. for 1955 65, trykt 140–41.
- COMMITTEE ON SCIENCE AND ITS SOCIAL RELATIONS, komité 30.
- CONGRÈS INTERN. DE BIOCHIMIE, LE 3e, i Bruxelles 1955, K. Linderstrøm-Lang sender beretn. 48.
- CONGRÈS INTERN. D'ÉTUDES BYZANTINES, LE Xe, i Istanbul 1955, E. Dyggve sender beretn. 48.
- CONGRÈS INTERN. D'HISTOIRE DE L'ART, LE XVIIIe, i Venezia 1955, E. Dyggve sender beretn. 48.
- CONGRÈS INTERN. DES SCIENCES HISTORIQUES, LE Xe, i Rom 1955, Holger Hjelholt sender beretn. 45.
- CONGRÈS INTERN. DE LA LANGUE ET DE LITTÉRATURE DU MIDI DE LA FRANCE, LE 1er, i Avignon 1955, A. Blinkenberg sender beretn. 50.
- CONGRESS OF AMERICANISTS, THE XXXIInd, i København 1956, W. Thalbitzer delegeres 48.
- CONGRESSO INTERN. DI STUDI ROMANZI i Firenze 1956, A. Blinkenberg delegeres 48.
- CONSEIL INTERN. DES UNIONS SCIENTIFIQUES, komité 27; komiteer for derunder hørende unioner 28–30; beretn. om møde i Oslo 1955 40, trykt 146–48; komité for Conseil kan suppleres, udvid. komité holder møde 51.
- CORI, C. F., prof., dr., St. Louis, Mo., vælges til udenl. medl. 61.
- CORPUS LEXICOGRAPHORUM GRAECORUM, kommission 30; sender beretn. for 1954 40.
- DALGAARD-MIKKELSEN, S., prof., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- DAM, HENRIK, medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- DANMARKS AKVARIUM, medl. af bestyrelsen 34; sender beretn. for 1954–55 40.
- DANMARKS INSTITUT FOR INTERN. UDVEKSLING AF VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (I. D. É.) 154; får selsk. publ. 64.
- DANSKE INSTITUT, DET, i Rom, medl. af bestyr. 34; medl. skal vælges 52; Ejnar Dyggve vælges 53.
- DEGERBØL, MAGNUS, medl. af og form. for ny bestyr. for De skandin. Naturforsker møder 39; giver medd. »Det uddøde østgrønlandske rensdyr« 54; giver medd. »Om subfossile danske rensdyr« 54; fremlægger marvspaltede dædyrknogler fra interglacialtid i Danmark 55.
- DEMEREZ, M., dir., dr., Cold Spring Harbor, vælges til udenl. medl. 61.
- DUCANGE, kommission 30; sender beretn. for 1954 40; beretn. for 1955 66, trykt 145.
- DYGGVE, EJNAR, sender beretn. om Le XVIIIe Congrès Intern. d'Histoire de l'Art 1955 48; sender beretn. om Le Xe Congrès Intern. d'Études Byzantines 1955 48; medl. af bestyr. for Det danske Institut i Rom 53; giver medd. »Et nyt Vi af Jellingtype« 58.
- DÜRING, H. I., prof., dr., Göteborg, vælges til udenl. medl. 60.
- EDLÉN, BENGT, prof., dr., Lund, vælges til udenl. medl. 61.

- EGE, R., prof., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- ELBEK, BENT, mag. scient. Se: Huus, Torben.
- ELLING, C., fremlægger »Rom. Arkitekturens Liv fra Bernini til Thorvaldsen« 47.
- L'ENCYCLOPÉDIE DE L'ISLAM, LE COMITÉ DE DIRECTION DE, holder møde i København 1955 40.
- EPHRUSSI, BORIS, prof., dr., Paris, vælges til udenl. medl. 61.
- ERICHSEN, W., giver medd. »Blade af en koptisk lægebog« 65.
- FABRICIUS, KNUD, giver medd. »Hvorledes gik Skånes jord over fra dansk til svensk eje?« 50.
- FENCHEL, W., vælges til revisorsuppl. 62.
- FETT, HARRY, fh. riksantikvar, selsk. udenl. medl., Oslo, overværer møde 35; lykønsker Niels Bohr 37.
- FISCHER, ALB., får Ørnborgs legat 48; afgår ved døden 66.
- FLORIN, C. R., prof., dr., Stockholm, vælges til udenl. medl. 61.
- FOGH, HANS B., direktør, cand. polyt., vælges som tilfornordnet til Carlsberg laboratoriets bestyrelse 38.
- FORFATTEREKSEMPLARER, SELSKABETS UDSENDELSE AF, beretn. fra sekretariatet 151.
- FRANK, V., civiling., afh. »Hall Coefficient and Resistivity of α - and β -Brass from 20–600° C« opt. 42, udk. 167.
- FREDERIKSBORG-MUSEETS BESTYRELSE, medlem 31.
- FRINGS, TH., prof., fest ved 70-års dag i Leipzig 1956, L. L. Hammerich delegeres 53.
- GAMOW, G., prof., dr., selsk. udenl. medl., Wash. D. C., afh. »On Information Transfer from Nuclei Acids to Proteins« opt. 42, udk. 168.
- GERMANISTENKONGRESS, DER ERSTE INTERN., beretn. om møde i Rom 1955 40.
- GRAN, H. H., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Oslo, død 37.
- GRANIT, R. A., prof., dr., Stockholm, vælges til udenl. medl. 61.
- GROENEWOLD, H. J., dr., Groningen, afh. »Quasi Classical Path Integrals« opt. 66.
- GUDMUNDSEN, M. K., direktør, overtager E. Munksgaards forlag 41.
- GULD, CHR., civiling., er til stede som gæst 63.
- GUSTAFSON, TORSTEN V., prof., dr., selsk. udenl. medl., Lund, afh. »On the Potential Collective Flow of a Rotating Nucleus with Non-Ellipsoidal Boundary« opt. 42, udk. 167; vælges til udenl. medl. 61.
- GÆSTER, til stede ved selsk. møder 35, 55, 57, 63.
- HADDING, A. R., fh. prof., dr., Lund, vælges til udenl. medl. 61.
- HAHN, OTTO, fh. prof., dr., Göttingen, vælges til udenl. medl. 61.
- HALDANE, J. B. S., prof., London, vælges til udenl. medl. 61.
- HAMMERICH, L. L., lykønsker Niels Bohr 37; fremlægger »Corpus Philos. Dan. Medii Aevi I. 1–2« 38; medl. af komm. for Pāli Dictionary 39; sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. i Bern 1954 40; sender beretn. om Der Erste Intern. Germanistenkongress i Rom 1955 40; fung. som sekretær 44, 46, 59, 63; form. i kommiss. for Pāli Dict. 45; medl. af redaktionsudv. for event. fortsætt. af selsk. jubilæumsskrift 52; dele-

- geres til fest for Th. Frings i Leipzig 1956 53; genvælges som redaktør 62; forelægger afh. af docent, dr. Josef Szövérfly, Dublin 64; forelægger afh. af Otto Neugebauer 64. Se også: redaktør.
- HANELL, KRISTER, docent, dr., Göteborg, vælges til udenl. medl. 60.
- HANSEN, H. M., afgår ved døden 66.
- HARINGTON, Sir CHARLES R., dir., dr., London, vælges til udenl. medl. 61.
- HASSEL, ODD, prof., dr., Oslo, vælges til udenl. medl. 61.
- HÅKANSSON, C., dr., er til stede som gæst 63.
- HENDRIKSEN, HOLGER S., civiling., afgår ved døden 38.
- HERBORG, EMIL, LEGAT, bestyrelse 32–33; N. E. Nørlund genvælges til medl. 62; beretn. og regnskab for 1955 65, trykt 141–42.
- HERMANSEN, ALFRED, amanuensis, cand. mag., afh. »A Polarimetric Method for Thickness Control in the Production of Interference Filters« opt. 42, udk. 167.
- HERTFORD, HERTS., John Innes Horticult. Inst., bytteforb. indgås 56.
- HERTZSPRUNG, EJNAR, sender beretn. om møde i Union Astron. Intern. i Dublin 1955 46, trykt 149.
- HEVESY, G., prof., dr., selsk. udenl. medl., Stockholm, afh. »Conservation of Skeletal Calcium Atoms through Life« opt. 42, udk. 168.
- HIELMSTIERNE-ROSENCRONESKE STIFTELSE, DEN GREVELIGE, sender beretn. og medd. om tilskud for 1954 39, 41.
- HIROSHIMA, Univ. Library, bytteforb. indgås 41.
- HJELHOLT, HOLGER, sender beretn. om Le Xe Congrès Intern. des Sciences Hist. i Rom 1955 45.
- HJELMSLEV, LOUIS, medl. af kommiss. for Pæli Dictionary 39.
- HOFF-JØRGENSEN, E., dr., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- HOGBEN, ANNE S. Se: Levi, Hilde.
- HOLM-JENSEN, IB, prof., Århus, medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39.
- HOLTER, HEINZ, medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- HOOPER, J. E. Se: Bohr, Aage.
- HUUS, TORBEN, mag. scient., afh. i samarb. med civiling. Jørgen H. Bjerregaard og mag. scient. Bent Elbek »Measurements of Conversion Electrons from Coulomb Excitation of the Elements in the Rare Earth Region« opt. 43, udk. 168.
- HYLLERAAS, E. A., prof., dr., Oslo, vælges til udenl. medl. 61.
- HÄGG, GUNNAR, prof., dr., Uppsala, vælges til udenl. medl. 61.
- HØEG, CARSTEN, sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. i Bern 1954 40; giver medd. »Oldslavisk musiknotation« 56; delegeres til møde i Union Acad. Intern. i Rom 1956 59.
- INTERN. SCIENCE FOUNDATION (Science Center). Se: San Francisco.
- LUUL, STIG, medl. af vedtægtsudv. 53; giver medd. »Erik Krabbes kodifikationsforsøg« 64.
- IVERSEN, KRÆSTEN, prof., maler, afgår ved døden 38.
- JACOBSEN, J. C., sender beretn. om mødet i Union Intern. de Phys. i London 1954 40.

- JAMNIK, DARKO, afh. i samarb. med Črtomir Zupančič »Excitation of Characteristic K-X Rays by the Impact of Heavy Charged Particles« forelægges af Aage Bohr 45.
- JENSEN, A. TOVBORG, medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39; medl. af Carlsbergfondets direktion 63.
- JENSEN, H. HØJGAARD, prof., medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- JESSEN, BØRGE, fratræder som revisor 62.
- JESSEN, KNUD, genvælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens legat 62.
- JOHANSEN, K. FRIIS, genvælges til Rask Ørsted fondets bestyrelse 38; genvælges til medl. af kassekomm. 62.
- JØRGENSEN, HOLGER, prof., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- KAHLSON, G. S., prof., dr., Lund, vælges til udenl. medl. 61.
- KASSEKOMMISSION, SELSKABETS, 26; bevilger regulering af sekretariatets lønninger 41, 64; forelægger budget for 1956 47, trykt 129–31; K. Friis Johansen genvælges til medl. 62; forelægger regnsk. for 1955 63, trykt 125–28; N. E. Nørlund genvælges til form. 65.
- KASSERER, SELSKABETS, 26.
- KERMAN, A. K., dr., Canada, afh. »Rotational Perturbations in Nuclei with Application to Wolfram 183« opt. 43, udk. 167.
- KIHARA, HITOSHI, prof., dr., Kyoto, vælges til udenl. medl. 61.
- KLASSEFORMEND, SELSKABETS, 26.
- KLASSER, SELSKABETS, holder møde 51, 52, 55, 57; den naturv.-mat. vælger ny bestyr. for De skandinaviske Naturforsker-møder 39; den hist.-filos. foreslår medl. af bestyr. for Det danske Institut i Rom 53.
- KLEIN, OSKAR, prof., selsk. udenl. medl., Stockholm, overværer møde 35.
- KONGEN, HANS MAJESTÆT, overværer festligt møde i anledning af Niels Bohrs 70-års dag 35; lykønsker Niels Bohr, tildeler ham Storkorset af Dbg. 36.
- KORNERUP, BJØRN, medl. af redaktionsudv. for event. fortsætt. af selsk. jubilæumsskrift 52.
- KÄLLÉN, G., dr., afh. i samarb. med prof. W. Pauli »On the Mathematical Structure of T. D. Lee's Model of a Renormalizable Field Theory« opt. 42, udk. 167.
- LA MER, V. K., prof., dr., New York, vælges til udenl. medl. 61.
- LANGSETH, A., giver medd. »Absorptionsspektrene af benzen, sym.-trideuterobenzen og hexadeuterobenzen i infrarødt« 38.
- LASSEN, N. O., dr. phil., afh. »Total Charges and Capture Electron Cross-Sections of Fission Fragments in Gases« opt. 42, udk. 167.
- LEGATER. Se: Bohr, Herborg, Lorenzen og Ørnborg.
- LEVI, HILDE, dr. phil., afh. i samarb. med Anne S. Hogben »Quantitative Beta Track Autoradiography with Nuclear Track Emulsions« opt. 42, udk. 167.
- LÉVI-PROVENÇAL, É., prof., selsk. udenl. medl., Paris, død 59.

- LINDERSTRØM-LANG, K., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39; sender beretn. om møde i Intern. Union of Biochem. og om Le 3e Congrès Intern. de Biochimie i Bruxelles 1955 48.
- LISSE, CHR., cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 58.
- LJUBLJANA, University, Faculty of Philosophy, bytteforb. indgås 55.
- ŁODZ, Museum Archeologiczne, bytteforb. indgås 55.
- LOMHOLT, ASGER, arkivar 34; sender manusk. til event. fortsættelse af selsk. jubilæumsskrift 52; beretn. for 1955 fra sekretariatet 150–56.
- LONDON, Univ. of London Inst. of Classical Studies, bytteforb. indgås 56.
- LORENZENS LEGAT, MAG. ART. MARCUS, bestyrelse 33; legatet uddeles 58; bestyr. genvælges 62; beretn. for 1955–56 65, trykt 143–45.
- LOSADA, MANUEL, lic. rer. nat., Madrid, er til stede som gæst 57.
- LUBLIN, Bibl. Uniwers., bytteforb. indgås 41.
- LUNDEHAVE. Se: Collstrop, A.
- LUNDSSGAARD, E., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39; medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39; medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker møder 39.
- LÖFSTEDT, H. H., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Lund, død 37.
- MADRID, Minist. de Educ. Nac., Comisaria Gen. de Excav. Arqueol., bytteforb. indgås 53.
- MADVIG, J. N., mindeskrift bd. I fremlægges 54, udk. 168.
- MADVIGMEDAILLEN, Bornholms museum får afslag i bronze 43.
- MATHIESEN, HANS, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 59.
- MAYR, ERNST, prof., dr., Cambridge, Mass., vælges til udenl. medl. 61.
- MEDLEMMER, SELSKABETS, 1–25; afgår ved døden 37, 46, 49, 53, 58, 59, 66; ændr. af vedt. § 5, antal af udenl. forøges 48; nye medl. opt. 60.
- MENDOZA, Argent., Instituto de Matematica, bytteforb. indgås 56.
- MIDDELBOE, VICTOR, mag. scient. Se: Rasmussen, Ebbe.
- MINDEORD, Poul Tuxen ved Kaj Barr og Johs. Pedersen 53, trykt 67–98; C. Wesenberg-Lund ved Kaj Berg 56, trykt 99–111.
- MØBERG, C. A., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Lund, død 37.
- MONUMENTA MUSICAE BYZANTINAE, kommission 31.
- MORVILLE, NIELS, manuskripter i arkivet overdrages rigsbibl. 49.
- MOTTELSON, BEN. Se: Bohr, Aage.
- MUNKSGAARD, E., FORLAG, medd. om salg af selsk. publikationer i 1954 41, ny direktion 41.
- MØDER, SELSKABETS, beretn. 35–66; festligt møde i anl. af præsidentens 70-års dag 35.
- MØLLER, C., afh. »Old Problems in the General Theory of Relativity Viewed from a New Angle«, opt. 42, udk. 167; giver medd. »Om tiden i den almene relativitetsteori« 53.
- MØLLER, KNUD O., prof., medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39.
- NATURFORSKERMØDER, DE SKANDINAVISKE, den danske bestyrelse 33, valgt 39.
- NATURVIDENSKABELIG DOKUMENTATION, komité 30.
- NAUR, PETER, mag. sc., afh. »Stellar Models Based on the Proton-Proton Reaction« opt. 42, udk. 167.

- NEUBERG, C. A., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., New York, død 66.
- NEUGEBAUER, OTTO, prof., dr., selsk. udenl. medl., Providence, R. I., afh.
»An Astronomical Almanac for the Year 348/9« forelægges af L. L. Hammerich 64.
- NEVANLINNA, R. H., fh. prof., dr., Helsingfors, vælges til udenl. medl. 61.
- NIELSEN, JAKOB, overrækker Niels Bohr selsk. festskrift på 70-års dag 36; sender beretn. om møde i Cons. Intern. des Unions Scient. i Oslo 1955 40, trykt 146–48; medl. af redaktionsudv. for event. fortsætt. af selsk. jubilæumsskrift 52; genvælges som sekretær 62; genvælges til medl. af bestyr. for Marcus Lorenzens legat 62. Se også; sekretær.
- NIELSEN, KARL MARTIN, mag. art., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 58.
- NIELSEN, O. B., civiling., afh. »Multipole Order of the γ -Rays from $^{208}_{81}\text{Tl}$ « opt. 42, udk. 167.
- NOE-NYGAARD, ARNE, medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39; giver medd. »Fossile pimpsten fra vulkanen Hekla — fra Danmark og Grønland« 50.
- NORDAL, SIG., prof., ambassadør, selsk. udenl. medl., overværer møde 35.
»NORDENS« NORDISKE SPROGNÆVN, medlem 34.
- NYMAN, ALF, fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Lund, overværer møde 44.
- NØRLUND, N. E., sender beretn. om møde i Union Géod. et Géophys. Intern. i Rom 1954 40; giver medd. »Hypergeometriske funktioner« 46; fratræder som form. for komiteen for Union Géod. et Géoph. Intern. 48; genvælges til medl. af bestyr. for Emil Herborgs legat 62; genvælges til form. for kassekommiss. 65.
- ORTEL, W. C. G. Se: Bohr, Aage.
- OTTAWA, Departm. of Agriculture, bytteforb. indgås 56.
- OVERSIGT OVER SELSKABETS VIRKSOMHED 1954—55, udk. 166.
- PĀLI DICTIONARY, A CRITICAL, kommission 31; Poul Tuxen død, kommiss. suppleres 39; Helmer Smith udtræder, L. L. Hammerich formand 45; Helmer Smith død 49.
- PARIS, Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, bytteforb. indgås 52.
- PAULI, W., prof., dr., selsk. udenl. medl., Zürich. Se: Källén. G.
- PEDERSEN, JOHS., lykønsker Niels Bohr på 70-års dag 36; deltager i møde om l'Encyclopédie de l'Islam i København 1955 40; taler mindeord om Poul Tuxen 53.
- PIHL, MOGENS, lektor, dr. phil., afh. »Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse« opt. 42, udk. 167.
- POULSEN, CHR., medl. af ny best. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- PRISOPGAVER, selsk. o. a. søger om skattefrihed for vidensk. prisbelønning 43; opgaver kan ikke udsættes for legaterne 46.
- PRÆSIDENT, SELSKABETS, 26; byder medlemmerne velkommen 35, 37, 63; takker Niels Bjerrum 62. Se også: Bohr, Niels.
- PUBLIKATIONER, SELSKABETS, fremlægges af redaktøren 43, 44, 45, 49, 52, 54, 56, 59, 66; festskrift til Niels Bohr overrækkes 36; opgørelse fra kommissionær om salg i 1954 41; afh. i festskrift opt. 41–42; overvejelser om ny opdeling 50, 51, 52, 55; ændringer vedt. 56–57.

- RASK-ØRSTED FONDETS BESTYRELSE, medlemmer 32; N. Bjerrum og K. Friis Johansen genvælges 38; sender beretn. for 1953–54 39; bevilger 20.000 kr. til intern. forbindelser 51.
- RASMUSSEN, EBBE, medl. af og næstform. for ny bestyr. for De skandin. Naturforsker møder 39; sender beretn. om møde i Union Intern. de Phys. i London 1954 40; afh. i samarb. med Victor Middelboe »Spectroscopic Investigations of Separated Krypton Isotopes« opt. 42, udk. 167; vælges til revisor 62.
- RASMUSSEN, ERIK, mag. scient., afh. »Faunistic and Biological Notes on Marine Invertebrates III« opt. 47, udk. 168.
- REDAKTØR, SELSKABETS, 26; fremlægger selsk. publ. 43, 44, 45, 49, 52, 54, 56, 59, 66; forelægger overvejelser om ny opdeling af publ. 50; omtaler klassernes forhandl. 56; L. L. Hammerich genvælges 62. Se også: Hammerich, L. L.
- REGISTRERING AF LITTERÆRE KILDER TIL DANSK HISTORIE, medl. af kommission 27.
- REGNSKAB for 1955 forelægges 63, trykt 125–28.
- REHBERG, P. BRANDT, medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39; medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39; sender beretn. om møde i Cons. Intern. des Unions Scient. i Oslo 1955 40, trykt 146–48.
- REVISORER, SELSKABETS, 26; Børge Jessen fratræder, Ebbe Rasmussen vælges 62.
- REVISORSUPPLEANTER, SELSKABETS, 27; B. Strömngren fratræder, W. Fenchel vælges 62.
- RIO DE JANEIRO, Instituto Oswaldo Cruz, bytteforb. indgås 50.
- ROBERTS, CATHERINE, dr., er til stede som gæst 57.
- RÆDER, HANS, giver en medd. »Platon og rhetorerne« 63, udk. 166.
- RØMER, OLE, MEDAILLEN, medl. af legatbestyrelsen 34.
- SAN FRANCISCO, Intern. Science Foundation, samarb. om Scholarships 43; bytteforb. indgås 45.
- SAN ISIDRO, Argent., Instituto de Botanica Darwinion, bytteforb. indgås 56.
- SARAJEVO, Naučno Društvo, bytteforb. indgås 56.
- SAUNTE, LISE HØST, mag. scient., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 59.
- SCHARFF, M., mag. scient. Se: Bøggild, J. K.
- SHEEL, H. F. A., prof., dr., Mainz, vælges til udenl. medl. 60.
- SCHWARZENBACH, G., prof., dr., Zürich, vælges til udenl. medl. 61.
- SCHÖNHEYDER, S., prof., Århus, medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- »SCIENCE CENTERS«. Se: San Francisco.
- SEIP, D. A., fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Oslo, overværer møde 46.
- SEKRETARIAT, SELSKABETS, 34; lønninger til personale reguleres 41, 64; beretn. for 1955 66, trykt 150–56.
- SEKRETER, SELSKABETS, 26; giver medd. om dødsfald 37, 38, 46, 49, 53, 58, 59; giver medd. at prisopg. for legaterne ikke kan udsættes 46; giver medd. om klassernes forslag til valg af medl. 59; Jakob Nielsen

- genvælges 62; giver oversigt over sæsonens møder 66. Se også: Nielsen, Jakob.
- SHETELIG, HAAKON, fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Bergen, død 58.
- SIGER, HALFDAN, museumsinsp., cand. theol. & mag. art., afh. »From the Third Danish Expedition to Central Asia. Preliminary Report« opt. 49, udk. 166.
- SIMONSEN, OVE, statsgeodæt, dr., medl. af komiteen for Union Géod. et Géophys. Intern. 39.
- SKOLEM, TH. A., prof., dr., Oslo, vælges til udenl. medl. 61.
- SLIV, L., prof., Leningrad, er til stede som gæst 55.
- SMITH, HELMER, fh. prof., dr., selsk. udenl. medlem, Uppsala, udtræder af kommiss. for Pæli Dict. 45; død 49.
- STATENS ALMINDELIGE VIDENSKABSFOND, medl. af kommissionerne 32.
- STEENBERG, AXEL, giver medd. »Adaptationssynspunktet i redskabskulturforskningen« 51.
- STEFFENSEN, J. F., fh. prof., dr. phil., afh. »On the Restricted Problem of Three Bodies« opt. 55, udk. 168.
- STEN, HOLGER, prof., dr. phil., vælges til medl. 60.
- STRÖMGREN, BENGT, fratræder som revisorsuppl. 62.
- SVEINSSON, E. Ó., prof., dr., Reykjavik, vælges til udenl. medl. 60.
- SZÖVÉRFY, JOSEF, docent, dr., Dublin, afh. »Volkskundliches in mittelalterlichen Gebet-Büchern« forelægges af L. L. Hammerich 64.
- SØRENSEN, THORV., prof., medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- THALBITZER, W., delegeres til den 32. intern. Amerikanistkongres i København 1956 48.
- THJÖTTA, TH., prof., dr., selsk. udenl. medl., Oslo, død 37.
- THORSON, GUNNAR, medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- TILLIDSHVERV, SELSKABETS, 26–34.
- * TOIVONEN, Y. H., prof., dr., selsk. udenl. medl., Helsingfors, død 66.
- TOLDBERG, HELGE, dr. phil., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 58.
- TOPSØE-JENSEN, H., giver medd. »Bemærkninger til eventyret »Tante Tandpine«« 47.
- TORINO, Istituto ed Orto Botanico, bytteforb. indgås 56.
- TUXEN, POUL, afgår ved døden 37; mindeord ved Kaj Barr og Johs. Pedersen 53, trykt 67–98.
- UDVALG, KOMMISSIONER OG KOMITEER 26–34.
- UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE, kommission 27; får bevill. 47; beretn. for 1955 trykt 132–39.
- UNESCO, DEN DANSKE NATIONALKOMMISSION, medl. 30.
- UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, komité 27; beretn. om mødet i Bern 1954 40; unionen sender trykt beretn. om mødet i Bruxelles 1955 45; valg af to delegerede til møde i Rom 1956 59.
- UNION ASTRONOMIQUE INTERN., komité 28; E. Hertzsprung sender beretn. om møde i Dublin 1955 46, trykt 149.
- UNION GÉODÉSIQUE ET GÉOPHYSIQUE INTERN., komité 28; statsgeodæt,

- dr. Ove Simonsen medl. 39; beretn. om møde i Rom 1954 40; N. E. Nørlund fratræder som form., dir. Einar Andersen formand 48.
- UNION INTERN. MATHÉMATIQUE, komité 29.
- UNION INTERN. DE PHYSIQUE PURE ET APPLIQUÉE, komité 28; beretn. om møde i London 1954 40.
- UNION INTERN. DES SCIENCES BIOLOGIQUES, komité 28.
- UNION OF BIOCHEMISTRY, INTERN., komité 29; medl. af komiteen vælges 39; K. Linderstrøm-Lang sender beretn. om møde i Bruxelles 1955 48.
- UNION OF PHYSIOLOGICAL SCIENCES, INTERN., komité 30; medl. af komiteen vælges 39.
- UPPSALA, Univ., Fysiska inst., bytteforb. indgås 41.
- URSIN, ERIK, mag. scient., afh. »Geographical Variation in *Apodemus sylvaticus* and *A. flavicollis* (Rodentia, Muridae) in Europe« opt. 62.
- USSING, H. H., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- VALG AF EMBEDSMÆND o. l. 62, 63.
- VAN SLYKE, D. D., dir., dr., Upton, N. Y., vælges til udenl. medl. 61.
- VEDTÆGTER, SELSKABETS, § 5 vedtages ændret 48; §§ 2–3 og 7–20 vedtages ændret 58; § 1 vedtages 64; vedtægter trykt 157–65.
- VEJLBY, KNUD, mag. scient., medl. af komité for Intern. Union of Biochem. 39.
- VIDENSKABSFOND. Se: Statens alm. Videnskabsfond.
- WARSZAWA, Polskie Towarzystwo Chemiczne, bytteforb. indgås 45; Kasa Mianowskiego, bytteforb. ophæves 51.
- WESENBERG-LUND, C. J., afgår ved døden 46; mindeord ved Kaj Berg 56, trykt 99–111.
- WESTERGAARD, MOGENS, medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- WESTRUP, C. W., fh. stiftsskriver, dr. jur., afh. »Some Notes on the Roman Slave in Early Times« opt. 59, udk. 166.
- WEYL, HERMANN, fh. prof., dr., selsk. udenl. medl., Princeton, død 49.
- WINGE, ØJVIND, lykønsker Niels Bohr på 70-års dag 36; leder selsk. møde 44, 49, 53; giver medd. »Om virkningen af komplementære gener hos gærsvampe ved raffinoseforgæringen« 58.
- YOKOHAMA, Univ., Departm. of Mathematics, bytteforb. indgås 41.
- YONGE, CH. M., prof., dr., Glasgow, vælges til udenl. medl. 62.
- ZEUTHEN, ERIK, dr. phil., medl. af ny bestyr. for De skandin. Naturforsker-møder 39.
- ZUPANČIČ, ČRTOMIR. Se: Jamnik, Darko.
- ØRNBOG, PASTOR EMER. F. J., LEGAT, uddeles 48.
- ØRSKOV, SØREN L., prof., Århus, medl. af komité for Intern. Union of Physiol. Sciences 39.
- ÅRHUS, Univ. matem. Institut, får publ. 41.

BERETNING

FRA

CARLSBERGFONDET

FOR ÅRET

1. OKTOBER 1954 TIL 30. SEPTEMBER 1955

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1956

*Denne beretning er af Carlsbergfondets direktion indgivet
til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab i henhold
til § XVIII i fondets statuter.*

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Afdeling A: Carlsberg Laboratoriet.....	5
Afdeling B: Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser	21
Carlsbergfondets biologiske Institut	46
Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.....	54
Afdeling C: Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg	69
Ny Carlsbergfondet.....	77
Regnskab og status for Carlsbergfondet samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet.....	95
Almindelige meddelelser.....	104

Afdeling A

Carlsberg Laboratoriet.

Fra laboratoriets bestyrelse er modtaget følgende beretning:

Den kemiske afdeling.

(Leder: professor, dr. K. LINDERSTRØM-LANG).

I det forløbne år har professor K. LINDERSTRØM-LANG, dels alene, dels i samarbejde med flere medarbejdere været beskæftiget med studier af proteinstoffer og proteolytiske enzymer. Således har han fortsat de i forrige beretning nævnte studier af deuterium-udvekslingen mellem vand og proteinstoffer samt forskellige andre stoffer. Et foredrag herom er holdt i Videnskabernes Selskab, og flere arbejder er offentliggjort (se litteratur-listen). Et arbejde med titlen: »Deuterium exchange between β -lactoglobulin and water« er i trykken i et jubilæumsskrift udgivet af Society of Biological Chemists, India.

I januar måned var professor LINDERSTRØM-LANG med støtte af Rask-Ørsted Fondet til møde i London som dansk repræsentant ved etableringen af den Internationale Biokemiske Union. I marts-april deltog han efter indbydelse af Chemical Society i et symposium om peptidkemi i London og bidrog med et foredrag med titlen: »Deuterium exchange between peptides and water« (se litteraturlisten). Desuden deltog professor LINDERSTRØM-LANG efter symposiet i en sammenkomst arrangeret af The Wellcome Foundation.

I april var professor LINDERSTRØM-LANG til møde i Bruxelles som medlem af den videnskabelige komité for Institut International de Chimie Solvay. I slutningen af maj var han i USA efter indbydelse af New York University og holdt et foredrag om

deuteriumudvekslingen af proteinstoffer ved dette universitet. I tilknytning hertil gav han en forelæsning ved Princeton University og var Chittenden-Lecturer ved Yale University. Foredragene handlede begge steder om deuteriumudveksling.

Den 9. juni var professor LINDERSTRØM-LANG i Uppsala efter indbydelse af Kemiska Föreningen. Han holdt der et foredrag om proteinstoffernes struktur.

I juli måned deltog professor LINDERSTRØM-LANG i en række møder afholdt af den Internationale Kemiske Union i Zürich, og i den første uge af august deltog han i den 3. Internationale Kongres for Biokemi i Bruxelles, hvor han repræsenterede Videnskaberne Selskab.

I øvrigt har professor LINDERSTRØM-LANG i samarbejde med dr. H. HOLTER og dr. ERIK ZEUTHEN udarbejdet en oversigtsartikel over »Manometric techniques for single cells« til værket *Physical Techniques in Biological Research*. Denne artikel er i trykken.

Civilingeniør M. OTTESEN har fortsat været beskæftiget med studiet af ovalbuminomdannelsen til plakalbumin. Tillige har han, til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og flere af laboratoriets gæster, deltaget i en række af de i det følgende nævnte undersøgelser navnlig over subtilisin og dets indvirkning på andre proteinstoffer.

Civilingeniør OTTESENS i tidligere beretning nævnte arbejde over gradientcentrifugering af celleelementer, som er udført sammen med dr. R. WEBER og har både kemisk og cytokemisk afdelings interesse, er i øjeblikket i trykken i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser med titlen: »Density-gradient centrifugation as a means to separate cytoplasmic particles«.

Civilingeniør OTTESEN har deltaget i den 3. Internationale Kongres for Biokemi i Bruxelles, hvor han holdt et foredrag med titlen: »The use of a pH-stat to follow the enzymatic opening of a single peptide bond in the ovalbumin molecule« (se litteraturlisten). Flere arbejder, som civilingeniør OTTESEN har deltaget i, foreligger publiceret (se litteraturlisten).

Civilingeniør G. JOHANSEN har assisteret professor LINDERSTRØM-LANG og flere af laboratoriets gæster ved forskellige teoretiske spørgsmål. Tillige har civilingeniør JOHANSEN fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser af insulin og har påbegyndt en forsøgsrække over β -lactoglobulinets enzymatiske ned-

brydning i tilslutning til laboratoriets tidligere undersøgelser over samme emne. Civilingeniør JOHANSEN deltog i juni 1955 i et biokemisk symposium i Biokemiska Föreningen i Göteborg og siden i den 3. Internationale Kongres for Biokemi i Bruxelles. Et arbejde, hvori civilingeniør JOHANSEN har deltaget, ligger færdigtrykt (se litteraturlisten).

Civilingeniør W. ANDERSEN har som ekstraordinær assistent ved afdelingen fortsat sine undersøgelser over insulinets kemi. De i tidligere beretning nævnte arbejder er nu publiceret, og et mere udførligt arbejde over fenylisocyanatets reaktion med vand og protein er under udarbejdelse. Desuden har civilingeniør ANDERSEN, til dels i samarbejde med stud. mag. K. NILSSON, beskæftiget sig med serinets fosforforbindelser. Disse undersøgelser er endnu ikke afsluttede. I august deltog civilingeniør ANDERSEN i den 3. Internationale Kongres for Biokemi i Bruxelles.

Civilingeniør B. MEEDOM har med støtte af Rockefeller Foundation, dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og civilingeniør OTTESEN, dels alene fortsat sin i tidligere beretning påbegyndte undersøgelse over nedbrydningen af svineinsulin med subtilisin. En afhandling herom med titlen: »The action of subtilisin on crystalline pork insulin« er i trykken i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser, og ved den 3. Internationale Kongres for Biokemi i Bruxelles gav fru MEEDOM en meddelelse om de samme undersøgelser (se litteraturlisten). I samarbejde med dr. A. BRONFENBRENNER er fru MEEDOM i færd med at undersøge de ved chymotrypsinogenets nedbrydning med subtilisin dannede peptider og proteinfragmenter. En undersøgelse af chymotrypsinets struktur, som netop er påbegyndt, slutter sig til dette arbejde.

Magister AASE HVIDT har med støtte af Rockefeller Foundation og Carlsbergfondet, dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG, dels alene fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser over deuteriumudvekslingen. Flere arbejder foreligger trykte, og to med titlerne: »Deuterium exchange between ribonuclease and water« og »pH-dependence of the deuterium exchange of insulin« er i trykken i *Biochimica et Biophysica Acta*.

Dr. F. VASLOW, Oak Ridge, USA, har som gæst ved afdelingen bragt sin i den tidligere beretning nævnte undersøgelse over O¹⁸-udvekslingen til en foreløbig afslutning. To arbejder er publiceret, og et er under udarbejdelse.

Dr. S. M. KALMAN, Stanford University, USA, har som gæst ved afdelingen afsluttet sin i tidligere beretning nævnte undersøgelse over ribonuclease. Et arbejde foreligger trykt (se litteraturlisten).

Dr. F. C. SCHELLMAN, f. GREEN, Minnesota, USA, har afsluttet den i tidligere beretning nævnte undersøgelse af endegrupperne i subtilisin. En afhandling er under udarbejdelse. Tillige har dr. SCHELLMAN udført en undersøgelse af kinetikken ved reaktionen imellen di-isopropylfluorofosfat og α -chymotrypsin. Også dette arbejde er ved at blive gjort færdig til publikation.

Dr. J. A. SCHELLMAN, Minnesota, USA, har som gæst ved afdelingen til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG fortsat sine undersøgelser over denaturering af proteinstoffer, navnlig fulgt ved målingen af ændringen i den optiske drejning og dennes dispersion. De i tidligere beretning nævnte teoretiske arbejder er fremkommet i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser (se litteraturlisten). Forsøgsresultaterne fra dr. SCHELLMANS hovedeksperimenter over den optiske drejning er i øjeblikket ved at blive forberedt til publikation. En del af dette betydelige forsøgsmateriale er også blevet offentliggjort i en kort note i *Biochimica et Biophysica Acta* sammen med ANFINSEN, HARRINGTON, HVIDT, LINDERSTRØM-LANG og OTTESEN, ligesom en indgående undersøgelse over ribonucleasens kemiske og fysiske forhold er udført sammen med dr. W. F. HARRINGTON og vil blive publiceret sammen med denne i en afhandling, der er under forberedelse.

Dr. A. BRONFENBRENNER har som gæst ved laboratoriet fortsat sin i tidligere beretning nævnte undersøgelse over chymotrypsinogenets aktivering med subtilisin.

Dr. F. RICHARDS, Boston, USA, har som gæst ved afdelingen fortsat og afsluttet det i tidligere beretning nævnte arbejde over ribonucleasens nedbrydning med subtilisin. Hans resultater er publiceret dels i *Biochimica et Biophysica Acta*, dels i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser (se litteraturlisten).

Dr. D. V. KUPKE har som gæst ved afdelingen fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser over insulinets molekylvægt under forskellige forhold. Et arbejde er under udarbejdelse.

Dr. C. B. ANFINSEN, Bethesda, USA, har som gæst ved afdelingen hovedsagelig beskæftiget sig med ribonucleasens kemiske og fysiske struktur. To arbejder er publiceret (se litteraturlisten), og et

trede foreligger i manuskript til offentliggørelse i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser.

Dr. W. F. HARRINGTON har som gæst ved afdelingen udført undersøgelser over pH-ændringen ved ovalbuminets denaturering. Et arbejde med titlen: »The liberation of acid and base binding groups on denaturation of ovalbumin« er i trykken til *Biochimica et Biophysica Acta*, og et andet er under forberedelse til trykning i Carlsberg Laboratoriets Meddelelser. Desuden har dr. HARRINGTON i samarbejde med dr. J. A. SCHELLMAN (se denne) udført en indgående undersøgelse over ribonucleasens fysiske og kemiske forhold. Resultaterne er under forberedelse til publikation.

Dr. J. IEUAN HARRIS, Cambridge, England, har som gæst ved afdelingen hovedsagelig beskæftiget sig med inaktivering af trypsin i urinstofopløsninger af forskellig koncentration og pH. Desuden har han beskæftiget sig med tobak-mosaik og dets kemiske og fysiske forhold.

Dr. CURTIS A. WILLIAMS, New York, har som gæst ved afdelingen til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og civilingeniør OTTESEN beskæftiget sig med rensningen og karakteriseringen af en aminopeptidase i svinets pylorus.

Dr. DONALD B. WETLAUFER, Wisconsin, USA, har til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og civilingeniør OTTESEN været beskæftiget med fremstilling, krystallisation og karakterisering af α -lactalbumin af mælk. Tillige har han udført undersøgelser over bindingen mellem tyrosin og carboxylat i proteinstoffer.

Dr. JACK STROMINGER, Washington, USA, har som gæst ved afdelingen foretaget en undersøgelse over visse nucleotider og deres betydning for proteinsyntesen i den levende celle.

Dr. ARIEH BERGER, Rehovoth, Israel, har som gæst ved afdelingen til dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG påbegyndt en undersøgelse af syntetiske polypeptiders deuterium-udveksling med vand.

Civilingeniør SIGURD OLAF NIELSEN har som gæst ved afdelingen med støtte af Statens almindelige Videnskabsfond beskæftiget sig med deuterium- og O^{18} -udvekslingen mellem vand og forskellige organiske stoffer.

Dr. RICHARD S. THOMAS, BERKELEY, California, USA, har som

gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse, som er fælles for den kemiske og cytokemiske afdeling (se beretningen for Cyto-kemisk underafdeling).

Dr. G. KOCH, Tübingen, Tyskland, har som gæst ved afdelingen påbegyndt en undersøgelse af ribonucleasens deuteriumudveksling under forskellige forhold. Desuden har følgende i kortere eller længere tidsrum været ved afdelingen:

Dr. HANS NEURATH, Seattle, USA. — Dr. G. PERLMANN, New York. — Dr. JYTTE MUUS, Mount Holy Oak College, USA. — Dr. BERT L. VALLEE, Boston, USA. — Dr. E. KATCHALSKI, Israel — Dr. WALDO E. COHN, Oak Ridge, USA. — Dr. P. DESNUELLE, Marseilles, Frankrig. — Dr. EMIL L. SMITH, Salt Lake City, USA. — Dr. E. KAISER, Wien.

Følgende afhandlinger er publiceret i årets løb:

ANDERSEN, WILLIAM:

The synthesis of phenylcarbamoyl derivatives by the lossen rearrangement of dibenzohydroxamic acid.

Acta Chemica Scandinavica **8**, 1721 (1954).

Phenylcarbamoyl derivatives of insulin.

Acta Chemica Scandinavica **8**, 1723 (1954).

ANFENSEN, C. B., W. F. HARRINGTON, AA. HVIDT, K. LINDERSTRØM-LANG, M. OTTESEN and J. A. SCHELLMAN:

Studies on the structural basis of ribonuclease activity.

Biochimica et Biophysica Acta **17**, 141 (1955).

ANFENSEN, C. B.:

The inactivation of ribonuclease by restricted pepsin digestion.

Biochimica et Biophysica Acta **17**, 593 (1955).

HAUGAARD, ELLA and NIELS:

Separation of peptides from salt solutions by an ion exchange method.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 347 (1955).

Degradation of crystalline insulin by subtilisin.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 350 (1955).

HVIDT, AA., G. JOHANSEN, K. LINDERSTRØM-LANG and FRED VASLOW:

Exchange of deuterium and ^{18}O between water and other substances.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 129 (1954).

HVIDT, AA. and K. LINDERSTRØM-LANG:

Exchange of deuterium and ^{18}O between water and other substances.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 385 (1955).

HVIDT, AA. and K. LINDERSTRØM-LANG:

The kinetics of the deuterium exchange of insulin with D_2O .

Biochimica et Biophysica Acta **16**, 168 (1955).

- KALMAN, S. M., LINDERSTRØM-LANG, M. OTTESEN and F. M. RICHARDS:
Degradation of ribonuclease by subtilisin.
Biochimica et Biophysica Acta **16**, 297 (1955).
- KRAUSE, I. M. and K. LINDERSTRØM-LANG:
Exchange of deuterium and ^{18}O between water and other substances.
Compt Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 367 (1955).
- LÉONIS, J. and A. L. LEVY:
A method for the controlled degradation of peptides using carbon disulphide. Part I.
Compt Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 57 (1954).
A method for the controlled degradation of peptides using carbon disulphide. Part II.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 87 (1954).
- LEVY, A. L. and SI-OH LI:
The 2-thio-5-thiazolidones of serine and arginine.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 127 (1954).
- LINDERSTRØM-LANG, K.:
Om proteinstoffernes biologiske syntese.
Medicinske Fremskridt **3**, 9 (1954).
Deuterium exchange between peptides and water.
Symposium on Peptide Chemistry, The Chemical Society, London, Special Publication No. 2, London 1955.
- MEEDOM, BODIL:
Studies on the action of subtilisin on insulin.
Meddelelse ved den 3. Internationale Kongres for Biokemi, Bruxelles, August 1—6, 1955.
- OTTESEN, MARTIN:
The use of a pH-stat to follow the enzymatic opening of a single peptide bond in the ovalbumin molecule.
Meddelelse ved den 3. Internationale Kongres for Biokemi, Bruxelles, August 1—6, 1955.
- RICHARDS, F. M.:
An assay for ribonuclease activity using a cyclic phosphate substrate.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 315 (1955).
Titration of amino groups released during the digestion of ribonuclease by subtilisin.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 322 (1955).
On an active intermediate produced during the digestion of ribonuclease by subtilisin.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 329 (1955).
- SCHELLMAN, J. A.:
The thermodynamics of urea solutions and the heat of formation of the peptide hydrogen bond.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 223 (1955).

The stability of hydrogen-bonded peptide structures in aqueous solution.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 230 (1955).

STEINBERG, DANIEL:

A new plakalbumin-like protein.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 159 (1954).

Some observations on the initial reactions in plakalbumin formation.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 176 (1954).

VASLOW, FRED:

Kinetics of the chymotrypsin catalyzed oxygen exchange of N-acetyl-3:5-dibromo-L-tyrosine.

Biochimica et Biophysica Acta **16**, 601 (1955).

Den fysiologiske afdeling.
(Leder: professor, dr. Ø. WINGE).

Eksperimenter til undersøgelse over forgæringenszymeres nedarvning hos *Saccharomyces* er fortsat af professor WINGE i samarbejde med dr. CATHERINE ROBERTS-THORNE. Der er nu i undersøgelse indraget et gen for melibiose-forgæring, idet det efter adskillige forgæves forsøg er lykkedes ved krydsning imellem *S. Carlsbergensis* og *S. cerevisiae* at fremstille en gærtype, der rummer et gen for melibiose-forgæring, der stammer fra *S. Carlsbergensis*. Denne gærtype lader sig uden besvær krydse med vore tidligere fremstillede gærtyper af kendt genetisk formel, så at undersøgelser over melibiose-forgæringenszymeres nedarvning i kombination med andre forgæringenszymeres nedarvning nu er ret vidt fremskreden.

Professor WINGE har ud fra vore tidligere gjorte erfaringer om, at maltose-forgæringensgenet M_1 er stærkt koblet til raffinose-forgæringensgenet R_1 , og at maltose-forgæringensgenet M_3 er stærkt koblet til raffinose-forgæringensgenet R_3 , opstillet den hypotese, at $M_1 + R_1$ så vel som $M_3 + R_3$ er at opfatte som komplekse gener, og at der kan ske overkrydsning inden for selve de allele genmolekyler. Principielt kan herved fire alleler realiseres: M^R , der bevirker forgæring af maltose + raffinose, M^r , der kun bevirker forgæring af maltose, m^R , der kun bevirker forgæring af raffinose, og m^r , der ikke kan fremkalde forgæring af nogen af sukkerarterne. Konsekvensen af denne hypotese er, at maltase og β -h-fructosidase må være kemisk beslægtede i den forstand, at forskellen imellem dem kun andrager en del af hele molekylet. Den fremsatte hypotese, der bestyrkes ved andres eksperimentelle erfaringer for majsens, mus' og Asper-

gillus' vedkommende, omfatter tanken om, at to slags interallele overkrydsningsmåder kan forekomme, aksillær overkrydsning, ved hvilken der sker brud på kromatideaksen, og ikke-aksillær, ved hvilken kun en sidekæde i gen-molekylet udveksles med en tilsvarende fra det allele gen-molekyle, uden at kromatideaksen impliceres. En afhandling om dette er under trykning i Carlsberg Laboratoriets meddelelser og i »Heredity«.

På »Nordgaarden« er humleforsøgene fortsat som sædvanlig på humleplantagen, der udgør 6 ha og ca. 17000 planter. Visse af planterne var ikke fuldt bæredygtige, idet der efterhånden udskiftes planter, tilhørende sorter, der erfaringsmæssigt er mindre velegnede. Først i det tredje år er en plante fuldt bæredygtig. Selv om foråret var sent og koldt, udviklede humlen sig under det senere indtræffende fortræffelige vejrlig udmærket, og høsten blev den største hidtil opnåede, nemlig på 7822 kg tørret humle, hvis vandprocent dog lå noget over det ønskelige. Lupulinindholdet varierede for de 5 i noget større stil dyrkede sorter fra 17,3 til 20,3 procent i tørstoffet ifølge Carlsberg Bryggeriernes analyser.

Bygforsøgene er ligeledes fortsat som sædvanlig, og enkelte nye sorter synes Carlsbergbygget overlegne i ydelse, men ikke i stråstivhed, andre er overlegne i stråstivhed, men næppe højere i ydelse under almindelige gødskningsforhold. Som sædvanlig er det ved forædlingsarbejde vanskeligt at samle alle dyder i een sort. Det er ønskeligt at afprøve disse lovende sorter yderligere, inden nogen af dem eventuelt sendes på markedet. I de intereuropæiske maltbygforsøg fra 12 vesteuropæiske lande foreligger nu beretning om 1953-forsøgene. Det fremgår heraf, at Carlsbergbyg II lå højest i udbytte af alle prøvede sorter. Den nye engelske sort Proctor bedømtes til at have de bedste maltningsegenskaber med Carlsbergbyg på en fin andenplads. Carlsbergbygget betales som tidligere med en overpris på det inden- og udenlandske marked.

Den ordinære assistent, dr. phil. AAGE SKOVSTED, har bistået ved byg- og humleforsøgene. Mutationsforsøg med gær er blevet fortsat, og for at klarlægge de opnåede resultater er påbegyndt studiet af strukturforskelle i kæmpekolonierne. Det har her vist sig, at der er et stort antal faktorer, som betinger kæmpekoloniernes udseende, men ved stadige tilbagekrydsninger synes det muligt at klarlægge nedarvningens gang. Studiet af danske *Thelephoraceer* er fortsat, og anden del af den systematiske behandling er gået til trykning.

De faste ekstraordinære assistenter, cand. mag. E. DITLEVSEN og cand. mag. V. HARTELIUS har afsluttet undersøgelserne over forbedring af gærs sporedannelsesevne ved dyrkning på jordsubstrat. En meddelelse herom foreligger i manuskript. Endvidere har de fortsat studierne over gærs og gærsporerers resistens overfor røntgenbestråling og har herunder udarbejdet en teknik, som tillader mere kvantitative målinger af røntgenbestrålingens virkning. I lighed med foregående år har de deltaget i arbejdet med bygforædlingsforsøgene.

Cand. mag. V. HARTELIUS har undersøgt virkningen af krom på sporespiring og vækst hos gær, i første række for at konstatere, om de mængder krom, som efter rensning med kromsvovlsyre bliver tilbage på glassene, kunne have nogen virkning. En meddelelse herom foreligger i manuskript.

Frk. AASE HJORT har vedligeholdt laboratoriets samlinger af gær- og skimmelsvampe, og hun har foretaget analyser af »Nordgaarden«s humlesorter. Endvidere har frk. HJORT foretaget kvantitative undersøgelser over galaktose- og raffinoseforgæring hos *Pichia polymorpha* Klöcker, *Pichia pseudopolymorpha* Ramirez et Boidin, *Saccharomyces pastorianus* Hansen og *S. bayanus* Saccardo med henblik på de pågældende arters systematiske stilling.

Frk. ANNA-LISE NIELSEN har for en bevilling fra Rockefeller Foundation til prof. WINGE ligesom sidste år bistået med gærkrydsninger og analyse af forgæringsevnen hos hybridernes 1-sporekulturer.

Fru THEODORA SCHAUFUSS har ligeledes som sidste år assisteret ved gærkrydsningsarbejdet.

Mr. G. GIMÉNEZ, Instituto de Farmacognosia, Madrid, har som gæst i august måned sat sig ind i laboratoriets mikromanipulator-teknik.

Mr. MANUEL LOSADA, Instituto de Edafologia y Fisiologia Vegetal, Madrid, har fra 1. august ligeledes som gæst sat sig ind i mikromanipulator-teknikken og har påbegyndt mikro-gæringundersøgelser ved et af prof. WINGE konstrueret apparat.

Følgende afhandlinger er publiceret i årets løb:

WINGE, Ø.:

Røntgenstråler og radioaktivitet. Om risiko for arvelig ødelæggelse. »Perspektiv«, 3. årgang nr. 1, pag. 22—25 (1955).

WINGE, Ø. and C. ROBERTS:

On tetrad analyses apparently inconsistent with mendelian law. *Heredity*, 8, p. 295—304 (1954).

WINGE, Ø. and C. ROBERTS:

Identification of the maltase genes in some American haploid and European diploid yeasts.

Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol., 25, nr. 12 (1955).

Cytokemisk underafdeling.

(leder: dr. H. HOLTER).

I samarbejde med laboratoriets assistenter og med flere af dets gæster har dr. HOLTER fortsat undersøgelserne af forskellige unicellulære organismers, derunder gærcellers, cytokemi under anvendelse af de i tidligere beretninger omtalte undersøgelsesmetoder, adskillelse af cytoplasmakomponenter ved gradientcentrifugering og autoradiografi med ^{14}C og ^3H . Studierne af pinocytose hos amøber og af enzymlokalisering i cytoplasma er blevet fortsat. Desuden er der påbegyndt en undersøgelse af forskellige fosfatase-typers cytologiske lokalisering i gærceller med særligt henblik på spørgsmålet om, hvilke enzymer der overvejende findes i overfladestrukturen og hvilke i cellens indre. — De enkelte undersøgelser vil blive nærmere omtalt under beretningen om de pågældende medarbejderes arbejde.

Dr. HOLTER har i årets løb holdt foredrag om pinocytose hos amøber i Videnskabernes Selskab, i Biologisk Selskab (København og Aarhus) og i Kemiska Föreningen i Lund. Ifølge indbydelse fra Istituto Superiore di Sanita talte han den 14. januar om samme emne i Rom. Dette foredrag vil blive offentliggjort i Istituto Superiore di Sanita's publikationer. Den 1.—6. august deltog han i den 3. internationale biokemikerkongres i Bruxelles og indledte der diskussionen om »Structural factors in metabolic regulations«.

I fællesskab med professor K. LINDERSTRØM-LANG og dr. E. ZEUTHEN har han udarbejdet en oversigtsartikel over »Manometric techniques on single cells« til værket »Physical Techniques in Biological Research«.

Extraordinær assistent, mag. scient. K. MAX MØLLER har fortsat sine tidligere omtalte undersøgelser af semenfosfatasens fosfo-monoamidaseaktivitet. Den i sidste beretning omtalte undersøgelse af cytochrom-systemet hos amøber er ført videre i samarbejde med dr. HOLTER og dr. PRESCOTT. Det synes herved godtgjort, at

disse organismer hverken indeholder cytochrom c eller cytochrom c-oxidase, men et andet cytochrom, kaldet cytochrom e, med dets tilsvarende cytochrom e-oxidase, der ikke reagerer med cytochrom c. En publikation herom er i trykken. — Endvidere har magister MØLLER bearbejdet pigmenterne hos visse racer af den blågrønne ciliat, *Stentor coeruleus*, og han har herved fundet eet eller flere hidtil ukendte, rødt fluorescerende farvestoffer, hvis forekomst, spektra og egenskaber undersøges. — Sammen med dr. HOLTER har magister MØLLER påbegyndt en serie undersøgelser over fordelingen af fosfo-monoesterase og fosfo-monoamidaseaktiviteten i stroma og cytoplasma af gærceller. — Ved den 3. internationale biokemikerkongres i Bruxelles i august holdt han et foredrag med titlen: »On the estimation of phosphamidase activity using the Jacobsen-Léonis pH-stat«.

Fru C. CHAPMAN-ANDRESEN, B. Sc., assistent på afdelingen med støtte af Rockefeller Foundation, har i samarbejde med dr. HOLTER afsluttet den i sidste beretning omtalte undersøgelse over amøbers optagelse af radioaktiv glukose i proteinopløsninger ved pinocytose. En afhandling derom er offentliggjort. Endvidere har fru ANDRESEN i samarbejde med dr. PRESCOTT undersøgt forskellige forhold vedrørende pinocytose hos amøber, bl. a. med anvendelse af radioaktivt methionin. En afhandling over dette emne er i trykken. En autoradiografisk undersøgelse over gærcellers optagelse af tritiumholdigt vand er påbegyndt samtidig med forsøg til udarbejdelsen af en kvantitativ autoradiografisk metode til tritiumbestemmelse. I samarbejde med magister MØLLER har fru ANDRESEN fortsat arbejdet med frysetørring af amøber og undersøgt *Stentor coeruleus*' cytologi og taxonomi.

Afdelingen har været besøgt af følgende gæster:

Dr. H. W. HAGENS, Wilhelmshaven, har været beskæftiget med at undersøge, hvorvidt den marine alge, *Acetabularia*, egner sig til cytokemisk bearbejdelse ved hjælp af Carlsberg Laboratoriets mikrometoder; denne organisme har i Wilhelmshaven været genstand for mange morfologiske studier, som ønskes suppleret med cytokemiske data. Resultatet af dr. HAGENS' undersøgelse var, at visse problemer vil kunne løses ved vore metoder, skønt *Acetabularia* i det hele taget ikke kan siges at være et særlig godt objekt for cytokemiske studier. — Endvidere har dr. HAGENS udført forsøg over afhængigheden af amøbers åndingsintensitet af iltrykket, og

han har påbegyndt udarbejdelsen af en mikrometode til viskositetsmålinger.

Dr. J. KIELER, København, har været beskæftiget ved respirationsmålinger på normale og kræft-celler, dyrkede i vævskultur. Desuden har han sat sig ind i laboratoriets autoradiografiske teknik for at anvende den på stofskiftforsøg med kulturceller.

Dr. H. MATTENHEIMER, Berlin, har sammen med magister MØLLER udarbejdet en mikrometode til måling af fosfo-monoamidaseaktiviteten og anvendt denne til at studere enzymets forekomst i amøber og gærceller. Desuden har han påbegyndt en undersøgelse af polyfosfatasefordelingen i gær.

Dr. D. M. PRESCOTT, Berkeley, California, har foruden de tidligere nævnte arbejder om pinocytose og amøbers cytochromsystem beskæftiget sig med kulturbetingelserne for *Chaos chaos*. Han har udarbejdet en ny og væsentlig forbedret kulturmetode, med ciliaten *Tetrahymena* som eneste fødeorganisme. Ved hjælp af denne metode er det lykkedes ham at etablere ægte, genetisk homogene kloner af *Chaos chaos*, hvis population nedstammer, ikke som tidligere fra een multinuclear celle, men fra et cellefragment, der kun indeholdt een cellekerne. En afhandling herom er under udarbejdelse.

Dr. R. THOMAS, Berkeley, California, har påbegyndt isoleringen af de i amøbers cytoplasma indesluttede krystaller for at gøre dem tilgængelige for kemisk undersøgelse. Isoleringen viser sig at være mulig, når man anvender frysetørrede amøber som udgangsmateriale og arbejder med ikke-vandige suspensionsmidler. Adskillelsen fra de øvrige cytoplasmabestanddele sker ved den i de sidste beretninger omtalte gradientcentrifugering.

Foruden de nævnte har følgende gæster været ved afdelingen i kortere tid for at studere laboratoriets mikrometoder: dr. ELYANE BALTUS, Bruxelles, dr. ANTOINETTE COMANDON, Paris, frk. URSULA JAHN, København, stud. mag. H. MALLING, København, dr. O. E. PRATT, London, dr. MICHAEL WEBB, Cambridge, dr. A. H. WHITELEY, Seattle.

Følgende afhandlinger er publiceret i årets løb:

EVERY, G. S., jr. og F. ENGEL:

Total nitrogen in relation to age and position of cells in *avena coleoptiles*.

Amer. Jour. Bot. 41, 310—315.

- CHAPMAN-ANDRESEN, C. og H. HOLTER:
Studies on the ingestion of ^{14}C glucose by pinocytosis in the amoeba *Chaos chaos*.
Experimental Cell Research, Suppl. 3, 52—63.
- DANES, B. SHANNON:
Metabolism of cells grown in tissue culture.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 209—221.
- DANES, B. SHANNON:
Metabolism of the embryonic chick heart fibroblast grown in tissue culture.
Experimental Cell Research **8**, 543—549.
- FERGUSON, LLOYD N.:
Comments on a «dipositive-bond theory of hydrolytic enzyme action».
Enzymologia **17**, 95—96.
- FERGUSON, LLOYD N. og S. LØVTRUP:
A comparison of casein and nitrocasein as substrates for proteinases.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 193—207.
- GREGG, J. R. og S. LØVTRUP:
Synthesis of desoxyribonucleic acid in lethal amphibian hybrids.
Biol. Bull. **108**, 29—34.
- HOLTER, H.:
Om pinocytose hos amøber.
Naturens Verden 1954, 257—269.
- JENSEN, W. A.:
A morphological and biochemical analysis of the early phases of cellular growth in the root tip of *Vicia Faba*.
Experimental Cell Research **8**, 506—522.
- LØVTRUP, S.:
Chemical differentiation during amphibian embryogenesis.
Compt. Rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **29**, 261—314.
- MARSHALL, J. M., jr.:
Cytochemical localization of certain proteins by fluorescent antibody techniques.
Thesis, University of Chicago, Illinois.
- MØLLER, K. MAX:
On the phosphamidase activity of human seminal phosphatase.
Biochimica et Biophysica Acta **16**, 162—165.
- WEBER, R. and E. J. BOELL:
Über die Cytochromoxydaseaktivität der Mitochondrien von frühen Entwicklungsstadien des Krallenfrosches. (*Xenopus laevis* Daud.).
Revue Suisse de Zoologie **62**, 260—268.
-

Beretning fra amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet,
dr. phil. CARSTEN OLSEN.

I det forløbne år har dr. CARSTEN OLSEN foretaget undersøgelser over planternes optagelse af calciumioner og over den gensidige konkurrence mellem disse og kalium-, magnesium-, natrium- og ammoniumionerne. Forsøgene er foretaget, dels med hamp (*Cannabis gigantea*), som optager store mængder calcium, dels med rug, som kun optager ringe mængder af denne ion. Også vandplanten *Helodea canadensis* er inddraget i disse undersøgelser.

En afhandling med titlen: »Hvilke betingelser må være opfyldte, for at *Helodea canadensis* kan opnå den optimale udvikling, der er årsag til dens massevisse optræden i naturen«, er trykt i Dansk Botanisk Tidsskrift, bd. 51, 1954.

Af »Comptes rendus des Travaux du Laboratoire Carlsberg«, Série chimique, udkom i regnskabsåret 1954—55 vol. 29, no. 6—23, ialt $21\frac{5}{8}$ ark. Af Série physiologique udkom vol. 25, no. 12, ialt $\frac{5}{8}$ ark.

Laboratoriets personale består ved slutningen af året 1954—55 af følgende:

For den kemiske afdeling er professor, dr. phil. K. LINDERSTRØM-LANG (ansat 1. august 1919 som ekstraordinær, 1. oktober 1930 som ordinær assistent, i den nuværende stilling 1. april 1938) forstander, cand. polyt. M. OTTESEN (ansat 1. oktober 1947 som ekstraordinær assistent, i den nuværende stilling 1. marts 1950) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. polyt. GORDON JOHANSEN (ansat 1. november 1944) og cand. polyt. WILLIAM ANDERSEN (ansat 1. april 1954).

For den fysiologiske afdeling er professor, dr. phil. ØJVIND WINGE (ansat 15. august 1911 som ekstraordinær, fra 1. april 1917—31. marts 1921 som ordinær assistent, i den nuværende stilling fra 1. september 1933) forstander, dr. phil. AAGE SKOVSTED (ansat 1. december 1936) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. mag. ESSEN DITLEVSEN (ansat 1. oktober

1941), cand. mag. VAGN HARTELIUS (ansat 1. maj 1931 som ekstraordinær assistent ved den gæringsfysiologiske underafdeling, overgået 1. juni 1946 til den fysiologiske afdeling) og CATHERINE ROBERTS-THORNE, Ph. D. (ansat 1. september 1949).

For den cytokemiske underafdeling er dr. phil. HEINZ HOLTNER (ansat 1. oktober 1937 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. januar 1943) afdelingsleder. Ekstraordinær assistent er mag. scient. K. MAX MØLLER (ansat 1. april 1950 ved den kemiske afdeling, overgået 1. april 1954 til den cytokemiske afdeling).

Ekstraordinær amanuensis ved laboratoriet er dr. phil. CARSTEN OLSEN (ansat 1. juni 1919 som ekstraordinær, 1. april 1938 som ordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. oktober 1944).

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 98.

Bestyrelsen for Carlsberg Laboratoriet den 24. oktober 1955.

A. C. ANDERSEN.

NIELS BJERRUM.

BØRGE JESSEN.

KNUD JESSEN.

Afdeling B

Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser.

I 1954—55 indkom der 289 ansøgninger om et samlet beløb af ca. 2.638.000 kr. Der bevilgedes i alt 2.073.039 kr. 53 øre. Af det beløb, som afdelingen havde bevilget, men endnu ikke udbetalt d. 30. september 1955, var bortfaldet 39.768 kr. 92 øre.

I 1954—55 blev der til videnskabelige formål udbetalt 1.545.195 kr. 29 øre. Beløbet fordeler sig således:

1. Rigsarkivar, cand. mag. SVEND AAKJÆR til studier i ældre dansk landbrugs- og bebyggelsehistorie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
2. Samme til afskrifter og arkivundersøgelser 1.000 kr.
3. Dr. phil. THOMAS OTTO ACHELIS til studier vedr. slesvigske studenter fra 1517 til 1617 200 kr.
4. Professor, dr. phil. ADAM AFZELIUS til fuldførelse af undersøgelser ang. Roms expansion og romersk nobilitet 2000 kr.
5. Professor, dr. phil. A.F. ANDERSEN til fuldførelse af en række videnskabelige arbejder 3.000 kr.
6. Cand. mag. ØJVIND ANDREASEN til undersøgelser i London, Oxford, Paris, Bonn og Göttingen vedr. breve fra Georg Zoëga 1.600 kr.
7. Universitetslektor, dr. phil. ERIK BACH til en studierejse til Tyrkiet og Grækenland 4.000 kr.
8. Professor, dr. phil. POVL BAGGE til færdiggørelse og trykning af Aage Friis: »Europa, Danmark og Nordslesvig« 2.000 kr.
9. Amanuensis, dr. phil. BØRGE BAK til studier af fleratomige molekylers rotationsspektre 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
10. Samme til lønnet assistance ved færdigbygning, vedligeholdelse og videreudvikling af et mikrobølgespektroskop med

- frekvensmåleanordning 468 kr. 50 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
11. Amanuensis ved Københavns Universitets matematiske Institut, dr. phil. THØGER BANG til udarbejdelse af en undersøgelse vedr. quasi-analytiske funktioner og beslægtede emner 1.000 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 12. Universitetsadjunkt, dr. phil. C. BARKER JØRGENSEN til undersøgelser over osmoseregulationens sammenlignende fysiologi 1.600 kr.
 13. Samme til assistance ved undersøgelse over lavere hvirveldyrs salt- og vandstofskifte 300 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 5.000 kr.
 14. Samme til assistance ved undersøgelser over hypofysens funktion hos padderne 1.200 kr.
 15. Professor K. BARR til udgivelse af den store Bundahišn med filologisk kommentar og leksikon samt fortsatte studier over det iranske verbum 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 16. Professor, dr. phil. C. J. BECKER til assistance ved bearbejdelse af arkæologisk fundmateriale fra Nørre Sandegaard, Bornholm, 1.135 kr. 88 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 2.767 kr.
 17. Professor, dr. phil. KAJ BERG til assistance og dækning af udgifter ved ferskvandsbiologiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 18. Samme til en undersøgelse ved assistent, cand. mag. Hans Mathiesen over karplanters udbredelse i Gudenå-området 1.200 kr.
 19. Samme til udgivelse af overassistent Sig. Olsens afhandling: »Lynby Sø. Limnologiske Studier i en kulturpåvirket Indsø« 9.710 kr. 10 øre.
 20. Professor, dr. phil. F. J. BILLESKOV JANSEN til videnskabelig medhjælp ved litteraturhistoriske arbejder 3.600 kr.
 21. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. & scient. KAJ BIRKET-SMITH til bearbejdelse af etnografisk materiale fra Rennell Island og studier over kulturparalleler mellem Melanesien og Amerikas nordvestkyst 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 22. Samme til en rejse til London 800 kr.

23. Samme og professor, dr. phil. KAARE GRØNBECH til bearbejdelse af etnografisk materiale fra den danske ekspedition til Afghanistan 1953—54 1.800 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
24. Professor, dr. phil. JANNIK BJERRUM til komplekskemiske studier 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
25. Professor, dr. phil. FRANZ BLATT til studier over middelalderens latinske sprog og litteratur 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
26. Samme til studieophold i München og Zagreb 1600 kr.
27. Professor, dr. phil. & litt. ANDREAS BLINKENBERG til studier over romansk, særlig fransk syntaks 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
28. Professor, dr. phil. & scient. & techn. & jur. NIELS BØHR som årlig lønning efter statuternes § IX c 12.000 kr.
29. Samme til lønning af medarbejdere og til apparater ved undersøgelser indenfor atomteorien 60.000 kr.
30. Ekstraordinær assistent ved Carlsbergfondets biologiske Institut, mag. scient. AAGE BØHUS JENSEN til et studieophold i Palermo 2.300 kr.
31. Professor, dr. phil. JOHS. BOYE PETERSEN til studium af jord- og ferskvandsalger 1.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
32. Professor emer., dr. phil. P. BOYSEN JENSEN til undersøgelser over determinerings- og differentieringsproblemer 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
33. Samme til dækning af udgifter ved videnskabeligt arbejde 1.700 kr.
34. Docent ved Cambridge University ELIAS BREDSDORFF til fremstilling af en bog om H. C. Andersen 10.000 kr.
35. Inspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. H. C. BROHOLM til studier over Danmarks kultur i jernalderen 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
36. Samme til fotografering og tegning af oldsager fra jernalderen 141 kr. 05 øre. Andet bidrag af en bevilling på 800 kr.
37. Universitetslektor, dr. phil. ELLINØR BRO LARSEN til dækning af udgifterne til den zoologiske undersøgelse i Draved skov 1954—55 3.846 kr.
38. Dr. phil. ANTON FR. BRUUN, dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN

- og dr. med. EJNAR MØLLER-CHRISTENSEN til eksperimentelle undersøgelser over ægudvikling hos ål 502 kr. 80 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
39. Fhv. lektor, dr. phil. JENS BRÆNDEGÅRD til zoologisk arbejde, især med edderkopper 1.250 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 40. Fhv. højskoleforstander, dr. phil. HOLGER BRØNDSTED til udarbejdelse af en fremstilling af hovedlinierne i det spanske åndsliv fra ca. 1520 til ca. 1680, 2.500 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
 41. Museumsdirektør, dr. phil. JOHANNES BRØNDSTED til studier i nordisk arkæologi 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 42. Samme til udgivelse af første bind (to halvbind) af »Prehistoric Man in Denmark« 3.513 kr. 60 øre. Første bidrag af en bevilling på 20.482 kr.
 43. Samme til forarbejder til en nyudgave af »Danmarks Oldtid« 999 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 44. Samme til afsluttende arkæologiske undersøgelser på Aggersborg og supplerende udgravninger på Fyrkat 10.000 kr. Tredie bidrag af en firårig bevilling.
 45. Samme til pollenanalytisk bearbejdelse af prøveserier udtaget fra mosen omkring fæstningsholmen i Borremose, Himmerland, 1.331 kr. 25 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 2.600 kr.
 46. Professor emer., dr. phil. JOHS. BRØNDUM-NIELSEN til studier indenfor dansk sproghistorie 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 47. Samme til videnskabelig uddannet medhjælp 3.000 kr.
 48. Professor, dr. med. FRITZ BUCHTHAL til muskel- og nervefysiologiske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 49. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelse af kemiske omsætninger i muskelkontraktionens begyndelsesfase 4.311 kr. 58 øre. Første bidrag af en bevilling på 14.000 kr.
 50. Museumskonsulent, dr. phil. ANDERS BÆKSTED til undersøgelse og fotografering af de nordiske runemindesmærker på de britiske øer 2.000 kr.
 51. Professor, dr. phil. T. W. BØCHER til medhjælp ved dyrkningsforsøg og kromosomundersøgelser hos en række blomsterplanter 850 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.

52. Samme til assistance ved undersøgelser 1.800 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
53. Videnskabelig assistent ved Dansk Folkemindesamling, fil. lic. LAURITS BØDKER til afslutning af registreringen af grønlandsk traditionsmateriale 1.200 kr.
54. Professor emer., dr. phil. N. BØGHOLM til en rejse til England 1.100 kr.
55. Fhv. bibliotekar, dr. phil. FR. BØRGESEN til algologiske undersøgelser 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
56. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF INSTRUMENTER OG APPARATER.
- a) Til reflektionsudstyr m. m. til et Beckman spektrofotometer 3.749 kr. 10 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. Jannik Bjerrum).
 - b) Til apparatur til aftegning af mikroskopiske præparater af sommerfugle 838 kr. (For tiden stillet til rådighed for lektor, civilingeniør W. van Deurs).
 - c) Til supplering af tilbehør til binokulært mikroskop 1.054 kr. 05 øre. (For tiden stillet til rådighed for lektor, cand. mag. Niels Foged).
 - d) Til et Leitz objektiv 825 kr. 50 øre. (For tiden stillet til rådighed for assistent ved planktonlaboratoriet, mag. scient. Julius Grøntved).
 - e) Til et Zeiss stereomikroskop med tilbehør 3.350 kr. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. Axel M. Hemmingsen).
 - f) Til fasekontrast-udstyr og 2 immersionsobjektiver 2.813 kr. 80 øre. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. C. A. Jørgensen).
 - g) Til en Reichert's belysningslampe til mikroskop 454 kr. (For tiden stillet til rådighed for lektor, cand. mag. Gunnar Nygaard).
 - h) Til et præparermikroskop 2.295 kr. 50 øre. (For tiden stillet til rådighed for overlærer Edwin Nørgaard).
 - i) Til en transportabel geigertæller af amerikansk type 1.650 kr. (For tiden stillet til rådighed for museumsdirektør, dr. phil. H. M. Thamdrup).
57. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF ANDRE VIDENSKABELIGE HJÆLPEMIDLER 325 kr. 40 øre.
58. CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA til bearbejdelse af

- ekspeditionens materiale 16.393 kr. 50 øre. Syttende bidrag af samlede bevillinger på 230.000 kr.
59. Overlærer, dr. phil. OLAF CARLSEN til trykningen af »Pestalozzi og Danmark« I: »Heinrich Pestalozzi og Frederik Münter« 4.372 kr. 12 øre.
 60. Samme til afslutning af 2. bd. af samme værk: »Heinrich Pestalozzi og Jens Baggesen« og videre studier 1.000 kr.
 61. Professor, dr. phil. AKSEL E. CHRISTENSEN til videnskabelig medhjælp 170 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 3.200 kr.
 62. Samme til udgivelse af dele af de manuskripter, som professor Erik Arup ved sin død efterlod sig til 3. bd. af hans Danmarkshistorie, 400 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
 63. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN til studier og rekonstruktioner af danske bygningsværker fra ældre tid 1.200 kr.
 64. Professor, dr. phil. J. A. CHRISTIANSEN til medarbejdere ved studier over reaktionskinetiske problemer 3.025 kr.
 65. Adjunkt, cand. mag. EVA CLAUSEN til en botanisk studierejse til Grønland i sommeren 1955 1.300 kr.
 66. Arkivar, cand. mag. SUNE DALGAARD som tilskud til udgivelse af afhandlingen »Det petsoriske Kompagni af 1619« 1.000 kr.
 67. Professor, dr. phil. HENRIK DAM til studier over lipoidernes biokemi 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 68. Samme til dækning af udgifter ved videnskabelige undersøgelser 10.349 kr. 44 øre.
 69. DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE til bearbejdelse og udgivelse af undersøgelsens materiale 3.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
 70. DANSK MATEMATISK FØRENING til udgivelse af et register for Matematisk Tidsskrift 1909—52 4.893 kr.
 71. DANSK NATURHISTORISK FØRENING til trykning af et bind af »Danmarks Fauna« om lopper (Aphaniptera) 3.000 kr.
 72. DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB til udgivelse af Diplomatarium Danicum, 1.—2. række, 14.500 kr. Del af en større bevilling.
 73. Samme til udgivelse af samme værk og Danmarks Riges

- Breve, 3. række, 59.000 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 660.000 kr.
74. Samme til indsamling af materiale til en ordbog over det ældre danske sprog 37.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 75.000 kr.
 75. Samme til dækning af lønregulering ved Ordbog over det danske Sprog 1952/53 4.324 kr. 62 øre.
 76. Samme til udgivelse af »Danmarks gamle Købstadlovgivning« 11.000 kr. Del af en større bevilling.
 77. Samme til udgivelse af de eftermiddelalderlige tekster af Thords artikler (tillæg til Danmarks gamle Landskabslove bind IV) 4.125 kr. Første bidrag af en bevilling på 16.500 kr.
 78. Samme til udgivelse af Matthias Moth's danske Ordbogsværk 6.456 kr. 51 øre. Sidste bidrag af større bevilling.
 79. Samme til udgivelse af »Adam Oehlschlägers Breve 1809—29« 10.000 kr. Del af en større bevilling.
 80. Samme til udarbejdelse af et melodihistorisk tillæg til Hans Adolph Brorsons samlede Skrifter 250 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
 81. Samme til medhjælpshonorar ved samme udgave 250 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
 82. Samme til en udgave af Chr. Molbechs brevveksling med svenske forfattere og videnskabsmænd 5.125 kr. Andet bidrag af en bevilling på 14.250 kr.
 83. Samme til udgivelse af »Corpus philosophorum Danicorum medii ævi« 6.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 46.825 kr.
 84. Samme til færdiggørelse og trykning af variantapparatet og det tekstkritiske tillæg til Holbergs samlede Skrifter 3.750 kr. Første bidrag af en bevilling på 34.056 kr.
 85. Samme til forberedelse og fuldstændig udarbejdelse af manuskript til en udgave af Jacob Worms levned og skrifter 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 11.666 kr.
 86. Samme til forberedelse af en udgave af Zoëgas korrespondance 3.750 kr. Første bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
 87. Samme, DANSK BOTANISK FORENING, DE SAMVIRKENDE DANSKE HAVESELSKABER og ALMINDELIG DANSK GARTNERFORENING til udarbejdelse af en ordbog over Danmarks plantnavne 1.125 kr. Del af en større bevilling.

88. Museumsbestyrer, dr. phil. MAGNUS DEGERBØL til bearbejdelse af Danmarks og Grønlands recente og subfossile hvirveldyr 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
89. Professor, dr. phil. PAUL DIDERICHSEN til medhjælp ved udarbejdelsen af en videnskabelig håndbog i dansk grammatik 350 kr. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 5.000 kr.
90. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE til arkæologiske studier 15.000 kr.
91. Samme til dækning af udgifter ved hans arbejde 3.000 kr.
92. Samme til assistance ved den systematiske behandling af de i Nationalmuseet opbevarede fundgenstande fra Jellingudgravningerne 42 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
93. Samme til rensning og fotografering af kuppelmosaikerne i Agios Georgios-rotunden i Thessaloniki 2.537 kr. 36 øre. Andet bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
94. Samme til optegning af kuppelmosaikerne i Agios Georgios-rotunden i Thessaloniki 1.647 kr. 15 øre. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
95. Samme til deltagelse i en ekskursion til Kappadokien i forbindelse med den 10. internationale byzantinistkongres 1.230 kr.
96. Arkivar ved Dansk Folkemindesamling, mag. art. HANS ELLEKILDE til gennemførelse af manuskriptet til Axel Olrik og Hans Ellekilde »Nordens Gudeverden« III 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
97. Professor, dr. phil. CHRISTIAN ELLING til studier i europæisk, specielt italiensk, barokarkitekturs historie 3.000 kr.
98. Redaktør, cand. mag. POVL ENGELSTOFT til kulturhistoriske undersøgelser 3.750 kr.
99. Samme og overarkivar, dr. theol. BJØRN KØRNERUP til forberedende arbejde på en ny udgave af S. V. Wibergs danske præstehistorie 12.500 kr. Tolvte bidrag af samlede bevillinger på 139.200 kr.
100. Dr. phil. W. ERICHSEN til arbejde indenfor ægyptologien 18.750 kr.
101. Professor emer., dr. phil. KNUD FABRICIUS til udarbejdelse af en fortsættelse af værket »Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige« 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.

102. Professor, dr. phil. W. FENCHEL til matematiske studier 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
103. Professor, dr. phil. TROELS FINK til videnskabelig medhjælp ved studier over Danmarks udenrigspolitiske historie fra ca. 1840—1914 309 kr. 75 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 6.000 kr.
104. Dr. med. ALBERT FISCHER til undersøgelser over normale og maligne vævsceller 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
105. Lektor, cand. mag. NIELS FOGED til bearbejdelse af diatomémateriale fra Dansk Pearyland Expedition, indsamlet af cand. mag. Kjeld Holmen 1948—50 3.000 kr.
106. Professor, dr. phil. ASTRID FRIIS til medhjælp ved studier i det 16. og 17. århundredes historie 266 kr. 84 øre.
107. Fhv. lektor, dr. phil. OLAF GALLØE til lichenologiske studier 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
108. Civilingeniør P. E. GLAHN til undersøgelser af histidinets nedbrydning hos hvirvelløse dyr og til undersøgelse af samme aminosyres nedbrydningsveje hos bakterier 3.000 kr.
109. Professor, dr. phil. P. V. GLOB til rejser til København for at gennemgå materiale og arkiver på Nationalmuseet 1.150 kr.
110. Samme til »Dansk Arkæologisk Bahrain-Ekspedition«s fortsatte udgravninger på Bahrain januar—marts 1955 30.000 kr.
111. GRÆNSEFORENINGEN og HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND til udgivelse af en bog om Flensborg bys historie 5.000 kr.
112. Professorinde HONORINE HERMELIN GRØNBECH som tilskud til en ny, udvidet og omarbejdet udgave af Vilh. Grønbech »Vor Folkeæt i Oldtiden« 10.000 kr.
113. Professor, dr. phil. KAARE GRØNBECH til videnskabelig medhjælp 344 kr. 25 øre. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 2.200 kr.
114. Fhv. bibliotekar, mag. scient. JOHANNES GRØNTVED til bearbejdelse af floristisk materiale fra det sydlige Grønland og til udarbejdelse af et arbejde over dette 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
115. Museumsinspektør, dr. phil. OLAF HAGERUP til bearbejdelse af botanisk materiale 1.800 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.

116. Professor, dr. phil. & litt. LOUIS L. HAMMERICH til studier inden for middelalderfilologi og lingvistik 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
117. Samme til sekretærhjælp til at gøre det på to studierejser i Alaska indsamlede vesteskimoiske materiale trykfærdigt 180 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
118. Museumsforstander H. P. HANSEN som tilskud til udgivelse af en bog om bondens brød 5.000 kr.
119. Dr. phil. KAJ HANSEN til undersøgelser af bundsedimenterne i danske søer 1.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
120. Samme til dækning af udgifter ved bestemmelser af kisel-syre og diatomékiselsyren i nogle bundprøver fra jyske søer 2.500 kr.
121. Professor emer., dr. phil. GUDMUND HATT til undersøgelse af jernalderbopladsen i Vestjylland 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
122. Konservator HANS HELBÆK til et studieophold i Cairo 2.005 kr. 23 øre.
123. Professor, dr. phil. JÓN HELGASON til forberedelse af en ny udgave af »Den norsk-islandske Skjaldedigting« 1.113 kr. 45 øre. Sjette bidrag af en bevilling på 7.200 kr.
124. Lektor, dr. phil. POUL HELMS til trykning af en oversættelse med indledning og noter af Aristoteles' »Eudemiske Ethik« 4.650 kr.
125. Dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN til medhjælp og andre udgifter ved undersøgelser over tipulidernes biologi 1.279 kr. 49 øre.
126. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelser over æglægningen hos stankelben (*tipulidae*) 1.542 kr. 85 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
127. Museumsinspektør, mag. art. VICTOR HERMANSEN til en rejse til indsamling af arkivalisk materiale vedr. C. J. Thomsens forbindelser med europæiske arkæologer 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
128. Fhv. direktør ved observatoriet og professor ved universitetet i Leiden, dr. phil. & math. & phys. EJNAR HERTZSPRUNG til studier på astrofysisk område 5.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.

129. Samme til videnskabelig medhjælp 4.000 kr.
130. Overarkivar, dr. phil. HOLGER HJELHOLT til historiske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
131. Professor, dr. phil. LOUIS HJELMSLEV til undersøgelser inden for sprogteori og almen grammatik 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
132. Samme til videnskabelig medhjælp 1.186 kr. 80 øre.
133. Professor, dr. phil. SØREN HOLM til sekretærhjælp til fuldførelse af en fremstilling af religionsfilosofien 82 kr. Andet bidrag af en bevilling på 700 kr.
134. Samme til udgivelse af en religionsfilosofi 6.000 kr.
135. Samme til udgivelse af »Kult og Mythe i Grundtvigs Salmedigtning« 122 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.900 kr.
136. Amanuensis ved Københavns Universitets histologisk-embryologiske Institut, dr. phil. PAUL J. HOLST CHRISTENSEN til studier over cochlidion-larvens mikroskopiske anatomi 1.200 kr.
137. Professor, dr. phil. JENS HOLT til medhjælp ved arbejdet med hittitisk lexikografi 1.000 kr.
138. Afdelingsleder ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. HEINZ HOLTER til histokemiske og cytokemiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
139. Samme til en geigertæller 4.710 kr.
140. Lektor, cand. mag. RIKARD HORNBY til udgivelse af »Danmarks gamle Personnavne« 12.665 kr. 90 øre. Fjortende bidrag af samlede bevillinger på 234.950 kr.
141. Viceefor ved Kvinderegensen, cand. mag. ELISABETH HUDE til fuldendelse af en bog om H. C. Andersen og familien Heiberg 1.500 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 4.500 kr.
142. Landsarkivar, cand. mag. JOHAN HVIDTFELDT og arkivar, cand. mag. C. RISE HANSEN til udgivelse af tingbøger fra Herlufsholm birk, Åsum og Skads herreder 24.554 kr. 91 øre. Andet bidrag af en bevilling på 82.366 kr.
143. Professor, dr. phil. & jur. CARSTEN HØEG til studier over byzantinsk musik og græsk filologi 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
144. Samme til en samlet udgave af Ciceros filosofiske skrifter, latinsk tekst og dansk oversættelse, 1.120 kr. Sjette bidrag af en bevilling på 37.375 kr.

145. Samme til medhjælp ved udgaven af byzantinske musikteoretikere 6.875 kr. Første bidrag af en bevilling på 30.000 kr.
146. Mag. art. ERIK IVERSEN til fremstilling af 10 plancher til afhandlingen »Canon and Proportions in Egyptian Art« 450 kr.
147. Samme til forberedelse af en udgave af Papyrus Carlsberg no. 7 1.750 kr.
148. Dr. phil. LIS JACOBSEN til sekretærhjælp til studier indenfor det danske sprogs historie 1.659 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 9.600 kr.
149. Samme til en ikke-videnskabelig sekretær 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
150. Samme til forberedelse af og forarbejder til en udgave af Marcus Rubins brevveksling samt et udvalg af hans arbejder 236 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
151. Samme til udgivelse af en metodisk dansk synonymordbog 18.000 kr.
152. Samme til assistance ved forarbejder til et tillæg til »Danmarks Runeindskrifter« 1.335 kr. 28 øre. Første bidrag af bevillinger på ialt 2.400 kr.
153. Professor, dr. med. KAI ADOLF JENSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser over penicillinets og andre antibioticas egenskaber 1.854 kr.
154. Professor, dr. phil. KAI ARNE JENSEN til kompleksemiske undersøgelser 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
155. Professor, dr. phil. KNUD JEPPESEN til studier over italiensk musik, særlig i begyndelsen af det 16. århundrede, 3.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
156. Professor, dr. phil. KNUD JESSEN og direktør, dr. phil. H. ØDUM til en botanisk undersøgelse af søjleprofiler fra bunden af danske indhave 3.426 kr. 25 øre. Femte bidrag af samlede bevillinger på 11.800 kr.
157. Videnskabelig assistent ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. HANS CHRISTIAN JOHANSEN til afslutning af et arbejde over den sibiriske fuglefauna 2.000 kr.
158. JYSK SELSKAB FOR HISTORIE, SPROG OG LITTERATUR til udgivelsen af A. C. Skyum »Morsingmålets ordforråd« 11.202 kr.
159. Samme til udgivelse af Sophie Brahes regnskabsbog 6.500 kr.

160. Professor, dr. phil. C. A. JØRGENSEN til dækning af udgifter ved eksperimentelle og cytologiske undersøgelser over arktiske papaver-arter 900 kr. Fjerde bidrag af samlede bevillinger på 14.400 kr.
161. Samme til medhjælp ved undersøgelse over podningskimærer og »burdoner« 1.350 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 10.800 kr.
162. Samme til dækning af udgifter ved en rejse i Sydgrønland 1.600 kr.
163. Dr. phil. AAGE KABELL til fuldendelse af en fremstilling af Henrik Wergelands forfatterskab 2.000 kr.
164. Direktør, dr. med. HERMAN M. KALCKAR til gennemførelse af et forskningsprogram i enzymologi 5.979 kr. 75 øre.
165. Amanuensis ved Københavns Universitets kemiske Laboratorium, civilingeniør ANDERS KJÆR til medhjælp til en undersøgelse af forekomst, udbredelse og kemisk natur af isothiocyanaer (sennepsolier) i planter 5.091 kr. 75 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 11.200 kr.
166. Museumsinspektør, dr. phil. OLE KLINDT-JENSEN til analyse ved konservator H. Helbæk af brændt korn og ukrudt fra to bornholmske jernalderhustomter 500 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
167. Samme til forarbejder til publikationen »Bornholm i folkevandringstiden« 826 kr. 55 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
168. Fhv. postmester C. KLITGAARD til arkivundersøgelser vedrørende Nordjyllands indre historie 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
169. Dr. phil. LAUGE KOCH til studier over Grønlands geologi og geografi 2.000 Kr.
170. Kgl. ordenshistoriograf, overarkivar, dr. theol. BJØRN KØRNERUP til studier over Danmarks kirke- og skolehistorie, især i 16. og 17. århundrede, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
171. Medarbejder ved »Ordbog over det danske Sprog« ELSE KØRNERUP til afsluttende udarbejdelse af en biografi af grev Edouard Romeo Vargas Bedemar 1.000 kr.
172. Lektor, dr. phil. HENNING KRABBE til studier over Shelley 2.400 kr.

173. Fhv. overlæge, dr. med. KNUD H. KRABBE til teknisk assistance ved et arbejde om hjerneudviklingen i fosterlivet hos strudsene 684 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
174. Museumsbestyrer, dr. phil. P. L. KRAMP til zoologiske undersøgelser, særlig morfologiske og systematiske undersøgelser af meduser, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
175. Professor, dr. phil. TØRBEN KROGH til færdiggørelse af hans værk om dansk teater før Holberg samt til yderligere studier i teaterhistorie 2.400 kr.
176. Samme som tilskud til udgivelsen af en afhandling om Oehlenschlägers Hakon Jarl's indførelse på Det kgl. Teater 2.475 kr.
177. KØBENHAVNS UNIVERSITET til en meridiankreds til det nye observatorium, i anledning af 300 års dagen for Ole Rømers fødsel, 1.350 kr. Tiende bidrag af samlede bevillinger på 340.000 kr.
178. Dr. phil. VILH. LA COUR til studier over dansk borgbygning i oldtid og middelalder 1.200 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
179. Samme til samme formål 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
180. Professor, dr. phil. ALEX LANGSETH til molekylspektroskopiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
181. Samme til videnskabelig medhjælp 3.600 kr.
182. Samme og lektor, dr. phil. BØRGE BAK til en presse samt presseværktøj til fremstilling af kaliumbromidplader 2.700 kr.
183. Museumsinspektør, dr. phil. HENNING LEMCHE til bearbejdelse af de ved hans rejse i forbindelse med »Galathea«-ekspeditionen indsamlede baggællesnegle 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
184. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. HILDE LEVI til lønning af en teknisk medhjælper på C-14 dateringslaboratoriet 4.200 kr. Første bidrag af en bevilling på 7.200 kr.
185. Samme og overinspektør, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til apparatur til det nyopbyggede anlæg til Carbon-14 dateringsmetoden 1.172 kr. 27 øre. Femte bidrag af samlede bevillinger på 30.000 kr.

186. Rigsarkivar AXEL LINVALD til udgivelse af 5. bind af »Kronens Skøder« 14.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 21.250 kr.
187. Fhv. lektor, dr. phil. VILH. LØRENZEN til arbejde med værket »Vore Byer« 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
188. Samme til dækning af udgifter til udarbejdelse af tegnninger, opmålinger m. m. 659 kr. 40 øre.
189. Videnskabelig medarbejder ved Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, mag. scient. SØREN LUND til bearbejdelse af det på dr. Lauge Koch's ekspedition til Østgrønland i 1933 indsamlede materiale af havalger 850 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
190. Fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPFRANG til arkæologiske og historiske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
191. Amanuensis, dr. phil. C. B. MADSEN til undersøgelser af protoners bremsning 1.000 kr.
192. Inspektør ved Danmarks Akvarium, dr. phil. GEORG MANDAHL-BARTH til anatomisk-systematisk undersøgelse af de ferskvandssnegle (*Planorbidae*), der er eller formodes at være mellemværter for de ikter (*Schistosoma*), som fremkalder tropesygdommen *bilharziasis*, 688 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
193. Samme til anatomisk-systematiske undersøgelser af afrikanske ferskvandssnegle 785 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
194. MARINBIOLOGISK LABORATORIUM til behandling, herunder sortering, af det af Carlsbergfondets Dana-Ekspedition 1928—30 hjembragte materiale samt offentliggørelse af resultaterne 87.789 kr. 29 øre.
195. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til studier vedrørende dansk stenalder 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
196. Fhv. inspektør ved Nationalmuseet, mag. art. HUGO MATTHIESSEN til studier i dansk kulturhistorie og topografi 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
197. Amanuensis ved Københavns Universitets Institut for sammenlignende Anatomi og zoologisk Teknik, dr. phil. N. THYD-

- SEN MEINERTZ til undersøgelser over ansigtsmuskulaturen og dens innervation hos pattedyrene 1.200 Kr.
198. Redaktør ved »Danmarks Kirker«, cand. mag. ERIK MOLTKE til udgivelse af en bog om runetegninger gennem tiderne med hovedvægten lagt på originaltegningerne af de danske sten i Worms runeværk 977 kr. 34 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 9.083 kr.
199. Mag. art. ASLAUG MØLLER til bearbejdelse af materiale til engelsk samfundshistorie i Victoria-tiden 1.500 kr.
200. Professor, dr. phil. CHRISTIAN MØLLER til teoretiske undersøgelser inden for atomkernefysiken 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
201. Fhv. redaktør, cand. mag. ERIK MØLLER til undersøgelse i danske privatarkiver og orienterende gennemgang af dagblade fra årene 1855—64 med henblik på en fremstilling af helstatens fald 2.500 kr.
202. NATIONALMUSEET til udgivelse af »Danmarks Kirker« 21.250 kr. Del af en større bevilling.
203. Forfatter, leder af Teatermuseet ROBERT NEIENDAM til teaterhistoriske studier 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
204. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Studiesamling og zoologiske Laboratorium, dr. phil. ANKER NIELSEN til morfologiske undersøgelser over genitalsegmenterne hos vårfluehunnerne 600 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
205. Observator ved Ole Rømer-Observatoriet i Aarhus, cand. mag. AXEL V. NIELSEN til arbejde med foranderlige stjerner 700 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
206. Museumsinspektør, dr. phil. EIGIL NIELSEN til tegnearbejde til 3.—4. bind af en monografi over den grønlandske triasfiskefauna 450 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
207. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. MARIUS NIELSEN til undersøgelser over respirationens og kredsløbets fysiologi 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
208. Professor, dr. phil. & litt. NIELS NIELSEN til Skallinglaboratoriets undersøgelser af marsken og vadehavet 15.000 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 45.000 kr.

209. Professor, dr. phil. ARNE NOE-NYGAARD til bearbejdelse af det på Dansk Pearyland Ekspedition 1949—50 indsamlede materiale 1.200 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
210. Samme til dækning af udgifter ved tilvejebringelsen af en oversigt over bræsvingningerne i Sydvestgrønland gennem de sidste ca. 150 år 3.161 kr. 29 øre. Første bidrag af en bevilling på 8.000 kr.
211. DET KGL. NORDISKE OLDSKRIFTSKAB til udgivelse af et værk om jyske lerkargrave fra den romerske jernalder af afdøde museumsinspektør C. Neergaard ved museumsinspektør H. Norling-Christensen 32.750 kr.
212. Museumsinspektør, mag. art. HANS NORLING-CHRISTENSEN til en studierejse til Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo 1.800 kr.
213. Museumsinspektør, dr. phil. OTTO NØRN til en udtømmende redegørelse for Kronborgs bygningshistorie 1.000 kr. Første bidrag af en femårig bevilling.
214. Lektor, cand. mag. GUNNAR NYGAARD til dækning af udgifter ved fortsatte undersøgelser af produktiviteten i Grane Langsø 1.200 kr.
215. Professor, dr. phil. & scient. & ing. N. E. NØRLUND til matematiske og geodætiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling¹.
216. Samme til drift af den seismiske station ved København 3.397 kr. 11 øre.
217. Samme til drift af den seismiske station ved Scoresbysund 9.144 kr. 71 øre
218. Ekstraordinær amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. CARSTEN OLSEN til undersøgelse over planternes ionoptagelse 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
219. Fhv. afdelingsleder, mag. scient. C. V. OTTERSTRØM til arbejde med de ferske vandes biologi og specielt med ferskvandsfiskenes biologi og faunistik 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.

¹ Af den i beretning for 1943—44 under nr. 202 opførte udbetaling på 1.500 kr. til fortsættelse og afslutning af en historisk redegørelse for de geodætiske og kartografiske arbejder i Danmark er i 1954—55 tilbagebetalt 302 kr. 02 øre, som er ført til indtægt for afdeling B.

220. Amanuensis, dr. phil. C. OVERGAARD NIELSEN til assistance ved undersøgelser over enchytræernes økologi 3.000 kr.
221. Lektor, dr. phil. K. F. PLESNER til udarbejdelse af et større værk om Jens Baggesens personlighed og forfatterskab 1.800 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
222. Professor, dr. phil. CHRISTIAN POULSEN til stratigrafisk og palæontologisk undersøgelse af belemnitterne i Danmarks og Grønlands kridtfløjninger ved cand. mag. Tove Birkelund 5.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
223. Samme til delvis dækning af udgifterne til en rejse fra Buenos Aires til København for ham selv og en assistent 3.000 kr.
224. Museumsdirektør, dr. phil. VAGN POULSEN til studiebesøg i Konstantinopel 1.000 kr.
225. Lektor ved Danmarks tekniske Højskole, cand. mag. E. RANCKE MADSEN til videnskabelig medhjælp til titrimetriske studier 800 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
226. Lektor ved Københavns Universitet, dr. phil. G. RASCH til undersøgelse af estimationsproblemet i visse Markoffske kæder 800 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.600 kr.
227. Samme til assistance under udarbejdelsen af teorien for reduktion af visse flerdimensionale fordelinger til produkter af endimensionale fordelinger 500 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
228. Professor, dr. phil. EBBE RASMUSSEN til undersøgelser over grundstoffernes atomspektre og spektralliniernes finstruktur 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
229. Videnskabelig assistent ved Landbohøjskolen, mag. scient. ERIK RASMUSSEN til dækning af udgifter ved en undersøgelse over børsteormen *Pygaspio elegans*' forplantningsbiologi 160 kr. 20 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
230. RHODOSEKSPEDITIONEN til bearbejdelse af dens materiale 2.896 kr. 10 øre.
231. Professor, dr. phil. P. J. RIIS til en rejse til Damaskus og Hama 2.800 kr.
232. Professor ALFRED ROSENKRANTZ til videnskabelig medhjælp 200 kr.
233. Professor, dr. phil. PAUL V. RUBOW til litteraturhistoriske forskninger 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.

234. Samme til en studierejse til England 2.000 kr.
235. Amanuensis ved Københavns Universitets astronomiske Observatorium, dr. phil. MOGENS RUDKJØBING til fotografisk fotometri i tre farver af felter af stjernehimlen med det formål at påvise dobbeltstjernepar med forskelligt farvede komponenter 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
236. Fhv. bibliotekar, dr. phil. HANS RÆDER til filologiske studier 3.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
237. Museumsassistent, dr. phil. FINN SALOMONSEN til ringmærkning af Grønlands fugle 1.160 kr. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 11.425 kr.
238. Professor, dr. phil. C. E. SANDER-HANSEN til dækning af udgifter ved ægyptologiske studier 2.000 kr.
239. Samme til fotografering af hieratiske og demotiske håndskrifter i Wien og Kairo 768 kr. 18 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
240. Pens. generallæge EM. SAUGMAN som tilskud til trykning af »Den danske hærs lægevæsens oprindelse og udvikling gennem tiderne« 1.500 kr.
241. Ekstraordinær assistent ved Carlsbergfondets biologiske Institut, dr. K. SCHILLING til deltagelse i den 3. internationale biokemikerkongres i Bruxelles i august 1955 1.050 kr.
242. Forfatter AUGUST F. SCHMIDT til studium af den danske almues naturdyrkelse, sædvaneret og sagndigtning samt til egnshistoriske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
243. Professor, dr. phil. BENT SCHULTZER til dækning af udgifter ved en erkendelsesteoretisk undersøgelse 207 kr. 45 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
244. Museumsinspektør, cand. theol. & mag. art. HALFDAN SIIGER til dækning af udgifter til bistand ved korrigering, kommentering og supplering af etnografisk og religionshistorisk materiale 465 kr. Første bidrag af en bevilling på 900 kr.
245. Ordinær assistent ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. A. SKOVSTED til undersøgelser over lavere svampe 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
246. Fhv. museumsdirektør, cand. mag. VILH. SLOMANN til studier

- over orientalsk indflydelse på europæisk kunst 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
247. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. AXEL STEENSBERG til studier over det primitive agerbrugs og jordfordelingens historie 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
248. Samme til forberedelse af en publikation af Store Valby undersøgelsen 229 kr. 04 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
249. Samme til undersøgelse og opmåling af middelalderlige agre og afsamlingsdynger i Borupris ved Tystrup sø 9.000 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 27.000 kr.
250. Samme til pollengeologisk undersøgelse af hjulplovfragmentet fra Andbjerg ved Silkeborg 277 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
251. Samme og afdelingsgeolog, dr. phil. J. TROELS-SMITH til samme formål 712 kr. 25 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
252. Professor, dr. phil. AD. STENDER-PETERSEN til varægiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
253. Amanuensis, dr. med. OVE STEN-KNUDSEN til undersøgelse af afhængigheden mellem ændringerne i membranpotential og kontraktionskraften under muskelfiberens aktivitet 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
254. Professor, dr. phil. BENGT STRÖMGREN til instrumentel udrustning til fotografiske positionsbestemmelser af asteroider 450 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
255. Universitetsadjunkt, dr. phil. HANS CHR. SØRENSEN til fuldførelse af det forberedende arbejde ved udgivelsen af et håndskrift indeholdende en russisk samtalebog fra det 17. århundrede 1.800 kr.
256. Professor, dr. phil. THORVALD SØRENSEN til cytologisk assistance ved fortsatte studier over relationer mellem kromosomvariation og polymorfi hos nogle systematisk-kritiske planteslægter 1.580 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
257. Samme til kortlægning af de danske småarter af taraxacum 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
258. Samme og professor, dr. phil. MOGENS WESTERGÅRD til assistance ved studier over relationer imellem kromosom-

- variation og polymorfi hos nogle systematisk-kritiske planteslægter 3.154 kr. 50 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 9.000 kr.
259. Direktør for Dansk biologisk Station, dr. phil. Å. VEDEL TÅNING til undersøgelser over stofskiftets indflydelse under fiskeæggets udvikling på de såkaldte racekarakterer 580 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.500 kr.
260. Professor emer., dr. phil. WILLIAM THALBITZER til studier vedrørende eskimoerne, særlig østgrønlønderne, 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
261. Samme til dækning af udgifter ved bearbejdelse af hans materiale vedr. eskimoerne 140 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
262. Samme til sekretærmedhjælp, især sprogkyndig medhjælp fra Grønland, ved bearbejdelsen af eskimoisk folkloristisk materiale 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 7.000 kr.
263. Samme til honorering af grønlandskyndig og litterær medhjælp ved offentliggørelsen af et uddrag af kolonibestyrer Johan Petersens officielle dagbøger fra Østgrønland 100 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
264. Museumsdirektør, dr. phil. HARALD M. THAMDRUP til dækning af udgifter ved undersøgelser over jyske landskabstypers økologi 4.500 kr.
265. Samme til undersøgelser over jordbundsfaunaens bidrag til omsætningen i forskellige jordbundstyper og sammenlignende studier over den totale energiomsætning i jordbund af forskellig karakter 7.406 kr. 74 øre. Andet bidrag af en bevilling på 24.400 kr.
266. Samme til et apparat til måling af radioaktivitet 800 kr.
267. Professor, dr. phil. MATHIAS THOMSEN til dækning af udgifter og til assistance ved zoologiske undersøgelser 3.000 kr.
268. Museumsinspektør, dr. phil. RUDI THOMSEN til fuldendelse af et værk om det ældste romerske møntvæsen 2.000 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 5.000 kr.
269. Lektor og amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. GUNNAR THORSON til undersøgelser over de marine bunddyrs økologi og biologi 2.000 kr. Første bidrag af toårig bevilling.
270. Viceregensprovst, dr. theol. O. THUNE JACOBSEN til udgi-

- velse af et religionsfilosofisk skrift »Mit Jeg og min Gud« 2.750 kr.
271. Professor, dr. phil. KNUD TOGEBY til studier over Cervantes' »Don Quixote« og udarbejdelse af en afhandling derom 2.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
272. Professor, dr. phil. POUL TUXEN (†) til videnskabelig medhjælp 800 kr.
273. Dr. phil. S. L. TUXEN til undersøgelse af Berleses typeeksemplarer af produrer i Firenze 750 kr.
274. Samme til trykning af Ella Zimsen: The insect types of C. R. W. Wiedemann (1770—1840) in the Zoological Museum, Copenhagen 1.000 kr.
275. UDVALG FOR FOLKEMAAL til videreførelse af arbejdet på Ordbog over danske Ømål og til redaktion af denne 25.864 kr. 38 øre.
276. Samme til udgifter ved optagelser af dialektprøver på grammofonplader 775 kr. 49 øre. Del af en større bevilling.
277. UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND til fremstilling af »Sydslesvigs Stednavne« 4.000 kr. Del af en større bevilling.
278. Samme til udgivelse af Danmarks gamle Folkeviser 4.000 kr. Del af en større bevilling.
279. Samme til en udgave af danske metrikere 18.674 kr. 75 øre. Femte bidrag af en bevilling på 61.860 kr.
280. Amanuensis, cand. polyt. AUGUSTA M. UNMACK til assistance ved røntgenografisk undersøgelse af danske lerarter 870 kr. 22 øre.
281. Professor, dr. phil. HANS H. USSING til undersøgelser over aktiv iontransport gennem levende membraner 1.600 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
282. Samme til dækning af udgifter ved biologiske isotopundersøgelser 6.936 kr. 03 øre. Andet bidrag af to bevillinger på ialt 12.500 kr.
283. Professor, dr. phil. STIG VEIBEL til videnskabelig uddannet medhjælp 3.600 kr.
284. VIDENSKABERNES SELSKAB som årligt tilskud efter statutternes § X 20.000 kr. med tillæg 20.000 kr.
285. VIDENSKABERNES SELSKABS DUCANGEKOMMISSION til redaktion af det indsamlede materiale til et glossar over dansk middelalderlatin 2.992 kr. Del af en større bevilling.

286. VIDENSKABERNES SELSKABS UDVALG FOR ET MINDESKRIFT OM J. N. MADVIG til dækning af udgifter ved skriftets forberedelse og udgivelse 2.500 kr. Sjette bidrag af en større bevilling.
287. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR VARETAGELSE AF FORTSÆTTELSEN AF A CRITICAL PĀLI DICTIONARY til honorering af medhjælp 5.800 kr. Del af en større bevilling.
288. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE til systematisk gennemgang af danske privatarkiver og -biblioteker 1.000 kr.
289. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Studiesamling, dr. phil. HELGE VOLSØE til teknisk assistance ved histologiske undersøgelser af endocrine kirtler og gonader af fugle 1.200 kr.
290. Videnskabelig assistent ved Københavns Universitets ægyptologiske Laboratorium, dr. phil. A. VOLTEN til ordning og udgivelse af hieratiske og fortrinsvis demotiske tekster 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
291. Som tilskud til udgivelse af »VORE GAMLE TROPEKOLONIER« I-II 40.000 kr.
292. Dr. phil. SOPHUS WEBER til fysiske undersøgelser og beregninger 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
293. Professor, dr. phil. SVEN WERNER til assistance til fuldførelse af et koïncidens-måleapparat 5.000 kr.
294. Professor emer., dr. phil. C. WESENBERG-LUND (†) til medhjælp ved ferskvandsbiologiske undersøgelser 1.000 kr.
295. Samme til undersøgelse af danske søers plankton 3.500 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
296. Samme til dækning af udgifter ved zoologiske undersøgelser 1.000 kr.
297. Amanuensis, mag. scient. ELISE WESENBERG-LUND til udførelse af tegninger 269 kr. Sjette bidrag af en bevilling på 1.800 kr.
298. Professor, dr. phil. MOGENS WESTERGÅRD til assistance ved cyto-taxonomiske undersøgelser over cochlearia og scirpus 6.000 kr.
299. Fhv. stiftsskriver, dr. juris C. W. WESTRUP til retshistoriske

- og retsfilosofiske studier 2.000 kr. Første bidrag af en to-årig bevilling.
300. Samme til udgivelse af vol. V af »Introduction to Early Roman Law« 7.422 kr.
301. Amanuensis, dr. phil. H. WIENBERG RASMUSSEN og cand. mag. VAGN HAARSTED til udarbejdelse af et geomorfologisk kort over det danske istidslandskab 2.498 kr. 64 øre. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
302. Købmand J. WINTHER (†) til afsluttende undersøgelser af fiskerbebyggelsen i Aagab ved Bagenkop, Magleby sogn, Langeland 5.000 kr.
303. Sognepræst SVEND HARALD ZACHARIASSEN til en studierejse i Holland og Tyskland for at studere ikonografi 1.000 kr.
304. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. ERIK ZEUTHEN til celle- og zoofysiologiske undersøgelser 2.400 kr. Første bidrag af en to-årig bevilling.
305. Samme til assistance ved studier over celledelingens fysiologi 3.489 kr.
306. Komiteen for THE ZOOLOGY OF ICELAND til fortsat udgivelse af værket 4.500 kr. Femte bidrag af samlede bevillinger på 36.166 kr. 67 øre.
307. Professor, dr. med. SØREN L. ØRSKOV til dækning af udgifter ved undersøgelser over cellers permeabilitet 2.000 kr.

308. Carlsbergfondets universitetslegat af 25. september 1926 (jfr. beretning 1925—26 s. 57 og 1943—44 s. 80).

I 1954—55 er udbetalt ialt 28.000 kr., nemlig 2.000 kr. til cand. mag. KNUD STORGAARD, mag. art. KRISTOF GLAMANN, mag. art. MARTIN JOHANSEN, dr. phil. KRISTINE NETTEBERG, født HELTBERG, mag. art. BJARNE NØRRETRANDERS, cand. mag. SUNE DALGÅRD, cand. mag. KNUD SØRENSEN og mag. scient. JØRGEN VILHELM SPÄRCK, 4000 kr. til mag. art. PETER ZINKERNAGEL, cand. mag. KAI LARSEN og cand. mag. NIELS KINGO JACOBSEN.

309. Carlsbergfondets universitetslegat for Aarhus Universitet (se beretning 1943—44 s. 80).

I 1954—55 er udbetalt 2.000 kr. til mag. art. ANNE RIISING og 2.000 kr. til mag. art. KNUD RAHBEK SCHMIDT.

310. Carlsbergfondets biologiske Institut.

Til institutets drift i 1954—55 er udbetalt 181.385 kr. 07 øre af afdeling B, jfr. institutets regnskab s. 100.

Carlsbergfondets biologiske Institut.

(Leder: Dr. ALBERT FISCHER)

I det forløbne år har dr. ALBERT FISCHER fortsat de sammenlignende undersøgelser over normale og maligne væv in vitro. Således er resistensen over for tilsætninger af en række forskellige kemiske forbindelser undersøgt. Forsøgene er foretaget både med og uden nærværelse af urethan, der i sig selv har en stærk virkning på cellerne. Urethanet synes at fremme de forskellige stoffers virkning. Også nærværelse af visse fintpulveriserede uorganiske stoffer har en kraftig toksisk virkning på cellerne.

Dyrkning af væv (hjerterfibroblaster, hønsefosterlever, osteoblaster, methylcholanthrentumorer) på dialyserede medier er fortsat. Større vævsstykker tåler, som det måtte ventes, bedre dialysen end små. Methylcholanthrenkulturerne synes bedre at kunne tåle dialysen end de normale celler. Efter dyrkningen er aminosyreindholdet i den fremkomne dyrkningsvædske undersøgt og sammenlignet med en kontrol. Der fandtes et højere aminosyreindhold i vædsken efter dyrkningen, men der var ikke nogen significant forskel på den kvalitative sammensætning, som blev bestemt ved papirkromatografi. Dog forekom glycin ofte i relativ større mængde efter dyrkningen.

Tidligere undersøgelser over dyrkning af vævskulturer i nærværelse af immunserum er blevet taget op igen for at se, om der er forskel mellem normale og maligne celler. Ligeledes er forsøg med inhibitorer (sojainhibitor, heparin) blevet fortsat med samme formål.

Dr. RUDOLF VOSS, Berlin, har arbejdet nogle måneder med dyrkning af pattedyrvæv efter trypsinbehandling.

Professor, dr. med. L. POLEFF, Marokko, har ligeledes i nogle måneder arbejdet med dyrkning af vævskulturer med henblik på trachomundersøgelser.

Dr. LOUIS REY, Paris, har studeret vævsdyrkning med henblik på nucleinsyrestofskiftet.

Dr. VIRGINIA GREEN, Californien, har arbejdet med vævskulturer og fosfatasefarvning.

Mag. HENRY PERSSON, Lund, har været her kortere tid for at sætte sig ind i vævsdyrkningsteknik. Andre forskere har aflagt besøg i samme anledning.

Dr. med. E. MÖLLER-CHRISTENSEN har fortsat sine undersøgelser over dyrkning af ålevæv.

Cand. phil. E. ENGHUSEN har fortsat sine undersøgelser over kollagene fibriller og bindevæv. Der er udarbejdet en histologisk farvemethode til påvisning af bindevævsceller (fibroblaster).

Stud. med. HANS MEINERTZ har afsluttet sine undersøgelser over homologe og heterologe svulsttransplantationer på cortison-behandlede dyr. Arbejdet har indbragt ham Københavns Universitets guldmedalje for 1954 i teoretisk medicin.

Læge ERIK HENRICHSEN har foretaget supplerende undersøgelser over fosfatasens betydning for forkalkningsprocesser in vivo og er ved at afslutte bearbejdelsen af materialet.

Stud. med. J. MEIBOM har påbegyndt forsøg med vævskulturer med henblik på en videreførelse af forkalkningsundersøgelserne.

Mag. scient. AA. BOHUS JENSEN har fortsat sine studier over befrugtningens fysiologi med særligt henblik på dens specificitet. Der er anvendt materiale her på institutet af mollusker og visse arter af brunalger (Fucaceae). Han har fra 26. april til 26. maj opholdt sig ved Laboratorio di Anatomia Comparata ved Palermos Universitet, hvor han også deltog i et internationalt symposium over befrugtningens og den tidlige udviklings fysiologi. Han har iøvrigt arbejdet med disse problemer ved en måneds ophold i juli på Kristineberg Zoologiska Station.

Dr. rer. nat. KURT SCHILLING har med støtte fra Teknisk-ke-misk Fond fortsat elektroforetiske undersøgelser over proteiners ionbinding og fraktionering. En kort oversigt over resultaterne blev forelagt ved den 3. internationale biokemikongres i august i Brüssel. Erfaringerne søges nyttiggjort ved fraktionering af humant blod med henblik på en isolering af den såkaldte Christmas faktor, der har betydning ved visse former af hæmofili, samt af plasmin. Der er udarbejdet en kolorimetrisk metode med benzoylargininætylester som substrat til bestemmelse af plasmin og plasmi-

nogen. Proteaseinhibitoren fra okselunge er blevet rensat ved søjle-kromatografi.

Dr. phil. TAGE ASTRUP og medarbejdere har fortsat undersøgelserne over det fibrinolytiske system i organismen og dets betydning. Arbejdet har, som tidligere, især været støttet ved midler fra »Rigsforeningen til Bekæmpelse af de Rheumatiske Sygdomme« og fra »The Josiah Macy Jr. Foundation«, New York.

Det fremgår af undersøgelsernes resultater, at den fibrinolytiske proces er en fundamental fysiologisk proces. Som sådan har den i den levende organisme betydning for en række forhold, som man ikke hidtil umiddelbart har sat i forbindelse med fibrinolysen. Bidragende hertil er, at den i den normale organisme står i et nøje afbalanceret forhold til de fibrinaflejrende koagulationsprocesser. Forstyrrelser i denne balance medfører patologiske forandringer. Der er således sandsynliggjort en sammenhæng med sårheling og bindevævsdannelse og med arteriosclerose, ligesom fibrinolysen nu anses for årsagen til visse blødningstilstande, som før har været vanskelige at forklare.

Om årets arbejde kan iøvrigt anføres følgende:

Erkendelsen af, at der findes to systemer for aktiveringen af blodets protease (plasminet) har ført til en fornyet interesse for vævsaktivatoren (tidligere kaldet fibrinokinase). Denne plasminogenaktivator adskiller sig fra blodaktivatoren ved at være lidet opløselig og temmelig termostabil. Dens virkning i organismen er tilsyneladende i det væsentlige af lokal betydning. Der er udarbejdet en metode til kvantitativ bestemmelse af denne aktivator, og dens mængde er bestemt i en række dyriske og humane organer. Der er fundet meget stor variation i indholdet hos de forskellige dyrearter og i de forskellige organer, og der er tilsyneladende ikke nogen sammenhæng mellem aktivatormængden og organets (vævets) histologiske struktur. Derimod forefindes ofte en høj fibrinolytisk aktivitet i organer, hos hvilke man erfaringsmæssigt træffer en forøget blødningstendens. Dette gælder således prostata, lunge og thyreoidea. Særlig høj aktivitet er fundet i uterus, hvorfor fibrinolysens betydning for de som fødselskomplikationer forekommende blødningstilstande er taget op til nærmere undersøgelse i samarbejde med forskellige hospitaler. Det samme gælder fibrinolysens forekomst ved prostatacancer og ved leukæmi.

Den i blodet og andre legemsvædsker dannede plasminogen-aktivator er til forskel fra vævsaktivatoren letopløselig og meget termolabil. Den og dens forstadium i blodet har, ligesom plasmin og plasminogen, været underkastet en detaljeret undersøgelse ved hjælp af en forbedret kaseinnedbrydningsmetode.

Reaktionen mellem blodaktivator og plasminogen er også blevet undersøgt ved hjælp af den tidligere udarbejdede manometriske metode med syntetiske substrater, som i særlig grad er velegnet til reaktionskinetiske undersøgelser. Reaktionen med syntetiske substrater (visse aminosyreestere) er ret ufølsom for tilstedeværelsen af proteaseinhibitorer, og der er på basis heraf udarbejdet en kolorimetrisk metode til brug for undersøgelser over plasminogen og plasmin i blodet. Dette er især sket med henblik på udarbejdelsen af metoder til fremstilling af større mængder af plasmin til undersøgelserne over dette enzyms virkning i den levende organisme.

Blodaktivatorens dannelse og virkning repræsenterer tilsyneladende en proces af generel karakter, idet den bevirker en enzymatisk omdannelse af plasminogen til plasmin, ligesom den med blodet føres rundt i organismen. Det ser ud til, at det er denne mekanisme, som især har betydning ved dannelsen af fibrinolytisk aktivitet under choktilstande. Som en videre udvikling heraf er den fibrinolytiske aktivitet ved immunprocesser taget op til undersøgelse.

De fibrinolytiske systemer i de øvrige legemsvædsker synes at dele disse i to grupper. En gruppe indeholder en vis mængde aktivator, ingen plasminogen, ingen eller små mængder af inhibitorer, men store mængder af en proaktivator. En anden gruppe indeholder ingen spontan aktivitet, ingen eller ringe mængder plasminogen, store mængder af proaktivator, men også store mængder af inhibitorer. Man må antage, at dannelsesforholdene i organismen for disse to grupper vædsker er forskellige.

Arbejdet med fremstilling af den i okselunge fundne proteaseinhibitor, der har været støttet af Det teknisk-videnskabelige Forskningsråd, er nu i hovedsagen bragt til afslutning. En yderligere rensning er opnået ved søjlekromatografi. Undersøgelser over en proteaseinhibitor i urin er taget op, idet denne muligvis er forskellig fra lungeinhibitoren.

De fundamentale undersøgelser over behandlingen af throm-

bosetruede patienter med anticoagulantia af dicumaroltypen under operative indgreb er bragt til afslutning, og dette arbejdes experimentelle stadium kan nu betragtes som overstået. Der arbejdes stadig med genopløsningen af experimentelt fremkaldte thromber på kaniner ved indgift af plasmin. Gode resultater er opnået med produkter aktiveret med urinaktivator, hvorved nærværelse af ikke-humane proteiner har kunnet undgås. Undersøgelser over koagulationsprocessen er også fortsat. Det har vist sig, at en bestemmelse af thrombindannelsen er velegnet til undersøgelser af sygdomme af hæmofili-typen. Denne metode har både teoretiske og praktiske fordele fremfor den ofte benyttede »prothrombin consumption test«. En række danske bløderfamilier er blevet undersøgt, da sygdommen kan spaltes op i flere grupper med forskellig årsag. Dette sker i samarbejde med Universitetets arvebiologiske Institut og med støtte fra Kong Christian den Tiendes Fond. Undersøgelser over heparinets virkning ved koagulationen er også fortsat.

Proteinundersøgelserne er fortsat med elektroforese i nærværelse af forskellige kationer og anioner. Især papirelektroforeseundersøgelserne har givet interessante oplysninger om bindingsforholdene.

Dr. Astrup deltog i den 3. European Rheumatology Congress i Scheveningen (13.-17. juni 1955) med et foredrag om fibrinolysens betydning for sårhelingen og bindevævsdannelsen i organismen. I årets løb har dr. Astrup tre gange fungeret som fakultetsopponent for Lunds Universitets medicinske fakultet (den 14. 12. 54. og 26. 2. 55 på universitetsklinikken i Malmø; 26. 3. 55 i Lund). Endvidere har dr. Astrup for indenrigsministeriet deltaget i en konference i Genève (»Joint WHO and FAO conference on food additives«, 18.—25. sept. 1955).

I arbejdet har følgende deltaget med de anførte hovedopgaver:

Læge STEN MÜLLERTZ har fortsat undersøgt streptokinasens virkning samt plasminogenaktivator og proaktivator i humant blod og humant og bovint plasmin. Civilingeniør KAREN ALKJÆR har fortsat renfremstillingen af lungeinhibitoren og har påbegyndt undersøgelser over urininhibitorer; stud. polyt. JENS GREGERSEN NØRBY har deltaget i arbejdet med lungeinhibitoren. Mag. scient. MOGENS LASSEN har med støtte fra Statens almindelige Videnskabsfond fortsat de kinetiske undersøgelser over aktiveringspro-

cessen ved hjælp af den manometriske metode og de syntetiske substrater. Læge OLE K. ALBRECHTSEN har arbejdet med vævs-aktivatoren og dens fysiologiske betydning bl. a. med henblik på blødningssygdomme. Læge OLE STORM har afsluttet prothrombinundersøgelserne på kirurgiske patienter og har fortsat undersøgelserne over opløsning af experimentelt frembragte thromber. Læge ERLING OLESEN har påbegyndt undersøgelser over fibrinolyse ved immunreaktioner. Dr. med. et phil. TAKESHI ABE, Tokio, har påbegyndt undersøgelser over plasminets fremstilling og virkninger i organismen; stud. polyt. KIRSTEN ARKIL har bistået ved dette arbejde. Mag. scient. C. E. JENSEN har undersøgt et fibrinolytisk enzym i perilymfe fra haj. Dr. HEINZ WALDMANN-MEYER, Santiago, har med støtte af Rask-Ørsted Fondet arbejdet med undersøgelser af serumproteiners farvestof- og ionbinding. Læge JOHS. GORMSEN har fortsat forskellige heparinundersøgelser. Læge KNUD-ERIK SJØLIN har påbegyndt undersøgelser over thrombindannelsen i blod, især hos hæmofile.

Følgende har arbejdet i kortere perioder: Læge JØRGEN RASMUSSEN, læge HANS J. FAARVANG.

Der er udkommet følgende arbejder:

FISCHER, A.:

On the resistance of normal and malignant tissue cells in vitro.
Exp. Cell. Research 1955, 9, 168.

ASTRUP, TAGE:

Fibrinolysens biokemiske problemer.
Kemisk Maanedstidning 1955, 36, 21.

ASTRUP, TAGE:

Fibrinolysis and Thrombolysis; i
Th. Koller & W. R. Merz: Thrombose und Embolie.
Benno Schwabe & Co., Basel 1955, p. 92.

ASTRUP, TAGE:

Recent developments in fibrinolysis; i
Th. Koller & W. R. Merz: Thrombose und Embolie.
Benno Schwabe & Co., Basel 1955, p. 95.

ASTRUP, TAGE:

Fibrinolysis and the formation of connective tissue.
Third European Rheumatology Congress.
Scheveningen, juni 1955. Abstracts p. 71.

ASTRUP, TAGE, H. H. K. FLYGER & J. GORMSEN:

The anticoagulant activity and toxicity of dextran sulphate and a xylan polysulphuric acid.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1955, 7, 204.

- ASTRUP, TAGE & I. STERNDOERFF:
The plasminogen activator in urine and the urinary trypsin inhibitor.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1955, **7**, 239.
- ASTRUP, TAGE & W. THORSELL:
Effects of some enzyme inhibitors on fructosidase and amylase.
Acta Chem. Scand. 1954, **8**, 1859.
- ENGHUSEN, E.:
Über die Bildung der kollagenen Fibrillen.
Acta Anatomica 1955, **23**, 69.
- SCHILLING, K.:
Papirchromatografi (En oversigt).
Ingeniøren 1955, **64**, 342.
- SCHILLING, K.:
Electrophoresis of proteins in the presence of interacting ions.
Third International Biochemistry Congress.
Brussels, aug. 1955, Abstracts p. 14.
- ALBRECHTSEN, O. K., O. STORM & D. TROLLE:
Et tilfælde af fostervandsinfusion (fostervandsemboli) med fibrinolytisk aktivitet i blodet og hæmorrhagisk diathese.
Ugeskr. for Læger 1955, **117**, 1276.
- ALBRECHTSEN, O. K., O. STORM & D. TROLLE:
Fibrinolytic activity in the circulating blood following amniotic fluid infusion.
Acta Haematol. 1955, **14**, 309.
- ALBRECHTSEN, O. K., O. STORM & D. TROLLE:
Afibrinogenæmi i tilslutning til for tidlig placentaløsning.
Ugeskr. for Læger 1955, **117**, 1566.
- ALBRECHTSEN, O. K. & J. HESS THAYSEN:
Fibrinolytic activity in human saliva.
Acta Physiol. Scand. 1955, **35**, 138.
- ALBRECHTSEN, O. K. & D. TROLLE:
A fibrinolytic system in human amniotic fluid.
Acta Haemat. 1955, **14**, 376.
- JENSEN, C. E.:
On a fibrinolytic enzyme in the perilymph of sharks.
Acta Physiol. Scand. 1955, **33**, 378.
- MÜLLERTZ, S.:
Components interacting in the formation of plasminogen activator in human blood; i
Th. Koller & W. R. Merz: Thrombose und Embolie.
Benno Schwabe & Co. Basel 1955, p. 75.
- MÜLLERTZ, S.:
The plasmin activator system in human blood; i
Th. Koller & W. R. Merz: Thrombose und Embolie.
Benno Schwabe og Co. Basel 1955, p. 79.

MÜLLERTZ, S.:

Formation and properties of the activator of plasminogen and of human and bovine plasmin.

Biochem. J. 1955, **61**, 424.

STORM, O.:

Fibrinolytic activity in human tears.

Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1955, **7**, 55.

STORM, O., S. MÜLLERTZ & A. TYBJERG-HANSEN:

Anticoagulant prophylaxis in thoracic surgery; i

Th. Koller & W. R. Merz: Thrombose und Embolie.

Benno Schwabe & Co. Basel 1955, p. 959.

STORM, O. & A. TYBJERG-HANSEN:

Mitral commissurotomy performed during anticoagulant prophylaxis.

Circulation 1955, **12**, 981.

Institutets personale består ved udgangen af året 1954—55 af følgende:

Dr. med. ALBERT FISCHER er forstander (ansat i denne stilling 1. oktober 1932).

Dr. phil. TAGE ASTRUP er ordinær assistent (ansat 1. oktober 1937, i den nuværende stilling 1. oktober 1939).

Ekstraordinære assistenter er mag. scient. AAGE BOHUS JENSEN (midlertidigt ansat 1. april 1944—31. maj 1949, i nuværende stilling fra 1. oktober 1949) og dr. rer. nat. KURT SCHILLING (ansat 1. december 1952).

Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.

I henhold til de vilkår, der gælder for modtagelse af understøttelser af afdeling B, er der vedrørende tiden 1. oktober 1954—30. september 1955 til fondet indsendt følgende publikationer (ordnede efter modtagernes navne¹):

SVEND AAKJÆR.

1. Stednavne. — Gejstlig og verdslig Inndeling. »Danmark før og nu« Øerne, Bd. II.

EMILIE ANDERSEN.

1. Malmøkøbmanden Ditlev Enbeck og hans regnskabsbog. Et bidrag til Danmarks handelshistorie i det 16. århundrede. 1954.

(DEN ARNAMAGNÆANSKE KOMMISSION).

1. Gissur Einarssons islandske oversættelse af Ecclesiasticus og Proverbia Salomonis. Udg. af Chr. Westergård-Nielsen. Bibliotheca Arnamagnæana. Vol. XV. Jón Helgason editionem curavit. 1955.

KAJ BERG.

1. Ecological remarks on the bottom fauna of a Danish humic acid lake, Store Grib sø. Proceedings of the International Association of theoretical and applied Limnology. Vol. XII. 1955.
2. Københavns Universitets Ferskvandsbiologiske Laboratorium. Ferskvandsfiskeribladet. August 1954.
3. Freshwater-Biological Laboratory, University of Copenhagen. Publications 1939—1953.
4. Niels Foged: On the Diatom Flora of Some Funen Lakes. Folia Limnologica Scandinavica. No. 6. 1954.
5. Ulrik Røen: Om småkrebsfloraen i en jydsk, oligotroph sø, Langsø i Grane plantage, med et fund af Eucyclops lilljeborgi (G. O. Sars), ny for Danmark. Flora og Fauna. 1954.
6. Jørgen Dahl: *Orthocladius naumanni* Brundin (Dipt. Chiron.), new to Denmark, with description of the female. Entomol. Medd. Bd. XXVI. 1954.

¹ Trykkestedet for bøger er København, hvor intet andet er angivet. Ved afhandlinger i tidsskrifter o. l. angives kun årgang eller bind (uden sidetal), derimod ikke, om afhandlingen er indsendt i særtryk.

7. H. E. van Heyningen: A Study of the Food of some Daphniidae. Hillerød 1954.
8. T. T. Macan: The Corixidae (Hemipt.) of some Danish Lakes. Hydrobiologia. Vol. VI. den Haag 1954.
9. D. Rowan Dunn: Notes on the Bottom Fauna of twelve Danish Lakes. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 116. 1954.
10. W. K. Ockelmann: On the Interrelationship and the Zoogeography of Northern Species of *Yoldia* Möller, S. Str. (*Mollusca* Fam *Ledidae*) with a New Subspecies. 1954. (Medd. om Grønland. Bd. 107, nr. 7).
11. Sigurd Olsen: Lake Lyngby Sø. Limnological studies on a culturally influenced lake. 1955. (Folia Limnologica Scandinavica. No. 7).

F. J. BILLESKOV JANSEN.

1. Ludvig Holberg: Epistler. Udg. med kommentar af F. J. B. J. Indledning. Tillæg og register. 1954.

JANNIK BJERRUM.

1. — og Carl Göran Lamm: Kinetics of Complex Formation. III. The Rate of Decomposition of Hexamine Chromium (III) Ion. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 9. 1955.
2. — og Christian Klixbüll Jørgensen: [Imødegaaelse af] Leonard L. Katzin og Elizabeth Gebert: Formation of Aquo Ions. Nature. Vol. 175. 1955.
3. —, Knud Georg Poulsen og Ingeborg Poulsen: Kinetic Studies on the Formation of Complex Compounds. Symposium on Coordination Chemistry. Copenhagen, August 9.—13. 1953.
4. —, Knud Georg Poulsen og Ingeborg Poulsen: Kinetics of Complex Formation. I. Acta Chemica Scandinavica. 8. 1955.
5. —, C. J. Ballhausen og Chr. Klixbüll Jørgensen: Studies on Absorption Spectra. I. Smst. Vol. 8.
6. —, Hakon Nord og J. L. Mansa: Forebyggelse af tæringstab i centralvarmeanlæg. »Ingeniøren«. Nr. 17. ²⁴/₄ 1954.
7. — og Christian Klixbüll Jørgensen: Crystal Field Stabilization of First Transition Group Complexes. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 9. 1955.

NIELS BOHR.

1. — og I. I. Rabi: Albert Einstein 1879—1955. Scientific American. Vol. 192. 1955.
2. — Physical Science and Man's Position. Ingeniøren. Årg. 64. 1955.
3. — Det fysiske grundlag for industriel udnyttelse af atomkerne-energien. Tidsskrift for Industri. 1955.
4. — Greater international cooperation is needed for peace and survival. Atomic Energy in Industry. Minutes of 3rd conference october 13—15, 1954. New York City. 1955.
5. — Rydberg's discovery of the spectral laws. Lunds Universitets Årsskrift. N. F. Avd. 2. Bd. 50, nr. 21. 1955.
6. — Address at the opening ceremony of the Seventh international congress of radiology. Acta Radiologica. Supplementum 116. Sthlm. 1954.

7. — Diskussion mit Einstein über erkenntnistheoretische Problemen in der Atomphysik. Særtryk af den tyske oversættelse af »Albert Einstein, philosopher-scientist.« 1955.
8. G. Alaga, K. Alder, A. Bohr og K. Mottelson: Intensity rules for beta and gamma transitions to nuclear rotational states. 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIX, 9).
9. K. Alder og A. Winther: Theory of Coulomb Excitation. The Physical Review. Vol. 96. 1954.
10. K. Alder og A. Winther: On the exact evaluation of the Coulomb excitation. 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIX, 19).
11. R. Berg og L. Wilets †: On the Validity of the Weizsäcker Inhomogeneity Correction Term. Proceedings of the Physical Society. A. Vol. LXVIII. 1955.
12. Aage Bohr og Ben Mottelson: Moments of Inertia of rotating nuclei. 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXX, 1).
13. A. Bohr, P. O. Fröman og B. R. Mottelson: On the fine structure in alpha decay. 1955. (Smst. XXIX, 10).
14. A. Bohr og B. R. Mottelson: Collective nuclear motion and the unified model. Beta- and Gamma-Ray Spectroscopy, ed. by Kai Siegbahn. Amsterdam 1955.
15. Hans H. Bohr: Studies on Fracture Healing. The Journal of Bone and Joint Surgery. Vol. 37. 1955.
16. K. J. Brostrøm: De elektrostatiske generatorer ved Universitetets Institut for teoretisk Fysik. Fysisk Tidsskrift. 1955.
17. J. K. Bøggild, J. E. Hooper, W. C. G. Ortel and M. Scharff: Evidence for the $K\mu$ -Meson. Il Nuovo Cimento. Serie X, vol. 1. 1955.
18. J. K. Bøggild, J. E. Hooper og M. Scharff: Measurements on K-Mesons Supplemento al Nuovo Cimento. Vol. 12. 1954.
19. J. K. Bøggild og M. Scharff: Stage Noise and Spurious Scattering. Reversing Sagitta Method. Smst. Vol. 12. 1954.
20. J. K. Bøggild, J. E. Hooper, W. C. G. Ortel og M. Scharff: Some studies on heavy meson events in stripped emulsions. 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXX, 3).
21. J. K. Bøggild: Om Universitetets Institut for Teoretisk Fysik i anledning af professor Niels Bohrs 70-års fødselsdag den 7. oktober 1955. Ingeniøren. Årg. 64. 1955.
22. Marvin E. Ebel: Causal behaviour of field theories with non-localizable interactions. 1954. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIX, 2).
23. B. Elbek, B. S. Madsen og O. Nathan: Positrons from ^{25}Al and $^{26\text{m}}\text{Al}$. Philosophical Magazine. Series 7. Vol. 46. 1955.
24. Leslie L. Foldy: Some Physical Consequences of Vacuum Polarization. The Physical Review. Vol. 95. 1954.
25. John E. Hooper og Morten Scharff: Om den kosmiske stråling. Fysisk Tidsskrift. 1955.
26. J. C. Jacobsen og H. Topsøe: Nogle indtryk fra kongressen i Genève. Ingeniøren. Årg. 64. 1955.
27. O. Kofoed-Hansen: Neutrino Recoil Spectrometer. Investigation of A^{37} . The Physical Review. Vol. 96. 1954.

28. O. Kofoed-Hansen og A. Nielsen: Construction of a spectrometer for neutrino recoils: Investigation of the decay of A^{37} . 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIX, 15).
29. O. Kofoed-Hansen: Neutrino Recoil Experiments. Beta- and Gamma-Ray Spectroscopy, ed. by Kai Siegbahn. Amsterdam 1955.
30. P. Kristensen: Configuration space representation for non-linear fields. 1954. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXVIII, 12).
31. N. O. Lassen: Opdagelse og fremstilling af nye grundstoffer. Natu-rens Verden. B. XXXVIII. 1954.
32. N. O. Lassen: Opdagelse og fremstilling af nye grundstoffer. Fysisk Tidsskrift. 1954.
33. N. O. Lassen: Accelererede tunge ioner. Smst. 1955.
34. N. O. Lassen: Total charges and electron capture cross-sections of fission fragments in gases. 1955. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXX, 8).
35. J. Lindhard: Supraledning. Fysisk Tidsskrift. 1955.
36. Christian Møller: On the Problem of Convergence in Non-Local Field Theories. Proceedings of the International Conference of Theoretical Physics in Kyoto and Tokyo, sept. 1955.
37. C. Møller: Old probleme in the general theory of relativity viewed from a new angle. 1955. (Vidensk. Medd. Mat.-fys. Medd. XXX, 10).
38. Christian Møller: Professor Niels Bohr i anledning af 70-årsdagen den 7. oktober 1955. Ingeniøren. Årg. 64. 1955.
39. Karl Ove Nielsen: Radioaktive isotoper i industri II. Smst. Årg. 63. 1954.
40. O. B. Nielsen: Multipole order of the γ -rays from ${}_{81}\text{TI}^{208}$. 1954. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXX, 11).
41. Lawrence Wilets: Excitation of nuclear rotational states in μ -mesonic atoms. Kbh. 1954. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXIX, 3).
42. Recherches récentes sur la radioactivité de ${}^{37}\text{A}$. Le Journal de Physique et le Radium. Tome 16 1955.

JOHS. BOYE PETERSEN.

1. — og J. Benth Hansen: Electron Microscope Observations on *Codonosiga botrytis* (Ehr.) James-Clark. Botan. Tidsskr. Bd. 51. 1954.

HANS BRIX.

1. Analyser og Problemer. VII, 1. 1955.

H. C. BRØHOLM.

1. To jydskke Gravpladser fra yngre romersk Jernalder. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. 1953. (1955).

H. V. BRØNDSTED.

1. Planarian Regeneration. Biological Reviews. Vol. 30. 1955.
2. Moderne undersøgelser over cellens bygning ved hjælp af elektronmikroskopet. Naturens Verden. XXXIX. 1955.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN.

1. Sproglige Miscellanea. Acta Philologica Scandinavica. Aarg. 23.

FRITZ BUCHTHAL.

1. — og Poul Rosenfalck: Action Potential Parameters in Different Human Muscles. *Acta Psychiatrica et Neurologica Scandinavica*. Vol. XXX. 1955.
2. —, Helge Hertz og Annelise Madsen: Prognostic Implications of Electromyography in Acute Anterior Poliomyelitis. *The Journal of Bone and Joint Surgery*. Vol. 36-A. 1954.
3. Lise Engbæk: Behandling af Myasthenia gravis med et prostigmin-homolog: mestinon. *Ugeskrift for Læger*. 1954.
4. Arne P. Skouby og K. Zilstorff-Pedersen: The Influence of Acetylcholine like Substances, Menthol and Strychnine on Olfactory Receptors in Man. *Acta Physiologica Scandinavica*. 1954.
5. F. Carlsen og G. G. Knappeis: The Anisotropic and Isotropic Bands of Skeletal Muscle in Light- and Electron Microscopy. *Experimental Cell Research*. Vol. 8. 1955.
6. —, Chr. Guld og P. Rosenfalck: The origin of motor unit potential. Abstracts of Communications of the VIII Scandinavian Physiological Congress. Helsinki 1954.
7. F. Carlsen og G. G. Knappeis: The cross striation of living and fixed muscle in light and electron microscopy. *Smst.*
8. C. H. Håkansson: The propagation velocity of isolated frog muscle fibres. *Smst.*
9. P. Rosenfalck og Annelise Madsen: Preferred intervals of muscle action potentials in voluntary contraction. *Smst.*
10. Intracellular Localization of br 42 in the central nervous system. By Sven-Olof Brattgård and Torsten Lindqvist. Some central aspects of the physiology of vision. *Different Papers*. (*Smst.*?)
11. — og Poul Rosenfalck: Die Verkürzungsgeschwindigkeit des Muskels im Lichte der Transmutationstheorie. *Pflügers Archiv*. Bd. 260. 1955.
12. —, Christian Guld og Poul Rosenfalck: Action Potential Parameters in Normal Human Muscle and their Dependence on Physical Variables. *Acta Physiologica Scandinavica*. Vol. 32. 1954.
13. —, P. Pinelli og P. Rosenfalck: Action Potential Parameters in Normal Human Muscle and their Physiological Determinants. *Smst*. Vol. 32. 1954.
14. — og Poul Rosenfalck: Action Potential Parameters in Different Human Muscles. *Acta Psychiatrica et Neurologica Scandinavica*. Vol. XXX. 1955.

TYGE W. BØCHER.

1. — Den botaniske Ekspedition til Vestgrønland 1946. Oceanic and Continental Vegetational Complexes in Southwest Greenland. 1954. *Medd. om Grønland*. Bd. 148. Nr. 1.
2. Kai Larsen: Cytotaxonomical Studies in Lotus. I. *Lotus corniculatus* L. sens. Lat. *Botanisk Tidsskrift*. Bd. 51. 1954.
3. Knud Rahn: Experimental and Cytological Studies in *Plantago Media*. *Botanisk Tidsskrift*. Bd. 51. 1954.

4. Morten Lange: *Macromyces Part II. Greenland Agaricales. Den danske Ekspedition til Vestgrønland 1946. Medd. om Grønland. Bd. 147. Nr. 11. 1955.*
5. — og Kai Larsen: *Chromosome Studies on some European Flowering Plants. Botanisk Tidsskrift. Bd. 52. 1955.*

CARLSBERGFONDETS DANA-EKSPEDITION RUNDT OM JORDEN 1928–30.

1. DANA-Report No. 21. *The Fishes of the Genus *Tetragonurus-Risso*. By Marion Grey. 1955.*
2. Bernardo Colombo: *Contributo statistico di discriminazione biometrica di popolazioni o razze geografiche di teleostei del genere »Bregmaceros«. Accademis Nazionale dei Lincei. Rendiconti della classe di scienze fisiche, matematiche e naturali. Serie VIII, vol. XVIII. Roma 1955. Papers from the »DANA« Oceanographical Collections. No. 46.*

OLAF CARLSEN.

1. *Pestalozzi og Danmark. I. Aarhus 1955.*

J. A. CHRISTIANSEN.

1. C. E. Jensen og Jørgen Koefoed: *Flow Elasticity of Hyaluronate Solutions. Journal of Colloid Science. Vol. 9. 1954.*
2. C. E. Jensen: *Hyaluronic acid. V. On the Molecular Shape of Potassium Hyaluronate. Smst. Vol. 8. 1954.*
3. C. E. Jensen og Frits Carlsen: *Hyaluronic Acid. VI. An Electron Microscope Studium of Potassium Hyaluronate. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 8. 1954.*
4. C. E. Jensen og Robert Djurtoft: *Hyaluronic Acid. VIII. A Preliminary Diffusion and Sedimentation Study of Potassium Hyaluronate Including a Determination of the Partial Specific Volume. Smst. Vol. 8. 1954.*

SUNE DALGÅRD.

1. *Det Petsoriske Kompagni af 1619. 1955.*

HENRIK DAM.

1. —, T. Geill, E. Lund og E. Søndergaard: *Laboratory and Clinical Experiments with Various Anticoagulants. 1–2. Thrombosis and Embolism. I. International Conference, Basel 1954. Basel 1955.*
2. — og Henrik K. Hanel: *Determination of Small Amounts of Total Cholesterol by the Tschugaeff Reaction with a Note on the Determination of Lathosterol. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 9. 1955.*
3. —, Jack Peter Green og Ebbe Søndergaard: *Liver Respiration, Succinoxidase and DPN-Cytochrome C Reductase Activity in Vitamin K-Deficiency and after Treatment with Long-acting Anticoagulants. Acta pharmacologica et toxicologica. Vol. 11. 1955.*
4. *Brug og misbrug af fedtopløselige vitaminer. Indleder: Henrik Dam, Diskussion: T. Geill, K. Kjerulf-Jensen og P. Plum. Nordisk Medicin 1955.*
5. —, Erling Lund, Torben Geill, Ebbe Søndergaard og Henrik Dam: *Anticoagulantia af Dicumarol-Typen. Smst. 1955.*

6. —, Inge Prange og Ebbe Søndergaard: Deposition of Injected Massive Doses of Colloidal Vitamin K₁ in Chicks, after Partial Blockage of the Reticulo-endothelial System and in Pregnant Rats. *Acta pharmacol. et toxicol.* Vol. 11. 1955.
7. —, Erling Lund, Torben Geill og Ebbe Søndergaard: Comparison of the Prothrombin-proconvertin Determinations (Owren-Aas) with »Prothrombinindex« obtained with the Larsen-Plum Prothrombin Time Method. *The Scandinavian Journal of Clinical & Laboratory Investigations.* Vol. 7. 1955.
8. —, Henrik K. Hanel og Frede Christensen: Alimentary Production of Gallstones in Hamsters. 5. *Acta Pathologica et Microbiologica Scandinavica.* Vol. XXXV. 1954.
9. — og Jack Peter Green: Paper Chromatography of Vitamin K₁ and Related Compounds with some Observations on Products of Ultra-violet Irradiation. *Acta Chemica Scandinavica.* Vol. 8. 1954.
10. —, Henrik K. Hanel og Frede Christensen: Alimentary Production of Gallstones in Hamsters. IV. *Acta Pathol. et Microbiol. Scand.* Vol. XXXV. 1954.
11. — og Jack Peter Green: Adsorptiochromism of 1,4 Naphthoquinones. *Acta Chem. Scand.* Vol. 8. 1954.
12. —, P. Plum, H. Dyggve og E. Hjalmar Larsen: Administration of Vitamin K ante partum. Prophylaxis against Haemorrhagic Disease of the Newborn. *Danish Medical Bulletin.* Vol. 1.
13. —, T. Geill, E. Lund og E. Søndergaard: Studies on the Efficiency of Vitamin K₁ in small Doses as Antidote against anticoagulants of the Dicoumarol Type. *The Scand. Journal of Clin. & Laboratory Investigations.* Vol. 6. 1954.
14. — og E. Aaes-Jørgensen: The Role of Fat in the Diet of Rats. 1-4. *British Journal of Nutrition.* Vol. 8. 1954.
15. E. Aaes-Jørgensen: The Role of Fat in the Diet of Rats. 6. 1954.
16. —, E. Aaes-Jørgensen, P.F. Engel og J.P. Funch: The Role of Fat in the Diet of Rats. 7. *British Journal of Nutrition.* Vol. 9. 1955.
17. J. Glavind og S. Hartmann: Studies on Methods for the Determination of Lipoperoxides. *Acta Chem. Scand.* Vol. 9. 1955.

DANSK MATEMATISK FORENING.

1. *Matematisk Tidsskrift. Generalregister.* 1954.

DANSK NATURHISTORISK FORENING.

1. F. G. A. M. Smit: *Lopper.* 1954. (Danmarks Fauna. Bd. 60.)

DET DANSKE SPROG- OG LITERATURELSKAB

1. *Ordbog over det danske Sprog.* Grundlagt af Verner Dahlerup. Bd. 27. 1954.
2. *Breve fra og til Adam Oehlenschläger.* November 1809—oktober 1929. Udg. af Daniel Preisz. III. 1955.
3. *Danmarks gamle Købstadlovgivning.* Bd. III. Sjælland, Lolland, Falster, Møn, Fyn og Langeland. Udg. af Erik Kroman. 1955.

4. Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi. Edd. Alfredus Otto & Henricus Roos. I. Johannis Daci Opera. Vol. I, partes I-II. 1955.

HANS ELLEKILDE.

1. Arveprinsesse Sophie Hedvig og Søllerød Sogns Skolevæsen. — Drewsens Hospital i Søllerød. — Folkesagn fra Rudeskov. Søllerødbogen 1953. Holte 1954.
2. Nordsjællandske Folkesagn om Dronning Margrethe og hendes Forældre. »Fra det gamle Gilleleje«. 1954.

HANS H. FUSSING.

1. — og Mogens Pihl: Breve fra Thomas Henshaw og Rasmus Bartholin. Danske Magasin. 7. Række. VI.

POUL-EGEDE GLAHN.

1. —, Nguyen-van Thoal og Jens Hedegaard, Phillippe Manchon og Jean Roche: Sur un aspect nouveau du métabolisme de la L-histidine. Biochimica et Biophysica Acta. Vol. 15. 1954.

GRÆNSEFORENINGEN OG HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND.

1. Flensborg Bys Historie. Bd. 2: Tiden efter 1720. 1955.

P. V. GLOB.

1. Kuml. Årbog for Jysk arkæologisk Selskab. 1954.

HONORINE HERMELIN GRØNBECH.

1. Vilhelm Grønbech: Vor Folkeæt i Oldtiden. Del 1—2. 1955.

MARIE HAMMER.

1. —, M. Køje og R. Spärck: Undersøgelser over ernæringen hos agerhøns, fasaner og urfugle i Danmark. Danske Vildtundersøgelser. Hefte 4. 1955.
2. Alaskan Oribatids. Acta Arctica. Fasc. VII. 1955.

H. P. HANSEN.

1. Bondens brød. Primitiv brødbagning. 1954.

HANS HELBÆK.

1. Prehistoric Food Plants and Weeds in Denmark. Danmarks geologiske Undersøgelse. II. Række. Nr. 80. 1954.

POUL HELMS.

1. Vejen til Livslykken. Aristoteles' eudemiske Etik. Oversat med Indledning og Noter. 1955.

AXEL M. HEMMINGSEN.

1. The Function of the Peculiar Processes of the 8th Sternite in the Males of *Tipula (Oreomyza) Stægeri* Peder Nielsen and *Tipula (Oreomyza) signata* Stæger. Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren. Bd. 116. 1954.
2. P. Boysen Jensen: Det Levende. Naturens Verden. 1954.

EJNAR HERTZSPRUNG.

1. N. Wieth-Knudsen: Studies on Orbit Determination of Visual Binary Stars in some Extreme Cases. Lund 1953 (t. København). (Annals of the Observatory of Lund. No. 12).

HOLGER HJELHOLT.

1. Om originalmanuskriptet til Leonora Christinas franske selvbiografi Hist. Tidsskrift. 11. række. IV.

LOUIS HJELMSLEV.

1. Prolegomena to a Theory of Language. Indiana University Publications in Anthropology and Linguistics. Memoir 7 of the International Journal of American Linguistics. Baltimore 1953.
2. La stratification du langage. Word. Vol 10. 1954. Baltimore.
3. Almindelig fonetik. Nordisk lærebog for talepædagoger. 1954.
4. Menneskeracerne og sprogene. »Arv, Race og Kultur«. 1954.
5. Holger Pedersen. Vidensk. Selsk. oversigt 1953/54.
6. Holger Pedersen. Københavns Universitets festskrift november 1954.

SØREN HOLM.

1. Religionsfilosofi. 1955.

RIKARD HORNBY.

1. Danmarks gamle personnavne. II. Tilnavne. Udg. af Gunnar Knudsen† og Marius Kristensen. Hæfte 17. 1954.

UDVALGET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL LANDBEFOLKNINGENS HISTORIE.

1. .Eldre danske Tingbøger.
Skast Herreds Tingbog 1636. Hefte 3—4. Udg. ved Poul Rasmussen under tilsyn af C. Rise Hansen. 1954—55.
Herlufsholm Birks Tingbog 1616—19. 2. hefte. 1630—33. 1. hefte. Udg. ved Karen Marie Olsen under tilsyn af C. Rise Hansen. 1954.
Aasum Herreds Tingbog 1640—1643. Udg. ved Aksel E. Christensen og Troels Dahlerup under tilsyn af Chr. Lisse. Hefte 1—3. 1955.

CARSTEN HØEG.

1. Johan Nicolai Madvig. 7. august 1804—12. december 1886. 1954.
2. The Oldest Slavonic Tradition of Byzantine Music. Proceedings of the British Academy. Vol. XXXIX.
3. Musik og digtning i byzantinsk kristendom. 1955.
4. Studies and Documents edited by Silva Lake and C. H. XVII. The Gospel of Cyril of Jerusalem. 1955.

INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI.

1. Økonomi og Politik. Årg. 28. 1954. Nr. 3—4.
2. Poul Milhøj: Lønudviklingen i Danmark 1914—1950. 1954.

JOHS. IVERSEN.

1. Origin of the flora of Western Greenland in the light of pollen analysis. OIKOS. Vol. 4. 1952/53 (tr. 1954).
2. The Zonation of the Salt March Vegetation of Skallingen in 1931-34 and in 1952. Geografisk Tidsskrift. Bd. 52. 1952/53.
3. The Late-Glacial Flora of Denmark and its Relation to Climate and Soil. Danmarks geologiske Undersøgelse. II. Række. Nr. 80. 1954.

4. Über die Korrelationen zwischen den Pflanzenarten in einem grönländischen Talgebiet. *Vegetatio*. Vol. V—VI. 1954.
5. Radiocarbon Dating of the Allerød Period. *Science*. Vol. 118. 1953.

JYSK SELSKAB FOR HISTORIE, SPROG OG LITTERATUR.

1. A. C. Skyum: Morsingmålets Ordforråd. Bd. II. Aarhus 1954. (Jens Lund og A. C. Skyum: Morsingmålet. Bd. III).
2. Sophie Brahes Regnskabsbog 1627—40. Udg. ved Henning Paulsen under tilsyn af Johan Hvidtfeldt. Aarhus (tr. Viborg) 1955.

HERMAN M. KALCKAR.

1. The Mechanism of Transglycosidation. The Mechanism of Enzyme Action, ed. by William D. McElroy and Bentley Glass. Baltimore. 1954.
2. — og H. Klenow: Nonoxidative and Nonproteolytic Enzymes. *Annual Review of Biochemistry*. Vol. 23. 1954.
3. Paul Berg og W. K. Joklik: Enzymatic Phosphorylation of Nucleoside Diphosphates. *The Journal of Biochemical Chemistry*. Vol. 210. 1954.
4. Evelyn E. B. Smith og G. T. Mills: Uridine Nucleotide Compounds of Liver. *Biochimica et Biophysica Acta*. Vol. 13. 1954.
5. Eugene Goldwasser: The Enzymic Conversion of Adenine to Adenosine Phosphates. *Smst*. Vol. 13.
6. Hans Klenow: The biosynthesis of pentoses and their incorporation into mononucleotides. *Colston Papers*. Vol. VII. London 1954.
7. Agnete Munch-Petersen: Metabolism of Uridine Triphosphate in Yeast. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 8. 1954.
8. Hans Klenow, Rolf Emberland og Paul Plesner: On the Interaction between Glucose-1,6-diphosphate and Ribose-1-phosphate. *Smst*. Vol. 8.
9. Metabolism of Uridinediphosphoglucose (UDP Glucose) in *Hemophilus Influenza B*. *Smst*. Vol. 8.
10. The Enzymes of Uridine Polyphosphates. *Science*. Vol. 119. 1954.

SØREN KIERKEGAARD-SELKABET.

1. Niels Thulstrup: Die historische Methode in der Kierkegaard-Forschung. — Ziele und Methoden der neuesten Kierkegaard-Forschung mit besonderer Berücksichtigung der skandinavischen. *Orbis Litterarum*. 1955.

ANDERS KJÆR.

1. — og Kurt Rubinstein: *iso*Thiocyanates X. Synthesis and Characterization of *cis*-Crotyl *iso*Thiocyanate. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 8. 1954.

OLE KLINDT-JENSEN.

1. Vallhagar. A Migration Period Settlement on Gottland/Sweden. Editor Mårten Stenberger in collaboration with O. K. J. Part I—II. 1955.

C. KLITGAARD.

1. Vrensted Sogn. Udg. af Historisk Samfund for Hjørring Amt 1955. Hjørring 1955.
2. Lundergaards Mose. Vendsysselske Aarbøger.
3. Slettegaard i Vester Hanherred. Historisk Aarbog for Thisted Amt. 1954.
4. Nordjylland i Svenskekrigen 1657-60. Jyske Samlinger. Ny Række. III. Bd. Aarhus 1955.
5. Wiborg-Hoveders Beskrivelse. Anno 16.. Fra Viborg Amt. 1954.
6. Christian III's Hylding i Viborg 1535. Vendsysselske Aarbøger.
7. Skoler og Degne i Vendsyssel. Vendsysselske Aarbøger 1955.

LAUGE KOCH.

1. Literature from the Danish East Greenland Expeditions Published in the Meddelelser om Grønland. 1954. (Medd. om Grønland. Bd. 143. Nr. 3).

BJØRN KORNERUP.

1. Cort Aslaksen. I Anledning af Oskar Garsteins Disputats. I. Kirkehistoriske Samlinger. 7. Række. II. 1955.
2. Smaabidrag til Herlufsholms Historie. Smst. Række. II. 1955.
3. Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie gennem 75 Aar (1879—1954). Stiftelse og Udvikling af B.K. Samfundets Ledelse m.v. af Sven Houmøller. Personalhist. Tidsskrift. 13. Række. Bd. 3. 1955.
4. Herlufsholms Skoleordinans af 30. Marts 1567. Danske Magasin. 7. R. VI. 1955.

DETLEV MÜLLER.

1. Vorskø set fra Luften. Botanisk Tidsskrift. Bd. 51. 1954.
2. S. Th. Andersen and K. Gundersen: Ether Soluble Pigments in Interglacial Gyttja. *Experientia*. Vol. XI. Basel 1955.

ERIK MØLLER.

1. Dansk Neutralitetspolitik i 1859 og de national-liberale. Jyske Samlinger. Ny Række. Bd. III. Aarhus 1955.
2. Aktstykker og Breve m.m. vedrørende Kammerherre Bernhard Bülow's særlige Mission til Berlin og Wien 1856 og 1857. Ved Hanna Kobylinski og E. M. Danske Magasin. 7. Række. VI.
3. Anm. af Statsrådets Forhandlinger 1848—63. I. 24. Januar—15. November 1848. Udg. af Rigsarkivet ved Harald Jørgensen under Tilsyn af Andreas Møller og Axel Linvald. Kbh. 1954. Historisk Tidsskrift. 11. Række. IV. 1955.

NATIONALMUSEET.

1. Danmarks Kirker. Haderslev Amt. 3—5. Hefte. København. 3—4. Hefte. Maribo Amt. 14. Hefte. Præstø Amt. Navneregister. Ved Albert Fabritius. 1955.

ROBERT NEHENDAM.

1. Hvordan 4,10 kr. blev til omtrent 2½ million. 1879—16. august—1954. Politikens kronik 16/8 1954.

2. To Kvinder i H. C. Andersens Liv. Udg. i anledning af 150 årsdagen for hans fødsel. 1955.
3. Omkring H. C. Andersens Dramatik. »Anderseniana«. 2. række, bd. II,4. Odense 1954.
4. Fra Biskop Mynsters Ungdom. »Kultur minder«. 1955.
5. Hanne og Louise. Politikens kronik 20/3 55.
6. Mester Bournonville. I anledningen af 150-årsdagen for hans fødsel. 1955.
7. Introduktion til besøget i Det Kongelige Teater (Dansk Skolescene).

AXEL V. NIELSEN.

1. Summary of Observations of Variable Stars made by members of the Scandinavian Astronomical Society (»Astromisk Selskab«). II. 1955. (Publikationer og mindre Meddelelser fra Københavns Observatorium. Nr. 167.)

JAKOB NIELSEN.

1. A Basis for Subgroups of free Groups. *Mathematica Scandinavica*. Vol. 3. 1955.

DET KGL. NORDISKE OLDSKRIFTSKAB.

1. Hans Norling-Christensen. Katalog over ældre romersk Jernalders Grave i Århus Amt. 1954. (Nordiske Fortidsminder. IV, 2).

GUNNAR NYGAARD.

1. On the productivity of five Danish Waters. *Proceedings of the International Association of theoretical and applied Limnology*. Vol. XII. 1955.
2. A new Diatom Species and two new Varieties from Plankton in Lake Taserssuatsiaq. *Medd. om Grønland*. Bd. 148, no. 1. 1954. (den botaniske ekspedition til Vestgrønland 1946).

N. E. NØRLUND.

1. Geodætisk Institut. Bulletin of the Seismological Station København. No. 59—61. 1949—1951.
2. Geodætisk Institut. Bulletin of the Seismological Station Scoresby-Sund. No. 24. 1950.
3. Geodætisk Institut. Bulletin of the Seismological Station Ivigtut. No. 17—19. 1948—50.
4. Erik Sinding: Astromical Determinations in Greenland 1927—1952. 1955. (Geodætisk Instituts Skrifter. 3. Række. Bd. XIX).

C. OVERGAARD NIELSEN.

1. Studies on Enchytraeidae. 2. Field Studies. »*Natura Jutlandica*«. Vol. 4. 1955.
2. Studies on Enchytraeidae. 3. The Micro-Distribution of Enchytraeidae. *OIKOS*. Vol. 5. 1954.
3. — og Bent Christensen: Studies on Enchytraeidae. IV. Preliminary Report on Chromosome Numbers of 7 Danish Genera. *Chromosoma*. Bd. 7. 1955. Würzburg.

E. RANCKE-MADSEN.

1. — og T. Kjærgaard: On the Use of a Thallic-thalious System as a pH Indicator. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 9. 1955.

EM. SAUGMAN.

1. Den danske Hærs Lægevæsens Oprindelse og Udvikling gennem Tiderne. 1955.

AUGUST F. SCHMIDT.

1. Fra folketroens og sagnenes verden. Hellerup 1954. (Faglig læsning. Nr. 267).
2. Hvem var »Isbjørnen«? *Danske Studier*. 1954. »Fange ræven«. Smst.
3. Til Dateringen af Sthens »Vandrebog«. Smst. 1955. Aarestrup-Noter. Smst.
4. Fra kirkens overdrev. *Venstres Maanedstidning*. 7. årg. 1954. Nr. 11.
5. For Folkestyre, stå frem, stå frem. Smst. 8. årg. 1955. Nr. 2.
6. Fra det finske hjørne. Smst. 8. årg. 1955. Nr. 5—6.
7. Ad Sønderjylland til. Smst. 8. årg. 1955. Nr. 7—8.
8. — og Poul Rasmussen: Frøslev og Mollerup Sognes Historie. Nykøbing M. 1955.

P. SKOV.

1. Common Sense. An Inquiry into the Current Concepts Guiding Social Behaviour. 1955.

VILHELM SLOMANN.

1. Minder om samvær med Niels Bohr. *Politikens kronik* 7. oktober 1955.

AXEL STEENSBERG.

1. Kulturhistorie som universitetsfag. *Fortid og Nutid*. 1955.
2. Byggekonstruktioner i Danmark.

THORVALD SØRENSEN.

1. Adaptation of Small Plants to Deficient Nutrition and a Short Growing Season. *Botan. Tidsskrift*. Bd. 51. 1954.
2. A Revision of the Greenland Species of *Puccinellia* Parl. with Contributions to our Knowledge of the Arctic *Puccinellia* Flora in General. 1953. *Medd. om Grønland*. Bd. 136, Nr. 3.

WILLIAM THALBITZER.

1. Bibliografi 1900—1953. 1954. (*Medd. om Grønland*. Bd. 140. Nr. 1.).

RUDI THOMSEN.

1. Madvigs Æresmedailler. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*. 1955.

O. THUNE JACOBSEN.

1. Mit jeg og min Gud. 1955.

J. TROELS-SMITH.

1. Pollenanalytische Untersuchungen zu einigen schweizerischen Pfahlbau-problemen. »Das Pfahlbau-Problem«. Schaffhausen 1954.
2. Ertebøllekultur-Bondekultur. Resultater af de sidste 10 Aars Undersøgelser i Aamosen. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed. 1953.
3. Pælebygninger. Hundrede års tolkninger af de schweiziske stenalderfund. Vor Viden. 3. Række, hefte 14. 1954.

S. L. TUXEN.

1. Ella Zimsen: The Insect Types of C. R. W. Wiedemann in the Zoological Museum in Copenhagen. Spolia Zoologica Musei Hauniensis XIV. 1954.

UDVALG FOR FOLKEMÅL.

1. Danske Folkemål. Aarg. 17. 1955. Hefte 1—2.

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND.

1. Danske Studier. Udg. af Aage Hansen og Ejnar Thomsen (†) under medvirkning af Erik Dal. Årg. 1954, hæfte 2., årg. 1955.
2. Danske metrikere. Udg. af Arthur Arnholtz og Erik Dal. II. 1954.

STIG VEIBEL.

1. — og Lennart Schotte: The Preparation of S-Alkylthiuronium Picrates and a New Method for the Estimation of tertiary Alcohols. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 7. 1953.
2. Udkast til Rapport fra Pektinudvalget. Akademiet for de tekniske Videnskaber. Beretning Nr. 22. 1953.
3. —, Knud Eggensen og S. C. Linholt: Pyrazole Studies. VI. Variation of the Basic Properties of Pyrazolones with Substitution in the Pyrazolone Nucleus. Acta Chemica Scandinavica. Vol. 8. 1954.
4. — og S. C. Linholt: Pyrazole Studies VII. The Kinetics of Oxidation by Air of 4-Alkylsubstituted Pyrazol-5-ones to 4-Alkyl-4-hydroxy-substituted Pyrazol-5-ones. Smst. Vol. 8.
5. Benzidine-rearrangement during the Titration of Azo-compounds with Titanous Chloride. Canadian Journal of Chemistry. Vol. 32. 1954.
6. Nouvelles méthodes pour l'identification des substances organiques à l'aide des groupements fonctionnels. Chimie Analytique Vol. 36. 1954.

HELGE VOLSØE.

1. The Breeding Birds of the Canary Islands. II. Origin and History of the Canarian Avifauna. Vidensk. Medd. fra Dansk naturhist. Foren. Bd. 117. 1955.

ELISE WESEBERG-LUND.

1. *Priapulioidea*, *Sipunculoidea* and *Echiuroidea*. Institut Royal des Sciences naturelles de Belgique. Bulletin. T. XXX, 1954.
2. Sipunculids and Echiurids collected by Mr. G. Ranson in Oceania in 1952. Bulletin du Muséum. 2. série T. XXVI. 1954.

3. *Serpulidae* (*polychaeta*) collected by C. Dons (†) along the Norwegian coast. Det kgl. norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1952. Nr. 6. Trondheim 1953.
4. *Polychaeta*. The Zoology of Iceland. Vol. II, Part 19. 1951.
5. *Sipunculidae*. Reports of the Swedish Deep-Sea Expedition. Vol. II. Zoology. Nr. 15.
6. *Polychaeta*. Medd. om Grønland. Bd. 122, nr. 3. Kbh. 1953. (The Zoology of East Greenland).

C. W. WESTRUP.

1. Sur les Gentes et les Curiae de la royauté primitive de Rome. Revue Internationale des Droits de l'Antiquité. 3. serie, tome 1. 1954.

ERIK ZEUTHEN.

1. — og Otto Scherbaum: Synchronous divisions in mass cultures of the ciliate protozoon *Tetrahymena pyriformis*, as induced by temperature changes. Colston Papers. Vol. VII.
2. — og Otto Scherbaum: Temperature-induced synchronous divisions in the ciliate protozoon *Tetrahymena pyriformis* growing in synthetic and proteose-peptone media. Experimental Cell Research, Suppl. 3. 1955.
3. Comparative Physiology (Respiration). Annual Review of Physiology. Vol. 17. 1955.
4. Mitotic Respiratory Rhythms in Single Eggs of *Psammechinus Miliaris* and of *Ciona Intestinalis*. Biological Bulletin. Vol. 108. 1955.

KOMITEEN FOR UDGIVELSE AF THE ZOOLOGY OF ICELAND.

1. The Zoology of Iceland. Vol. III, parts 52 a—b. 1955.

Afdeling C

Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg.

Fra museets bestyrelse er modtaget følgende beretning¹:

I det forløbne år fra 1. oktober 1954 til 30. september 1955 har Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg forøget sine samlinger på følgende måde:

A. Ved køb:

1. Hertuginde Christine af Lothringen, født prinsesse af Danmark, kong Christiern II's datter, gift 1° med hertug Frans II Sforza af Milano, 2° med hertug Frans I af Lothringen. Maleri på træ. Hoftestykke. Udført ca. 1580 af en fransk eller flamsk kunstner.
2. Formentlig Christian, »den udvalgte prins«, kong Christian IV's ældste søn. På træ. Malet oval. Fra ca. 1630.
3. Comtesse Christine Sophie Reventlow, gift 1° med stiftamtmand, greve Niels Frijs til Frijsenborg, 2° med storkansler, greve Ulrik Adolf Holstein til Holsteinborg. Halv figur. Malet af J. S. Wahl.
4. Ove Rode, politiker, minister. Marmorbuste. Udført af Gunnar Hammerich 1955 efter en i 1929 modelleret gipsbuste; signeret.
5. Jens Ferdinand Willumsen, maler og billedhugger. Malet selvportræt. Udført på museets opfordring 1955; signeret.
6. Hans Nicolaus Brix, litteraturhistoriker, professor. Hoftestykke. Malet på museets foranledning af August Tørsleff 1955; signeret.
7. Johannes Peder Eiler Pedersen, orientalist, professor, formand for Carlsbergfondets direktion, medlem af Frederiksborg Museets bestyrelse. Halv figur, siddende. Malet på museets foranledning af Andreas Friis 1955; signeret.

¹ Genpart af den allerunderdanigste beretning, som det påhviler bestyrelsen årlig at afgive til H. M. Kongen om museets virksomhed.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 101.

8. Niels Henrik David Bohr, fysiker, professor. Knæstykke, siddende. Malet på museets foranledning af William Scharff 1955; signeret.
9. Vilhelm Birkedal Barfod Dornonville de la Cour, historiker, arkæolog. Hoftestykke. Malet på museets foranledning af August Tørsleff 1955; signeret.
10. »Skjøn Valborgs Grav paa Øen Gieske i Nærheden af Trondhiem«. Landskabsmaleri med et norsk bondepar, der bekranser Valborgs grav. Udført af F. Sødring 1835; signeret. I august 1835 givet til Adam Oehlenschläger af prins Christian Frederik (den senere kong Christian VIII). Erhvervet fra digterens dattersøns datter i Norge.
11. »Hviil efter en Exercits ved Nestved«. Gruppebillede med portrætter af officererne ved 2. dragonregiment. Tegning, udført af Niels Simonsen 1858 som forarbejde til et maleri.

Til minde om besættelsestiden er i løbet af de senere år endvidere erhvervet:

12. »Efter sabotagen mod fabrikken »Globus« i Glostrup, den 6. juni 1944«. Maleri af Knud Raaschou-Nielsen 1945; signeret.

Fire portrætrelieffer i kunststen, udførte af H. Quistgaard 1952, forestillende ofre i frihedskampen, nemlig:

13. Svend Bartholin Paludan-Müller, oberst, chef for grænsegendarmeriet.
14. Carl Hammerich, kontreadmiral.
15. Frits Camillo Hermann Jørgensen, kaptajnløjtnant.
16. Georg Brochoff Quistgaard, kontorist.

Tyve posthume portrættegninger, udførte af Jørn Glob efter fotografier, forestillende en række af modstandskampens ofre inden for forskellige samfundslag, nemlig:

17. Greve Lennart Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, løjtnant.
18. Gregers Jes Boy Bojesen, søkadet.
19. Bent Faurschou-Hviid, kaldet »Flamme«, inspektør.
20. Marius Anthon Pedersen Fiil, kroejer i Hvidsten.
21. Peter Wessel Fyhn, stud. mag.

22. Peter de Hemmer Gudme, redaktør.
23. Axel Jensen, revisor.
24. Anders Frederik Emil Victor Schau Lassen, sømand.
25. Kim Malthe-Bruun, sømand.
26. Kaj Harald Leininger Munk, præst, digter.
27. Aage Julius Nielsen, jord- og betonarbejder.
28. Svend Otto Nielsen, kaldet »John«, lærer.
29. Henrik Wessel Platou, politibetjent.
30. Greve Ludvig Alfred Otto Reventlow, cand. jur.
31. Christian Michael Rottbøll, officer i de engelske Special Forces.
32. Jørgen Haagen Schmidt, kaldet »Citronen«, maskinarbejder.
33. Jørgen Staffeldt, forlagsleder.
34. Josef Søndergaard, kaldet »Tom«, reklametegner.
35. Ejnar Sørensen, kaldet »Leif«, politibetjent.
36. Monica Emily Wichfeld, født Massy-Beresford, godsejerfrue.

Foruden de ovennævnte billeder er erhvervet en del tegninger og grafiske fremstillinger, hvoriblandt kan nævnes: et eksemplar af Simon de Pas' sjældne kobberstik, forestillende kong Christian IV's ridderslagning ved den udvalgte prins Christians bryllup 1634, et tegnet selvportræt af hofkobberstikker Gerhard Ludvig Lahde, et eksemplar af kobberstikkeren C. A. Clemens' portræt, lithograferet af ham selv efter Eckersbergs maleri, en akvarel af partiet med S-broen på Frederiksborg, udført af Heinrich Hansen 1849, samt en tegning af en scene fra treårskrigen, udført af Niels Simonsen 1850.

B. Som gave:

Fra boet efter kong Christian X og dronning Alexandrine:

37. En samling fotografier og fotografialbums med portrætter af kongehusets medlemmer og gruppebilleder fra kongeparrets rejser m. m.
38. Kong Frederik den Sjette. Lille oliemaleri på pap.
39. Prinsesse Juliane Sophie, arveprins Frederiks datter, gift med prins Frederik Wilhelm af Hessen-Philipsthal. Oval sølvstift-tegning på krideret karton. Udført af W. Heuer.
40. Charlottenlund slot. Blyantstegning. Udført af prinsesse Thyra 1868; signeret.

Fra Hans kgl. Højhed, arveprins Knud:

41. En stor samling portrætfotografier, forestillende medlemmer af kongehuset.
42. Dronning Louise af Danmark, kong Frederik VIII's dronning, født prinsesse af Sverige og Norge, sammen med sin moder, dronning Lovisa af Sverige og Norge. Let farvelagt blyantstegning. Knæstykker. Udført af Henriette Warberg 1856; signeret.

Fra grosserer Louis Nielsen ifølge testamentarisk bestemmelse:

43. Kong Christian IX. Lille rytterstatuette af bronze. Udført af L. Brandstrup 1907.

Fra Juridisk Forening:

44. Henry Blom Ussing, juridisk professor. Hoftestykke. Malet af P. Rostrup Bøyesen 1946; signeret.

Fra fru Rosa Max Meden, født Berg:

45. Poul Hagen Reumert, kgl. skuespiller. Buste af kalksten. Udført af Max Meden 1920; signeret.

Fra frøken Johanne Hermansen, Slagelse:

46. Et rejseskriveetui, som har tilhørt N. F. S. Grundtvig.

Fra fhv. rektor Otto H. Møllerup:

47. En samling blyantsskitser, forestillende soldaterportrætter og feltlivsscener fra krigen 1848—50. Udført af David Jacobsen.

Blandt erhvervelserne af møbler og kunstgenstande kan nævnes:

48. Oval snustobaksdåse af guld med låg og bund af agat. På siderne rokokoscener i drevet og ciseleret guldarbejde, på låget, hvis guldkant er prydet med diamanter og rubiner, en udskåret relieffremstilling. I tilhørende etui af rødt maroquin. Skænket i 1772 til højesteretsadvokat Peter Uldall af kong Christian VII i anledning af defensoratet for dronning Caroline Mathilde.
49. Cylindrisk søvlågbæger på fire løvefødder, dekoreret med ciselerede og pålagte ornament. På cuppa indsat mindemedaille for den romerske kardinal Hercules Consalvi. På lågets rand inskription med tilegnelse til billedhuggeren Bertel Thorvald-

sen. I samtidigt etui af mørkt maroquin. Udført af sølvsmeden Pietro Belli i Rom og 1825 skænket Thorvaldsen i anledning af hans fuldførelse af monumentet over kardinal Consalvi i Roms Pantheon.

50. Et par store kraterformede iskølere af københavnsk porcelæn, rigt stafferede med guld og med polykrome prospekter af henholdsvis Frederiksborg og Kronborg. Udførte på Den kongelige Porcelainsfabrik ca. 1840 i G. F. Hetsch' stil. Senere anvendt som gave og forsynet med en nu næsten udvisket inskription: »Til Peter Worsøe Nellemann. — Det Skandinaviske Selskab i Hamburg 1ste October 1895«.

Museet har i årets løb udlånt malerier og kunstgenstande til følgende udstillinger:

Foreningen for National Kunsts retrospektive udstilling over Frants Henningsens malerier og tegninger på Charlottenborg. Journalistforbundets Rundskuedags kunstudstilling »Københavnermaleri« i Københavns rådhus.

Til mindeudstillingen i anledning af tiåret for Danmarks befrielse har museet lånt følgende kunstværker:

Kong Christian X's første møde med rigsdagen efter besættelsens ophør. Malet på papir. Kompositionsudkast af Aksel Jørgensen 1955; signeret.

»Ekspllosionen«. Maleri. Udført af Knud Raaschou-Nielsen 1945; signeret.

Den Frederiksborg Museet tilhørende del af seddelkartoteket til 3. udgave af Weilbachs Kunstnerleksikon, som forrige år blev deponeret på Det kongelige Bibliotek, er i årets løb med museets godkendelse blevet overflyttet til Statens Museum for Kunst, hvor den vil være tilgængelig for kunsthistorikeren.

I sommerhalvåret har museet som tidligere vederlagsfrit stillet pædagogisk uddannede omvisere til rådighed for besøgsgrupper fra skoler, seminarier, kursus o. l.

Museet besøgte bl. a. af 721 klasser fra folkeskoler og realskoler, 70 fra gymnasieskoler, 6 fra seminarier samt af 172 grupper fra højskoler, fagskoler, kursus o. l.

I februar 1955 afholdtes i slottets Testuer ved museets embedsmænd en historisk foredragsserie med lysbilleder, omhandlende tiden 1536—1660. Tilslutningen blev så stor, at de fire foredrag måtte gentages i marts måned.

I november-december 1954 arrangeredes en særudstilling af museets nye erhvervelser i årene 1953—54.

I anledning af tiåret for Danmarks befrielse åbnedes 5. maj 1955 i Kongefløjens stueetage en udstilling, omfattende malerier, tegninger og enkelte relieffremstillinger, forestillende begivenheder og personer m. v. fra besættelsestiden, heriblandt Georg Jacobsens store gruppebillede af Danmarks Frihedsråd.

Registreringen og katalogiseringen af portrætter og historiske blade er videreført på sædvanlig vis, ligesom fotograferingen af samlingens billeder og genstande.

Malerikonserveringen har derimod kun kunnet fortsættes i begrænset omfang som følge af konservator Steen Bjarnhofs studieophold i Bruxelles, hvor han videreuddannes i moderne konserveringsmetoder.

Inventarrevisionen er foregået efter de hidtidige retningslinier. I årets løb er foruden nogle af udstillingslokalerne enkelte af magasinrummene på 3. sal blevet gennemgået.

På museets stiftelsesdag den 5. april uddelte bestyrelsen fire legatportioner af »Det nationalhistoriske Museums Understøttelsesfond«.

Til »Gammel Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum« blev der i anledning af dets 25 års jubilæum den 10. august 1955 ydet en gave på 2000 kr., at anvende som tilskud til konserveringen af gobelinerne i riddersalen.

I forbindelse med den almindelige vedligeholdelse af slottets indre foretoges i det forløbne år gennemgribende nyopstillinger i stuerne nr. 27 (Frederik II's sal), nr. 41 (Christian V's stue) og nr. 62 (værelset med bl. a. Grundtvigminder).

Da en fornyelse af gulvunderlaget i Audienssalen viste sig påtrængende nødvendig, måtte denne del af slottet holdes lukket det meste af året.

På grund af det stadig stigende museumsbesøg blev der i årets løb gennemført en større udvidelse af toiletrumene i Prinsessefløjens kælderetage.

I fortsættelse af den for midler fra »Zacharias Jacobsen og Hustru, født Wiberg's Legat« tidligere påbegyndte ombytning af Marmorgalleriets zinkfigurer med sandstensfigurer, udført efter de originale skulpturfragmenter, har museet i 1954—55 kunnet overgive slottet endnu en statue, nemlig Hercules, som herefter er blevet anbragt på sin plads i galleriets nederste række.

I anledning af, at indre slotsgård nu er tilgængelig på visse tider uden for museets åbningstid, nemlig når slotskirken benyttes efter mørkets frembrud, og der i forbindelse hermed er gennemført en ny vagtordning, hvorved slotsforvaltningen har overtaget den hidtil af museet opretholdt, natlige bevogtning af hovedslottet, har museet gennemført en yderligere udbygning af sit tyverialarmeringsanlæg.

Ved skrivelse af 5. juli 1955 har undervisningsministeriet beskikket bestyrelsens formand som medlem af bestyrelsen for »Gammel Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum« for et tidsrum af 5 år regnet fra 15. marts 1955.

Professor, dr. phil. & theol. Johs. Pedersen, der siden 1. april 1926 har været medlem af museets bestyrelse som valgt af Det kongelige danske Videnskabernes Selskab ud af Carlsbergfondets direktion, trådte efter eget ønske tilbage fra 1. juli 1955.

Det kongelige danske Videnskabernes Selskab har herefter for resten af perioden indtil 30. september 1958 valgt professor, dr. phil. Kaare Grønbech til medlem af museets bestyrelse i professor Johs. Pedersens sted.

I året 1954—55 har museet været besøgt af 205.340 personer.

Museets faglige personale består ved slutningen af året 1954—55 af følgende:

Museumsdirektør, cand. mag. JØRGEN PAULSEN (ansat ved museet 1. oktober 1936, i sin nuværende stilling 1. oktober 1953).

Museumsinspektør, cand. mag. H. D. SCHEPELERN (ansat ved museet 1. april 1944, i sin nuværende stilling 1. april 1946).

Frederiksborg, den 23. december 1955.

CHRISTOPHER TRAMPE.

KAARE GRØNBECH.

JOHANNES BRØNSTED.

C. ELLING.

JØRGEN PAULSEN.

Ny Carlsbergfondet

Fra Ny Carlsbergfondets direktion er modtaget følgende beretning:

For Ny Carlsbergfondets midler er der i regnskabsåret 1954—55 erhvervet eller bidraget til erhvervelse af de efternævnte kunstværker samt til andre nedenfor angivne fundatsmæssige formål anvendt de vedføjede beløb.

A.

Indkøb og uddeling af kunstværker, kunstneriske
udsmykninger m. m.

I.

Der er i løbet af året til museer eller andre offentlige institutioner skænket eller givet tilskud til erhvervelse af følgende kunstværker.

Ny Carlsberg Glyptotek:

1. Løve. Broncestatuette. Græsk. 7. årh. f. Chr.
2. Hank med satyrmaske. Bronze. Græsk. Begyndelsen af 5. årh. f. Chr.
3. Skægget Hermeshoved. Fragment af Herme. Marmor. Græsk. 5. årh. f. Chr.
4. Kejser Vitellius. Marmorbuste. Romersk.
5. Kvindeportræt. Marmorbuste. Romersk. Flaviernes tid.
6. Kejserportræt (Leo I?). Marmorbuste. Østromersk. 5. årh. e. Chr.
7. J.-B. Carpeaux: Antoine Watteau. Statuette. Originalmodel i gips. Ca. 1867.
8. Aristide Maillol: Le petit coureur cycliste. Broncestatuette. 1907—08.
9. Charles Despiau: L'adolescente. Bronze.
10. Jean Osouf: Kunstnerens søn Jean-Claude. Bronze. Ca. 1934.
11. C. W. Eckersberg: Parti fra Wilders Plads. Olie. 1830.

12. Th. Philipsen: Drøvtyggende kører. Olie. 1896.
13. Julius Paulsen: Kunstnerens fader og søster. Olie. 1890. (Erhvervet 1951—52).
14. Karl Isakson: Stående model. På bagsiden anden modelstudie. Olie. 1918—20. (Erhvervet 1951—52).

Samtlige kunstværker er deponerede.

Det danske Kunstindustrimuseum:

15. 3. bidrag af en 5-årig bevilling til indkøb af ældre kunsthåndværk, hvorfor efter museets meddelelse er erhvervet:
 - Fire plaketter af forgyldt bronze, indlagt med emaille. Rhinegnene 12. årh.
 - Broderet overdel af dragt, udført på hvid moll i »Point de Dresde« ca. 1700.
 - Sukkerbøsse af blåt glas med graverede ornamenter. 18. årh.
 - Flødekande af sølv. London 1736—37.
 - Pude med broderi »Adam og Eva.« Vadmel. 1719.
 - Tolv spejle. Bronze. Kina. Chou og Han.
 - Malet kiste med det Rosenkrantzske og Scheelske våben. Egetræ. 1711.
 - Skærf med stiliseret blomsterornamentik. Polen 17. årh.
 - G. Seiptius: Plakette med allegorisk scene. Emaille. København 1781.
 - Et par gaffler af sølv. Bergen 1793.
 - Pierre Frontin: Et par saltkar af sølv. København ca. 1800.
 - Th. Philipsen: Fad af brændtler. Kastrup 1892.
16. Flaskeformet vase, dekoreret med chrysanther. Porcelæn. Kina 15. årh.'s begyndelse.
17. Silkebrokade vævet i gult, rødt og blåt med guldtråd. Persien 17. årh.
18. Fløjelsbrokade med »Dukatmønster«, rødt vævet med guldtråd. Firenze 15. årh.
19. Brokade, blå og gul. Spanien ca. 1600—1625.
20. Dalmatica af fløjelsbrokade med indvævet sølv og guld. Spanien ca. 1550.
21. Bogbind af rødt maroquin »Fanfare-Bind«, dekoreret med guld. Venedig ca. 1570. (Indbundet: J. Aurellii Augurelli [Poemata] Venedig 1505).

22. Terrin med låg og fad. Blødt porcelæn. København ca. 1760. Fourniers periode.
23. Thorvald Bindesbøll: 823 tegninger og 333 tryk, desuden 3 skitsebøger samt 135 småkitser og nogle manuskripter.

Kunstindustrimuseets Bibliotek:

24. Philibert Delorme: Le premier tome de l'Architecture. Paris 1567.
25. Filippo Passarini: Nuove inventioni d'ornamenti. Roma 1698.
26. Baudoin & J. F. Chopard: 38 ornamentstik med forlæg for sele-tøj og kareter. Paris u. å. (Midten af 18. årh.).
27. François de Cuvillies d. Æ. & d. Y.: Samlebind med 234 orna-mentstik, fra ca. 1770.
28. Janel: 36 ornamentstik med forlæg for kareter. Paris u. å. (Slutn. af 18. årh.).

Statens Museum for Kunst:

Den kongelige malerisamling:

29. Claude Michel, kaldet Clodion: Amphitrites triumf. Relief i brændtler.

Den kongelige kobberstiksamling:

30. Melchior Lorck: Martin Luther. Kobberstik.
31. Schelte à Bolswert efter Rubens: Høstvognen. Radering.
32. C. J. Visscher efter van Mander: Frederik III. Kobberstik.
33. J.-F. Rousseau efter C.-N. Cochin: J.-F. Saly. Kobberstik.
34. J. M. Preisler efter Le Clerc: Place Royale de Friderichstadt à Copenhague. Kobberstik.
35. John Constable: Old Sarum. 1829. Blyantstegning.
36. Samme: The Gatehouse, Layer Marney. 1830(?). Blyantstegning.
37. Edgar Degas: Deux danseuses dans la coulisse. Ca. 1875. Radering.
38. Pierre Bonnard: Couverture du 2me album des Peintres-graveurs. 1897. Farvelitografi.
39. Edouard Vuillard: L'âtre. Før 1899. Farvelitografi.
40. Pablo Picasso: Deux figures nues. 1909. Radering.
41. Samme: Nature morte, compotier. 1909. Radering.
42. Samme: Tête d'homme. 1912. Radering.
43. Samme: Le Minotaure aveugle. Ca. 1934. Radering og akvatinta.
44. Samme: Portrait d'Ambroise Vollard. 1937. Radering og akva-tinta.

45. Paul Valéry: Les Bucoliques de Virgile. Litographies originales de Jacques Villon. 1953.
46. Hésiode: Théogonie. Eau fortes de Georges Bracque. 1955.

Nationalmuseet:

III. afdeling:

47. To saucekander af sølv, udført i København 1740 af Jens Nielsen Randers. Tilskud.
48. Sukkerskrin af sølv på fire fødder, udført i København 1750 af Nicolai Langermann.
49. Fyrfad af sølv med tilhørende spritlampe, udført i København 1768 af Johan Georg Hødrich.
50. Kandisskål af sølv, udført i Aalborg af Christen Knudsen. 18. årh.'s midte.
51. Dyrerygsfad af sølv med Gyldencronernes våben indgraveret, udført i København 1790 af Jon Jønsen.
52. To tallerkener med tunget kant. Blødt porcelæn. København ca. 1760. Fourniers fabrik.
53. Prismelysekrone, 18. årh.'s midte.

Etnografisk samling.

54. Stående gudinde (Parvâti). Sten. Hindu-javansk. Ca. 1000—1400. Tilskud.
55. Quetzalcoatl (»Den fjerklædte slange«). Sten. Aztekisk. 15. årh.?
56. Hanefigur i cloisonné-émaille. Kina. Ming. Tilskud.

Antiksamlingen:

57. Skjold af bronze med geometrisk dekoration. Etruskisk. Ca. 700 f. Chr. Tilskud.
58. Vase forestillende mand, der sidder på hug. Terrakotta. Korinth. Tidligt 6. årh. f. Chr.
59. Hydria af terrakotta med fremstilling af Theseus' kamp med Minotauros. Attisk. Ca. 570 f. Chr.
60. Amphora af terrakotta, dekoreret af Tydeus-maleren med krigere og sfinxer. Korinth. Midten af 6. årh. f. Chr.
61. Kylix (øjenskål) af terrakotta, dekoreret med brætspillere. Attisk. 6. årh. f. Chr.
62. Tyrefigur fra et drikkehorn, delvis forgyldt sølv. Persien. 5. årh. f. Chr.

Den kongelige mønt- og medaillesamling:

63. Drachme af sølv med kvindeligt Janus-hoved på den ene og Athene i korinthisk hjelm på den anden side. Lampsacus ca. 500—470 f. Chr.
64. Quincussis med Janus-hoved og skibsstavn. Bronze. Rom ca. 250 f. Chr.

Aaby Skole, Aabyhøj:

65. Niels Grønbech: Interiør. 1954. Olie. Erhvervet 1953—54.
66. Jais Nielsen: Gade i Tourette. 1949. Olie. Erhvervet 1949—50.
67. Sigurd Swane: Muldyrene. 1952. Olie. Erhvervet 1952—53.
68. Carl Østerbye: Skov og eng. Valsøllille sø. 1950. Olie. Erhvervet 1950—51.

Aarhus Museum:

69. C. A. Jensen: Astronomen professor H. C. Schumacher. 1834? Olie.

Bymuseet, København:

70. Albert Gottschalk: Valhøj i Valby. 1894. Olie.

Herregårdsmuseet »Gammel Estrup«:

71. Jens Juel: Overstaldmester greve Jørgen Scheel. Olie. Deponeret.

Museet på Koldinghus:

72. 2 tallerkener med tunget kant. Blødt porcelæn. København ca. 1760. Fourniers periode.

Kronborg:

73. Kiste af Padouk-træ med messingbeslag. 17. årh.
74. Klapbord af nøddetræ. Holland 17. årh.

Købstadmuseet »Den gamle By«, Aarhus:

75. Rejseur (»vognur«), formentlig udført af Jacob Schlange i Helsingør. 17. årh.'s midte. Tilskud.
76. 1 tallerken med tunget kant. Blødt porcelæn. København ca. 1760. Fourniers periode.

Mødrehjælpsinstitutionen for København:

77. Egon Mathiesen: Aftenbadet. 1954. Olie. Erhvervet 1953—54.

*Odense Bys museer:**Møntergården:*

78. 1 tallerken med tunget kant. Blødt porcelæn. København ca. 1760. Fourniers periode.

Reventlow-Museet på Pederstrup:

79. Jens Juel: Generalauditør Vilhelm Bornemann. Olie. Deponeret.
80. Canapé og 12 armstole, udført ca. 1780, formentlig i Det kongelige Møbelmagasin.

Skagens Museum:

81. P. S. Krøyer: Kunstnerfrokost i Cernay-la-ville. 1879. Olie. Tilskud.

Kunstmuseet i Sorø:

82. Christian Dalsgaard: Sommerdag ved gammelt bindingsværkshus (Krabbesholm). 1853. Olie. Deponeret.

Teatermuseet:

83. Erik Nordgreen: Villa Mågeskrig. Scenebillede til Kjeld Abell: Den blå pekingeser. Gouache. 1954.
84. Helge Refn: Kroningsfesten. Scenebillede til Shakespeare: Macbeth. Gouache. 1944.
85. Samme: Westminster Palace. Scenebillede til Schiller: Marie Stuart. Gouache. 1950.

Thisted Museum:

86. Axel Locher: J. P. Jacobsen. Statue i gips.

Tønder Museum:

87. To sarkofagformede urtepotteskjulere, dekoreret med manganfarvede blomster. Fajance. Slesvig. 18. årh.

Vejen Museum:

88. Th. Philipsen: Nyværk på Saltholm. 1884. Olie. Erhvervet 1930—31. (Gave til museet i anledning af dets 50-års jubilæum).

II.

29. uddeling af kunstværker til provinskunstmuseerne
november 1954.*Aabenraa Museum:*

1. Th. Hagedorn-Olsen: Roskilde Fjord. 1948. Olie. Erhvervet 1948—49.
2. Sven Havsteen-Mikkelsen: Bygdevej. Olie. Erhvervet 1953—54.
3. C. F. Sørensen: Ved Napoli's golf. 1846. Olie. Erhvervet 1949—50*).

Aalborg Kunstmuseum:

4. Lauritz Hartz: Munkholmbroen ved Langtved Færgetro. 1952. Erhvervet 1952—53.
5. Olivia Holm-Møller: Fransk skuespiller. Olie. Erhvervet 1953—54.
6. Edv. Weie: Moder med barn i barnevogn. 1916. Olie. Erhvervet 1952—53*).

Aarhus Museums kunstafdeling:

7. Gottfred Eickhoff: Pige med dobbeltkurv. Bronze.
8. Constantin Hansen: Forum Romanum med Concordiatemplet og Septimius Severus' triumfbue. 1841(?). Olie*).
9. Carl-Henning Pedersen: Neptun. 1952—53. Olie. Erhvervet 1953—54.

Esbjerg Kunstforening:

10. Axel Bentzen: Selvportræt. 1951. Olie. Erhvervet 1952—53*).
11. Svend Engelund: Gult landskab. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.
12. Helge Ernst: Figur. Olie. Erhvervet 1953—54.

Fyns Stiftsmuseum, Odense:

13. Ebba Carstensen: Interiør. 1952. Olie. Erhvervet 1953—54.
14. Vilh. Hammershøi: Det indre af S. Stefano Rotondo i Rom. 1902. Olie*).
15. Egill Jacobsen: I blaat. Olie. Erhvervet 1953—54.

*) Skænket i anledning af 100-året for Ottilia Jacobsens fødsel.

Horsens Museums kunstafdeling:

16. Alb. Gottschalk: Fra Stege. Henimod aften. 1904. Olie. Erhvervet 1948—49*).
17. Helge Jensen: Udsigt fra ateliervindue. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.
18. Morten Nielsen: Gåsepigen. Broncestatuette. Erhvervet 1953—54.

Kolding Kunstforening:

19. Jørgen Gudmundsen-Holmgreen: Stående dreng. 1954. Bronze. Erhvervet 1953—54.
20. Kai Mottlau: Kikhavn strand. 1948. Olie. Erhvervet 1951—52.
21. Th. Philipsen: Studie fra Saltholm (kreaturer ved Gammelgaards brønd). Ca. 1905. Olie. Erhvervet 1951—52*).

Lolland-Falsters Stiftsmuseum:

22. Paul Høm: Blåt modelbillede. 1954. Olie.
23. Edith Ludvigsen: Studie af Dorte. Polykromt brændt ler. Erhvervet 1952—53.
24. Joh. Th. Lundbye: Piletræer ved et gærde. Vognserup. 1844. Olie*).

Randers Museum:

25. Adam Fischer: »Pulle«. Portrætbuste. 1953. Bronze. Erhvervet 1953—54.
26. Niels Grønbech: Kornmark ved huset. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.
27. Th. Philipsen: Heste, der drikker af fontænen på Piazza del Popolo i Rom. 1907. Olie. Erhvervet 1953—54*).

Ribe Kunstmuseum:

28. Aksel Jørgensen: Interiør med sol. 1954. Olie.
29. Niels Larsen-Stevns: På vejen til Ponte Mensole. 1923. Olie. Erhvervet 1948—49*).
30. Siegfried Neuhaus: Terrasse i Rom. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.

Kunstmuseet i Sorø:

31. C. W. Eckersberg: Kystparti ved Strandmøllen. 1822. Olie. Erhvervet 1952—53*).

*) Skænket i anledning af 100-året for Otilia Jacobsens fødsel.

32. Olaf Rude: Marine. 1925. Olie. Erhvervet 1953—54.
 33. Jeppe Vontillius: Liggende kvinde. 1950. Olie. Erhvervet 1953—54.

Museum for Tønder Amt og By:

34. Ejnar Nielsen: Interiør. Fårevejle. 1946. Olie. Erhvervet 1952—53.
 35. L. A. Ring: Fra Henriksholms marker, Vedbæk. 1893. Olie*
 36. Christine Swane: Udsigt mod Agersted. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.

Vejen Museum:

37. Ellen Scheelke: Figur. 1953. Olie. Erhvervet 1953—54.
 38. Henrik Schouboe: Rekonvalescent. 1912. Olie. Erhvervet 1950—51*
 39. Jens Søndergaard: Portræt. Olie. Erhvervet 1953—54.

Vejle Museum:

40. Oluf Høst: Vintereftermiddag. 1950(—51). Olie. Erhvervet 1953—54.
 41. Hans Smidth: Bageriet. 1891. Olie. Erhvervet 1952—53*
 42. Sigurd Swane: Udkant af landsby. 1952. Olie. Erhvervet 1952—53.

III.

Andre kunstindkøb:

1. Else Alfelt: Hav — bjerge. 1953. Olie.
2. Mogens Andersen: Komposition V. 1954. Olie.
3. Arno Axelsen: Dansende zigeunersker. To statuetter. 1954. Brændtler.
4. Folmer Bendtsen: Forårslys. Nørrebro. 1953. Olie.
5. Johannes Bjerg: Sejren. Statuettegruppe. 1954. Bronze.
6. Børge Bokkenheuser: Den gule gavl. 1954. Olie.
7. Laura Brun-Pedersen: Bakken ved Skaarupsund. 1954. Olie.
8. Mogens Bøggild: »Hønsereleffet«. Keramik. 1. rate.
9. Samme. Bemalet gipsmodel til ovennævnte relief.
10. Ebba Carstensen: Solnedgang. 1952. Olie.
11. S. Danneskjold-Samsøe: Unge graner. 1942. Olie.

*) Skænket i anledning af 100-året for Ottilia Jacobsens fødsel.

12. Gottfred Eickhoff: Pige med dobbeltkurv. Bronze.
13. Poul Ekelund: Siddende kvinde fra ryggen. 1954. Olie.
14. Svend Engelund: Landskab med plantage. 1954. Olie.
15. Helge Ernst: Billede. Olie.
16. Leo Estvad: Bjergskrænt, Remouchamps. 1954. Olie.
17. Poul Finsted: Ooesterlingen Plaats. 1954. Olie.
18. Erling Frederiksen: »Erna«. Portræthoved. 1953—54. Kalksten.
19. William Fridericia: Portrætbuste. 1954. Polykrom mosaik.
20. Edgar Funch: Skulptur. 1954. Fransk kalksten.
21. Victor Haagen-Müller: Tordenbyge over Hedemose. 1954. Olie.
22. Vilhelm Hammershøi: Det indre af St. Stefano Rotondo i Rom. 1902. Olie.
23. Constantin Hansen: Forum Romanum med Concordia templet og Septimius Severus' triumfbue. 1841? Olie.
24. Ernst Hansen: Kilartinguark. Nungsuark. 1932. Litografi.
25. Samme. Det sorte hul. Upernavik. 1932. Litografi.
26. Kjeld Hansen: Morgen 1954. Olie.
27. Lauritz Hartz: Odden havn. 1953. Olie.
28. Samme: Dame med koralkæde. 1934. Olie.
29. Søren Hjorth Nielsen: Modeller. 1938. Olie.
30. Samme: Udsigt fra Gammel Strand. 1952—54. Olie.
31. Hans Christian Høier: Danserinde. 1951. Litografi.
32. Samme: Vintersøndag i Dyrehaven. 1947. Radering.
33. Paul Høm: Blåt modelbillede. 1954. Olie.
34. Egill Jacobsen: Et drama. 1953—54. Olie.
35. Axel Jørgensen: Interiør med sol. 1954. Olie.
36. Ole Kielberg: Udsigt til Fiesole. 1954. Olie.
37. Carl Larsen: Opstilling. 1955. Olie.
38. Johannes Larsen: Novemberaften. Andetræk. 1892. Olie.
39. Gudmund Lervad: Guadeloupe. 1954. Olie.
40. Sven von Linstow: Drengehoved. 1952. Bronze.
41. J. Th. Lundbye: Piletræer ved et gærde. Vognserup. 1844. Olie.
42. Anne Maria Lütken: Min mormor. Olie.
43. Kai Mottlau: Blomstrende frugttræer. 1954. Olie.
44. Siegfred Neuhaus: Maarup havn på Samsø. August 1952. Olie.
45. Helge Nielsen: Havnen. Grå morgen. 1953. Olie.
46. Jais Nielsen: Afgang. 1918. Olie.

47. Rudi Olsen: Både. 1954. Olie.
48. Helge Refn: Padua. Scenebillede fra balletten »Lunefulde Lucinda«. 1953. Gouache.
49. L. A. Ring: Fra Henriksholms marker. Vedbæk. 1893. Olie.
50. Axel Salto: Frugter. Litografi.
51. Samme: 3 blå krukker. Litografi.
52. Samme: 7 hjorte i skov. Litografi.
53. Samme: Agernskåle. Litografi.
54. Samme: Hjortehoved. Tusch.
55. William Scharff: Legende. 1916. Olie. 1. rate.
56. Anton Schrøder: Havnebillede. 1954. Olie.
57. Sigurd Swane: Lille plads i Toledo. 1953. Olie.
58. Samme: Kirsebærtræerne blomstrer. 1954. Olie.
59. Samme: Kapellet San Domil. 1954. Olie.
60. Povl Søndergaard: Pige hoved. 1953. Granit.
61. Poul Sørensen: Grøft. Olie.
62. Helmuth Thomsen: Kvindeportræt. 1953. Olie.
63. Helle Thorborg: Ballade I. Træsnit.
64. Samme: Ballade II. Træsnit.
65. Samme: Farvel. Træsnit.
66. Edv. Weie: Opstilling med fløjtekedel og potteplante. 1935. Olie.
67. Jeppe Vontillius: Siddende kvinde med avis. 1954. Olie.
68. Carl Østerbye: Forår. Midtsjælland (Valsøllille). 1954. Olie.
69. 2 stole med læderbetræk. Danmark 17. årh's midte.

IV.

Udsmykninger.

1. Aalborghallen. HENRIK STARCKE: Mosaikrelief til forhallen. 2. rate (jvf. årsberetning 1953—54).
2. Aarhus Universitet. JAN BUHL: Kalkstensrelief til forhallen. 4. rate (jvf. årsberetning 1950—51).
3. Frederiksværk. AXEL POULSEN: Støberiarbejder. Bronze-statue. 1. rate. Tilskud.
4. Greve, alderdomshjemmet Hedebo. HENRY LUCKOW-NIELSEN: Kaminrelief i polychromt brændtler. 4. og sidste rate (jvf. årsberetning 1951—52).

5. Haderslev Statsseminarium. NIELS LERGAARD: Udsmykning af festsalen. 2. rate (jvf. årsberetning 1953—54).
6. Kjellerup. HELGE CHRISTOFFERSEN: Monument for Steen Steensen Blicher. Granit. 4. og sidste rate (jvf. årsberetning 1951—52).
7. Kjellerup. C. TH. SØRENSEN: Ændring af torvepladsen i Kjellerup.
8. København, Akademisk Boldklub. ASBJØRN OLESEN: Fodboldspillere. Udsmykning i farvepuds af udvendigt vægfelt. 1. rate.
9. København, Carlsberg Bryggerierne. OLAF STÆHR-NIELSEN: Dekoration i bryghusets vestibule. Saxbostentøj. 2. rate. (jvf. årsberetning 1953—54).
10. København, Christiansborg, Folketingssalen. OLAF RUDE: 2 vægmalerier. Olie. 4. og sidste rate (jvf. årsberetning 1951—52).
11. København, Christiansborg, Folketingets lokaler. WILLIAM SCHARFF: Gobelin. 2. rate (jvf. årsberetning 1953—54).
12. København, Poul Nørlund-Komiteen. GOTTFRED EICKHOFF: Museumsdirektør, dr. phil. Poul Nørlund. Marmorbuste til opstilling i Nationalmuseet. Tilskud.
13. København, Selskabet for Arkitekturhistorie. THOMAS HAVNING: Mindesmærke over Nicolai Eigtved. 2. og sidste rate (jvf. årsberetning 1953—54).
14. Middelfart. HANS OLSEN: Brønd i kobber til opstilling på fisketorvet. 4. rate (jvf. årsberetning 1951—52).
15. Odense, Fjerde Maj-Kollegiet. JOHANNES HEDEGAARD: Frihedskæmper. Broncestatue. 2. og sidste rate (jvf. årsberetning 1953—54).
16. Odense, Fjerde Maj-Kollegiet. OLAF STÆHR-NIELSEN: Kaminrelief i glaseret brændtler. 3. og sidste rate (jvf. årsberetning 1952—53).
17. Odense, Husmandsskolen. OLAF STÆHR-NIELSEN: 8 keramiske relieffer. 5. og sidste rate (jvf. årsberetning 1950—51).
18. Ringe Centralskole. SVEND SAABYE: Frescoudsmykning i skolens forsamlingsaal. 1. rate.
19. Rungsted Kommuneskole. ELSE ALFELT: Glasmosaikvæg ved indgangen. 3. rate (jvf. årsberetning 1952—53).
20. Silkeborg, Centralsygehuset for Skanderborg Amt. HELGE JENSEN: 4 malerier til dagligstue på 2. sal. 3. rate (jvf. årsberetning 1952—53).

21. Slesvig, Gottorpskolen. AXEL POULSEN: Drengen og solen. Broncestatue. 2. rate (jvf. årsberetning 1953—54). Deponeret.
 22. Svendborg Navigations-skole. TH. HAGEDORN-OLSEN: 3 malerier til festsalens endevæg. 3. og sidste rate (jvf. årsberetning 1952—53).
 23. Sønderborg. ADAM FISCHER og DAN FINK: Fontæne med kvindefigur foran rådhuset. 6. og sidste rate (jvf. årsberetning 1946—47).
 24. Vedsted Landbohjem. VICTOR HAAGEN-MÜLLER: Udsmykning af lokale. 2. rate (jvf. årsberetning 1950—51).
 25. Viborg, Vestre Landsret. KNUD NELLEMOSE: Kunststensrelief i trapperummet. 2. rate (jvf. årsberetning 1953—54).
 26. Vraa Hovedskole. SVEND ENGELUND: Udsmykning til forhallen. 3. og sidste rate (jvf. årsberetning 1952—53).
-

B.

Til andre fundatsmæssige formål er anvendt følgende beløb:

1. AARHUS PERMANENTE Udstilling: Overflytning af Charlottenborgudstillingens afdeling for bygningskunst til Aarhus. Tilskud 600 kr.
2. Tidsskriftet ACTA ARCHAEOLOGICA: Tilskud 1955 2.500 kr. 2. rate af treårig bevilling på ialt 7.500 kr.
3. AKADEMISK ARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Arkitekten« 1954 1.000 kr.
4. Samme: Farvekliche af arkitekt Chr. Hansens tegning, forestillende nordfacaden af universitetet i Athen 600 kr.
5. Konservatorassistent STEEN BJARNHOF: Støtte til studieophold i Bruxelles 4.500 kr.
6. Kunsthistorikeren MERETE BODELSEN: Studierejse til Paris 2.400 kr.
7. FORENING FOR BOGHÅNDVÆRK: Tilskud til udgivelse af »Bogvennen« 1954 2.500 kr.
8. Samme: Tilskud til H. P. Rohde: »Axel Nygaard« 1954 5.000 kr.
9. Museumsinspektør, magister NIELS BREITENSTEIN: Studierejse til England og Frankrig 2.000 kr.
10. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN: Opmåling af fragmentstykker fra Koldinghus 1.500 kr. 2. og sidste rate af bevilling på ialt 3.000 kr.
11. Museumsinspektør TOVE CLEMMENSEN: Studierejse til Holland 1.200 kr.
12. TORBEN HOLCK COLDING: Studierejse til Italien 3.355 kr.
13. DANSK HAVEARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Havekunst« 1954 1.000 kr.
14. Landsforeningen DANSK KUNSTHÅNDVÆRK: Tilskud til udgivelse af »Nyt Tidsskrift for Kunsthåndværk« 1955 3.000 kr.
15. DANSK KUNSTMUSEUMSFORENING: Årsbidrag for 1955 1.500 kr.

16. Samme: Extraordinært medlemsbidrag 1.000 kr. 2. rate af treårig bevilling på ialt 3.000 kr.
17. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE: Studierejse til Italien og deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 2.403 kr.
18. Samme: Honorar til arkitekt, magister Kr. Jeppesen for opmålingsarbejde i Cividale 500 kr.
19. Magister HANNE FINSEN: Studierejse til Paris 1.000 kr.
20. Arkitekt HELGE FINSEN: Studierejse til Island 5.500 kr.
21. Museumsinspektør, magister ERIK FISCHER: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
22. FORENINGEN FRANSK KUNST: Årsbidrag 1.000 kr.
23. Professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN: Studierejse til England 1.566,20 kr.
24. Kunsthistorikeren POUL GAMMELBO: Fotografering af nederlandske stillebenmalerier i privatsamlinger 1.395 kr.
25. Herregårdsmuseet GAMMEL ESTRUP: Dispositionssum til indkøb af mindre kunstgenstande til museet 5.000 kr. Gave i anledning af museets 25 års jubilæum.
26. Museumsinspektør, magister MOGENS GJØDESEN: Studieophold i Athen 2.000 kr.
27. Samme: Studierejse til Holland 600 kr.
28. Kunsthistorikeren og maleren ERNST GOLDSCHMIDT: Tilskud til fotografier til »Frankrigs Malerkunst« bd. VIII og IX 600 kr.
29. Arkitekt, magister KR. JEPPESEN: Studierejse til Grækenland, Tyrkiet, Italien og England 1.289 kr.
30. Docent, magister MOGENS KRUSTRUP: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
31. KUNSTHISTORISK PLADEARKIV: Erhvervelse af en samling fotografiske plader fra firmaet Pacht & Crones Eftfl. 1.500 kr. Pladerne deponeret.
32. KUNSTINDUSTRIMUSEET: Tilskud til udstilling af tekstiler fra nære Orient og Europa fra antikvitetshandler Adolph Loewis samling 1.768,71 kr.
33. Konservator WILLIAM LARSEN: Studierejse til Italien 2.000 kr.
34. Museumsinspektør ERIK LASSEN: Studierejse til Norditalien 1.300 kr.
35. Konservator EGMONT LIND: Studierejse til Italien 3.000 kr.

36. Museet »LISELUND GAMLE SLOT«: Driftstilskud 1.000 kr. 1. rate af en treårig bevilling på ialt 3.000 kr.
37. Arkitekt ELNA MØLLER: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
38. NATIONALMUSEET II afdeling: Opmåling af domkirkeruinen i Kirkebø på Færøerne (afsluttende bevilling) 1.750 kr.
39. Samme: II afdeling: Tilskud til udgivelse af »Danmarks Kirker« 21.250 kr.
40. Museumsinspektør, dr. phil. OTTO NØRN: Til publikation om Kronborg med særligt henblik på de af arbejdet foranledigede rejser m. m. her i landet 1.000 kr. 1. rate af femårig bevilling på ialt 5.000 kr.
41. Samme: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
42. NY CARLSBERG GLYPTOTEK: Tilskud til Glyptotekets grundfond 1.000.000 kr.
43. Samme: Fornyelse af terrassen foran museets hovedindgang 90.376,18 kr. 1. rate af bevilling på ialt 101.782,70 kr.
44. Samme: Nyordning og istandsættelse af den ægyptiske samling 3.995,36 kr. 4. og sidste rate af bevilling på ialt 108.893,98 kr.
45. Samme: Løbende udgifter ved udarbejdelsen af planer til ombygning af Dahlerups bygning 22.240,82 kr. 2. rate af bevilling på ialt 45.000 kr.
46. Samme: Dækning af underskud 1954 228.828,21 kr.
47. Samme: A konto udbetaling på budgetteret underskud for kalenderåret 1955 15.000 kr.
48. Samme: Udgivelse af »Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek« 1954 2.181,40 kr.
49. Samme: Udgivelse af »Publications de la Glyptothèque Ny Carlsberg« V, Vagn Poulsen: »Les Portraits Grecs« 1954, 10.077 kr.
50. Samme: Optagelse af fotografier til serien »Publications de la Glyptothèque Ny Carlsberg« 2.000 kr.
51. Samme: Foredrag 3.300 kr.
52. Samme: Blomsterudsmykning af vinterhaven 2.000 kr.
53. Samme: Tilskud til koncerter af Collegium Musicum 2.800 kr.
54. ODENSE BYS MUSEER, H. C. Andersens hus: Tilskud til

- H. C. Andersen: »Billedbog uden Billeder«. Tegninger af Marlie Brande 1955, 5.000 kr.
55. Museumsinspektør, dr. phil. HARALD OLSEN: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
 56. Museumsdirektør, dr. phil. VAGN POULSEN: Studierejse til Grækenland 3.500 kr.
 57. Samme: Studierejse til Schweiz og Norditalien 1.600 kr.
 58. Professor, dr. phil. P. J. RIIS: Studierejse til Grækenland, Tyrkiet, Italien, Schweiz og Holland 9.199 kr.
 59. Museumsinspektør, dr. phil. HAAVARD ROSTRUP: Studierejse til Schweiz 1.000 kr.
 60. Samme: Studierejse til Schweiz og Paris 2.500 kr.
 61. Museumsdirektør JØRN RUBOW: Studierejse til Holland 1.300 kr.
 62. Museumsinspektør, magister BENTE SKOVGAARD: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
 63. Museumsdirektør, cand. mag. VILHELM SLOMANN: Til kunsthistoriske studier 3.000 kr. 1. rate af toårig bevilling på ialt 6.000 kr.
 64. Samme: Fotografier til brug for undersøgelser over romansk dekorativ kunst 534 kr. 1. rate af bevilling på ialt 2.500 kr.
 65. Magister MEÏR STEIN: Deltagelse i 18. internationale kunsthistorikerkongres i Venezia 1.000 kr.
 66. Museumsinspektør JØRGEN STHYR: Studierejse til Holland 1.300 kr.
 67. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND 1953: Arkitekt Anne Marie Rubin 12.000 kr.
 68. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND 1954: Kunsthistorikeren, magister Harald Langberg 10.000 kr. 1. rate af bevilling på ialt 12.000 kr.
 69. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND 1955: Maleren Mogens Andersen 12.000 kr.
 70. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Magister Mogens Krustrup 2.000 kr. 2. og sidste rate af etårig bevilling på ialt 4.000 kr.
 71. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Magister Svend Eriksen 2.000 kr. 3. og sidste rate af toårig bevilling på ialt 8.000 kr.
 72. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Samme 2.000 kr. 1. rate af etårig bevilling på ialt 4.000 kr. (Forlængelse).

73. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Magister Ole Næsgaard 2.000 kr. 1. rate af toårig bevilling på ialt 8.000 kr.
74. Dr. phil. V. THORLACIUS-USSING: Studierejse til Nordtyskland, Holsten og Sydslesvig 950 kr.
75. Forfatteren, cand. jur. POUL UTTENREITTER: Tilskud til Oluf Høst: Fra min Logbog. Dagbogsoptegnelser i udvalg ved Poul Uttenreitter 1954, 2.500 kr.
76. VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL GYMNASIESKOLERNE: Tilskud for skoleåret 1954—55 2.000 kr.
77. VANDREUDSTILLINGEN AF KUNST TIL SEMINARIERNE: Tilskud for skoleåret 1954—55 1.906,40 kr.
78. Maleren og keramikeren BODE WILLUMSEN: Studierejse til Frankrig i anledning af eksperimenter med emailleglasur 1.000 kr.
79. Serien VOR TIDS KUNST: Tilskud til udgivelse af Pola Gauguin: »Folmer Bendtsen« 1954, 2.300 kr.
80. Samme: Tilskud til udgivelse af Preben Wilmann: »Helge Nielsen« 1954, 2.300 kr.
81. Samme: Tilskud til udgivelse af Walter Schwartz: »Henrik Schouboe« 1954, 2.300 kr.

C.

Særkontoen (i henhold til fundatsens § 6 in fine).

1. Cand. mag. H. FRIIS JOHANSEN og cand. mag. ERIK MADSEN: Til illustrering af Aristophanes »Acharnerne« 1955, 1.614,90 kr.
2. KUNSTNERNES STATSUNDERSTØTTEDE CROQUISSKOLE: Tilskud til afhjælpning af skolens øjeblikkelige vanskeligheder 500 kr.
3. MUSEET PÅ SØNDERBORG SLOT: Bevaring af tomten af Østerholm slot 5.055 kr.
4. SELSKABET FOR DANSK KULTURHISTORIE: Tilskud til mag. art. Niels Breitenstein: »Hans West«, Afhandling i »Kultur minder« 1955, 1.200 kr.

Direktionen for Ny Carlsbergfondet d. 17. februar 1956.

EJNAR DYGGVE.

K. FRIIS JOHANSEN.

V. THORLACIUS-USSING.

Regnskab og status for Carlsbergfondet samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet

(Meddelt af kvæstor, afdelingschef Poul Plate).

Carlsbergfondet.

Om Carlsbergfondets indtægter og udgifter i året 1954—55 skal gives følgende oplysninger:

Fondets indtægt har været 5.028.074 kr. 15 ø., nemlig: Indtægten fra bryggerierne, efter fradrag af Ny Carlsbergfondets andel og henlæggelse til Gamle Carlsbergs særlige reservefond, 1.631.710 kr. 38 ø., renter 3.380.225 kr. 69 ø. og ejendomsindtægter 16.138 kr. 08 ø. Til administration m. m., fondets bygning og hovedbygningen paa Gamle Carlsberg er medgået 538.694 kr. 21 ø. Fondets overskud udgør derefter 4.489.379 kr. 94 ø. Heraf er stillet til rådighed for afdelingerne for 1955/56 et beløb af 2.000.000 kr. og desuden overført som tilskud for 1955/56 til afdelingernes dispositionskonto 500.000 kr., der vil blive fordelt efter nærmere bestemmelse; til formueforøgelse er således 1.989.379 kr. 94 ø. Da kursværdien for fondets obligationer viser en beregnet nedgang på 898.180 kr. 29 ø., bliver der en regnskabsmæssig formuefremgang på 1.091.199 kr. 65 ø., hvilket beløb er fordelt med $\frac{2}{3}$ på grundfondet og $\frac{1}{3}$ på reservefondet.

Status den 30. september 1955.

Aktiver:

Carlsberg Bryggerierne:		
Gamle Carlsberg	5.599.947 kr.	09 ø.
Ny Carlsberg	4.033.965	- 59 -
Carlsbergs aftapningsanstalt og andre nyanlæg med fradrag af afskrivning	73.228.667	- 90 -
Bryggeriet Alliance	235.000	- » -
Andre faste ejendomme	1.948.385	- 48 -
Beholdninger	19.718.382	- 74 -
Kassebeholdning	2.127.039	- 88 -
Udestående fordringer m. m. ...	45.322.013	- 57 -
	152.213.402	kr. 25 ø.
Værdipapirer:		
a. Børseffekter	56.109.824 kr.	46 ø.
b. Prioritetsobligationer	7.993.852	- 41 -
c. Andre værdipapirer	8.563.961	- 18 -
	72.667.638	- 05 -
Ejendomskonto	3.074.225	- 11 -
Krav på bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud ...	11.200.000	- » -
Andet tilgodehavende	529.248	- 39 -
Carlsberg Bryggeriernes understøttelsesfonds effekter ...	14.938.410	- » -
Kassebeholdning	1.939.857	- 43 -
Reguleringskonto, ind- og udbetalinger efter ⁸⁰ / _o 1955 ...	4.902.887	- 19 -
	261.465.668	kr. 42 ø.

Passiver:

Carlsberg Bryggerierne:		
Prioritetskonto	980.641 kr.	30 ø.
Afskrivningskonto for gamle værdier	9.000.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet ...	11.200.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Ny Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet	11.200.000	- » -
Anden gæld	65.202.847	- 42 -
Carlsbergfondets jubilæumslegater	400.000	- » -
Feriefondet for Carlsberg Bryggeriernes arbejdere	150.000	- » -
	98.133.488	kr. 72 ø.
At overføre ...	98.133.488	kr. 72 ø.

	Overført...	98.133.488	kr. 72 ø.
Fornyelsesfond	5.865.313	- 21 -
Reservefond	1.500.000	- » -
Ekstra reservefond I	27.087.277	- 04 -
— — II	4.200.000	- » -
Konjunkturfond	4.500.000	- » -
Understøttelsesfond	14.938.410	- » -
Afdelingerne:			
Afdeling A	2.106.643	kr. 74 ø.
— B	6.624.287	- 57 -
Biologisk Institut	517.000	- » -
Afdeling C	2.900.471	- 22 -
Dispositionskonto	2.706.341	- 47 -
		<hr/>	14.854.744 - » -
Ny Carlsbergfondets tilgodehavende for året 1954/55	1.240.972	- 92 -
Prioritetskonto	374.765	- 86 -
Det Jacobsenske familielegat	91.898	- 85 -
Kursdifferencekonto	8.993.800	- » -
Konto for varmebidrag	1.041	- 79 -
Kapitalkonto	79.683.956	- 03 -
		<hr/>	261.465.668 kr. 42 ø.
Til kapitalkonto svarer:			
Fondets stående konto i Gamle Carlsberg	6.952.692	kr. 14 ø.
Fondets stående konto i Ny Carlsberg	5.474.631	- 14 -
Gamle Carlsbergs særlige reservefond	15.250.000	- » -
Fondets bygning på H. C. Andersens Boulevard	850.000	- » -
Grundfond	34.104.421	- 83 -
Reservefond	17.052.210	- 92 -
		<hr/>	79.683.956 kr. 03 ø.

Afdeling A (Laboratoriet).

Indtægt.

Andel i afdelingernes rådighedssum for 1954/55	300.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning m. m.	1.888	-	44	-
— - afdelingens krav på fondets formue	67.750	-	»	-
Tilskud fra afdelingernes dispositionskonto	500.000	-	«	-
	<hr/>			
Samlet indtægt ...	869.638	kr.	44	ø.

Udgift.

Lønninger til professorer og afdelingsleder	75.240	kr.	»	ø.
— - assistenter	202.349	-	84	-
— - betjeningen	84.843	-	»	-
Ulykkesforsikring	3.045	-	47	-
Bygninger, fast inventar, haverne	47.257	-	60	-
Biblioteket	13.383	-	93	-
Forbrug	168.876	-	46	-
Udgivelse af »Comptes rendus«	19.793	-	16	-
Bestyrelsesudgifter	283	-	53	-
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	13.672	-	»	-
	<hr/>			
Samlet udgift ...	628.744	kr.	99	ø.
Overskud	240.893	-	45	-
	<hr/>			
Ialt ...	869.638	kr.	44	ø.

Formue ^{30/9} 1955.

Krav på fondets formue	1.170.000	kr.	»	ø.
Laboratoriebygningen	530.000	-	»	
Ejendommen Gamle Carlsbergvej 8	81.622	-	09	-
Kassebeholdning	34.428	kr.	47	ø.
÷ saldo af reguleringskonto	9.406	-	82	-
	<hr/>			
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1955:				
Andel i afdelingernes rådighedssum for 1955/56	300.000	-	»	-
	<hr/>			
Ialt . . .	2.106.643	kr.	74	ø.

Afdeling B (Fondets videnskabelige understøttelser).

Indtægt.

Andel i afdelingernes rådighedssum for 1954/55	1.400.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	27.917	-	72	-
Rente af afdelingens krav på fondets formue	199.375	-	»	-
Refusioner vedr. ældre bevillinger	14.633	-	75	-
Tilskud fra afdelingernes dispositionskonto	600.000	-	»	-
Overført fra Biologisk Instituts grundfond	1.000.000	-	»	-

Samlet indtægt 3.241.926 kr. 47 ø.

Udgift.

Understøttelser til videnskabelige arbejder ¹	1.291.810	kr.	22	ø.
Carlsbergfondets universitetslegat af ²⁵ / ₉ 1926	28.000	-	»	-
— — — — — for Aarhus Universitet	4.000	-	»	-
Tilskud til Biologisk Institut	181.385	-	07	-
Tilskud til Videnskabernes Selskab	40.000	-	»	-

Samlet udgift 1.545.195 kr. 29 ø.

Overskud 1.696.731 - 18 -

Ialt 3.241.926 kr. 47 ø.

Formue ³⁰/₉ 1955.

Krav på fondets formue	5.200.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning	156.116	kr.	62	ø.
÷ saldo af reguleringskonto	131.829	-	05	-
			24.287	- 57 -

Tilgodehavende pr. ³⁰/₉ 1955:

Andel i afdelingernes rådighedssum for 1955/56 1.400.000 - » -

Ialt 6.624.287 kr. 57 ø.

¹ Af de givne bevillinger henstod ved årets udgang som endnu ikke udbetalte kr. 3.523.920,13. En stor del af dette beløb var dog heller ikke forfaldet til udbetaling endnu.

Under afdeling B hører
Carlsbergfondets biologiske Institut.

Indtægt.

Rente af grundfond.....	50.000 kr.	» ø.
Anden renteindtægt.....	57 - 08 -	
Tilskud fra afdeling B	181.385 - 07 -	
Ialt...	231.442 kr.	15 ø.

Udgift.

Lønninger til leder og assistenter	91.256 kr.	07 ø.
Lønninger til betjeningen	28.682 - 99 -	
Forsikringer, skatter m. fl. faste udgifter	1.961 - 73 -	
Bygningen, fast inventar, haven m. m.	9.477 - 35 -	
Forbrug	93.256 - 51 -	
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	2.007 - 50 -	
Til medhjælp for dr. phil. T. Astrup	4.800 - » -	
Ialt...	231.442 kr.	15 ø.

Formue ^{30/9} 1955.¹

Bygningen	517.000 kr.	» ø.
Kassebeholdning.....	23.758 kr.	40 ø.
÷ saldo af reguleringskonto	23.758 - 40 -	
	0 - » -	
Ialt...	517.000 kr.	» ø.

¹ Det hidtil under institutets formue opførte grundfond er pr. ^{1/7} 1955 overført til hovedregnskabet for afdeling B.

Afdeling C (Frederiksborgmuseet).**Indtægt.**

Andel i afdelingernes rådighedssum for 1954/55	300.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	23.010	-	89	-
Rente af afdelingens krav på fondets formue	97.500	-	»	-
Indtægter af billetsalg og katalogsalg	175.444	-	55	-
Forskellige indtægter	43.287	-	83	-
Tilskud fra afdelingernes dispositionskonto	200.000	-	»	-
Samlet indtægt...	839.243	kr.	27	ø.

Udgift.

Administration	94.426	kr.	19	ø.
Museets drift	298.120	-	87	-
Samlingens forøgelse og vedligeholdelse	95.015	-	36	-
Forskellige udgifter	24.860	-	19	-
Samlet udgift...	512.422	kr.	61	ø.
Overskud	326.820	-	66	-
Ialt...	839.243	kr.	27	ø.

Formue ^{30/9} 1955.

Krav på fondets formue	2.000.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning	578.789	kr.	93	ø.
+ saldo af reguleringskonto	21.681	-	29	-
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1955:	600.471	-	22	-
Andel i afdelingernes rådighedssum for 1955/56	300.000	-	»	-
Ialt...	2.900.471	kr.	22	ø.

Dispositionskonto for afdelingerne A, B og C.**Indtægt.**

Tilskud for 1954/55	500.000	kr.	»	ø.
Renter af krav på fondets formue	116.069	-	99	-
Underskud (dækket af formuen)	616.069	kr.	99	ø.
Ialt...	683.930	-	01	-
Ialt...	1.300.000	kr.	»	ø.

Udgift.

Udbetalt afdelingerne A, B og C	1.300.000	-	»	-
---------------------------------------	-----------	---	---	---

Formue ^{30/9} 1955.

Krav på fondets formue	2.206.341	kr.	47	ø.
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1955:				
Tilskud for 1955/56	500.000	-	»	-
Ialt...	2.706.341	kr.	47	ø.

Foranstående regnskab for Carlsbergfondet og afdelingerne A, B og C har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet og reservefondet er i overensstemmelse med fondets fundats.

København, den 19. maj 1956.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Ny Carlsbergfondet.

Fondets indtægt i 1954/55 har udgjort:

Andel i bryggeriernes overskud for 1954/55	1.590.972	kr. 92	ø.
Ejendomsindtægter	41.231	-	04 -
Renteindtægt	1.112.960	-	85 -
Ialt ...	2.745.164	kr. 81	ø.
Til administration m. v. er medgået ...	167.986	kr. 41	ø.
Indskud i Carlsbergs Pensionskasse ...	23.033	-	31 -
Til legater og pensioner	11.058	-	» -
Afskrivning på værdi af overtagne rettigheder	133.333	-	33 -
Ialt ...	335.411	-	05 -
Fondets overskud udgør herefter ...	2.409.753	kr. 76	ø.
Heraf er stillet til rådighed til anvendelse til fundatsmæssige formål	1.600.000	-	» -
Til formueforøgelse er således	809.753	-	76 -
Til fundatsmæssige formål er der i 1954/55 anvendt følgende beløb:			
Kunstindkøb	1.011.344	kr. 10	ø.
Andre fundatsmæssige formål	1.565.993	-	86 -
Ialt ...	2.577.337	kr. 96	ø.

Status den 30. september 1955.

Aktiver:

Værdipapirer til bogført værdi:

Stats- og kreditforeningsobligationer	12.829.755	kr. 47	ø.
Aktier	450	-	» -
Ialt ...	12.830.205	kr. 47	ø.
Indestående i faste ejendomme	1.025.469	-	42 -
Krav på Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	11.200.000	-	» -
Værdi af rettigheder overtaget i forbindelse med opgørelse pr. ^{30/ø} 1951 med Carl og Ottilia Jacobsens descendens ..	3.466.666	-	67 -
Kasse- og bankbeholdninger	411.010	-	95 -
Reguleringskonto (ind- og udbetalinger efter ^{30/ø} 1955)	1.084.606	-	28 -
Ialt ...	30.017.958	kr. 79	ø.

Passiver:

Skyld til Carl og Otilia Jacobsens descendens i henhold til opgørelse pr. ³⁰ / ₉ 1951	3.466.666	kr. 67 ø.
Konto for fundatsmæssige bevillinger	3.122.365	- 29 -
Grundfondet	20.128.583	- 12 -
Reservefondet	1.000.600	- » -
Særligt reservefond	89.834	- 24 -
Kapitalkonto	2.210.509	- 47 -
	<hr/>	
	30.017.958	kr. 79 ø.

Grundfondet består pr. ³⁰/₉ 1955 af følgende aktiver:

Tilgodehavende hos Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	8.695.310	kr. 81 ø.
Stats- og kreditforeningsobligationer til værdi	10.529.841	- 78 -
Kontant	903.430	- 53 -
	<hr/>	
	20.128.583	kr. 12 ø.

Foranstående regnskab for Ny Carlsbergfondet har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet er i overensstemmelse med fondets fundats.

København, den 19. maj 1956.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor

Almindelige meddelelser.

Carlsbergfondets direktion bestod i året 1. oktober 1954—30. september 1955 af følgende:

Professor emer., dr. phil. & techn. NIELS BJERRUM
(valgt for tiden indtil 30/9 1956)

Professor, dr. phil. KAARE GRØNBECH
(valgt for tiden indtil 30/9 1962)

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN
(valgt for tiden indtil 30/9 1960)

Professor emer., dr. phil. & scient. KNUD JESSEN
(valgt for tiden indtil 30/9 1964)

Professor emer., dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN
(valgt for tiden indtil 30/9 1958), direktionens formand.

Professor JOHS. PEDERSEN, der havde været medlem af direktionen siden 1. april 1926 og dens formand siden 1. april 1933, udtrådte med udgangen af juni 1955 efter eget ønske af direktionen. Den 27. juni tildelte H.M. Kongen ham storkorset af Dannebrogordenen.

Til medlem af direktionen i stedet for professor JOHS. PEDERSEN valgte Videnskabernes Selskab i sit møde den 15. april 1955 professor, dr. jur. STIG IUUL for resten af professor JOHS. PEDERSEN funktionsperiode indtil 30. september 1958.

Til formand i stedet for professor JOHS. PEDERSEN valgte direktionen professor BØRGE JESSEN.

Carlsberg Laboratoriets bestyrelse bestod i samme tidsrum af følgende:

Professor emer., dr. phil. & techn. NIELS BJERRUM, bestyrelsens formand

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN

Professor emer., dr. phil. & scient. KNUD JESSEN.

Som tilforordnede:

Fhv. forstander for Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske afdeling, cand. polyt. A. C. ANDERSEN
(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1960)

Fhv. direktør ved Carlsberg Bryggerierne, dr. techn. N. HJELTE
CLAUSSEN (valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1957, død $^{30}/_8$ 1955).

Bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum bestod i samme tidsrum af følgende:

Kammerherre C. S. F. greve TRAMPE, bestyrelsens formand
Museumsdirektør, dr. phil. JOHS. BRØNDSTED
Professor emer., dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN
(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1958).

Som tilforordnet:

Professor, dr. phil. C. ELLING.

Samtidig med sin udtræden af fondets direktion udtrådte professor JOHS. PEDERSEN af bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum. I hans sted valgte Videnskabernes Selskab i sit møde den 13. maj 1955 professor KAARE GRØNBECHE til medlem af bestyrelsen for resten af professor Johs. Pedersens valgperiode fra 1. juli 1955 at regne.

Ny Carlsbergfondets direktion bestod i samme tidsrum af følgende:

Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE
(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1961 med forbehold af aldersgrænsen)

Professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN
(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1967 med forbehold af aldersgrænsen)

Direktør, dr. phil. V. THORLACIUS-USSING, direktionens formand
(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1962 med forbehold af aldersgrænsen).

Til medlem af *Rask-Ørsted Fondets* bestyrelse for resten af professor Johs. Pedersens funktionsperiode til 31. oktober 1955 valgte Carlsbergfondets direktion professor BØRGE JESSEN og genvælgede senere professor Jessen for tiden indtil 31. oktober 1959.

I bestyrelsen for *Carlsbergfondets biologiske Institut* indtrådte

professor Børge Jessen som formand i professor Johs. Pedersens sted fra 1. Juli 1955.

Til formand for *Carlsbergfondets bryggeriråd* i stedet for professor Johs. Pedersen valgte direktionen professor BØRGE JESSEN fra 1. juli 1955. Som medlemmer af bryggerirådet fra samme tidspunkt valgte direktionen professorerne KAARE GRØNBECHE og og STIG IUUL. Som forretningskyndigt medlem indvalgte direktionen direktør for A/S Dansk Svovlsyre- og Superphosphat-Fabrik, civilingeniør H. H. STEVENIUS-NIELSEN i bryggerirådet fra 8. september 1955 at regne.

I efteråret 1954 besluttede direktionen med virkning fra 1. oktober 1954 at forhøje grundkapitalen for det af fondet i 1938 oprettede »*Carlsbergs mindelegat for brygger J. C. Jacobsen*« med 1.000.000 kr. til 4.000.000 kr.

Professor, dr. phil. POUL TUXEN, der havde været medlem af Carlsbergfondets direktion fra 1. april 1933 til 25. september 1952, afgik ved døden den 29. maj 1955.

Direktør, dr. techn. N. HJELTE CLAUSSEN, der som foran anført afgik ved døden den 30. august 1955, havde i en lang år-række været ansat ved Carlsberg Bryggerierne, hvor han fra 1934 til sin fratræden på grund af alder i 1936 var teknisk direktør. Siden 11. februar 1938 havde han været tilforordnet ved Carlsberg Laboratoriet.

Med udgangen af august 1955 fratrådte kontorchef E. SPANG-HANSEN på grund af alder stillingen som chef for fondets sekretariat og medhjælper i kvæsturen, men forbliver i fondets tjeneste i to år i egenskab af arkivar. Som chef for sekretariatet og medhjælper i kvæsturen ansatte direktionen fra 1. september 1955 hidtilværende fuldmægtig i undervisningsministeriet, cand. jur. J. MUNCK-HANSEN.

I anledning af professor, dr. phil., jur., scient. & techn. NIELS BOHR'S 70 års fødselsdag den 7. oktober 1955 bidrog Carlsbergfondet med 100.000 kr. til en forøgelse af det i anledning af professor Bohrs 60 års fødselsdag i 1945 oprettede »Niels Bohrs legat«.

Direktionen for Carlsbergfondet den 8. juni 1956.

NIELS BJERRUM. KAARE GRØNBECHE. STIG IUUL.
BØRGE JESSEN. KNUD JESSEN.

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 29:

15. KOFOED-HANSEN, O., and NIELSEN, A.: Construction of a Spectrometer for Neutrino Recoils: Investigations of the Decay of A^{87} . 1955	8.00
16. NILSSON, SVEN GÖSTA: Binding States of Individual Nucleons in Strongly Deformed Nuclei. 1955	8.00
17. KÄLLEN, G., and SABRY, A.: Fourth Order Vacuum Polarization. 1955	4.00
18. ALDER, KURT, and WINTHER, AAGE: Matrix Elements between States in the Coulomb Field. 1955	2.00
19. ALDER, KURT, and WINTHER, AAGE: On the Exact Evaluation of the Coulomb Excitation. 1955	3.00

BIND 30:

1. BOHR, AAGE, and MÖTTELSON, BEN: Moments of Inertia of Rotating Nuclei. 1955	3.00
2. BORN, MAX: Continuity, Determinism, and Reality. 1955	3.50
3. BØGGILD, J. K., HOOPER, J. E., ORTEL, W. C. G., and SCHARFF, M.: Some Studies on Heavy Meson Events in Stripped Emulsions. 1955	3.00
4. FRANK, V.: Hall Coefficient and Resistivity of α - and β -Brass from 20–600° C. 1955	1.75
5. GUSTAFSON, TORSTEN: On the Potential Collective Flow of a Rotating Nucleus with Non-Ellipsoidal Boundary. 1955	2.00
6. HERMANSEN, ALFRED: A Polarimetric Method for Thickness Control in the Production of Interference Filters. 1955	5.75
7. KÄLLÉN, G., and PAULI, W.: On the Mathematical Structure of T. D. Lee's Model of a Renormalizable Field Theory. 1955	3.25
8. LASSEN, N. O.: Total Charges and Electron Capture Cross-Sections of Fission Fragments in Gases. 1955	1.50
9. LEVI, HILDE, and HOGBEN, ANNE S.: Quantitative Beta Track Autoradiography with Nuclear Track Emulsions. 1955	2.50
10. MØLLER, C.: Old Problems in the General Theory of Relativity Viewed from a New Angle. 1955	3.50
11. NIELSEN, O. B.: Multipole Order of the γ -Rays from ${}_{81}\text{TI}^{208}$. 1955	2.00
12. PIHL, MOGENS: Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse. With an English Summary. 1955	3.00
13. RASMUSSEN, EBBE, and MIDDELBOE, VICTOR: Spectroscopic Investigations of Separated Krypton Isotopes. 1955	3.25
14. GUGGENHEIM, E. A.: On Brønsted's Principle of Specific Interaction. 1955	2.00
15. KERMAN, A. K.: Rotational Perturbations in Nuclei with Application to Wolfram 183. 1956	5.00
16. NAUR, PETER: Stellar Models Based on the Proton-Proton Reaction. 1956	8.00

17. HUUS, TORBEN, BJERREGAARD, JØRGEN H., and ELBEK, BENT:	kr. ø.
Measurements of Conversion Electrons from Coulomb Excitation of the Elements in the Rare Earth Region. 1956.	10.00
18. STEFFENSEN, J. F.: On the Restricted Problem of Three Bodies. 1956	3.00

Biologiske Meddelelser.

BIND 22:

8. GAMOW, G.: On Information Transfer from Nucleic Acids to Proteins. 1955	1.00
9. HEVESY, G.: Conservation of Skeletal Calcium Atoms through Life. 1955.....	2.00

BIND 23:

1. RASMUSSEN, ERIK: Faunistic and Biological Notes on Marine Invertebrates III. The Reproduction and Larval Development of some Polychaetes from the Isefjord, with some Faunistic Notes. 1956	11.00
--	-------

Biologiske Skrifter.

BIND 8:

2. KØIE, M., and RECHINGER, K. H.: Symbolae Afghanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by L. EDELBURG and M. KØIE on "The 3rd Danish Expedition to Central Asia" and by G. KERSTAN, W. KOELZ, H. F. NEUBAUER, O. H. VOLK, and others in Afghanistan. Vol. II. K. H. RECHINGER: Compositae. 1955	40.00
---	-------

Særskilt udgivne arbejder.

MADVIG, JOHAN NICOLAI. Et mindeskrift. Bind I.	
1. POVL BAGGE: Levned og politisk virksomhed. 2. PER KRARUP: Forholdet til skolen. 3. JOHS. PEDERSEN: Videnskabernes Selskab og Carlsbergfondet.	
Udgivet af Det kgl. danske Videnskabernes Selskab og Carlsbergfondet. 1955	15.00